

MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETO
EKONOMIKOS IR FINANSŲ VALDYMO FAKULTETO
BANKININKYSTĖS IR INVESTICIJŲ KATEDRA

RUGILĖ KUPSTYTĖ
FINANSŲ RINKOS

INVESTICINIŲ FODŲ VALDYMAS: RIZIKOS KAPITALAS
Magistro baigiamasis darbas

Darbo vadovas –
doc. dr. R. Urniežius

Vilnius, 2007

pdfMachine

A pdf writer that produces quality PDF files with ease!

Produce quality PDF files in seconds and preserve the integrity of your original documents. Compatible across nearly all Windows platforms, if you can print from a windows application you can use pdfMachine.

Get yours now!

Turinys

ĮVADAS	7
1. INVESTICINIAI FONDAI EKONOMIKOJE	9
1.1 Investicinių fondų sąvokos ir samprata šiuolaikinėje ekonomikoje	9
1.2. Investicinių fondų privalumai ir trūkumai	11
1.3. Pagrindiniai investicinių bendrovių elementai	14
1.4. Investicinių bendrovių struktūra	17
1.5. Investicinių fondų rūšys	19
1.6. Rizikos kapitalo fondai	22
1.6.1. Rizikos kapitalo finansavimo ypatumai	25
1.6.2. Rizikos kapitalo fondų poveikis šalies ekonomikai	27
1.6.3. Rizikos kapitalo fondų tendencijos pasaulio ekonomikoje	34
1.7. Rizikos kapitalo fondų tyrimo metodika	40
1.7.1. Tyrimo tikslas	41
1.7.2. Tyrimo duomenys bei jų panaudojimo metodika	41
2. RIZIKOS KAPITALO FONDŲ LIETUVOJE ANALIZĖ	42
2.2. Lyginamoji Lietuvos ir ES rodiklių vidurkių analizė	47
2.3. Investicijų ir inovacijų plėtros problemos	50
2.4. Lietuvos užsienio investicijų augimą įtakančių veiksnių nustatymas (koreliacinė regresinė analizė)	53
3. PERSPEKTYVINIS RIZIKOS KAPITALO FONDŲ RINKOS TOBULINIMO MODELIS	59
4. IŠVADOS IR PASIŪLYMAI	62
5. LITERATŪROS SĄRAŠAS	64
6. PRIEDAI	70

Paveikslėlių ir lentelių sąrašas

Paveikslėliai:

- 1 pav. Investicinio fondo principinis veikimas;
- 2 pav. Investavimo rizikos piramidė;
- 3 pav. Fondo veiklos schema;
- 4 pav. JAV atviri fondai 1940-2006 metais;
- 5 pav. RKF veiklos principinė schema;
- 6 pav. Novatoriškos įmonės finansavimo etapai;
- 7 pav. Rizikos kapitalo srautai pasaulyje 1980-2006 (milijardais JAV dolerių);
- 8 pav. Išlaidų MTEP dalies augimas JAV BVP (%);
- 9 pav. Rinkos integracijos procesas ir jo rezultatai;
- 10 pav. Rizikos kapitalo fondų investicijos JAV ir Europoje 1995-2005 m. (mlrd. Eurų);
- 11 pav. Pasaulio BVP augimo tempai (procentais);
- 12 pav. Šalių konkurencingumo indekso sudedamosios klasifikacijos;
- 13 pav. Daugiausia į rizikos kapitalo fondus investavusios šalys;
- 14 pav. Pasaulio RKF investuotojų pasiskirstymo žemėlapis (2006 m.);
- 15 pav. Rizikos kapitalo fondų investicijos Europoje 2006 m.;
- 16 pav. Rizikos kapitalo fondų investicijų pasiskirstymas pagal sektorius 2006 m.;
- 17 pav. RKF investicijos Lietuvoje 1994-2006 metais pagal ekonomines veiklas (mln. Lt.);
- 18 pav. RKF investicijos palyginti su Europos BVP (%) 2006 m.;
- 19 pav. Metinė investicijų suma CRE šalyse 2005-2006 metais;
- 20 pav. TUI apimčių priklausomybė nuo BVP, tenkančio vienam gyventojui;
- 21 pav. TUI apimčių priklausomybė nuo išlaidų MTEP

Lentelės:

- 1 lentelė. Išlaidos MTEP pagal finansavimo šaltinius (%);
- 2 lentelė. Pagrindiniai duomenys koreliacinei analizei atlikti;
- 3 lentelė. Tarpiniai duomenys koreliacijos koeficientams paskaičiuoti;
- 4 lentelė. Koreliacijos koeficientai;

5 lentelė. Pagrindiniai Lietuvos ekonominiai duomenys koreliacinei analizei atlikti;

6 lentelė. Tarpiniai duomenys koreliacijos koeficientams apskaičiuoti (LT);

7 lentelė. Koreliacijos tarp Lietuvos ekonominių rodiklių koeficientai;

8 lentelė. Regresijos lygčių koeficientai;

9 lentelė. Kiekvieno pasirinkto veiksnio tarpinės sumos;

10 lentelė. Dispersijos;

11 lentelė. Fišerio dispersijų santykiai.

Trumpas santraukų ir terminų žodynis

Biudžeto deficitas - techninis terminas, kuriuo vadinamas skirtumas tarp valstybės pajamų ir išlaidų.

BVP – bendrasis vidaus produktas.

EBPO (angl. OECD – Organization for Economic Co-operation and Development) – Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija.

EFTA (angl. European Fund and Asset Management Association) – Europos fondų ir turto valdymo asociacija.

ERKA (angl. European Venture Capital Association) – Europos rizikos kapitalo asociacija.

ES – Europos Sąjunga.

EESRK – Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas.

Eurostat – Europos komisijos statistikos departamentas.

Iner alia – tarp kitų veiksmų, subjektų ar objektų.

JTPPK (angl. UNCTAD - United Nations Conference on Trade and Development) - Jungtinių tautų prekybos ir plėtros konferencija.

Know-how – praktinė (pažangioji) patirtis; tai nepatentuotos praktinės informacijos visuma, gamybinės patirties rezultatas, kurią patikrino lengvatos davėjas ir kuri yra komercinė paslaptis, svarbi ir identifikuojama.

Koncesija – sutartis dėl valstybei ar savivaldybėms priklausančių gamtos turtų, įmonių ir kitų ūkinių objektų atidavimo privatiems asmenims ar jų bendrovėms eksploatuoti tam tikromis sąlygomis

Konkurencingumo indeksas – konkurencingumo (augimo) indeksas, apskaičiuojamas pagal tris kintamąsias - technologinį šalies lygmenį, jos viešųjų institutų kokybę ir makroekonominės sąlygas. Šie veiksniai laikomi ekonominio augimo varikliu vidutinės trukmės ir ilgalaikėje perspektyvoje.

Kotiruotė - tai vienos valiutos, kuri vadinama bazine, vieneto vertė, išreikšta kitos valiutos (kotiruojamosios) vienetais. Pavyzdžiui, EUR/USD – Euras yra bazinė, JAV doleris – kotiruojama. Ši kotiruotė parodo, kiek USD jūs gaunate (sumokate), kai parduodate (perkate) vieną EUR.

M&A (angl. Mergers & Acquisitions) – tarptautinių investicijų forma, kai nusiperkama užsienio kompanija arba susijungia dvi skirtingų šalių kompanijos.

MTEP – Moksliniai tyrimai ir eksperimentinė plėtra.

NATO (North Atlantic Treaty Organisation) – Šiaurės Atlanto sutarties organizacija.

NAV – vienos akcijos vertė bendrovėje, t.y. grynoji kaina.

PEF – (angl. World Economic Forum) Pasaulio ekonomikos forumas.

PB – (angl. World Bank) Pasaulio bankas.

PPO – (angl. World Trade Organization) Pasaulio prekybos organizacija Ji yra pagrindinė tarptautinė organizacija, sprendžianti klausimus, susijusius su tarptautinės prekybos normomis. Lietuvos Respublika PPO nare tapo 2001 metais.

RKF – Rizikos kapitalo fondas.

TUI – tiesioginės užsienio investicijos.

TVF – (angl. International Monetary fund) Tarptautinis valiutos fondas.

Išvadas

Rizikos kapitalo valdymo fondai kaip viena iš investavimo rūšių šiuolaikinėje ekonomikoje pasiekė stebėtinai didelę svarbą, o jų poreikis jau atsiranda ir Lietuvoje. Investicijų mastai nesustojamai auga ir pasiekia vis daugiau skirtingų sričių bei sektorių nei kada nors anksčiau. Šios tendencijos suteikia neeilinių galimybių besivystančioms šalims, tame tarpe ir Lietuvai, į savo ūkį pritraukti naujausias verslo sritis, technologijas, mokslo žinias, o tai yra esminiai dalykai lemiantys ekonomikos augimą bei klestėjimą.

Besiplečiančioms mažoms ir vidutinėms įmonėms dažnai nepakanka kapitalo plėtrai, o skolinimosi bankuose galimybės pakankamai sudėtingos, todėl reikalingi papildomi finansavimo šaltiniai. Tokiu atveju, mažoms ir vidutinėms įmonėms (čia galima paminėti ir besikuriančias įmones), ypač toms, kurioms dėl padidintos veiklos rizikos sunku gauti finansinę paramą iš bankų, gali padėti rizikos kapitalo srityje veiklą vykdančios rizikos kapitalo valdymo fondai. Šie fondai įsigyja dalį finansuojamos įmonės akcijų ir prisiima gerokai didesnę įmonės veiklos rizikos dalį nei bankai, teikiantys paskolas. Į fondus paprastai kreipiasi inovatyvios įmonės (besikuriančios, mažos ar vidutinės), kurioms reikalingos investicijos technologiniams įrengimams įsigyti, naujoms gamybos linijoms paleisti ar didele rizika pasižyminčiam verslui finansuoti.

Nors rizikos kapitalo valdymo fondai yra naujas reiškinys Lietuvos vertybinių popierių rinkoje, jų poreikis stebėtinai greitai auga su lyg kiekvienais metais. Rizikos kapitalo valdymo fondų populiarumą išsivysčiusiose šalyse (Amerika, Japonija, Didžioji Britanija) patvirtina stiprios šių investicijų pozicijos tarp kapitalistų. Nors tokio tipo investicijos nuo 2006 metų pradžios nukrito 8 procentais, bet jau trečio ketvirčio pabaigoje siekė 6.2 milijardo dolerių bei apėmė 797 sandėrių. Investicijų į rizikos kapitalo valdymo fondus augimas per pastaruosius 13 metų gali būti pavadintas stulbinančiu, nes kiekvienais metais padidėjo po vidutiniškai daugiau nei 17 procentų.¹

Magistriniame darbe dėmesys koncentruojamas į rizikos kapitalo fondų poreikį ir veikimo galimybes Lietuvoje. Bus bandoma atskleisti kokie veiksniai lemtų sėkmę įgyvendinant tokio tipo fondų realizavimą, gyvavimą bei paklausos augimą. O taip pat, ir kokios reikalingos strategiškai naudingos rizikos kapitalo valdymo fondų investavimo sąlygos.

Taigi, darbo tikslas – pritaikant stiprių užsienio valstybių šioje srityje ekonominę patirtį, išanalizuoti Lietuvos pasiruošimą ir praktiką priimant rizikos kapitalo valdymo fondus į egzistuojančias finansines rinkas bei atskleisti nepanaudotas galimybes investuotojams pritraukti.

¹ PricewaterhouseCoopers, Nacionalinės rizikos kapitalo valdymo fondų asociacijos bei Thomson Financial duomenimis (prieiga internete: <http://www.ncva.org/pdf/06Q3MTPRFINALprnews.pdf>)

Deja Lietuvos finansų rinkoje nėra sukurtas tvirtas pagrindas šiems fondams kurtis bei plėtotis, o juo labiau tarptautiniame kontekste. Neturime sukurtos ir atitinkamos teisinės bazės bei reguliuojančio organo tokie veiksmai koordinuoti.

Įgyvendinant diplominio darbo tikslą, turiu išspręsti konkrečius uždavinius, kurie bus priemonė išanalizuoti minėtą problemą bei pateikti atitinkamus sprendimus. Taigi, pagrindiniai darbo uždaviniai yra:

- Pagrįsti temos aktualumą bei pristatyti galimas šios problemos ignoravimo pasekmes.
- Apžvelgti efektyviausias investavimo fondų formas.
- Iširti Lietuvos investicinį klimatą ir nustatyti jo privalumus bei trūkumus;
- Išsiaiškinti, kokie palankūs sprendimai, įgyvendinti užsienio šalių ekonomikoje, gali būti pritaikyti Lietuvoje;
- Nustatyti kokių strategijų, kuriant rizikos kapitalo valdymo fondų rinką, poreikis Lietuvos investiciniam klimatui yra palankiausias.

Kad nenukrypti nuo tikrovės, rašydama darbą remsiuosi išskirtinai naujausia literatūra, ataskaitomis bei statistiniais rodikliais pateikiamais tokių institucijų kaip: Pasaulio bankas, Nacionaline Rizikos kapitalo valdymo fondų asociacija, Lietuvos vertybinių popierių komisija, Lietuvos, Pasaulio statistikos departamentai, bei daugeliu kitų.

Suformuluotos problemos bei iškeltų uždavinių sprendimui numatoma panaudoti tokia tyrimo metodika bei jos priemonių panaudojimo kryptys:

- Šiuolaikinės literatūros analizė apie rizikos kapitalo fondų bei tarptautinių organizacijų įtakos jų sampratai įvertinimas;
- Statistinių makroekonominių duomenų bei finansinių ataskaitų analizė;
- Lietuvos bei užsienio šalių finansinių rinkų silpnybių bei stiprybių tyrimo palyginamasis profilis;
- Tyrimo rezultatų panaudojimas Lietuvos perspektyvių tendencijų prioritetų nustatymui.
- Rizikos kapitalo valdymo fondų investicijų srautus stabdančių veiksnių identifikavimas ir jų pašalinimo galimybių tyrimas.
- Rizikos kapitalo valdymo fondų poveikis Lietuvos augimui (koreliacinė-regresinė analizė).

1. Investiciniai fondai ekonomikoje

1.1 Investicinių fondų sąvokos ir samprata šiuolaikinėje ekonomikoje

Pasaulio finansų rinkose investiciniai fondai (arba, kitaip, investicinės bendrovės), kaip žinia, nėra naujas fenomenas. Atsiradęs poreikis dėl kapitalo įdėjimo į įvairiarūšius vertybinius popierius, dar 18 amžiaus antroje pusėje lėmė investicinių fondų atsiradimą. Pirmieji išvelgę galimus privalumus įvairiai investuoti į kapitalą buvo olandai ir 1774 metais suformavo *Eendragt Maakt Magt* fondą. Jau tuomet investuotojai suprato, jog geriausias būdas išskaidyti riziką yra savo lėšas paskirstyti į skirtingas šalis. Nepaisant to, realiai, investicinių fondų „gimimu“ yra laikomi 1868 metai, kai Anglosaksų šalys įsteigė Užsienio ir Didžiosios Britanijos kolonijų provincijos koncerną (Foreign and Colonial Government Trust) [64]. Taigi, prasidedant technologinei revoliucijai bei atsiradus tokioms naujoms ekonominėms sritims, kaip kelių tiesyba, laivų statyba, telekomunikacijos, automobilių gamyba, karo pramonė ir kita, investicijos įgijo ypatingą reikšmę, nes nebeliko kliūčių, trukdančių laisvam investicijų judėjimui tarp vienai nuo kitos nutolusių valstybių, o investiciniai fondai įgijo spartų pagreitį.

Taip, kaip revoliucionizavosi naujų produktų ir paslaugų pasiūla pasaulio rinkose, panašią „revoliuciją“ patyrė ir žmonių tarpusavio bendravimas, požiūris į prekybą, santaupas, vartojimą, skolinimąsi bei investavimą. Be to, laikui bėgant, vis daugiau šalių suformavo ekonominius bei teisinius pamatus, reikalingus steigti investicinius fondus bei leisti jiems efektyviai funkcionuoti. Informacijos srautai ir technologijos pagreitino naujų idėjų sklidimą ir įgyvendinimą.

Sparti ekonomikos plėtros istorija turėjo įtakos ir supratimui kas gi yra tas investicinis fondas. Pirmiausias tariamas supratimas neadekvačiai apibrėžė, jog tai smulkiems investuotojams skirtas fondas, norint diversifikuoti savo investicijas [64]. Parodaksalu, tačiau kartu su vertybiniais popieriais atsiradusi investicinių fondų sąvoka tiksliai apibrėžta tik buvo 1940 metais, kai JAV išleido Investicinių bendrovių įstatymą. Išanalizavus mokslinės literatūros šaltinius, galime pastebėti, jog vietoj tikslios investicinių fondų koncepcijos, šiuolaikinė literatūra labiau analizuoja investicinių fondų problemas, jų rūšių pasirinkimo klausimus, valdymo aktualias bei rizikos paskirstymo sąlygas ar jų pavyzdžius. Pastebėta ir tendencija, jog metams bėgant investicinių fondų supratimas remiasi nebe mokslininkų suformuluotais apibrėžimais, bet pasauliniai sutartais apibrėžimais bei terminais, pateiktais tokių pasaulio organizacijų, kaip: Pasaulio bankas (PB), Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija (EBPO arba angl. OECD), Europos rizikos

kapitalo asociacija (ERKA arba angl. EVCA), Europos fondų ir turto valdymo asociacija (EFTA arba angl. EFAMA) ir kt.

To pasekoje, investicinių fondų (arba kitaip investicinių bendrovių) sąvoka nuo kompleksinio jos apibrėžimo:

Investicinė bendrovė (angl. investment company) – yra fondo valdytojo iniciatyva bei daugelio investuotojų pagalba suformuota finansines paslaugas teikianti organizacija, kuri viešai pardavinėja savo akcijas, o gautas lėšas naudoja investicijoms į finansinius instrumentus (pavyzdžiui: įvairios pinigų rinkos priemonės, akcijos ir obligacijos ar kiti) taip suformuodami fondo investicijų portfelį.

buvo modifikuota iki elementaraus (remiantis EBPO, PB, ICI):

Investicinė bendrovė – tai kompanija, suteikianti investuotojams galimybę, pasinaudojant kapitalo rinkos priemonėmis, diversifikuoti riziką.

Šis apibūdinimas yra labai abstraktus ir neapima nei investuotojo sąvokos, nei jo teisių, nei apibrėžia, kokios gali būti kapitalo rinkos priemonės, ir kada jos virsta investicija. Tačiau, vis daugiau valstybių įsitraukia į tarptautinio bendradarbiavimo susitarimus, konvencijas ar panašias sutartis, derina įvairias direktyvas tuo būdu savo ūkyje įgyvendindamos nediskriminavimo ir nacionalinio režimo principus, kas skatina ekonominę globalizaciją. Tokiu būdu, Pasaulio prekybos organizacija pabrėžia, kad „tikslī investicijų definicija yra priklausoma nuo realių šalies normų ir taisyklių“ [3]. Kitaip tariant, dabar investicinių fondų apibrėžimas labiau priklauso nuo jų skirtingų formų ir rūšių (jos bus aptartos antroje šio skyriaus dalyje).

Pagal mūsų Lietuvos Respublikos investicinius fondų reglamentuojantį Kolektyvinio investavimo subjektų įstatymą, suderintą su Europos Sąjungos 85/611/EBB ir direktyvų 2001/107/EB bei 2001/108/EB nustatytais pakeitimais (priedas nr. 1), rasime, kad:

Investicinis fondas (angl. investment fund)² – tai bendrosios dalinės nuosavybės teise juridiniams ar fiziniams asmenims priklausantis turtas, kurio valdymas perduotas valdymo įmonei.

Lietuvos vertybinių popierių komisija patikslina, jog:

Investicinis fondas – tai daugelio investuotojų sunešti pinigai, kurie investuojami į akcijas, obligacijas, pinigų rinkos priemones, kitus vertybinius popierius (toliau – VP) ar jų derinius. Šių investicinių priemonių rinkinys yra vadinamas fondo investicijų portfeliumi, o fondo turtas yra visų investicijų rinkinys ir piniginės lėšos. Fondo turtas priklauso visiems fondo dalyviams proporcingai jų turimų investicinių vienetų (fondo akcijų) skaičiui.

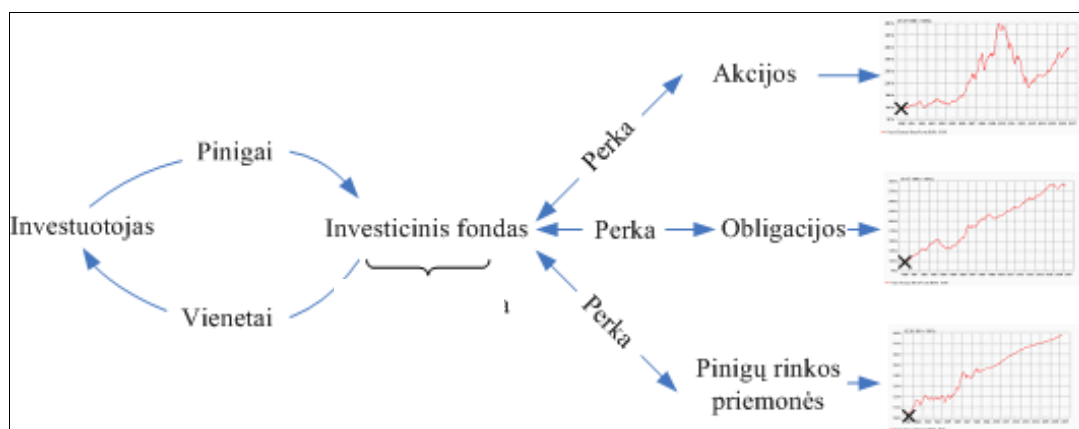
² Dažnai investicinės bendrovės yra vadinamos investiciniais fondais ir atvirkščiai, tai tolygios sąvokos (autoriaus pastaba).

Tai būtų platusis šios sąvokos apibrėžimas. Išnagrinėję Lietuvos bankų teikiamą informaciją potencialiems investuotojams, rasime, jog dažniausiai sutinkama yra siauroji definicija apibūdinanti, jog investiciniai fondai – tai daugelio investuotojų sutelkti pinigai, kuriuos investuoja ir valdo profesionalai.

Taip paprasčiausiai atskleidžiamas investicinių fondų (investicinių bendrovių) funkcionavimo principas – daug žmonių sudeda savo pinigus į fondą, kuris investuoja į įvairius vertybinius popierius.

Taigi, apibendrinus, galime teigti, jog, pirma, investicinės bendrovės pagrindinė veikla yra viešai platinant savo akcijas, iš fizinių ir juridinių asmenų sukauptų pinigų investavimas arba reinvestavimas į vertybinius popierius (iš šios veiklos yra gaunama didžiausia dalis pajamų). Antra, investicinė bendrovė turi finansinių instrumentų portfelį, o pati priklauso akcininkams. Trečia, pagrindinis investicinės bendrovės turtas yra investicijų portfelis, kuris kinta dėl gaunamų pajamų.

Elementariausiai investicinės bendrovės arba investicinio fondo veiklą galėtume pavaizduoti tokiu kontinuumu (žr. 1 paveikslėlis):

1 pav. Investicinio fondo principinis veikimas³

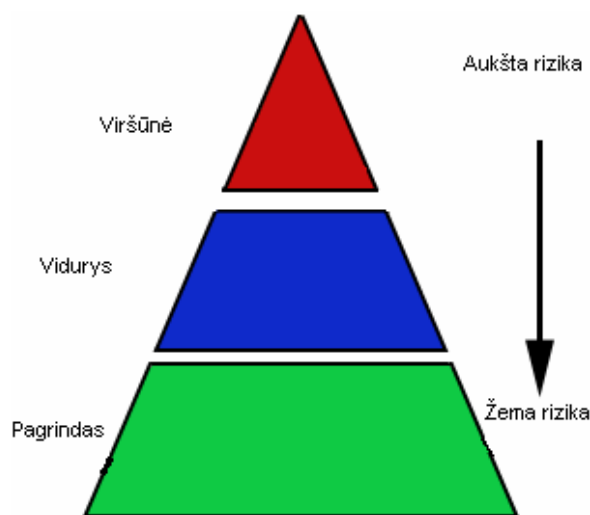
1.2. Investicinių fondų privalumai ir trūkumai

Praėjusio amžiaus paskutiniame dešimtmetyje ypatingai išpopuliarėję investiciniai fondai tapo viena iš patraukliausių ir labiausiai pasaulyje paplitusių investavimo formų. Dėl savo teikiamų privalumų, dėl finansinių santaupų rizikos bei pelno santykio tokia investavimo forma tapo viena iš

³ Šaltinis: Nordea Bank Lietuva Plc. Lietuvos skyrius (prieiga internete: <http://www.nordea.lt/lt/pages/investavimas>).

patraukliausių tarp individualių bei institucinių investuotojų. Poreikis padidinti santaupas suteikia galimybę naudotis investicinių bendrovių teikiamais privalumais. Žinoma, daugelis investuotojų skirtingai mato investicinių fondų, kaip taupymo instrumentų, privalumus. Todėl ir pirmenybė pasirenkant įvairias jų rūšis yra teikiama nevienodai.

Patraukliausias, ir, beje, vienas iš pagrindinių investicinio fondo privalumų yra tas, kad jis „leidžia“ investuotojui greitai palikti rinką jei staiga pasikeičia jos makroekonominiai elementai [32]. Iš to išplaukia ir šios investavimo formos trūkumas – visuomet lydinti rizika. Dažniausiai, galimybė gauti didesnes pajamas yra tiesiogiai susieta su didesne rizika uždirbti mažiau, nei buvo tikėtasi. Todėl, pinigų srautai turi būti įvertinti, o tai padaryti reikia didelio patyrimo bei sveikos nuovokos. Turi būti atsižvelgta į tokius faktorius, kaip šalies mokesčiai, infliacija, dotacijos ir pan. [14]. Priklausomai nuo to, kada investuotojas tikisi gauti pelno, priklauso investicijos rizikingumas. Pavyzdžiui, bankai, o ypačingai besivystančių šalių, už ilgalaikius indėlius moka palyginus aukštas palūkanas [17]. Taip garantuodami pastovų pelną investuotojui. Tačiau, kartu prisiimama ir didesnė rizika dėl griežtos monetarinės politikos, kuri vykdoma infliacijos lygiui kontroliuoti. Žinoma, didesnė rizika – didesni pinigai. Šiai priklausomybei atvaizduoti, investicijų moksle yra naudojama investicijų rizikingumo piramidė (žr. 2 paveikslėlis):

2 pav. Investavimo rizikos piramidė.⁴

Pagrindas (žalias plotas) – piramidės pamatas vaizduoja stipriausiąją jos dalį ir apima mažiausią riziką turinčias investicijas, kurių pelną galima prognozuoti, o padidėjus praradimo rizikai, rinką galima lengvai palikti. Iš visų investicinių fondų, mažiausiai rizikingais yra laikomi

⁴ Investment encyclopedia. www.investopedia.com/terms/i/investmentpyramid.asp

pinigų rinkos priemonių fondai, kurių investicijos, tai: valstybinės obligacijos, paskolos, banko sąskaitos ir pan. Jų kiekis visame investicijų (ypatingai tarptautinių portfelinių investicijų) kontekste yra didžiausias.

Vidurinė dalis (mėlynas plotas) – zona, skirta vidutinio rizikingumo investicijoms, kurios gali pasiūlyti stabilų pelno grąžą, tačiau tuo pat metu ir kapitalo praradimo galimybę. Nors šios investicijos rizikingesnės nei piramidės pamate, tačiau yra pakankamai saugios. Jos apima: investicijas į kilnojamąjį, nekilnojamąjį turtą, akcijas ir pan. Šiam rizikos lygiui yra priskiriami obligacijų fondai.

Viršūnė (raudonas laukas) – plotas, skirtas išskirtinai didelės rizikos investicijoms. Tai mažiausia dalis visų investicinių fondų struktūroje. Prie jų priskiriami akcijų fondai, rizikos kapitalo fondai. Čia neegzistuoja konkretūs įsitikinimai, kad pelnas bus gautas. Patariama, jog šio rizikos lygio investicijomis būtų lengvai disponuojama ir, jei jos nuvertėtų, būtų nesunku jas parduoti rinkoje. Viršūnės investicijų rūšys gali būti: opcionai, ateities sandėriai, kolektyvinės akcijos ir kt. Rizikos kapitalo fondų atveju, investuotojai teikia prioritetą toms įmonėms, kurios dar nefunkcionuoja kaip pajėgiausios šalies kompanijos, bet turi tam realų potencialą.

Dėl savo pasirinkimo laivės, investuotojas pats gali pasirinkti jam priimtina gaunamos rizikos ir spėjama būsimų pajamų santykį.

Pagal Europos fondų ir turto valdymo asociacijos, Lietuvos vertybinių popierių komisijos, Lietuvos bankų bei užsienio investicijų enciklopedijų rekomendacijas, dažniausiai minimos investicinių fondų naudos, skatinančios pasirinkti juos kaip finansinių išteklių kaupimo alternatyvą, yra:

- **Rizikos išskaidymas.** Arba kitaip – diversifikavimas. Todėl investicija tampa saugesnė nei atskirai investuojant į vertybinius popierius;
- **Likvidumas.** Savo investicinius vienetus galima parduoti bet kada už tos dienos rinkos kainą;
- **Kontrolė ir apsauga.** Investicinio fondo turtas yra atskirtas nuo valdymo įmonės turto, jam taikoma valstybinė bei depozitoriumo priežiūra bei auditas, kas reiškia, jog investicijos yra tinkamai reguliuojamos ir saugojamos;
- **Pasirinkimo laisvė.** Investiciniai fondai suteikia galimybę individualiai pasirinkti investicijos trukmę, rizikos laipsnį, pelningumą, t.y. tokį investicijų derinį, kuris maksimaliai atitinka investuotojo poreikius;

- **Profesionalus valdymas.** Investiciniai fondai suteikia galimybę efektyviai dalyvauti savo investicijų valdyme, neturint gilių žinių apie investavimą, nes fondo turta valdo ne dalyviai, o profesionalus fondo valdytojas, kuris yra savo srities ekspertas.

Nepaisant investicinių bendrovių teikiamų privalumų bei galimybės priėti prie rinkų, kuriose kitaip nebūtų galima dalyvauti dėl turimos nedidelės pinigų sumos ar menko supratimo apie investavimą, investiciniai fondai turi keletą neigiamų aspektų. Pagrindiniai yra šie:

- **Išlaidos ir mokesčiai.** Išlaidos ir mokesčiai mažina turto vertę, nes juos tiesiogiai arba netiesiogiai padengia investicinio vieneto turėtojas, t.y. fondo dalyvis.
- **Rizika.** Geri investicinio fondo praeities rezultatai negarantuoja jo sėkmės ateityje, todėl visuomet egzistuoja pasirinkimo rizika. Be to, per investicinio termino laikotarpį, gali keistis investicijų valdytojas, o kartu su juo ir investavimo strategijos.
- **Nežinomas būsimas pelnas.** Visas pelnas ar nuostolis, atskaičius mokesčius bei išlaidas, nurodytas investicinio fondo prospekte tenka investuotojui, todėl jis yra atsakingas atidžiai pasirinkti tinkamiausią fondą.

Vis gi, tikslinga apibrėžti, jog daugelis individualių investuotojų Europoje investicinius fondus mano esant patrauklia finansinių aktyvų alternatyva, tačiau pirmenybė investiciniams fondams skirtingose Europos šalyse teikiama nevienodai, šis nevienalytiškumas rodo tiek kultūrinius ir istorinius Europos šalių skirtumus, ypač organizuojant pensijų sistemą, tiek ir atskirų investuotojų antipatiją investicinei rizikai. Beveik visose šalyse nuolat stebimos įvairių investicinių fondų kilimo tendencijos, kurias remia:

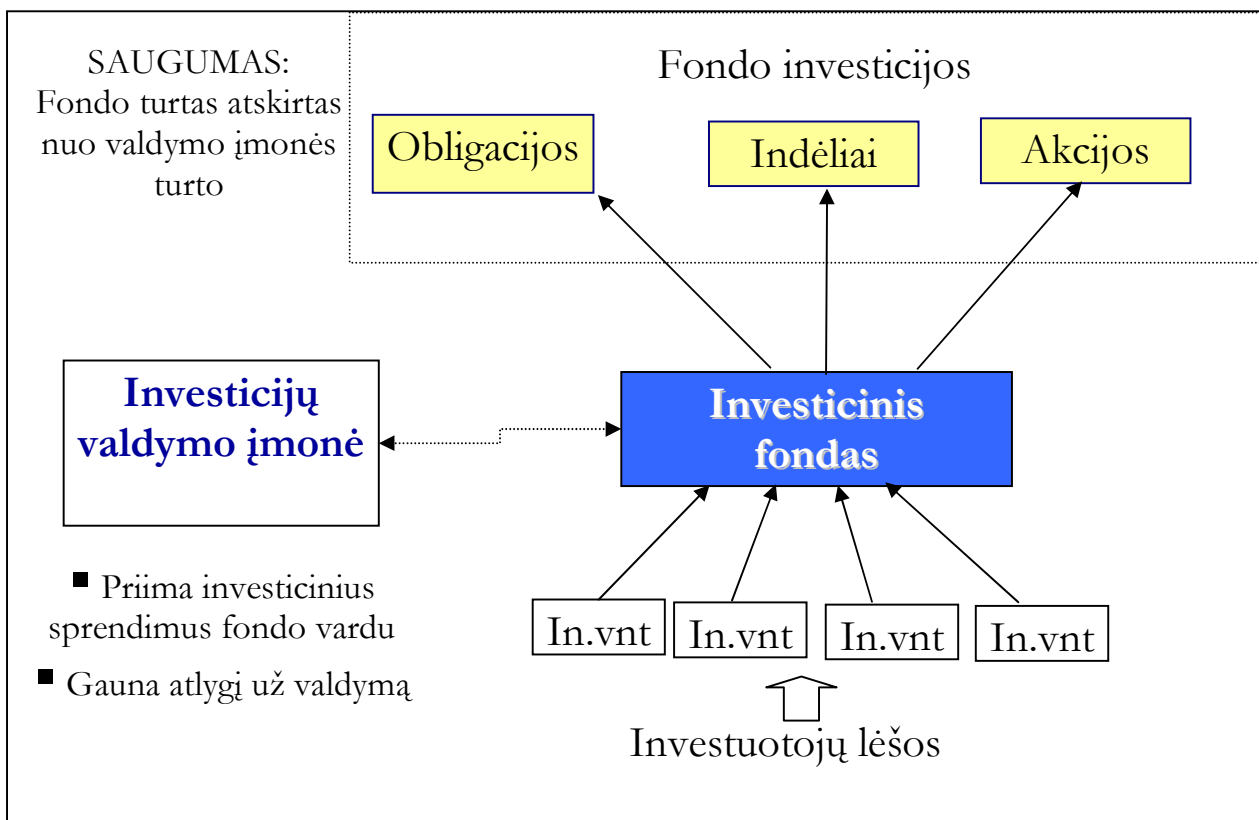
- Europos investuotojų troškimas pagerinti santaupų investicinius rezultatus;
- Individualių investuotojų supratimas, kad fondai suteikia veiksmingą ir likvidų būdą pasinaudoti jų teikiamu didesniu pelnu, diversifikacijos dėka išvengiant pernelyg didelio rizikingumo;
- Poreikis padidinti ilgalaikes santaupas ir finansinį saugumą dėl spaudimo, kurį darys senstanti visuomenė valstybinei pensijų sistemai. [36]

1.3. Pagrindiniai investicinių bendrovių elementai

Investiciniai fondai yra paprasta investavimo ir taupymo priemonė, turinti aiškia ir skaidrią kainodarą, lengvą pavidimo sudarymo procedūrą ir greitą galimybę atsiimti investuotas lėšas.

Viskas prasideda nuo to, kad investicinė firma (kitai vadinama investicijų valdymo įmone) įsteigia investicinę bendrovę ir išrenka jos direktorių tarybą. Po to ši taryba samdo pačią investicinę firmą būti fondo portfelio valdytoju. Beje, labai dažnai investicinės bendrovės yra kontroliuojamos bankų, jie yra jų kūrimo iniciatoriai. [11]

Bendrovė savo akcijas parduoda per tarpininkus (brokerius, finansinius konsultantus ir kitus platintojus) arba tiesiogiai, galima net internetu. Būsimam fondo dalyviui įmokėjus piniginių įnašą, pinigai konvertuojami į investicinius vienetus (arba fondo akcijas), atsižvelgiant į investicinio vieneto (fondo akcijos) kainą [76]. Pakilus vertybinių popierių (akcijų, obligacijų) vertei rinkoje – pakyla ir įsigyto vieneto kaina, bei visų investuotų pinigų vertė. Per investicinės bendrovės portfelį investuotojai tampa kitų firmų akcininkais, o investicinė bendrovė atlieka tikrojo tarpininko (angl. pure intermediary) vaidmenį, pirkdama ir parduodama įvairias akcijas.

3 pav. Fondo veiklos schema.⁵

Pagrindiniai investicijų valdymo bendrovės rūpesčiai yra investicijų, finansų rinkų analizė ir tyrimai, portfelio formavimas ir valdymas, administraciniai reikalai (akcijų leidimas, dividendų

⁵ DnB NORD Investicijų valdymas informacija.

paskirstymas), rinkodara ir pan. Sutartis tarp investicinės bendrovės (investicinio fondo) ir investicijų valdymo įmonės numato pastarosios kompensaciją už tokias paslaugas ir įsipareigojimus. Šias ar panašias išlaidas padengia investuotojas. Dažniausiai pagrinde taikomi mokesčiai yra (pagal mūsų vertybinių popierių komisiją):

- Dalyvio mokesčiai (platinimo mokestis, išpirkimo mokestis);
- Fondo išlaidos (atlyginimas valdymo įmonei (fondo valdytojui), atlyginimas depozitoriumui (bankui), atlyginimas tarpininkui .

Kai kuriose šalyse, taikomi mokesčiai tiesiogiai priklauso nuo indėlio į fondą trukmės. O taip pat, skirtingos šalys akcentuoja vis kitokias investicinio fondo išlaidas.

Bendrasis išlaidų koeficientas – tai koeficientas, parodantis netiesioginių išlaidų ir mokesčių dydį per ataskaitinį laikotarpį (metus). Kuo didesnis šis koeficientas, tuo didesnes netiesiogines išlaidas fondas patiria. Bendrąjį išlaidų koeficientą galima rasti investicinių fondų ataskaitose ir sutrumpintame prospekte [76].

Bendras valdymo mokestis yra paprastai nurodomas procentais nuo fondo vertės ir siekia 0,25 – 0,5 proc., mažėjančiai sulig fondo dydžiu. Kartais, siekiant sutaupyti investicinės bendrovės įsteigia ne vieną, o kelis ar keliolika fondų su skirtingomis charakteristikomis. Tokios fondų „šeimos“ (angl. family of funds) yra patogesnės investuotojams, be to, padidina bendrą investicijų valdymo firmos valdomą kapitalą. Tai yra naudinga, nes tokiu būdu „šeimai“ priklausantiems fondams galima paskirstyti investicijų analizės, administravimo kaštus, kurie mažai priklauso nuo fondo dydžio.

Informacija apie konkrečių fondų investavimo strategijas, mokesčius ir išlaidas, su investavimu susijusias rizikas, taip pat kita investuotojui reikalinga informacija pateikiama fondo prospekte. Daugumą prospektų galima rasti valdymo įmonių interneto svetainėse. Be to, platintojas turi nemokamai duoti viso prospekto kopiją to pageidaujantiems investuotojams, o sutrumpinto prospekto kopija duodama kiekvienam investuotojui iki sutarties sudarymo [76].

Prospektas (angl. prospectus) – investuotojams ir visuomenei skirtas dokumentas, kuriame pateikiama pagrindinė informacija apie emitentą ir apie jo išleidžiamą naują vertybinių popierių emisiją. Prospekte emitentas turi pateikti finansinės atskaitomybės duomenis, informaciją apie savo veiklą, vertybinius popierius, vadovus bei sandorius su veiklos partneriais ir su asmenimis, susijusiais su emitentu. Prospekte taip pat turi būti pateikta auditoriaus išvada, ar emitento buhalterinė apskaita ir finansinė atskaitomybė atitinka Lietuvos Respublikos teisės aktus ir apskaitos standartus [76]. Pavyzdinis prospekto pavyzdys pateiktas 3-iame priede.

Dėl visos būtinos informacijos, kurią investiciniai fondai turi pateikti, prospektai tapo labai sudėtingi ir sunkiai suprantami paprastam investuotojui. Nors Europos Sąjungos valstybės juda link įvairių reikalavimų suvienodinimo, šalys narės vis dar taiko skirtingas taisykles dėl informacijos, kurią investicinės bendrovės privalo atskleisti investuotojams. Todėl, investicijų valdymo įmonės, dirbdamos įvairiose ES šalyse, turi pateikti vis kitokią informaciją priklausomai nuo to, kurioje šalyje veikia [4].

Naujausiais Europos fondų ir turto valdymo asociacijos duomenimis, greitai turėtų būti patvirtinta prospekto alternatyva – Fondų proceso pasas (angl. Fund Processing Passport) – dokumentas, aprašantis visą svarbiausią investicinio fondo veiklos informaciją. Šiam pokyčiui pritaria šešios pasaulinės asociacijos tokios, kaip Europos bankų federacija (angl. European Banking Federation), Europos centrinių vertybinių popierių depozitoriumų asociacija (angl. European Central Securities Depositories Association), Europos taupomųjų bankų grupė (angl. European Savings Bank Group), Tarptautinė vertybinių popierių paslaugų asociacija (angl. International Securities Services Association), Europos turto valdytojų forumas (angl. Forum of European Asset Managers), Pramonės standartizavimas dėl prekybinės komunikacijos (angl. Industry Standardization for Institutional Trade Communication – Europe) [48].

1.4. Investicinių bendrovių struktūra

Yra dvi pagrindinės investicinių bendrovių struktūros, priklausomai nuo jų veiklos principo po akcijų išplatavimo:

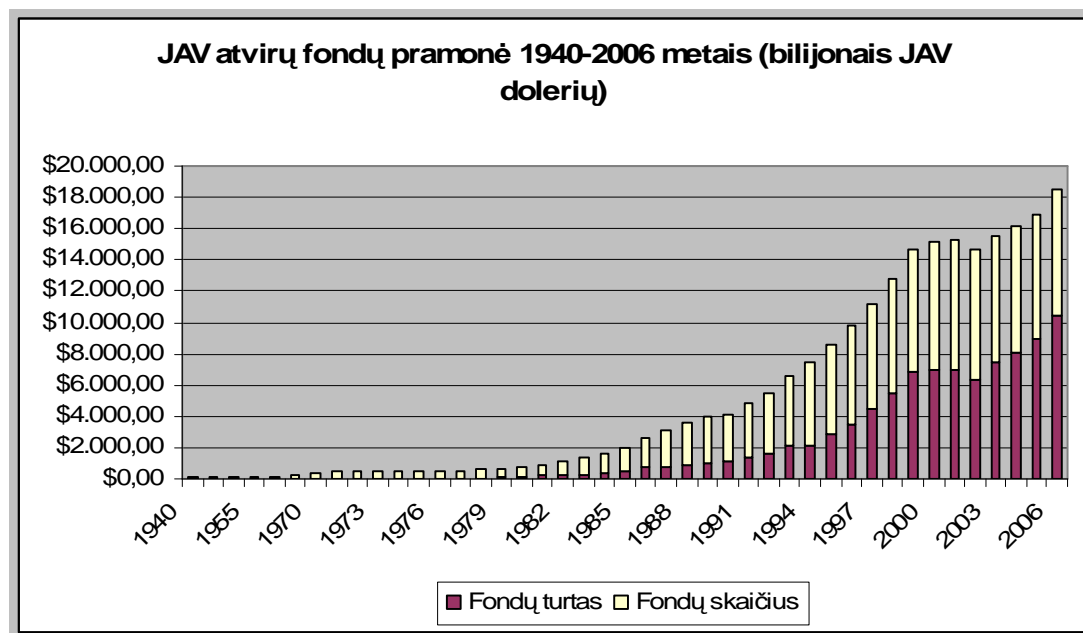
1. **Uždaros investicinės bendrovės (angl. closed-end investment companies).** Po pradinio akcijų pardavimo įkuriant daugiau akcijų neparduoda. Kol nepaskelbiama nauja emisija, jos kapitalizacija lieka pastovi. Tokių uždarų bendrovių akcijomis prekiaujama antrinėje rinkoje kaip ir visomis kitomis akcijomis. Kadangi akcijų skaičius apyvaratoje, jei nėra naujos jų emisijos platinimo, nesikeičia, tai ir fondo valdomo portfelio lėšos nėra atitraukiamos, pavyzdžiui, išperkant savo akcijas. Atvejis, kai uždaras fondas išperka savo akcijas, yra labai retas dalykas. Du pagrindiniai uždaro tipo fondų tipai yra akcijų fondai ir obligacijų fondai.
2. **Atviros investicinės bendrovės (angl. open-end investment companies), dar vadinamos savitarpio fondais (angl. mutual funds).** Po pradinio akcijų pardavimo įkuriant kompaniją, jos ir toliau tęsia akcijų pardavinėjimą. Akcijų savininkai gali

bet kuriuo metu savo akcijas parduoti (atpirkti (angl. redeem)) investicinėje bendrovėje, kuri yra įsipareigojusi jas nusipirkti už nustatytą kainą. Tokiu būdu, atviro tipo investicinių bendrovių kapitalizacija nuolat kinta. Investuotojai perka ir išperka akcijas pagal grynąją turto vertę (NAV). NAV yra vienos akcijos vertė bendrovėje, t.y. kaina už kurią fondas superka savo akcijas. Fondas savo akcijas parduoda už NAV, pridedant fondo nustatytus pardavimo mokesčius. NAV randama portfelio instrumentų rinkos vertę minus įsipareigojimai padalijus iš išleistų fondo akcijų skaičiaus. Atviros investicinės bendrovės dar skirstomos į:

- a. ***apmokestinančios atviros investicinės bendrovės (angl. load open-end investing companies)*** – bendrovės, kurios ima pardavimo mokestį. Tas mokestis pridedamas prie NAV. Visi fondo mokesčiai nurodomi prospekte.
- b. ***neapmokestinančios atviros investicinės bendrovės (angl. no-load open-end investing companies)*** – bendrovės, kurios neima pardavimo mokesčio. Čia akcijos parduodamos tiesiogiai iš investicinių bendrovių pagal akcijų NAV. Mokesčio nėra, nes nereikia mokėti akcijų pardavimo tarpininkams. Akcijos skelbiamos spaudoje bei reklamoje, o kaina šiuo atveju yra tik viena. O prie fondo kainos kotiruotės pažymima NL (angl. no load). Bet kartais pasitaiko, kad kai fondas superka akcijas iš investuotojų, jis ima nedidelį 0,5-1 proc. mokestį.
- c. ***mažai apmokestinančios investicinės bendrovės (angl. low-load funds)*** – bendrovės, kurios negali būti priskirtos nei vienam iš aukščiau paminėtų tipų, nes taiko 2-3 proc. pardavimo mokestį. Priešingai nuo pilnai apmokestinančių fondų (angl. full-load funds). Paprastai tai yra obligacijų fondai, arba akcijų neapmokestinantys fondai.

Atvirų fondų yra gerokai daugiau, negu uždarytų fondų. Nuo 1945 metų, kai buvo apie 70 fondų (visi portfeliai sudarė 1,3 milijardo dolerių vertės), buvo įsteigta daugiau nei 1 tūkstantis fondų 1985 metais, ir jų portfelių vertė pasiekė 251 milijardą JAV dolerių. Tuo tarpu, 1995 metais jau buvo daugiau nei 4 700, kurių portfelių vertė pasiekė 2,067 milijardus JAV dolerių. Ir iki šiol savitarpio fondai JAV nepraranda populiarumo ir populiarėja visame pasaulyje. Vien tik per 1999 metų sausį ir vien tik į akcijų savitarpio fondus JAV buvo investuota 15,7 milijardo JAV dolerių. Dėl to, akcijų savitarpio fondų bendras turtas pasiekė 3,1 trilijono JAV dolerių, o bendras visų tipų

fondų turtas tą mėnesį pasiekė 5,7 trilijono JAV dolerių. Nuo 1996 metų jis išaugo 63% ir 2007 metų trečiąjį ketvirtį jau buvo 12 trilijonų JAV dolerių [11].

4 pav. JAV atviri fondai 1940-2006 metais⁶

1.5. Investicinių fondų rūšys

Investiciniai fondai patenka į įvairias verslo ir socialines sritis bei turi svarbią reikšmę efektyviai plėtojant šalies ekonomiką. Investicinių fondų rūšys tiesiogiai priklauso nuo šalies finansinės rinkos išsivystymo lygio. Kuo ji stipresnė, tuo investuotojas turi didesnę pasirinkimo laisvę. Ši investicijų priemonė leidžia investuotojams dalyvauti atskirų šalių augančiose finansinėse rinkose. Dažniausiai tai vyksta netiesiogiai, o per finansinius tarpininkus, tokius kaip, pavyzdžiui, pensijų fondai, kurie surenka pinigines investicijas ir paskirsto jas į užsienio kompanijų akcijas prieinamas kitos šalies vietinėje vertybinių popierių rinkoje. Šie fondai gali apimti tiek vietos rinką, tiek ir visą regioną, pavyzdžiui Aziją ar Europą, tuo būdu paįvairindami investuojamą kapitalo portfelį bei sumažindami lėšų praradimo riziką.

Kad būtų galima analizuoti, planuoti bei įvertinti investicijas, jos yra skirstomos pagal tam tikrus požymius, kurie tiek literatūroje, tiek šiame sektoriuje veikiančių organizacijų nuostatose iš esmės dubliuojasi ir yra grupuojami:

⁶ Šaltinis: *Investment Company fact book 2007, Investment Company Institute, 47th Edition.*

- Pagal regionus arba šalis (Rytų Europos valstybės, JAV, Japonija ir pan.);
- Pagal ekonomikos sektorius (informacinės technologijos, ekonomika, energetika, farmacija ir pan.⁷);
- Pagal laikotarpį (iki trejų metų, tarp trejų ir septynių metų, virš septynių metų);
- Pagal bendrovių tipus (mažų arba didelių ir gerai žinomų bendrovių vertybiniai popieriai);
- Pagal kapitalo tipą (privataus kapitalo ir kintamojo kapitalo (kitais – atviro tipo) fondai).

Svarbu atkreipti dėmesį, jog kiekviena fondų rūšis skiriasi pajamomis bei rizika. Pagal investavimo instrumentus, t.y. pagal tai kur investuojama, investiciniai fondai skirstomi į:

Pinigų rinkos priemonių fondai (angl. money market funds). Apie 27 proc. visų fondų priklauso pinigų rinkos fondams [11]. Lyginant su kitomis fondų rūšimis, šie fondai yra mažiau rizikingi, jie silpniau priklausomi palūkanų normų svyravimams. Jų investicijų portfelius sudaro pinigų rinkos priemonės: bankų indėlių sertifikatai, komerciniai vekseliai, bankų akceptai, valstybės ar savivaldybės vekseliai ir pan. Šios pinigų rinkos priemonės reiškia trumpalaikį skolinimą (dažniausiai iki vienerių metų) patikimoms institucijoms, t.y. Vyriausybei, savivaldybei, bankams ir kt. Pinigų rinkos priemonių fondams būdinga mažos, bet stabilios pajamos. Dėl mažo šių fondų pajamingumo investuotojams reikėtų atsižvelgti į infliacijos riziką. Kai kainos šalyje auga sparčiai, pinigai (taip pat ir tie, kurie laikomi fonde) nuvertėja, todėl jei fondo pajamingumas mažas, gautos pajamos gali nekompensuoti pinigų nuvertėjimo. Tokiu atveju realių pajamų negaunama [76]. Šiai kategorijai priklausančios investiciniai fondai gali investuoti įvairiomis valiutomis. Šiuo metu egzistuoja trys pinigų rinkos fondų tipai:

- bendrosios paskirties fondai (angl. General purposes funds), kurie aptarnauja individualius, ir institucinius investuotojus;
- brokerių-dilerių fondai (angl. broker-dealer funds), kurie, didžiausiu turtu, aptarnauja tik individualius investuotojus;
- instituciniai fondai (angl. institutional funds), aptarnaujantys tik institucinius investuotojus [11].

⁷ Pagal Lietuvos Kolektyvinio investavimo subjektų įstatymą, kolektyvinio investavimo subjekto turtas negali būti investuojamas į tauriuosius metalus arba į vertybinius popierius, suteikiančius jiems teises, bet gali būti investuojamas į pinigus (autorius pastaba).

- **Obligacijų fondai (angl. bond funds).** Šių fondų portfelį sudaro įvairios obligacijos, kurių terminai ir išleidėjai gali skirtis. Obligacijų fondai teikia pastovias pajamas, kurios dažniausiai būna didesnės už pinigų rinkos priemonių fondų pajamas. Kadangi obligacijos gali būti labai įvairios, tai ir fondai, investuojantys į jas, gali labai skirtis pajamingumu ir rizika [76]. Be to, šie fondai yra išskirtiniai tuo, jog kylant palūkanų normai, obligacijų fondo vertė paprastai krenta.
- **Akcijų fondai (angl. stock funds arba equity funds).** Tai fondai investuojantys į akcijas. Investavimas į akcijas suteikia didesnio augimo potencialą, tačiau investicijų vertė gali tiek didėti, tiek mažėti. Akcijų fondai pasižymi dideliu pajamingumu ir didele rizika. Akcijų fondo vertė gali kilti ir kristi labai greitai, akcijų, kurios sudaro fondo turta, kainos gali svyruoti dėl daugelio priežasčių, pavyzdžiui, dėl bendrų ekonomikos tendencijų ar tam tikrų produktų paklausos pokyčių. Dažniausiai fondo turto nuvertėjimą nepalankiu metu kompensuoja fondo turto vertės augimas, kai ekonominės sąlygos palankios. Dėl tokių akcijų fondų turto vertės svyravimų į akcijų fondus patariama investuoti ilgam laikui [76]. Šie fondai tiesiogiai atspindi rinkos charakteristikas. Akcijų fondais yra laikomi:
 - kapitalo prieaugio fondai (angl. capital appreciation funds);
 - bendrojo pelningumo fondai (angl. total return funds);
 - pasauliniai akcijų fondai (angl. world equity funds);
 - hibridiniai fondai (angl. hybrid funds) [11].
- **Fondų fondai arba mišrūs fondai (angl. balanced funds arba mixed funds).** Tai fondai įvairiai paskirstantys savo portfelio turta aukščiau paminėtuose fonduose, t.y. įsigyjant kitų kolektyvinio investavimo subjektų vienetų ar akcijų. Šie fondai yra kuriami siekiant užtikrinti didesnę investicijų diversifikaciją nei yra investavimo į vieną įprastą kolektyvinio investavimo subjektą atveju. Į šiuos fondus siūloma investuoti mažą investavimo patirtį turintiems asmenims. Paprastai fondų fondo mokesčiai yra didesni nei įprasto investicinio fondo, nes fondų fondas neišvengia dvigubo apmokestinimo, t.y. paprastai be pačio fondų fondo valdytojo nustatytų atskaitymų egzistuoja ir kitų fondų, į kuriuos investuojamas fondų fondo turtas, atskaitymai.

Tai yra pagrindinės investicinių fondų rūšys ir klasifikacijos. Iš viso pasaulyje jų egzistuoja daug daugiau ir jos varijuoja priklausomai nuo konkrečioje šalyje veikiančių investicinių fondų. Dar yra įvairių fondų tipų pagal investavimo tikslus. Pavyzdžiui, Investicijų kompanijų institutas (Investment Company Institute) klasifikuoja savitarpio fondus į 33 kategorijas.

Neaplenkiant šio magistrinio darbo analizuojamos temos, kaip aukštutinę ribą išskirsime privataus kapitalo fondus, o ypatingai vieną iš jų – rizikos kapitalo fondus. Privataus kapitalo fondai priskiriami prie alternatyviųjų investicinių fondų kategorijos ir elementariausiai ji galima apibūdinti, kaip: privačių investuotojų investicijos į akcinį kapitalą įmonių, nelistinguojamų vertybinių popierių biržoje. Dažniausiai literatūroje, nagrinėjančioje investicinių fondų rinkas, sutinkamos trijų formų privataus kapitalo fondai. Šios trys formos, tai:

1. Rizikos kapitalo fondai (angl. Venture Capital) – investicijos, kurios skiriamos įkurti naują įmonę arba išplėsti jau egzistuojančią, kuri turi realų potencialą augti;
2. Išpirkimo kapitalo fondai (angl. Buy-out) – investicijos, kai įsigyjama dalis jau sėkmingai veikiančios įmonės, t.y. kontrolinio akcijų paketo išpirkimas;
3. Nepaprastų situacijų fondai (angl. Special Situations) – investicijos į bankrutuojančią įmonę arba tokią, kuri iš esmės keičia savo veiklos kryptį.

Lietuvos ūkio ministerija, remdamasi Europos Bendrijos rekomendacijomis, privataus kapitalo fondų klasifikacijoje pagal funkcinį požymį juos skirsto į tris rūšis ir, vietoje nepaprastų situacijų fondų, nurodo kitą – pakeitimo kapitalo fondus. Tai būtų bendrovės akcijų pirkimas iš kitos privatų akcinį kapitalą investuojančios organizacijos arba iš kito akcininko ar akcininkų. Pakeitimo kapitalas taip pat vadinamas antriniu pirkimu [67]. Vienaip ar kitaip, privataus kapitalo fondai dažnai gali būti apibūdinami kaip investicijos į vertybinius popierius per derybinį procesą.

1.6. Rizikos kapitalo fondai

Rizikos kapitalo fondais (RKF), pagal Europos bendrijos rekomendacijas, yra laikomi investiciniai fondai, veikiantys kaip pagrindiniai investuotojai ir valdantys pavienių asmenų, institucijų arba vidaus lėšas, į bendroves, kurios neįtrauktos į oficialiuosius sąrašus, investuojamos lėšos, kurios apima finansavimą ankstyvuoju ir plėtros etapais, bet neapima pakeitimo kapitalo finansavimo ir kontrolinio akcijų paketo išpirkimo. Kitais žodžiais tariant, rizikos kapitalo fondai sukaupia investuotojų lėšas, perka didelį paketą akcijų ir dalyvauja valdyme. Kaip charakterizuoja Europos privataus kapitalo ir rizikos kapitalo asociacija (EVCA), rizikos kapitalo fondai gali būti

nusakomi kaip „verslas, statantis verslą“. Kita svarbi sąlyga (nurodoma absoliučiai visoje nagrinėtoje literatūroje), identifikuojanti RKF, yra ta, kad jie neretai įmonėms suteikia ne tik finansinį, bet ir intelektualinį kapitalą, pagerina įmonės nuosavo ir skolinto kapitalo santykį įmonės balanso struktūroje, leidžia įmonei papildomai pritraukti skolintą kapitalą iš tradicinių finansavimo šaltinių (bankų paskolos ir pan.). Dėka to, susiformuoja glaudūs santykiai (strateginė partnerystė) bei interesai tarp rizikos kapitalo fondų investuotojų bei rizikos kapitalo valdymo įmonės [75].

Tikslinga apibrėžti, jog *rizikos kapitalo fondų investuotojas* čia – tai bet kokia finansų institucija (bankai, pensijų fondai, draudimo kompanijos), valstybė, turtingi juridiniai ir fiziniai asmenys, teikiantys finansines lėšas rizikos kapitalo fondui sudaryti. Šie investuotojai atlieka fondo priežiūrą, o fondo valdymo funkciją perleidžia rizikos kapitalo valdymo įmonei. O *rizikos kapitalo valdymo įmonė* – tai rizikos kapitalo fondą valdanti įmonė, kuri investuoja į privačių, daugiausiai į nelistinguojamų, dažnai naujai kuriamų (pvz. naujų technologijų) bendrovių vertybinius popierius ir aktyviai dalyvauja jų valdyme. Kai kurios rizikos kapitalo įmonės yra bankų dukterinės bendrovės. Pagrindinis RKF bruožas, išskiriantis juos iš kitų investicinių fondų yra tas, jog savo veikloje rizikos kapitalo valdymo įmonės nevengia rizikos, dažnai imdamosios inovatyvių, dar nežinomų bei neišbandytų sričių finansavimo [37].

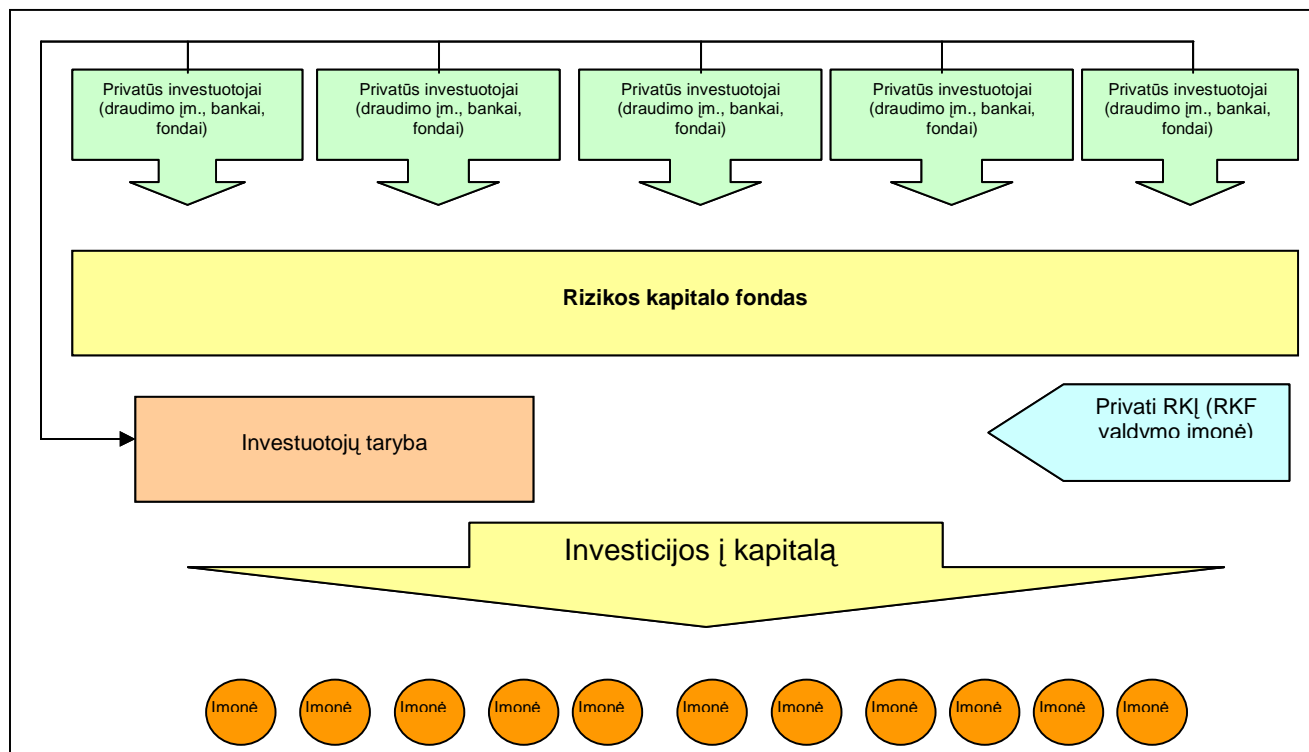
Kaip jau buvo aptarta praeitame skyriuje, investicijos gali būti trumpalaikio arba ilgalaikio pobūdžio, tačiau didžiausio pelno siekiantiems investuotojams patraukliausia yra ilgalaikės investicijos. Būtent čia ir turima omenyje RKF, nes jų veikla pasižymi didelės investicijų rizikos ir aukštos grąžos deriniu, o veikimo laikotarpis gali tęstis nuo trejų iki dešimties metų.

Dažniausiai, kaip teigia ir Lietuvos vertybinių popierių komisija, investicijos į rizikos kapitalo fondus yra turtingųjų zona [76], todėl, tarp investuotojų pagrindiniai dalyviai yra didelės pinigų sumas generuojantys juridiniai ar fiziniai asmenys. Jie skirstomi į tris rūšis:

- *Lėšų valdymo įmonės* – tai tradicinis, formalus rizikos kapitalo sektorius. Rizikos kapitalo lėšų valdymo įmonė valdo savo investuotojų (akcininkų) lėšas ir reikiamu laiku atskaičiavus išlaidas ir mokesčius grąžina pelną tiems investuotojams. Kai kurios iš šių įmonių valdo palygint mažas sumas – kelis milijonus eurų. Didžiausios iš jų valdo daug milijardų eurų, tačiau visos jos turi aiškius interesus dėl savo lėšų investavimo. Šią grupę sudaro pensijų fondai, investicinės bendrovės, draudimo bendrovės ir bankai, kitaip tariant – instituciniai investuotojai.
- *Valstybinio sektoriaus fondai* – šie fondai formuojami iš regioninių ar nacionalinių biudžetų, kartais kartu panaudojant privačias lėšas. Šių fondų veiklos tikslas dažnai yra ne pelnas, o regioninė plėtra ir darbo vietų sukūrimas. Kaip rodo praktika,

valstybinio sektoriaus fondai koncentruojasi mažiau išsivysčiusiuose regionuose/valstybėse.

- **Privatūs investuotojai** (dar žinomi, kaip verslo angelai) – tai asmenys, pasirengę panaudoti savo asmeninius finansinius išteklius rizikingoms investicijoms, remdamiesi savo patirtimi ir interesais bei suinteresuoti ilgalaikiams įsipareigojimams. Europos verslo angelų tinklalapis apibūdina verslo angelus, kaip „privačius individus, kurie investuoja dalį savo privačių lėšų į pradedantį verslą ir dalijasi savo asmenine vadybos patirtimi su antreprenieriais. Šis investavimas vykdomas ankstyvoje verslo stadijoje. Tikrieji verslo angelai patys yra patyrę antreprenieriai, kurie investuoja rizikos kapitalą įsigydami įmonės akcijų ir patys asmeniškai yra įtraukiami į investuojamą verslą.“ [70]. Antrojoje EPBO konferencijoje dėl verslininkystės ir inovacijų SVV įmonėse apibrėžta, kad verslo angelai, būdami turtingi individualūs investuotojai, užpildo nišą tarp asmeninio finansavimo galimybių ir institucinių rizikos kapitalo fondų [54].

5 pav. RKF veiklos principinė schema⁸

⁸ LR Ūkio ministerijos informacija.

Rizikos kapitalo fondas surenka lėšas iš suinteresuotų investuotojų ir sukaupia fondo kapitalą, pavyzdžiui 100 milijonų eurų. Suformuotas rizikos kapitalas bus investuojamas į pasirinktas viena, kelias ar keliolika įmonių – priklausomai nuo to, kurie sektoriai fondui atrodo patraukliausi. Dažniausiai investuojama į akcijas, tikintis, kad įmonė bus sėkminga ir jos vertė smarkiai pakils. Rizikos kapitalo fondai siekia gauti pelną pardavus išaugusias ir gerai dirbančios įmonės akcijas. Svarbu paminėti, jog perkamų akcijų kompanijos yra tik bepradedančios savo veiklą arba investuojančios į naujų produktų ar procesų kūrimą. Todėl, šių fondų valdytojų pagrindinis darbas yra tinkamai identifikuoti įmones, kurios turi augimo perspektyvas bei suteikti joms reikalingą finansinę injekciją tolesnei plėtrai.

Išskirtinis rizikos kapitalo fondų veikimo principas yra tas, kad investavimo laikotarpiu fondas kontroliuoja investiciją, kartais konsultuodamas įmonę. Paprastai investuotojų įnašas į fondą sudaro 99 proc. lėšų, tuo tarpu rizikos kapitalo valdymo įmonės (RKĮ) įnašas – tik 1 proc. RKĮ įnašas yra ne finansinis kapitalas, o intelektualinis, taip pat RKĮ atlieka fondo valdymo funkcijas:

- suformuoja investavimo politiką;
- ieško ir atrenka investavimo politiką atitinkančius projektus
- perteikia savo patirtį, žinias, verslo kontaktus įmonei, į kurią investavo;
- atlieka investicijų monitoringą, priima sprendimus dėl pasitraukimo.

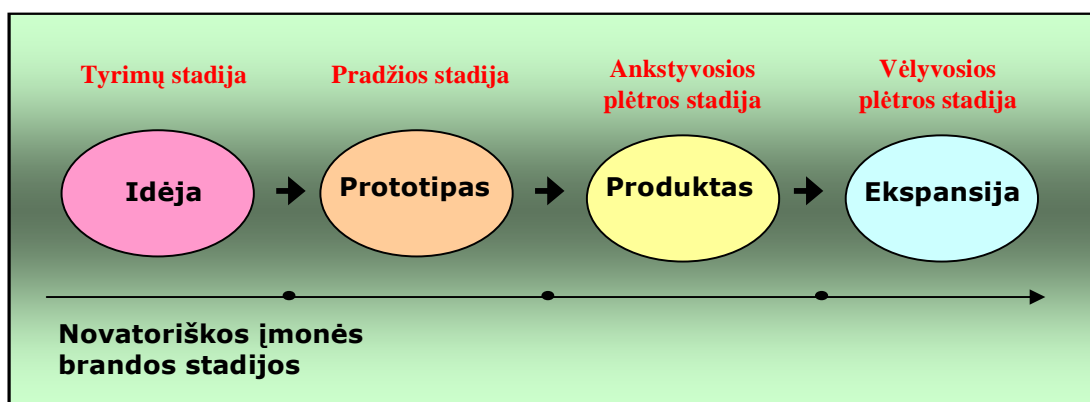
1.6.1. Rizikos kapitalo finansavimo ypatumai

Dauguma rizikos kapitalo fondų aktyviai veikia ir ieško investavimo galimybių, tačiau jie gali skirtis savo investavimo politika – vieni jų labiau linkę investuoti į verslo pradžią ar naujo produkto kūrimą, kiti į stabilią veiklą. Iš rizikos kapitalo fondų gali būti finansuojamas naujos įmonės steigimas arba jau veikiančios įmonės inovacinis projektas [15].

Inovacijas gali diegti tiek didelės, tiek ir mažos įmonės, tačiau dažniausiai didelės įmonės yra inertiškos ir konservatyvios naujų produktų kūrimui ir marketingui, o jų įdiegimą finansuoja iš įmonės vidinių išteklių, nesiekiant tam pritraukti išorinius investuotojus. Bet inovatyvių ir ankstyvos vystymosi stadijos įmonių veiklos finansavimas, pasitelkus tradicinius skolinius instrumentus (paskolas, lizingą), dėl pakankamai didelės rizikos, yra gana problematiškas. Todėl dažnai ankstyvosios vystymosi stadijos įmonių veiklos finansavimui yra naudojamos rizikos kapitalo fondų investicijos [75].

Lietuvos inovacijų centro atlikti tyrimai rodo, jog pagrindinis produktų inovacijų šaltinis yra mažos ir vidutinės įmonės (MVI) [50], o jos dominuoja daugelio valstybių struktūroje. Rizikos kapitalas, būdamas ypatingai suinteresuotas nauju, besivystančiu novatorišku verslu kartu su inovacijomis yra vienas iš pagrindinių variklių, kuris padėdamas steigti naujoms įmonėms ir joms sėkmingai pereiti augimo fazę, stimuliuoja naujos ekonomikos augimą.

Rizikos kapitalo investicijos apima visus finansavimo etapus nuo įmonės steigimo iki viešo akcijų pasiūlymo įgyvendinimo biržoje: išanginį, pradinį, plėtros kapitalą, akcininkų kaitą, išpirkimą ar įsigijimą. Dėl itin mažai įgyvendintų išanginio kapitalo projektų, jie atspindimi kartu su pradinio kapitalo investicijomis. Vertinant rizikos kapitalo fondų požiūrį, svarbu suprasti tai, kad jie specializuojasi konkrečiuose finansavimo etapuose (žr. 6 paveikslėlis):

6 pav. Novatoriškos įmonės finansavimo etapai

1. Idėja, kitaip – pirminio kapitalo stadija. Finansavimas teikiamas pradinės koncepcijos tyrimui, vertinimui ir produkto kūrimui prieš verslo įmonei pradėdant veiklą. Čia dažniausiai investuojama į technologijas, tikintis, kad projekto eigoje bus įkurta įmonė, kurios akcijos ir bus garantas Rizikos kapitalas gali domėtis, jeigu jau veikianti kompanija ieško papildomo finansavimo naujam novatoriškam projektui. Novatoriškos įmonės steigimas ir jos augimas yra susijęs su didesne rizika. Tačiau, rizikos kapitalo valdymo įmonės investuoja ne dėl to, kad gauti dividendų. Jie suteikia galimybę įmonei augti ir efektyviai veikti. Santykinai didelę riziką kompensuoja galimybė gauti didelį grįžtamąjį pelną.

2. Pradžios stadija. Finansavimas teikiamas produktų plėtrai ir pradiniam marketingui. Įmonės gali būti dar tik besikuriančios arba jau gali vykdyti veiklą neilgą laiko tarpą, tačiau į rinką dar nėra įvedusios savo produktų bei negeneruoja jokių pajamų. Ši inovacinio projekto stadija yra viena iš sudėtingiausių finansavimui, nes viskas priklauso nuo projekto dydžio ir jo tipo. Nors

dauguma rizikos kapitalo fondų koncentruojasi į didelius sandorius, šioje stadijoje gali būti išreikštas susidomėjimas finansuoti ir įmonės steigimą. Paprastai rizikos kapitalo atstovai turi didelę patirtį ir gali padėti naudingomis konsultacijomis.

3. Ankstyvosios plėtros stadija. Finansavimas padeda įmonės augimui ir plėtimuisi. Šiame etape įmonės dažniausiai būna pabaigusios produkto kūrimo etapą ir reikalauja daugiau lėšų, reikalingų jo gerinimui, komercinės gamybos ir pardavimo inicijavimui. Įmonės iš šios veiklos pelno dar negauna.

4. Vėlyvosios plėtros stadija, kitaip – ekspansija. Finansavimas tiekiamas augimui ir ekspansijai įmonės, kuri dirba subalansuotai arba pelningai prekiauja. Rizikos kapitalas gali būti panaudojamas didesnio gamybos pajėgumo finansavimui, rinkos arba produkto plėtrai ir/arba papildomų apyvartinių lėšų kūrimui [69]. Ši stadija susijusi su labai sumažėjusia rizika, kadangi įmonė vykdo veiklą ir galima lengviau prognozuoti jos plėtrą [14].

Kaip teigia LR Ūkio ministerija, rizikos kapitalo fondai paprastai investuoja į MVĮ, įsigydami įmonės akcijų dalį, padeda įmonę užauginti iki brandžios būklės, o vėliau šią akcijų dalį parduoda, siekdami užsitikrinti aukštą investicijų grąža [75]. Taigi, RKF „įsijungia“ jau pačioje pirminėje įmonės stadijoje. Skirstant uždirbtą pelną rizikos kapitalo valdymo įmonės gauna apie 20 procentų visos rizikos kapitalo fondo grąžos, t.y. neproporcingai jo finansiniam įnašui. Toks pelno skirstymas suteikia stiprią motyvaciją fondo valdytojui atlikti savo darbą kuo geriau. Be to, investuojamoji šalis gali papildomai pasipelnyti, jei uždirbtas pajamas reinvestuos toliau.

1.6.2. Rizikos kapitalo fondų poveikis šalies ekonomikai

Globalizacija, internacionalizacija, transnacionalizacija, integracija, multinacionalinės kompanijos, pasaulinė prekyba, tarptautinės bei vidaus investicijos, elektroninė bankininkystė ir t.t. – tai esminiai dabartinės ekonominės „virtuvės“ komponentai, kurie yra šio amžiaus skiriamasis bruožas. Vykstanti bendroji ekonominė konjunktūra, atskirų rinkų apjungimas, tarptautinių valiutinių ir finansinių santykių dimensija, besirutuliojanti šalių tarpusavio priklausomybė modifikuoja pasaulį bei formuoja vienos globalios visuomenės idėją. Dabartyje, nors ir veikiant lokaliai, kiekviena valstybė yra priversta mąstyti globaliai bei šiuolaikiškai, t.y. būti novatoriškai aktyviai. Įvairios investicijos bei tinkamas jų panaudojimas yra klojantis pamatas augti ekonomikai. Todėl kiekviena šalis stengiasi turėti idealų ekonominės globalizacijos bei inovacijoms draugiškos

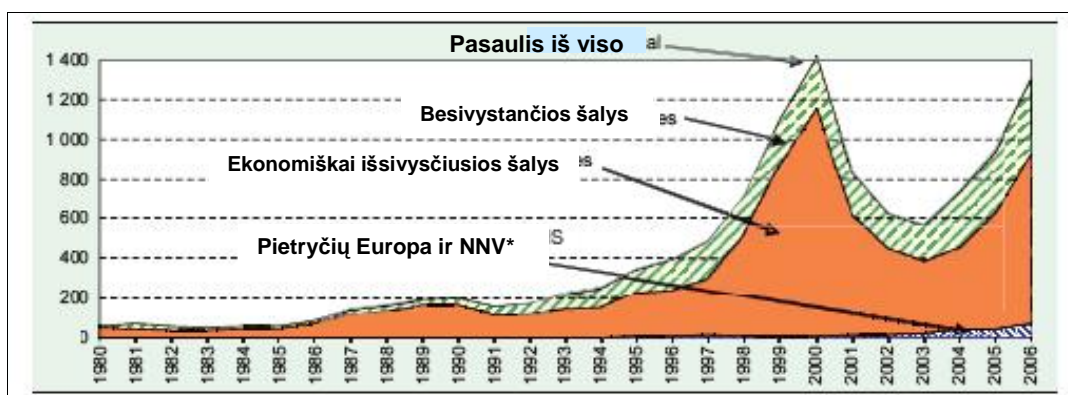
valstybės įvaizdį. Kartu tapdama bei nuolatos stiprindama savo poziciją bei konkurencinį pranašumą tarptautiniame kontekste.

Šalių integracija tiesiogiai priklauso nuo stiprėjančios konkurencijos dėl globalinės ekonomikos poveikio bei greitos technologijų plėtros. Norėdamos išlikti konkurencingomis, įvairių šalių įmonės šiandien turi daryti daugiau, nei tiesiog tiekti produktus ar paslaugas, kurios yra geresnės ar pigesnės nei kitų šalių. Jos turi greičiau nei konkurentai reaguoti į aplinkos pasikeitimus, greičiau atlikti modernizavimą, greičiau reaguoti į kainų kitimą. Jos turi būti greitesnės diegiant naujas technologijas. Tam, kad galėtų augti, joms gali tekti eiti į visiškai naujas rinkas bei įgyvendinti rizikingas strategijas [10].

Fenomenali rizikos kapitalo reikšmė ekonomikos plėtrai buvo pastebėta tada, kai pasaulyje prasidėjo sparti technologinė revoliucija. DRI-WEFA⁹ atlikto tyrimo statistiniai duomenys parodė, jog JAV rizikos kapitalo fondų remiamos įmonės, palyginus su kitomis ne rizikos kapitalo valdomomis įmonėmis, per 1970-2000 metų laikotarpį uždirbo apytiksliai dvigubai daugiau pelno, įmokėjo valstybei beveik tris kartus daugiau mokesčių, pagamino arti dvigubai daugiau prekių eksportui bei investavo kur kas nei trigubai daugiau lėšų į šalies mokslinius tyrimus bei ekonominę plėtrą (MTEP) [56]. Europos rizikos kapitalo asociacija priduria, jog rizikos kapitalo valdomos įmonės stimuliuoja šalies ekonominį vystymąsi, nes papildomai sukuria darbo vietų, turi potencialą smarkiai plėstis iki tarptautinio lygmens bei vykdyti pelningesnę veiklą. Pavyzdžiui, nuo 2000 iki 2004 m. Europos privataus ir rizikos kapitalo lėšas naudojusios įmonės sukūrė 1 milijoną naujų darbo vietų, iš kurių 630 tūkstančių sukūrė rizikos kapitalo fondų finansuotas įmonės. Be rizikos kapitalo fondų investicijų ankstyvojoje gyvavimo stadijoje, 70 % įmonių nebūtų išlikusios [75]. Rizikos kapitalas padeda įmonei iš esmės sutrumpinti laiką reikalingą inovacijai, t.y. naujam produktui, greičiau pasiekti rinką.

2000 metais rizikos kapitalo fondų investicijos pasiekė ekstraordinarius augimo tempus ir viršijo bet kokius analitikų lūkesčius. Tai atspindi ir šių investicijų srantai 1980-2006 metų laikotarpiu (žr. 7 paveikslėlis):

⁹ DRI-WEFA dabar vadinama Global Insight, Inc. buvo įsteigta sujungti dvi didžiausias ekonomikos ir finansinės informacijos organizacijas: DRI (Data Resources Inc.) ir WEFA (Wharton Econometric Forecasting Associates).

7 pav. Rizikos kapitalo srautai pasaulyje 1980-2006 (milijardais JAV dolerių)¹⁰

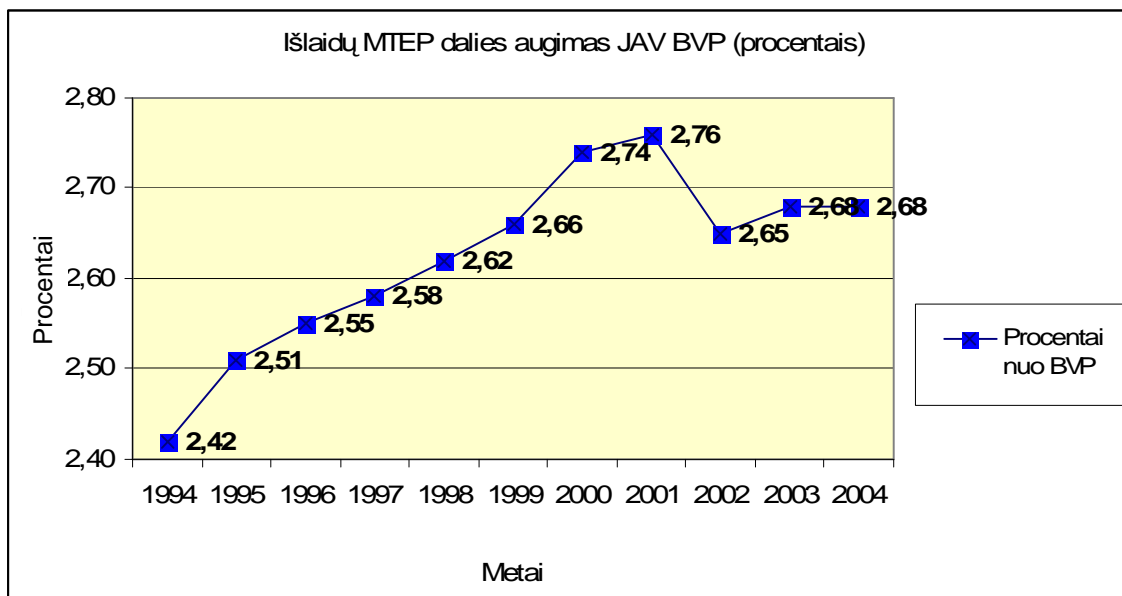
Kaip jau minėta aukščiau, aktyvi rizikos kapitalo fondų plėtra didžia dalimi buvo sąlygota sparčios technologijų plėtros. Taip jau susiklostė, jog 1970 metais savo veiklą pradėję rizikos kapitalo fondai, savo investicijas fokusavo į besikuriančias bei besiplečiančias įmones, kurios rinkoje įvesdavo modernias inovacines prekes elektronikos, medicinos, duomenų apdorojimo ar kitų technologijų srityse. Todėl, rizikos kapitalas tapo sinonimiškai susietas su inovatyvių išradimų finansavimu. O, kaip žinia, 2000 metai atnešė pasauliui naujų technologijų amžių.

Tačiau, JAV vertybinių popierių biržos NASDAQ nuosmukis, prasidėjęs 2000 metų kovo mėnesį, lėmė rizikos kapitalo investuotojų apsisprendimą sumažinti savo išsipareigojimus rizikos kapitalo fondams bei sustabdyti investicijas. Tokie ryžtingi sprendimai, per 2001 metus, sąlygojo rizikos kapitalo fondų pramonės smukimą beveik dvigubai palyginus su 2003 metais ir tokia situacija išsilaikė iki pat 2005-ųjų. Rinkos atsigavimą įtakojo patraukli internetinė plėtra bei tokių internetinių korporacijų susijungimai, kaip *eBay* ir *Skype*, *New Corporation* ir *MySpace*, *Google.com* ir *Salesforce.com*.

Kito ir mokslinių tyrimų bei eksperimentinės plėtros investicijos valstybių bendrajame vidaus produkte. Tai dar vienas dėmuo, kuris racionaliai pagrindžia rizikos kapitalo fondų augimo precedentą. Pavyzdžiui, JAV išlaidų BVP srautas reikšminga dalimi prisidėjo prie šalies investicijų į MTEP (žr. 8 paveikslėlis):

¹⁰ World Investment Report 2007: Transnational Corporations, Extractive Industries and Development, United Nations Conference on Trade and Development. United Nations: New York, Geneva, 2007.

* NNV – Naujos nepriklausomos valstybės, buvusios Sovietų Sąjungos valstybės (Armėnija, Azerbaidžanas, Baltarusija, Gruzija, Kazachstanas, Kirgizija, Moldova, Rusija, Tadžikistanas, Turkmėnistanas, Ukraina ir Uzbekistanas.

8 pav. Išlaidų MTEP dalies augimas JAV BVP (%)

Visuomenėje paplitusi nuomonė, kad JAV ir taip būdama didelė bei turtinga šalis, neturėtų būti pavyzdžiu augančiai ekonomikai, bet daugelis ekonomikos masto kaitos tyrinėtojų, tokių kaip Peter Dicken, Anthony McGrew, Adam Smith ir kt., mano, jog būtent Amerikos rizikos kapitalo augimas ir rezultatyviai atsiradusios multinacionalinės korporacijos (kitaip – multinacionalinės kompanijos) lėmė tarptautinių investicijų plėtrą pasaulyje, darė didžiausią įtaką jų kitimui bei skatino nenutrūkstamą susidomėjimą investuoti į naujas, inovatyvias žinias taikančias įmones. Galbūt todėl, be statistinių duomenų, labiausiai paplitęs ekonominės globalizacijos bei konkurencingos valstybės įvaizdis daugiausiai susijęs būtent su joje įsikūrusiomis dabartinėmis multinacionalinėmis korporacijomis (MNK) – milžiniškomis korporacinėmis imperijomis – veikiančiomis visame pasaulyje. Jų metinė apyvarta yra kaip daugelio šalių visas BNP, tačiau praėityje jos savo veiklą pradėjo būtent su rizikos kapitalo fondų pagalba. Tarp tokių korporacijų paminėtinos yra: *Google, Apple Inc., eBay, Skype, Starbucks Corporation, Bluetooth/Cambridge Silicon Radio, Microsoft, Genentech, TransMedics, Inc.*¹¹ Taigi, tampa nenuginčijama, kad mažos įmonės „užauginimas“ iki didelės korporacijos, elementariausiais žodžiais tariant, iškart reiškia, kad šalies potencialas stiprėti bei ekonomiškai plėstis realizuojasi.

Pirmiausia, investicijos į mokslinius tyrimus ir eksperimentinę plėtrą kiekvienai šaliai individualiai suteikia tokių privalumų kaip: jau minėtas konkurencinis pranašumas tarp kitų valstybių, ekonominis stabilumas, finansinis eksporto sektoriaus patikimumas, šalies autoriteto

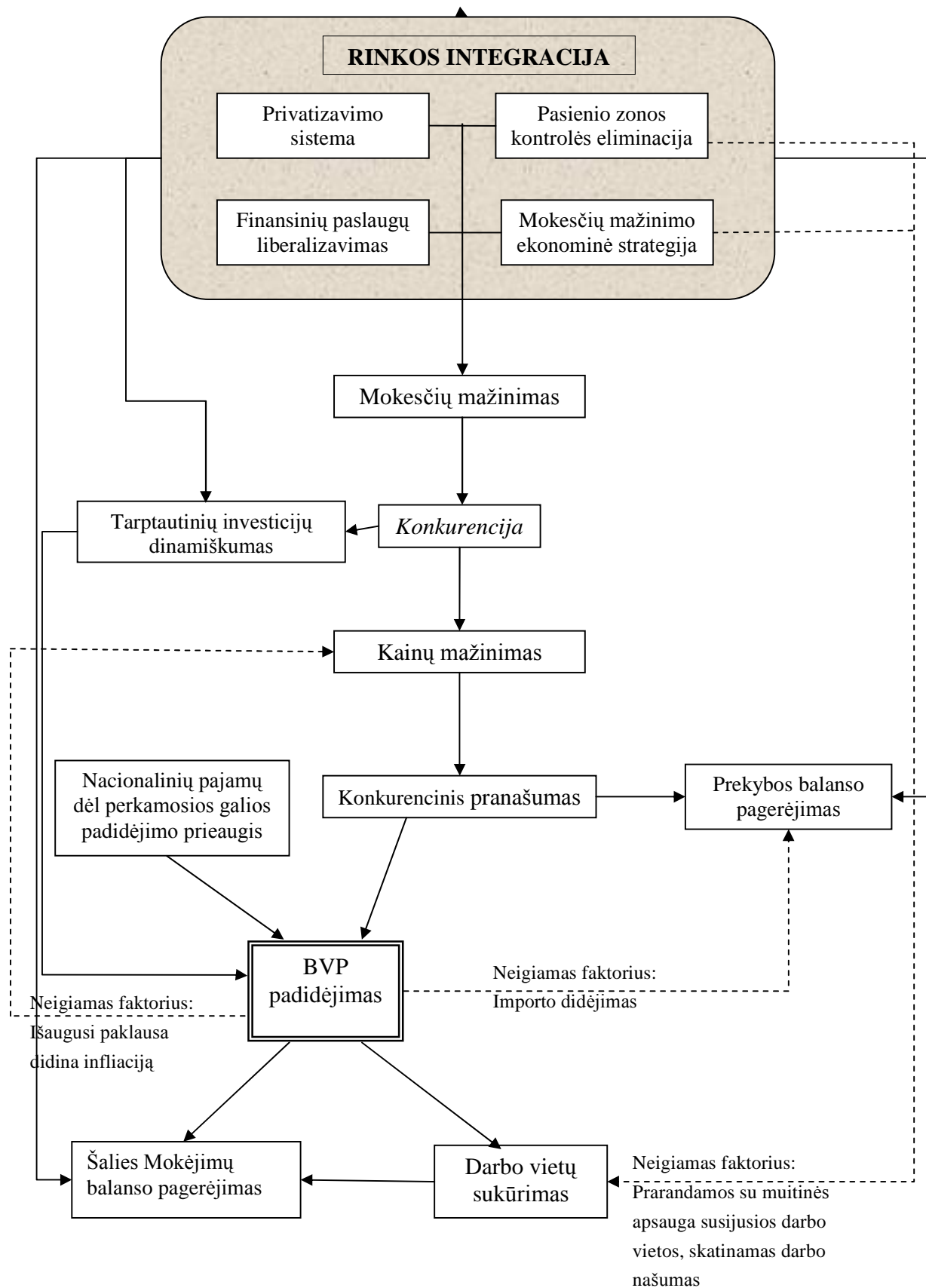
¹¹ Šaltinis: Hoover's.

gerinimas, potencialo plėtra, naujų perspektyvų atskleidimas ir pan. Nacionalinėje gamyboje rizikos kapitalo fondų investicijų srautas yra pagrindinis, o kartais ir vienintelis (besivystančių šalių atveju), plėtros finansavimo šaltinis, kuris lemia naujas technologijas ir inovacijas, aplinkos užterštumo mažinimo sprendimus, žmonių išteklių plėtrą ir panašius teigiamus pokyčius.

Pabrėžtina, jog minėti faktoriai yra tik dalys – rezultatyviniai precedentai – cirkuliacinio srauto, kuriame figūruoja visuminė paklausa, pasiūla, santaupos, gamybos apimtys, eksportas bei netgi nacionalinės pajamos. O tai yra visa tai, kas įtakoja šalies Bendrąjį vidaus produktą.

Labiausiai išsivysčiusios pasaulio šalys neabejotinai turi eksliuzyvinių konkurencingumo pranašumą. Kalbant apie Europą, vienas sėkmingiausių politinių ėjimų mūsų kontinente – Europos Sąjunga (ES). Tokia politinė ir ekonominė integracija šalina kliūtis tarptautinei prekybai, vykdo ekonominės politikos skirtingose šalyse derinimą. Rezultatyviai padidėję prekybiniai srautai pagerina kiekvienos valstybės prekybos balansą. ES narės sukuria stiprų paslaugų ir gamybos sektorių taip padidindamos konkurenciją tarp įvairių verslo subjektų, kas skatina tarptautinių investicijų atėjimą į šalį, tame tarpe ir į rizikos kapitalo fondus. Tarptautinės investicijos teigiamai veikia BVP, padengia einamosios sąskaitos deficitą, sukuria naujų darbo vietų ir kitaip prisideda prie šalies ekonominės gerovės. Žinoma, tarptautinių investicijų poveikio valstybės ūkiui eiliškumas realybėje gerokai sudėtingesnis, nes įsikiša įvairūs makroekonominiai faktoriai, o jų vaidmuo pagrindinio šalies ekonominio stabilumo rodiklyje ir įtakingumas rinkos integracijos procese pasikeičia (žr. 9 paveikslėlis)¹². Šią procesinę sinergiją lemia tokie elementai, kaip: fiskalinė politika, teisinė sistema, vietinės rinkos konkurencingumas, integracijos į pasaulinę prekybą lygis ir t.t. Todėl, labai svarbu tarptautines investicijas tinkamai valdyti, parengti tinkamą veiksmų planą bei racionaliai parinkti strategijas, kaip tinkamai pritaikyti jų teikiamus privalumus rizikos kapitalo fondų rinkos augančiame potencialo.

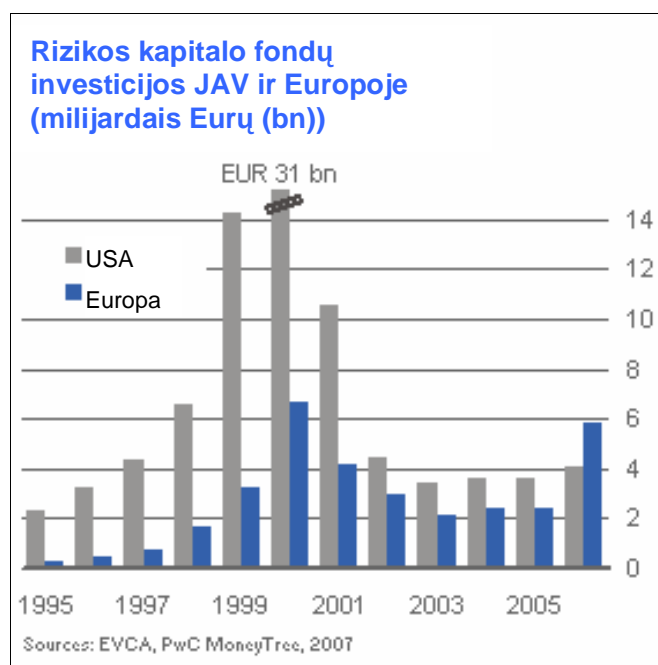
¹² P. Dicken. Global Shift: The Internationalization of Economic Activity // Second Editon. New York, London: The Guildford Press, 1992. p. 167

9 pav. Rinkos integracijos procesas ir jo rezultatai

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas (EESRK) taip pat atkreipia dėmesį į inovacijų bei pramonės permainų sąsajas ir aktyviai skatina analizuoti inovacijų sistemos aspektus, kurie padeda mokslinių tyrimų rezultatus tiesiogiai pritaikyti prekyboje, stiprinti ir skatinti Europos pramonės vystymąsi bei gerinti ekonomikos rodiklius. EESRK pabrėžia, jog novatoriški kaimyninių valstybių bendradarbiavimo būdai gali atlikti itin svarbų vaidmenį ir tapti inovacijas ir pramonės permaitas skatinančiu veiksmu. Šis požiūris apima jungtines technologijų iniciatyvas (JTI), nanotechnologijų, naujoviškų vaistų, vandenilio ir kuro elementų, integruotų kompiuterinių sistemų, aeronautikos ir oro transporto, taip pat aplinkos ir saugumo stebėsenos pasaulio mastu srityse. Ypač geras pavyzdys šiuo atveju yra stiprus tarptautinių investicijų privalumas – patirties sklaida [36].

Pastebėjus, kad naujomis technologijomis besiremiančios įmonės pasiekia didelį ekonominį efektą ir yra labai svarbios šalies ūkiui, joms pradėtas teikti itin svarbus dėmesys. Kaip jau minėta praetame skyriuje, inovacijos visuomet yra susijusios su didele rizika, todėl tradiciniai bankai dažnai atsisako jas finansuoti, ko pasekoje svarbus vaidmuo pradėtas teikti ir rizikos kapitalo fondams. Nors rizikos kapitalo investicijos JAV ilgą laiką viršijo Europos Sąjungos vidurkį beveik 3 kartus (žr. 10 paveikslėlis), Europos Sąjunga aktyviai skatina rizikos fondų veiklą ir be perstojo kuria infrastruktūrą, kuri padeda vystyti rizikos kapitalo fondų tinklus.

10 pav. Rizikos kapitalo fondų investicijos JAV ir Europoje 1995-2005 m. (mlrd. Euru)¹³

¹³ Šaltinis EVCA, PwC MoneyTree, 2007.

Šių pastangų dėka, 2005 ir 2006-aisiais Europos rizikos kapitalo investicijos į įmones, veikiančias pradžios ir ankstyvosios plėtros stadijose padvigubėjo ir pirmą kartą viršijo JAV. Ilgą laiką tik nežymiai kitusi investicijų dalis, rizikos kapitalo fondai įgijo naują pagreitį Europos tendencijose [56]. Tokia teigiama plėtra tik padidins augantį inovatyvių įmonių potencialą, kuris labai vilioja investuotojus.

Siekiant skatinti inovacinius procesus Europos sąjungoje, dar 1996 m. Europos Komisija priėmė pirmąjį Europos inovacinių veiksmų planą. Jame numatytos trys pagrindinės veiksmų kryptys [38]:

- Inovacijų kultūros skatinimas;
- Inovacijoms palankios aplinkos sukūrimas;
- Tyrimų orientavimas į inovacijas pramonėje ir paslaugų sferoje.

Ypač aktyviai šioje veikloje dalyvauja Europos Investicijų fondas, kuris atrenka, investuoja ir tvarko investicijas į rizikos kapitalo fondus. Europos Investicijų fondas investuoja tam skirtas Bendrijos lėšas į atitinkamus specializuotus rizikos kapitalo fondus, kurie teikia rizikos kapitalą mažoms ir vidutinėms įmonėms. Kaip pabrėžė EESRK, ypatinga svarba turi būti teikiama verslo iniciatyvoms [36]. Ypač MVĮ turi ypatingą potencialą diegti pažangias naujoves. Kad galėtų kompensuoti didesnes sąnaudas palyginti su įsitvirtinusioms didesnėms įmonėms, jos turi išsilaikyti gamindamos naujoviškus produktus ir teikdamos paslaugas. Todėl EESRK pritaria Komisijos raginimui panaikinti Europoje kliūtis naudotis finansiniais ištekliais, o naujoms įmonėms – rizikos kapitalo fondų rinkomis [36].

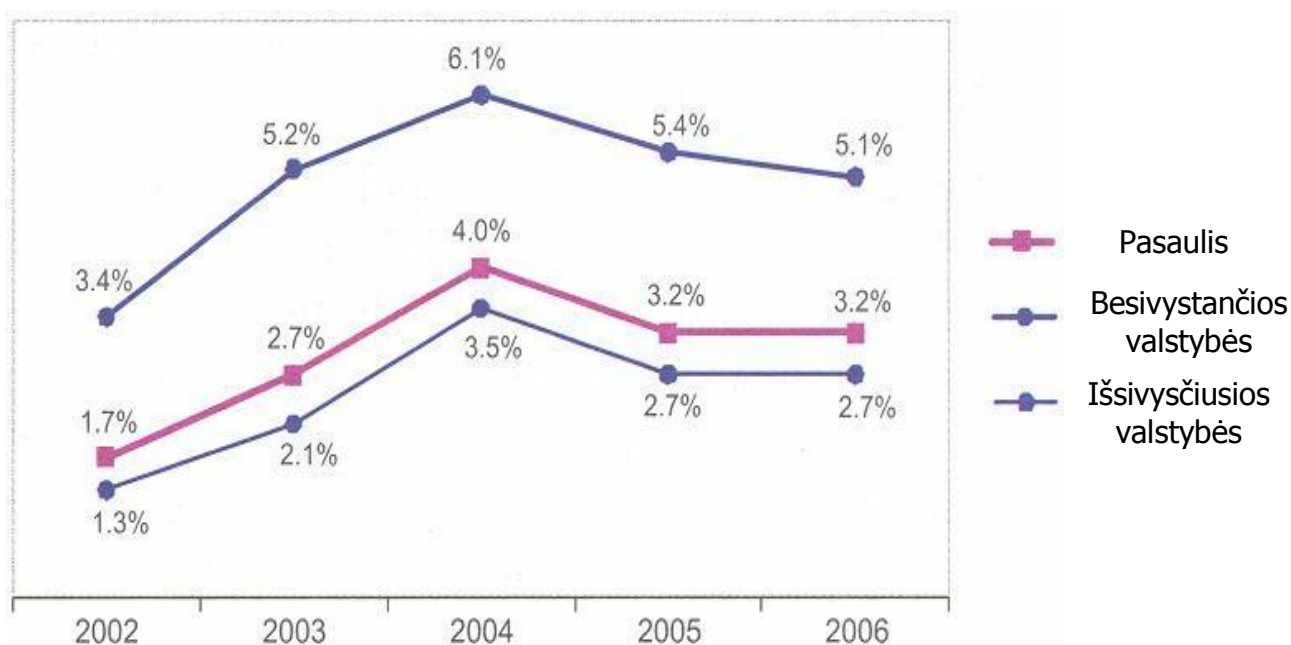
Taigi, rizikos kapitalo fondų reikšmė šalies ūkio plėtrai palyginti su klasikinio standarto epocha arba Bretton Woods laikais, gerokai skiriasi [30]. Žinoma, skiriasi ir globalizacijos mastai. Vienas iš pagrindinių bruožų – pats finansinių sandorių ir srautų dydis, sudėtingumas ir greitis. Dabar prekiaujama dažniau, sparčiau, gerokai didesnės apimtys, daugiau valiutų, įvairesni ir kur kas sudėtingesni aktyvai, inovatyvesnės idėjos. O pačios kapitalo judėjimo apimtys, investicijos, palyginti su pasaulio ar nacionaliniu produktu ir prekyba yra unikalūs [20].

1.6.3. Rizikos kapitalo fondų tendencijos pasaulio ekonomikoje

Ekonomikos tyrinėtojas J.Keynes teigė, jog investicijos yra pagrindinė ekonomikos nestabilumo priežastis, tačiau jos yra ryški pakopa organizuojant bei valdant kreditą ir pinigus

pasaulio ekonomikoje [24]. Jos keičia sąlygas, kurios lemia viso pasaulio valstybių ir tautų klestėjimą.

Visą pereinamojo amžiaus dekadą pasaulį „drebinęs“ ekonominis klestėjimas, 2005 m. po truputį pradėjo stabilizuotis. Tačiau, tai nėra prielaida, kad prekybos, inovacijų ar investicijų apimtys mažės [61]. Pasaulio BVP augimo tempai duoda pagrindą manyti, jog gyvename stabilios ekonomikos laikais (žr. 11 paveikslėlį), o tai bet kokių atveju yra didelis privalumas. Čia laikoma, kad besivystančios valstybės, tai: Kinija, Indija, Korėja, Taivanas, Rusija, Meksika, Singapūras, Turkija bei Honkongas.

11 pav. Pasaulio BVP augimo tempai (procentais)¹⁴

Nekintanti teigiama pasaulio ekonominių pokyčių raida sukūrė palankias sąlygas tarptautinėse finansinėse rinkose, kartu ir globalinės ekonomikos pagrindą. Tai palengvino stiprioms šalims priėti prie besivystančių ar tranzitinės ekonomikos šalių ir plėtoti tarptautinį bendradarbiavimą. Atvirkštiniu žvilgsniu, besivystančios šalys įgijo naujų svertų, joms atsirado naujų kapitalo šaltinių, šviežių galimybių užmegzti tarptautinius ekonominius ryšius. Toks besiplėtojantis siužetas paskatino poreikį bei iniciatyvas rasti novatoriškoms kompanijoms. O jos yra patraukliausios visose valstybėse, nes sukuria ilgalaikės naudos perspektyvas, o kartu ir ilgesnį pajamų gražos laikotarpį.

¹⁴ 2006 m. Pasaulio banko ekonomikos apžvalga

Ištirus PPO, EBPO, Pasaulio banko (PB) teikiamus duomenis, pastebėtina, jog investicijų srautas generuojamas tose šalyse, kurios neabejotinai turi eksliuzyvinių konkurencingumo pranašumų, kaip: technologinės inovacijos, makroekonominis stabilumas, esamų multinacionalinių kompanijų kiekis šalyje ir t.t. Net šalių konkurencingumo (augimo) indeksas, apskaičiuojamas pagal tris kintamąsias - technologinį šalies lygmenį, jos viešųjų institutų kokybę ir makroekonominės sąlygas. Šie veiksniai laikomi ekonominio augimo varikliu vidutinės trukmės ir ilgalaikėje perspektyvoje [97]. Galime palyginti kaip šalių* inovatyvumo lygis sinergiškai lemia jos konkurencingumą viso pasaulio kontekste (žr. 12 paveikslėlis):

Klasifikacija Šalys	Konkurencingumo indeksas	Inovatyvumo reitingas	Verslo konkurencingumo lygis	Makroekonominės sąlygos	Viešųjų institutų kokybė
JAV	1	4	7	75	33
Šveicarija	2	1	2	22	4
Danija	3	9	6	10	2
Suomija	6	6	11	9	1
Japonija	8	2	3	97	24
Didžioji Britanija	9	14	13	46	14
Kanada	13	17	20	42	17
Prancūzija	18	16	10	59	22
Australija	19	23	28	34	13
Estija	27	35	44	14	34
Čekija	33	29	30	43	69
Kinija	34	50	57	7	77
JAE	37	42	37	39	19
Lietuva	38	44	42	38	58
Indija	48	26	26	108	48
Graikija	65	59	62	106	49
Egiptas	77	63	67	124	51

12 pav. Šalių konkurencingumo indekso sudedamosios klasifikacijos¹⁵

Statistika akivaizdžiai rodo, kad kuo šalies inovacijų lygis aukštesnis, kuo verslo aplinka konkurencingesnė, tuo pasaulio konkurencingumo indeksas užima aukštesnę vietą. Besivystančios šalys seka išsivysčiusių šalių ir ypač JAV pavyzdžiu. Sunkumai šioje veikloje yra susiję su ekonomikos restruktūrizavimu ir mentaliteto kaita. Geriausia sėkmė lydi ne geografiniu mastu didžiausias valstybes, o tas, kurios tinkamai suderino šiuos elementus.

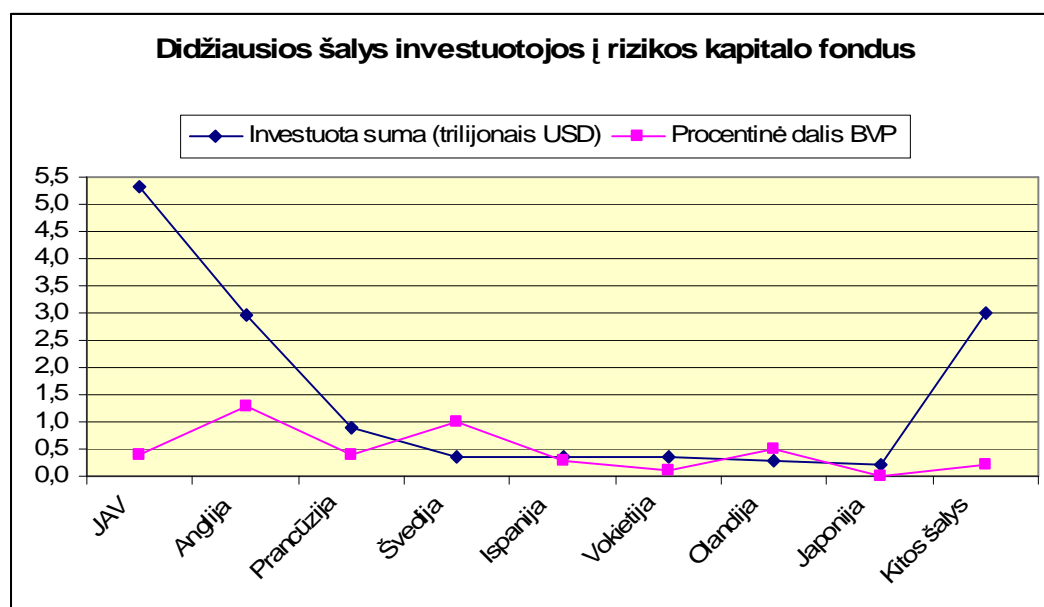
JAV, kaip ir visada, vis dar išlieka stipriausias planetos ekonomikos variklis, kartu, maksimalia dalimi prisidedama prie visos globalios ekonomikos klestėjimo masto. Tačiau, mūsų

¹⁵ Duomenys iš The Global Competitiveness Report 2007-2008, World Economic Forum 2007 (prieiga per Internetą: <http://www.gcr.weforum.org>)

* Šalys pasirinktos atsitiktine tvarka (autorius pastaba).

dienomis, sparčiai auganti Kinijos pramonė bei dinamiška Indija, buvusios antrojo pasaulio šalimis, dabar vis labiau ir labiau įtakoja pasaulio nacionalinių pajamų balansą [61]. Visgi, didžiausios individualios investuotojos į rizikos kapitalo fondus 2006 metais buvo JAV ir Didžioji Britanija, kurių motyvaciją investuoti EBPO grindžia nemažu ten susijungusių tarptautinių organizacijų (angl. M&A) skaičiumi bei jose klestinčių pasaulinių finansinių paslaugų centrų, tame tarpe ir didžiausių rizikos kapitalo fondų, veikimu.

Pirmūnės šalys investuotojos 2006 metais atsispindi šiame paveikslėlyje:

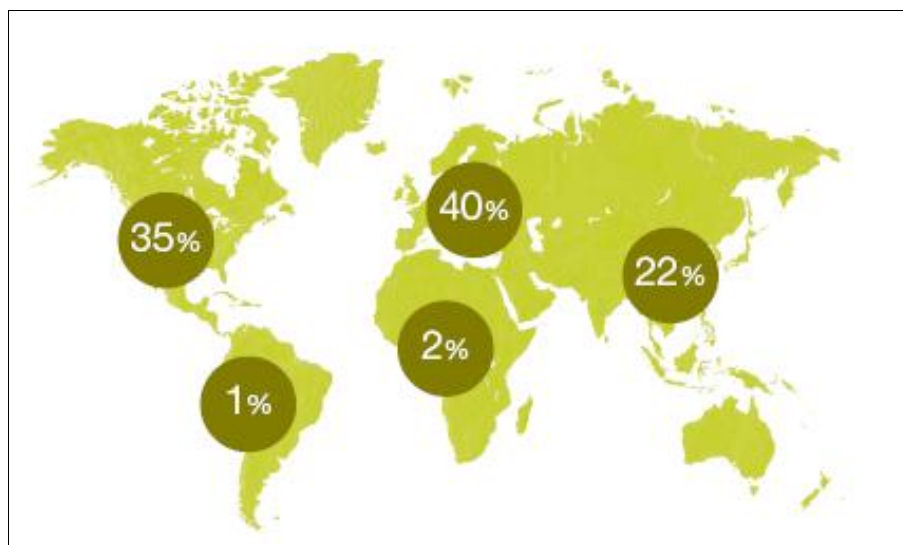

13 pav. Daugiausia į rizikos kapitalo fondus investavusios šalys¹⁶

Pagal investicijų į rizikos kapitalo fondus kiekį, pasaulyje pasiskirstė ir įtakingumo zonos, t.y. valstybės lyderės, kurios diktuoja ir fokusuoja ekonominius prioritetus (žr. 13 paveikslėlis). Būdamos dominuojančios bei turinčios galimybę pasauliui infliktuoti savas rinkos sąlygas, jos yra iniciatorės sukurti tarptautinių ryšių, patirties pasidalijimo ar bendradarbiavimo teisinius reglamentus, nutarimus, kitus įvairius dokumentus, kurie skatintų inovacijas bei eksperimentinių tyrimų plėtrą.

Kaip matosi iš 14-to paveikslėlio, Europa yra daugiausia investicijų į rizikos kapitalo fondus gaunantis regionas. Europa „atsakinga“ net už 40% visame pasaulyje RKF investicinių srautų. Kitą didelę dalį gauna JAV (35%) bei Azijos ir Ramiojo vandenyno šalys 22%, t.y. Japonija, Australija, Kinija, Indija, Singapūras, Korėja, Naujoji Zelandija ir Indonezija.

¹⁶ EVCA, Thomson Financial, PwC, Aper duomenimis.

14 pav. Pasaulio RKF investuotojų pasiskirstymo žemėlapis (2006 m.)¹⁷

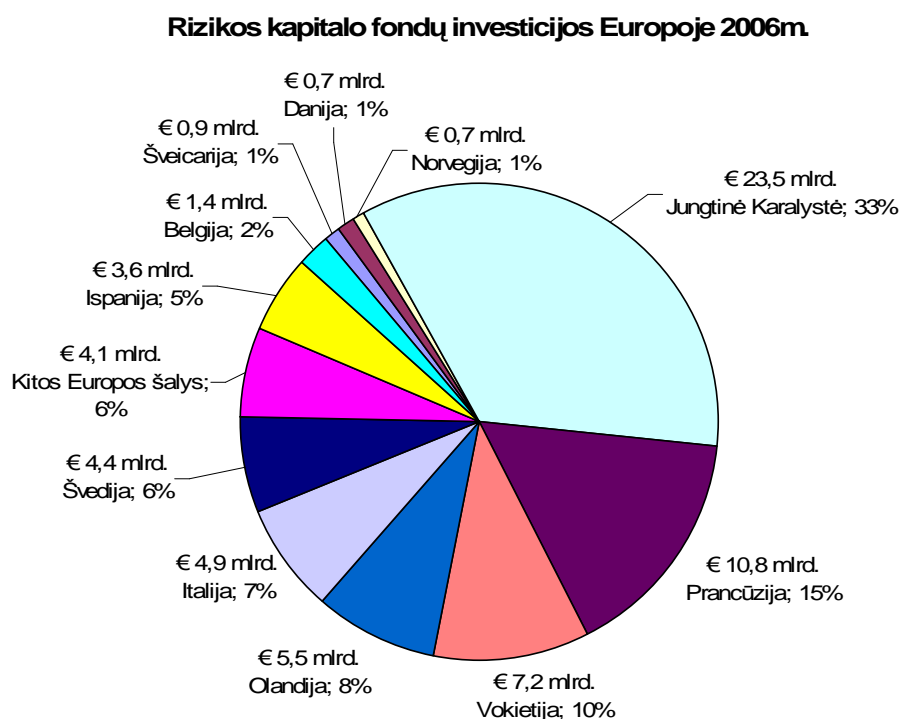
Pagal šį pasiskirstymą išskiriame tris šalių-dominančių kategorijas. Jų dominavimas ir tvirtos pozicijos rinkose tampa patraukliu partneriu kitoms šalims. Pastarosios aktyviai siekia bendradarbiavimo, kad galėtų perimti sukauptą patirtį ir ratifikuotų sėkmingai panaudotas strategijas. Taip, kartu, pritraukdamos dėmesį bei finansinį palaikymą viena kitai. Dominuojančios valstybės, žinoma, naudojami savo pozicijos privalumais. Vykstanti internacionalizacija visus mus paverčia rinkos dalyviais, o vadovaujantis šia mintimi, silpnesnės valstybės tampa stipriųjų įrankiais pasiekti ekonominius tikslus. Šis vyksmas nulemia ir tarptautinių investicijų srautus bei krypčių tendencijas. Tarptautinių investicijų pasiskirstymo bazė iš dalies yra klaidingai grindžiama mažesnių kaštų argumentais. Tarptautinės ekonomikos institutas teigia, jog šalies patrauklumas užsienio investicijoms nulemia ir jos inovacijų klestėjimo potencialą. Taigi, akivaizdu, jog jei šalis savo viduje negeneruoja pakankamai investicijų į itin svarbų sektorių – rizikos kapitalo fondų finansuojamas įmones, kuriančias inovacijas ar dalyvaujančias moksliniuose tyrimuose ir eksperimentinės plėtros veikloje – ji turi galimybę pritraukti investuotojus iš šalies, t.y. kitų valstybių.

Beveik visos pasaulio šalys yra įsitraukusios į tarpvalstybinius paktus, dvigubo apmokestinimo išvengimo sutartis ar pasitikėjimo aktus. Dabar pasaulyje egzistuoja net 2559 bendradarbiavimo sutartys [57]. Tokie tarpusavio susitarimai skatina išsaugoti kiekvienos šalies mokslinį potencialą, inicijuoti socialinės ir ekonominės pažangos bei demokratijos stiprinimo veiksnį.

¹⁷ Global Private Equity Report 2006, PriceWaterhouseCoopers 2007.

Europoje šiuo metu veikia apie 1500 rizikos kapitalo fondų. Pagal 2006 metų duomenis, jų investicijos išaugo nuo 12,7 milijardų eurų 2005 metais iki 17,3 milijardų eurų ir finansavo 5,590 tūkstančius įmonių. Per pastaruosius penkis metus rizikos kapitalo fondų investicijos buvo itin sėkmingos ir iš viso, nuo 2002-ųjų metų, jos išaugo daugiau nei 76%. Apie 90% visų investicijų buvo į mažas ir vidutines įmones, kuriose darbuotojų skaičius neviršijo 500.

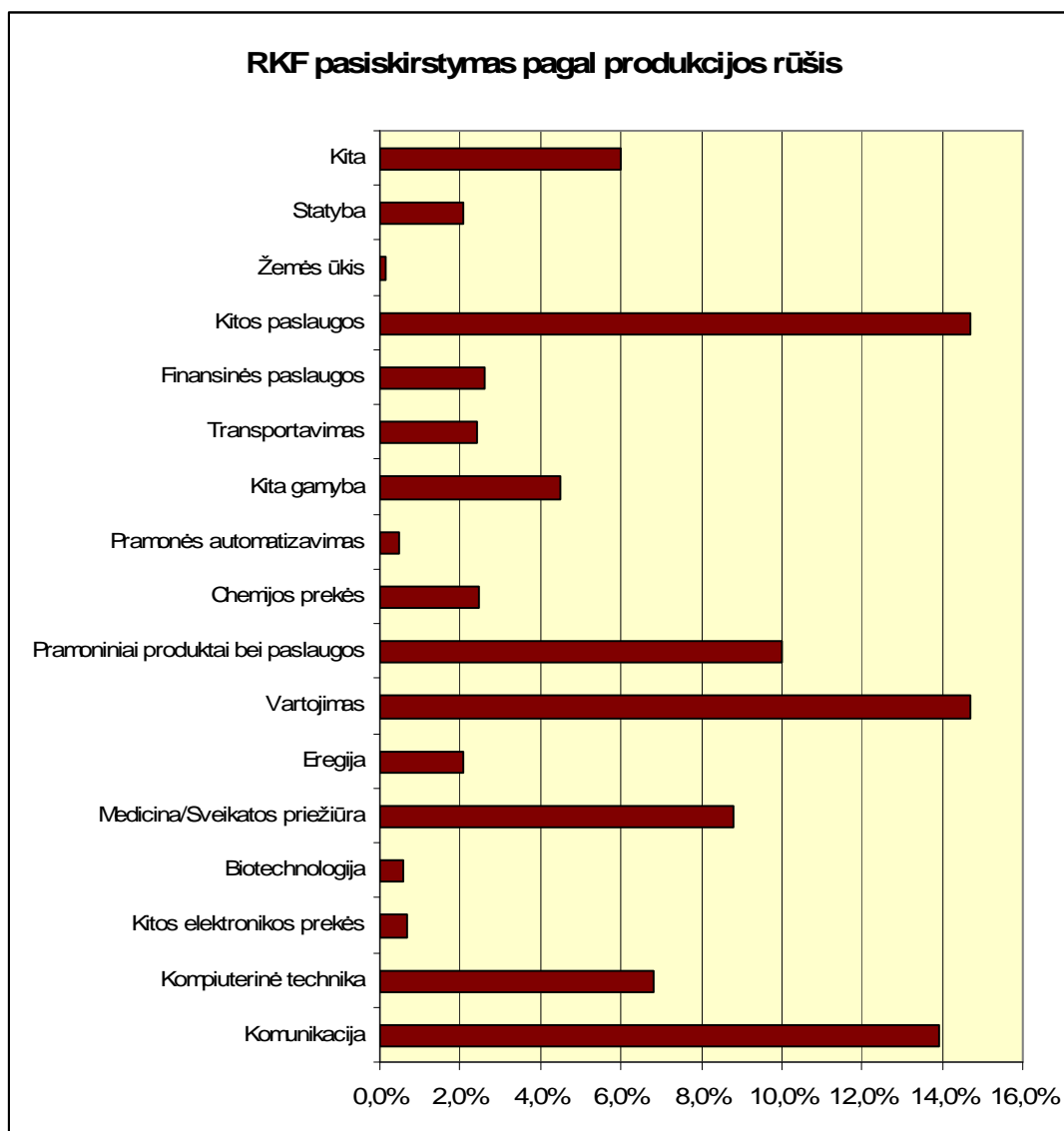
Investicijų statistiniai duomenys parodo, jog aktyviausia šiame sektoriuje buvo Didžioji Britanija ir visoje RKF finansuojamų įmonių dinamikoje investavo stambiausią kiekį pinigų – net 23,5 milijardus eurų - 33%. Mažesnę dalis investuota Prancūzijoje (15,2%), Vokietijoje (10,2%), Olandijoje (7,8%), Italijoje (6,9%) bei Švedijoje (6,2%) (žr. 15 paveikslėli):

15 pav. Rizikos kapitalo fondų investicijos Europoje 2006 m.¹⁸

Rizikos kapitalo fondų dinamika visos Europos mastu pagal veiklos sritis 2006 metais pasiskirstė taip (žr. 16 paveikslėlis):

¹⁸ EVCA, Thomson Financial, PriceWaterhouseCoopers duomenimis.

16 pav. Rizikos kapitalo fondų investicijų pasiskirstymas pagal sektorius 2006 m.¹⁹

Mažiausiai investicijų, mažiau nei 0,2% tenka žemės ūkio sektoriui. Didžiausia investicijų dalis atiteko vartojimo, nepramoninių bei finansinių paslaugų sektoriui, po jų sekė komunikacijų, sveikatos priežiūros (medicinos) bei kompiuterinės technikos sritys. Tai, kaip įprasta, tokie veiklos sektoriai, kurie glaudžiai siejasi su Europos šalyse taikomomis technologinėmis naujovėmis, kompiuteriniu raštingumu bei duomenų apdorojimo sparta.

1.7. Rizikos kapitalo fondų tyrimo metodika

¹⁹ EVCA, Thomson Financial, PriceWaterhouseCoopers. [34].

1.7.1. Tyrimo tikslas

Mano analitinio darbo tendencija orientuota į perspektyvinį rizikos kapitalo fondų rinkos tobulinimo modelį. Modelio formavimo pagrindas – užsienio šalių ekonominių galimybių tapatumas bei jų praktinio panaudojimo diferentiškumo priežastys. Šis modelis prisidėtų prie rizikos kapitalo valdymo politikos tobulinimo ir kartu nulemtų didesnę generuojamų investicijų srautą mūsų šalyje.

Lietuvos statistiniai ekonomikos rodikliai džiugina, bet kartu ir stumia į neviltį. Nuo pat įstojimo į ES, mūsų ūkis auga, bet Europos regiono kontekste yra vienas iš mažiausių. Pavyzdžiui, Lietuvos rizikos kapitalo rinka labiausiai atsilieka teikiant finansavimą verslo pradžiai ir plėtrai ir per pastarąjį dešimtmetį sudaro vos 19% analogiško ES šalių vidurkio. Rizikos kapitalo fondų investicijų 2006 metais dalis Lietuvos BVP buvo vienas mažiausių visoje Europoje ir siekė tik 0,076% palyginus su kitomis regiono valstybėmis. Ir nors PB tyrimais buvome įvertinti kaip sėkmingai reformavę verslo kūrimo sąlygas bei palengvinę užsienio investuotojų atėjimą į šalį, šiandien Lietuvoje iškyla didelė problema – kaip panaikinti visas kliūtis įsilieti į tarptautinį ekonominį bendradarbiavimą bei sumažinti ekonominį bei socialinį atsilikimą.

Rizikos kapitalo fondų investicijų svarba grindžiama ne tik ekonominiu, bet ir šalies gerovės augimo požiūriu. Su rizikos kapitalu suteikiamu atskiroms įmonėms, valstybė gauna eilę privalumų. Kartu formuojamas pagrindas ekonomiškai stiprėti, skatinti intelektualios visuomenės augimą, mentaliteto vystymą, aukštesnį gyvenimo lygį bei visokeriopą finansinę naudą.

Analitinio tyrimo paskirtis yra identifikuoti procesus, kurie lemia esamą Lietuvos nepatenkinamą situaciją. Kitaip tariant, išsiaiškinti Lietuvos rizikos kapitalo fondų investicinį potencialą ribojančias priežastis.

1.7.2. Tyrimo duomenys bei jų panaudojimo metodika

Sprendžiant iškeltus uždavinius, buvo naudotasi įvairiais mokslo literatūros, interneto, ekspertinių ir kitų žinių analizės ir sintezės metodais, pasaulio organizacijų ataskaitų, kaupiamos statistikos, finansinių ir kitų duomenų loginio, matematinio ir paruošimo sprendimams priimti būdais, sisteminiiais prognozavimo modeliais.

Analizuojant mokslinius šaltinius didžiausias dėmesys kreipiamas į pokyčių tendencijas, t.y. kaip didėjant pasaulio prekybos konjunktūrai, keičiasi požiūris į investicijų sąvoką ir jų panaudojimo galimybes. Literatūriniai šaltiniai jungiami su didele įtaka pasaulio ekonomikai

turinčių tarptautinių organizacijų ataskaitomis, tyrimų medžiaga bei statistine metodologija. Prioritetas skiriamas naujausiai teorinei medžiagai bei paskutinėms ataskaitoms.

Suformuluotos tyrimo metodikos ir jos priemonių panaudojimo analizėje metodiką atspindi pakopinė schema:

- Šiuolaikinės literatūros analizė apie investicinius fondus bei tarptautinių organizacijų įtakos jų sampratai įvertinimas;
- Statistinių makroekonominių duomenų bei finansinių ataskaitų analizė;
- Atliktas Lietuvos ir Europos Sąjungos rodiklių palyginamasis profilis;
- Užsienio investicijų poveikis Lietuvos augimui (koreliacinė-regresinė analizė).
- Hipotezės – šalies lėšų dalis skiriama MTEP įtakoja užsienio investuotojų susidomėjimą – tikrinimas.
- Tyrimo rezultatų panaudojimas Lietuvos perspektyvių tendencijų prioritetų nustatymui.
- Rizikos kapitalo fondų rinkos plėtros srautus stabdančių veiksnių identifikavimas ir jų pašalinimo galimybių tyrimas.

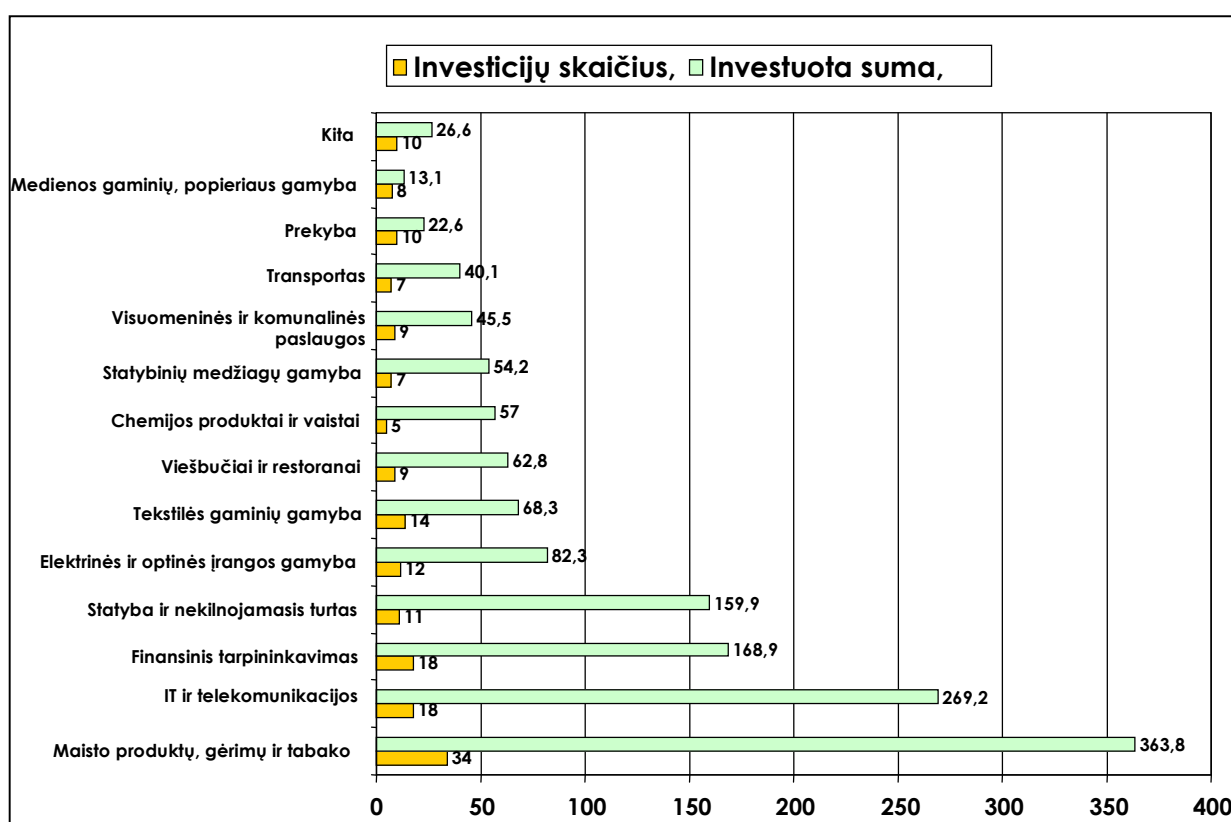
2. Rizikos kapitalo fondų Lietuvoje analizė

Globalizacijos sąlygomis dinamiškai gausėjant teikiamų paslaugų ir plečiantis finansinių instrumentų spektrui, didėjant finansinių institucijų konkurencijai, vykstant jų jungimosi procesams, finansų sistemos plėtra, jos jautrumas vykstantiems pasaulinės finansų sistemos pokyčiams tampa aktuali problema ir Lietuvai, kur plėtojantis finansų sistemai ir didėjant vidutiniam mėnesiniam atlyginimui, atsiranda poreikis investuoti. Nors Lietuvos investicinių fondų sektorius pradėjo plėstis tik visai neseniai, tačiau jau išryškėjo bendrosios tendencijos: investicinių fondų skaičius jau viršijo 150, investuoti aktyvai sudaro beveik 2 milijardus litų, o investuojančių skaičius pasiekė arti 25 tūkstančių [32]. Investicinių fondų atsiradimas Lietuvos rinkoje ne tik didina jos likvidumą, bet ir suteikia individualiems investuotojams tuos pačius pranašumus, kuriais gali naudotis Europos šalių investuotojai.

Kalbant apie rizikos kapitalo fondus, Lietuvoje nėra oficialaus registro ar asociacijos atsakingos už jų statistiką bei plėtrą, tačiau LR Ūkio ministerija teigia, jog šiuo metu veikia apie dvidešimt tokio tipo bendrovių. Nuo 1995 metų pradžios iki 2006 metų pradžios bendras investuotas

rizikos kapitalas sudarė daugiau nei 1,4 mlrd. litų, kuris akumuliuotas į 172 investicijas, o vidutinė investicija siekė daugiau nei 8,3 mln. litų.

Pagrindinės Lietuvoje veikiančių rizikos kapitalo fondų investicijų finansuotos ekonominės sritys yra (žr. 17 paveikslėlis) maisto produktų, gėrimų ir tabako sektorius, kuriam teko net 363,8 mln. litų. Po jo patraukliausios sritys buvo: informacinės technologijos ir telekomunikacijos (269,3 mln. Lt.), finansinis tarpininkavimas (168,9 mln. Lt.) bei statyba ir nekilnojamas turtas (159,9 mln. Lt.). Mažiausiai patrauklus sektorius tarp rizikos kapitalo fondų buvo medienos gaminių ir popieriaus gamybos ekonominė veikla – į ją buvo investuota tik 13,17 mln. Lt.

17 pav. RKF investicijos Lietuvoje 1994-2006 metais pagal ekonomines veiklas (mln. Lt.)²⁰

Vidutiniškai rizikos kapitalo įmonėje Lietuvoje dirba penki darbuotojai, o atskirus projektus valdo 1-3 žmonės, kurių vidutinis darbo stažas investicijų valdymo srityje – 8 metai. LR Ūkio ministerija, remdamasi RKĮ apklausos duomenimis, pripažįsta, jog vienas rizikos kapitalo įmonės investicijų valdymo specialistas efektyviai gali valdyti penkias investicijas (tiek organizuodamas naujas, tiek prižiūrėdamas esančias). Tos pačios apklausos rezultatai rodo, jog

²⁰ LR Ūkio ministerijos informacija.

dažniausiai investuojama į vidutines įmones ir kiek rečiau į mažas ir dideles, o rečiausiai į tikro įmones. Neigiamas aspektas yra tas, jog RKF nenoriai finansuoja naujas įmones ir patraukliomis laiko tik tas, kurios vidutiniškai veikia apie penkis ar daugiau metų.

Lietuvoje veikiantys rizikos kapitalo fondai yra finansuojami Vakarų vyriausybių arba daugiašalių organizacijų, pavyzdžiui Europos rekonstrukcijos ir plėtros bankas (ERPB). Kitas kapitalo šaltinis yra Šiaurės investicijų institucijos, pavyzdžiui Šiaurės investicijų bankas (ŠIB). Šiaurės Europos vyriausybių, ERPB ir ŠIB jungtinio kapitalo pagrindu įsteigtas Baltijos investicinis specialusis fondas yra antras po ERPB svarbiausias rizikos kapitalo investuotojas Lietuvoje. Tarp šalyje veikiančių rizikos kapitalo fondų akcininkų yra žinomos tarptautinės finansų institucijos pavyzdžiui SITRA, bankai SAMPO, SEB ir t.t.

Lietuvoje veikiantis rizikos kapitalo fondai dažnai savo investicinius portfelius greta tipinių rizikos kapitalo sandorių papildydavo trumpalaikėmis investicijomis, šiuo atveju atlikdami investicinių bankų funkciją ir supirkdami tam tikrų bendrovių akcijas strateginio investuotojo užsakymu arba savo iniciatyva. Pavyzdžiui bendrovė SEB VB "Rizikos kapitalo valdymas" buvo supirkusi AB "Alytaus tekstilė" akcijas, AB "Lelija" ir t.t. Baltic Fund AB "Mažeikių nafta", akcijas ir t.t.

Lietuvai įstojus į Europos Sąjungą, vietinėms įmonėms papildomo kapitalo atėjimas yra itin naudingas, nes vietinius strateginius investuotojus, deja, domina tik iširtvintę rinkos dalyviai. Intensyvi strateginių investuotojų paieška rodo, kad netolimoje ateityje lietuviško kapitalo įmonių gali labai sumažėti arba išvis nelikti. Rinkų plėtimas, lietuviškoms įmonėms išigyjant verslus užsienyje kol kas yra labiau nei retas reiškinys, o daugeliu atvejų apsiribojama įsteigiant antrines įmones kaimyninėse šalyse.

Norėdama gauti rizikos kapitalo fondų paramą įmonė arba ją steigti pageidaujantys asmenys turi pateikti fondui (bendrovei) paraišką, trejų paskutinių metų finansines ataskaitas (taikytina tik veikiančioms įmonėms) bei kitus nustatytus dokumentus. Fondas atliks projekto ekonominę-finansinę analizę, priims sprendimą dėl investicijos į įmonės kapitalą.

Įmonės steigėjams ar esamiems akcininkams pageidaujant, fondas su jais pasirašys akcijų pirkimo opciono sutartį. Ji garantuoja įmonės akcininkams pirmumo teisę išpirkti fondui nuosavybės teise priklausančias įmonės akcijas sutartyje numatytais sąlygomis per ne ilgesnį kaip 5 metų laikotarpį. Fondas su įmone sudarys sutartį, pagal kurią įmonė sutartyje nustatytais terminais teiks fondui finansines ataskaitas ir kitą sutartyje numatytą informaciją apie įmonę. Tais atvejais, kai įmonės veiklos rezultatas yra daug blogesnis už numatytą verslo plane, t.y. pelnas (nuostolis), tenkantis vienai akcijai, planuoto neatitinka daugiau negu 50 proc., fondas parengs ir patvirtins

veiksmų planą, siekdamas sumažinti savo nuostolius. Akcijų pirkimo opciono sutarties terminui pasibaigus, fondas ieškos jam nuosavybės teise priklausančių akcijų pirkėjų. Tuo atveju, kai akcijų pirkimo opciono sutartis nesudaroma, fondas privalės pradėti akcijų pirkėjų paiešką ne vėliau negu po 5 metų nuo akcijų įsigijimo datos.

RKF siektina kapitalo įmonėje dalis yra 1/3, 1/2 arba iki 1/2. Potencialių įmonių investavimui atrinkimo svarbiausi kriterijai yra:

- Vidiniai:
 - Įmonės finansinė būklė;
 - Įmonės veiklos strategija;
 - Valdymo personalo kvalifikacija;
 - Techninio gamybinio personalo kvalifikacija;
- Išoriniai:
 - Konkurencijos lygis šakoje;
 - Įmonės pardavimų augimas.

Lietuvoje į įmonių sukūrimą ir plėtrą yra investavę šie fondai ir jų valdymo bendrovės:

1. SEB VB Rizikos kapitalo valdymas (nuo 2008.01.01 įmonė pavadinimą keičia į SEB Venture Capital);
2. Šiaulių banko investicijų valdymas;
3. Baltijos smulkių ir vidutinių įmonių fondas (BaltCap Management);
4. Baltijos Smulkaus Kapitalo fondas;
5. Hanseatic Capital (dukterinė Baltijos ir Amerikos verslo fondo įmonė);
6. Hermis Capital;
7. Hermis finansai;
8. Scandinavian Baltic Development;
9. Swedfund International;
10. Askembla Asset Management;
11. Finnfund;
12. Middle Europe Investments;
13. Löhmus, Haavel & Viisemann;
14. Trigon Capital;
15. The Investment Fund for Central and Eastern Europe (I/Ø Fund);
16. Suprema;

17. Firebird Management;
18. Danske Capital Finland;
19. Ir kiti.

Dauguma paminėtų fondų aktyviai veikia ir ieško investavimo galimybių, tačiau jie gali skirtis savo investavimo politika – vieni jų labiau linkę investuoti į verslo pradžią ar naujo produkto kūrimą, kiti į stabilų augimą ar vykdomos veiklos modernizavimą.

Kalbant apie mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros sąryšį su rizikos kapitalo fondais bei MVĮ, Lietuvoje tai turėtų būti itin patraukli sritis, nes per 2006 metus, aukštųjų ir vidutiniškai aukštųjų technologijų sektoriaus sukurtos pridėtinės vertės dalis apdirbamosios gamybos sukurtoje pridėtinėje vertėje sudarė net 20,8%. Tačiau tam, kad mokslinių tyrimų rezultatus perimtų verslas ir paverstų verslo plėtros pagrindu, reikia tam tikrų įrankių, tokiai veiklai palankios ar bent jau nepriešiškos aplinkos. Kaip jau minėta aukščiau, RKF investuotojus labiausiai domina įmonių plėtros projektai, o investuoti į naujas, netradicinėje veikloje veikiančias, besikuriančias įmones yra vengiama dėl pernelyg didelės rizikos bei neišplėto to komercinio potencialo. Todėl, labai svarbu motyvuoti investuotojus investuoti į MVĮ, skatinti tokių įmonių steigimąsi ir vystymą, pagerinti jų finansavimo galimybes ir palengvinti priėjimą prie išorinio finansavimo šaltinių.

Lietuvoje mažų ir vidutinių įmonių dalis bendrame veikiančių įmonių skaičiuje yra labai didelė (2006 m. pabaigoje jos sudarė net 99,4%)²¹, tačiau dėl pernelyg menko finansavimo jos vis dažniau susiduria su naujų idėjų trūkumu, kuris galėtų išvaduoti įmones iš sąstingio, užtikrinti plėtrą ir – ilgainiui – pelningumą. Užsienio šalių patirtis rodo, kad didžiausią potencialą turinčias idėjas verslas perima iš mokslo. Kaip atsaką į šią problemą, LR Ūkio ministerija parengė studiją, kaip skatinti rizikos kapitalo fondų investicijas į MVĮ. Įmonės turėtų būti ankstyvos vystymosi stadijos (iki 5 metų amžiaus), tačiau turėti didelį augimo potencialą ir užtikrinti aukštą investicijų grąžą rizikos kapitalo investuotojams. Prioritetinės sritys yra: IT, telekomunikacijos, biotechnologijos, chemijos (farmacijos) pramonė, lazerių technologijos ir kt. sektoriai investuotojams priimtinos srityse.

Teisinė pusė. Šiuo metu Lietuvos Respublikoje privataus kapitalo bei rizikos kapitalo fondų veikla neturėjo atskiro teisinio reglamentavimo ir veikia pagal Akcinių bendrovių įstatymą [1] (priedas nr. 2). Dažniausiai jos steigiamos kaip uždaros akcinės bendrovės ribotam akcininkų skaičiui (mažiau kaip 250), todėl negalėjo viešai platinti savo išleidžiamų akcijų. Bendrovei taikomi Akcinių bendrovių bei Dėl ūkinių subjektų piniginių lėšų skolinimo fiziniams bei juridiniams

²¹ Lietuvos statistikos departamento duomenimis.

asmenims [2] įstatymuose numatyti apribojimai, susiję su lėšų skolinimusi bei skolinimu [76]. Tačiau Lietuvos Vertybinių popierių komisija buvo parengusi Kolektyvinio investavimo subjektų įstatymo projektą, kuriame numatyta reglamentuoti privataus kapitalo bei rizikos kapitalo fondų veiklą. Šis projektas 2007 m. spalio 25 d. buvo patvirtintas Lietuvos Respublikos Seimo (LRS), tačiau įstatymas įsigalios nuo 2008 metų kovo 1 d.

Kitas svarbus aspektas – pagal šiuo metu galiojančią tvarką, nėra sudarytos sąlygos investuoti valstybės lėšas į privataus kapitalo kolektyvinio investavimo subjektus, tarp jų ir rizikos kapitalo fondus. Sudaryta galimybė valstybei investuoti į privataus kapitalo kolektyvinio investavimo subjektus padės pritraukti pradedamam ir plėtojamam verslui, į kurį privatūs investuotojai vieni nėra linkę investuoti, reikalingą kapitalą. Tai prisidės prie darbo jėgos trūkumo, žemo darbo našumo problemų sprendimo, kadangi įmonės bus skatinamos diegti naujas, žiniomis paremtas technologijas ir inovacijas bei taip pereiti nuo darbui imlios prie kapitalui imlios gamybos. Be to, rizikos kapitalas bus pasiekiamas pačioms rizikingiausioms, tačiau didelį augimo potencialą turinčioms įmonėms, gebančioms įgyvendinti projektus, kurie galėtų būti konkurencingi ir tarptautiniu mastu.

Ministrų kabinetas pritarė siūlymui sudaryti galimybes valstybės piniginius išteklius investuoti išigyjant Lietuvoje įsteigto kolektyvinio investavimo subjekto (investicinio fondo ar investicinės bendrovės), kuris investuoja rizikos kapitalą į Lietuvos įmones, investicinius vienetus (akcijas). Šią nuostatą nutarta įtvirtinti Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo papildymo įstatymo projektu, kuris teikiamas Seimui. Priėmus įstatymo projektą, savivaldybių turto investavimui būtų taikoma šiuo metu galiojanti tvarka.²²

2.2. Lyginamoji Lietuvos ir ES rodiklių vidurkių analizė

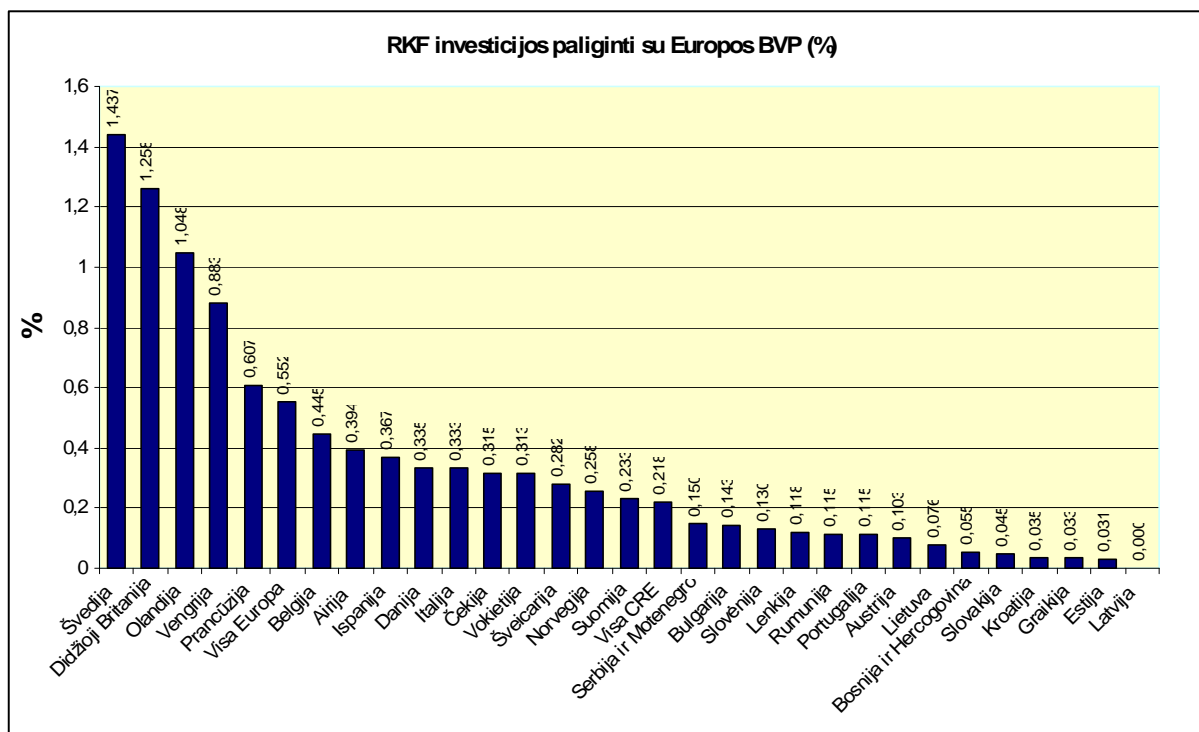
Lietuva tapusi ES nare, įgijo svarbų privalumą – ja pradėjo domėtis! Tapome įvairių institucijų, tarptautinių organizacijų, užsienio žiniasklaidos nagrinėjamu ir analizuojamu objektu. Ypatingai daug dėmesio skiriama tarptautinių investicijų klimato aplinkai bei tarptautinio bendradarbiavimo mokslinių ir eksperimentinių tyrimų plėtroje.

Dabar Lietuva yra daugybės integracijos procesų sukuryje, stipriųjų valstybių apsuptyje, tarptautinių ryšių sąjungoje. Jau seniai baigėsi tas laikas, kai buvome mažas, didelės federacijos šešėlyje gyvuojantis, niekam nežinomas kraštas. Pirmyn besiveržianti ekonomika ardo senąsias ūkio

²² LR Ūkio ministerijos 2007-09-19 naujienos (www.ukmin.lt)

proporcijas ir iš pagrindų keičia visą šalies sisteminių pagrindą. Tačiau šioje preliudijoje egzistuoja dvi ekstremalios ir kontraversiškos realybės.

Lietuvos rizikos kapitalo fondų rinka yra dar labai jauna: tokią veiklą reglamentuojanti teisinė bazė yra dar tik kuriama, nėra įsteigtos nacionalinės fondų veiklą plėtojančios bei statistinę informaciją kaupiančios asociacijos, labai maža rizikos kapitalo įmonių konkurencija, lėta naujų inovatyvių įmonių kūrimosi sparta.²³ Dėl šių ir kitų neigiamų aspektų, Lietuvos rodikliai nėra įtraukiami į EVCA statistinius duomenis nusakančius rizikos kapitalo fondų rinkų tendencijas bei pokyčius. Pagal mūsų Ūkio ministerijos teikiamus duomenis, Lietuvoje per pastarąjį dešimtmetį milijonui gyventojų tenkančios metinės rizikos kapitalo investicijos, palyginti su ES vidurkiu, buvo vidutiniškai 5 kartus mažesnės. Rizikos kapitalo investicijas pritraukusių įmonių skaičius (milijonui gyventojų) per pastarąjį dešimtmetį Lietuvoje buvo vidutiniškai 4 kartus mažesnis nei ES. Pagal rizikos kapitalo pramonės išsivystymą, netolygumą tarp Lietuvos ir Europos Sąjungos šalių bendrą įvertinimą, Lietuvos rizikos kapitalo rinka labiausiai atsilieka teikiant finansavimą verslo pradžiai ir plėtrai ir per pastarąjį dešimtmetį sudaro vos 19 proc. analogiško ES šalių vidurkio. Rizikos kapitalo fondų investicijų 2006 metais dalis Lietuvos BVP buvo vienas mažiausių visoje Europoje ir siekė tik 0,076% palyginus su kitomis regiono valstybėmis (žr. 18 paveikslėlis):

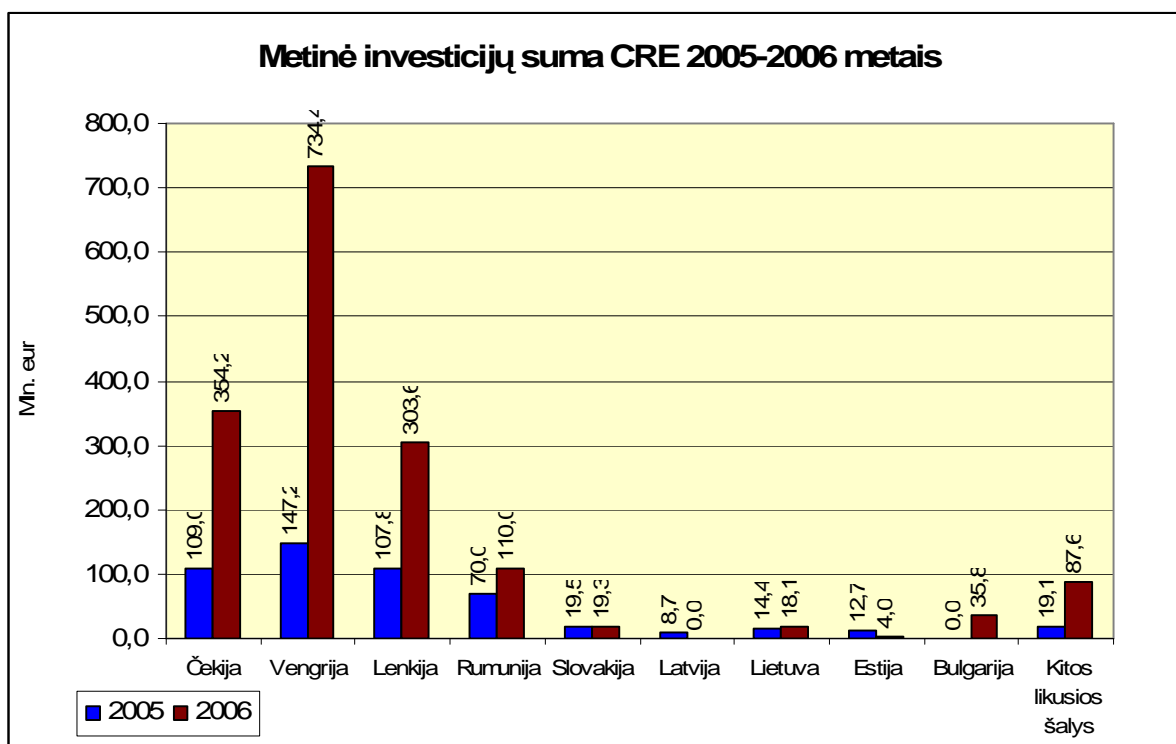

18 pav. RKF investicijos palyginti su Europos BVP (%) 2006 m.

²³ LR Ūkio ministerijos informacija.

Tarp analizuojamų šalių užimame septintą vietą nuo galo, tačiau turime geriausią poziciją tarp Baltijos valstybių. Plėtojant rizikos kapitalo investicinius projektus problemų kelia vietos rinkoje sunkiai įvertinama naujo gaminio ar technologijos rizika. Taip pat, Lietuvos rizikos kapitalo fondams destruktivyvų poveikį daro mažas rinkos mastelis ir verslumo kultūros stoka.

Tačiau, Centrinės ir Rytų Europos regione (CRE)²⁴ Lietuva yra vertinama teigiamai. Šiame kontinente pastebimas ypatingas šuolis bendroje rizikos kapitalo fondų rinkoje – 2006 metais jų suma pasiekė 1,67 mlrd. Eurų ir palyginus su 2005 metais išaugo tris kartus – maksimalus pasiekimas per visus rinkos egzistavimo metus. 90% RKF investuotojų aktyvumas koncentravosi Vengrijoje, Čekijoje, Lenkijoje bei Rumunijoje. Lietuvos padėtis kito nežymiai ir nuo 2005 metų RKF investicijos išaugo 25%, nuo 14,4 iki 18,1 mln. eurų (žr. 19 paveikslėlis):

19 pav. Metinė investicijų suma CRE šalyse 2005-2006 metais²⁵

Lyginant investicijų aktyvumą su BVP, Centrinė ir Rytų Europa smarkiai atsilieka nuo visos Europos kontingento, nepaisant to, kad skirtumas po truputį ir mažėja. 2006-aisiais CRE

²⁴ Centrinės ir Rytų Europos šalys čia: Bosnija ir Hercegovina, Bulgarija, Kroatija, Čekija, Estija, Vengrija, Latvija, Lenkija, Rumunija, Serbija ir Montenegro, Slovakija ir Slovėnija.

²⁵ Europos rizikos kapitalo asociacijos duomenimis.

regiono investicijų dalis BVP siekė 0,218% ir tesudarė 39% viso Europos vidurkio, kuris buvo 0,552%.

Todėl, Lietuvai RKF rinkos atotrūkio nuo visos Europos mažinimas yra gyvybiškai svarbus tiek plėtojant technologijas, tiek vykdant skatinamąjį poveikį privatiems investuotojams. Šį atotrūkį daugiausia jaučia moderniujų technologijų pažangiosios įmonės, dažniausiai neseniai įsisteigusios ir turinčios didelį augimo potencialą. Tačiau jį gali jausti ir daugiau skirtingo "amžiaus" įvairių sektorių įmonių, turinčių mažesnę augimo potencialą, kurios be išorinio rizikos kapitalo negali finansuoti savo plėtros projektų.

Narystė ES Lietuvai atvėrė nemažas galimybes, pirmiausiai dėl sumažėjusios investicijų rizikos. Atsivėrus ekonominei erdvei atsirado daugiau potencialių, strateginių investuotojų, kurie domisi investicijomis Lietuvoje. Daugelio Lietuvos rizikos kapitalą pritraukusių įmonių patvirtina, jog papildoma lėšų injekcija gali būti lemiamas žingsnis šiuolaikinei bendrovei. Investuotas rizikos kapitalas lieka šalyje ir plėtoja ekonomiką, todėl yra vertingas, kaip lemiantis produktyviausių įmonių plėtrą, gerinantis vadybos įgūdžius ir atveriantis finansavimo galimybes naujose srityse.

Siekiant atsakyti į klausimą, ką Lietuvai būtų tikslinga padaryti, norint, kad Lietuvos rizikos kapitalo rinkos rodikliai taptų lygiaverčiais ES rizikos kapitalo pramonės rodikliams, reikėtų iširti visas pagrindines problemas ir trukdžius bei numatyti eilę teisinių administracinių priemonių, gerinančių šalies makroekonominę, MTEP, verslo konkurencingumo bei investicinę aplinką.

2.3. Investicijų ir inovacijų plėtros problemos

Pasaulio Banko ir Tarptautinės Finansų Korporacijos duomenimis, Lietuva patenka į pasaulio šalių, turinčių palankiausią verslo aplinką, dvidešimtuką, ką didele dalimi sąlygojo stabili makroekonominė aplinka. Tačiau verslo įmonių veiklos vertinimai yra nepalankūs: pagal verslumą, verslo konkurencingumą bei naujų nuo mokslo įstaigų atskylančių įmonių skaičių Lietuva ženkliai atsilieka nuo ES vidurkio. Tai lemia menka įmonių inovacinė veikla, aukšta inovacijų finansavimo rizika bei lankstesnių finansinės paramos verslui priemonių (pvz., rizikos kapitalo fondų) trūkumas, kartais ir aplinkos reguliavimo problemos. Nerengiamos pramonės ir verslo, technologinės išvalgos, todėl įmonės, tyrimų organizacijos neturi aiškių strateginių savo raidos tendencijų ir galimybių perspektyvos [38].

Kadangi egzistuoja glaudus perspektyvinis ateities santykis tarp rizikos kapitalo fondų bei inovacijas taikančių įmonių plėtros, reikėtų nepamiršti atrasti vis naujų investuotojų pradinio kapitalo finansavimui. Žinoma, pagrindinis, po verslo įmonių bei užsienio, Lietuvos mokslinių

tyrimų ir eksperimentinės plėtros rėmėjas yra Valstybė ir jos lėšos sudaro 53,6% tarp visų MTEP finansavimo šaltinių (žr. 1 lentelė). Tačiau, žinant, kad Lietuvos išlaidos šiai sričiai sudaro tris kart mažesnę BVP dalį (0,76%) nei ES-15 šalyse ir penkis kartus mažesnę nei Japonijoje, paranku būtų ieškoti alternatyvių finansavimo šaltinių. Būtent čia ir turima omenyje rizikos kapitalo fondus. Kol kas, mūsų valstybė negali investuoti į privatų kapitalą, tačiau tai gali daryti užsienio investuotojas.

1 lentelė. Išlaidos MTEP pagal finansavimo šaltinius, %²⁶

Išlaidos MTEP pagal finansavimo šaltinius, %	2003	2004	2005	2006
verslo įmonių lėšos	16,7	19,9	20,9	26,2
valdžios lėšos	64,6	63,1	62,7	53,6
užsienio lėšos	13,8	10,7	10,5	14,3
aukštojo mokslo sektoriaus lėšos	4,8	6,0	5,7	5,3
ne pelno institucijų sektoriaus lėšos	0,1	0,3	0,2	0,6

Kaip teigia, LR Ūkio ministerija, Lietuvos rizikos kapitalo rinka auga dėl rizikos kapitalo įmonių aktyvumo ir pasiūlos augimo. Tarp Lietuvos investuotojų labiau populiarūs yra tradicinės lėšas kaupiančios investavimo priemonės su sąlyginai žemu rizikos laipsniu, todėl, tikslinga būtų į vietas RKF pritraukti užsienio investuotojus tiesioginių užsienio investicijų pagalba.

Atsižvelgiant į pasaulinę gamybos perkėlimo tendenciją ir mažą aukštųjų ir vidutinių technologijų gamybos dalį Lietuvoje, Lietuvoje labai svarbu pritraukti tiesiogines užsienio investicijas. Jos leistų perimti pažangias technologijas bei šiuolaikines vadybines žinias, svarbias siekiant didinti ūkio produktyvumą. Ypač technologinę plėtrą įtakotų žinioms imlių transnacionalinių kompanijų bei jų tyrimų centrų pritraukimas. Dėl šių investuotojų Lietuva konkuruoja ne tik su kitomis Rytų ir Vidurio Europos šalimis, bet taip pat su Azijos, Lotynų Amerikos, JAV ir kitomis šalimis. Vietos investicijoms pasirinkimą lemia daugybė veiksnių, tarp jų palankus investicijų klimatas, aukštos kvalifikacijos darbo jėga, stiprūs nacionaliniai mokslo centrai, puikiai įrengti pramoniniai parkai ir t.t. Strateginiai investuotojai turi galimybes tapti inovacinių klasterių židiniu žinioms imlių technologijų srityse ir ženkliai sustiprinti vietinius gamintojus bei paslaugų teikėjus, įtraukti juos į tarptautines tiekimo grandines. Tokių galimybių įgyvendinimui turi būti sukurta palanki verslo aplinka, skatinanti vietines įmones ir užsienio investuotojus bendradarbiauti [38].

²⁶ Lietuvos statistikos departamento duomenimis.

Lietuva nuolat gerina savo ekonominę situaciją bei stengiasi nebūti prastenė nei kitos pasaulio valstybės. Tačiau, kaip bebūtų liūdna, tai ne visi faktoriai yra palankūs, pagal kuriuos mūsų šalis gali būti konkurencingesnė prieš kitas ES šalis ir pritraukti daugiau investicijų.

Analizuojant mūsų šalies investicinio klimato trūkumus, pirmiausia, galime išskirti mūsų šalies švietimo sistemą.

Lietuvos gyventojai yra vieni iš labiausiai išsilavinusių žmonių Europoje. Gyventojų, turinčių aukštąjį išsilavinimą, skaičius yra du kartus didesnis negu 15 ES senbuvų vidurkis ir didžiausias Baltijos valstybėse. 70% lietuvių, siekiančių pagilinti savo žinias, stoja į kolegijas ir universitetus. Tačiau, pagal Socialinių tyrimų institutą, tik 65% absolventų pernai įsidarbino pagal suteiktą kvalifikaciją [39]. Atrodo, kad siekiama ne kokybės, o kiekybės. Pastaraisiais metais aukštojo mokslo įstaigos susiduria su rimtomis personalo problemomis, didėja ir „protų nutekėjimas“. Kaip nurodyta Pasaulio banko ataskaitoje – reikalingi esminiai aukštojo mokslo sistemos pakeitimai [41].

Antras neigiamas faktorius – jau minėtas, Lietuvos išlaidos moksliniams tyrimams ir technologijų plėtrai. Tačiau Lietuvos didžiausia problema – tik 6,7% visų tyrėjų dirba verslo įstaigose – tai žemiausias lygis tarp ES narių (ES-15 rodiklis sudaro apie 50%) [75]. Be to, Lietuva kaip ir kitos ES naujokės beveik nedalyvauja interesų ir strateginių partnerysčių tinkluose, kurie formuojasi ES technologinių platformų pagrindu. ES technologinės platformos suformuoja mokslinių tyrimų ir eksperimentų bei verslo plėtros strategines kryptis bei finansavimo kanalus, kuriais bus šios kryptys finansuojamos. Nesant šiose struktūros, Lietuva gali likti tik svarbių procesų statistais.

Dar vienas, trečias trūkumas tarp ES valstybių, tai mūsų politinė netvarka. Egzistuoja daug partijų, jų socialinės ir ekonominės nuostatos yra labai diversifikuotos ir pasidalijusios tarp kairiosios ir dešinėsios ideologijų. Mūsų politinį pasaulį užgriūva tai viena, tai kita bėda, nuolat vyksta arši skirtingų vertybių kova. Taigi, turime nepastovų ir nepatikimą politinį klimatą, kas užtęsia įvairių įstatyminių projektų patvirtinimą. Pavyzdžiui, rizikos kapitalo fondų veiklą reglamentuojančio įstatymo projekto patvirtinimas buvo tempiamas nuo 2003-ųjų metų.

2.4. Lietuvos užsienio investicijų augimą įtakojančių veiksnių nustatymas (koreliacinė regresinė analizė)

Šios analizės tikslas yra nustatyti, ar egzistuoja stochastinis ryšys tarp atskirų ekonominių veiksnių, ir kokia to ryšio forma bei analitinė išraiška. Tikrinsime, ar hipotezė, jog užsienio investuotojams patraukliausios tos šalys, kurios daugiausia lėšų investuoja į MTEP, yra teisinga. Taip pat yra būtina įvertinti regresijos lygties adekvatumą realiai padėčiai.

Pasirinktos pagrindinės šalys, su kuriomis Lietuva bendradarbiauja labiausiai [74]. Statistiniai duomenys paimti iš Lietuvos statistikos departamento bei tarptautinių statistikos bazių: Eurostat ir Econstats. Naudojami yra 2005 metų paskaičiuoti duomenys, kad neišsikraipytų informacija, nes ne visos šalys pateikia naujausius duomenys

Pasirinksime tokius regresorius:

Y – sukauptos tiesioginės užsienio investicijos pagal šalis investuotojas (mln. lt.);

X₁ – tiesioginės Lietuvos investicijos užsienyje (mln. lt.);

X₂ – infliacija šalyje investuotoje (procentais);

X₃ – nedarbo lygis šalyje investuotoje (procentais);

X₄ – vidutinis šalies investuotojos gyventojų darbo užmokestis per metus (tūkst.lt.).

Tikslas – ištirti priklausomybę Y nuo X₁,...,X₅ ir atrinkti reikšmingus X_i (i = 1,2,3,4,5).

2 lentelė. Pagrindiniai duomenys koreliacinei analizei atlikti

	Šalys investuotojos	Y (sukauptos TUI pagal šalis investuotojas, mln.lt)	X ₁ (Tiesioginės Lietuvos investicijos užsienyje, mln.lt.)	X ₂ (Infliacija šalyje, procentais)	X ₃ (Nedarbas šalyje, procentais)	X ₄ (Vidutinis darbo užmokestis per metus šalyje, tūkst. lt.)
1	Danija	2860,5	0,2	1,7	4,8	159000,000
2	Švedija	2554,3	0	0,8	7,8	182000,000
3	Rusija	2434,0	262,2	11	7,6	41400,000
4	Vokietija	2174,6	14,5	1,9	9,5	174180,000
5	Estija	1541,0	116,4	4,1	7,9	26314,000
6	Suomija	1524,7	3,5	0,8	8,4	90432,000
7	Nyderlandai	704,4	5	1,5	4,7	119898,000
8	Jungtinė Karalystė	412,8	45,6	2,1	4,7	160697,000
9	Lenkija	354,4	58,1	2,2	17,7	28510,000
10	Latvija	301,7	864	6,9	8,9	16408,000
11	Prancūzija	265,0	10,5	1,9	9,5	158411,000
12	Italija	111,3	0,9	2,2	7,7	111425,000

13	Čekija	46,9	9	1,6	7,9	32940,000
14	Slovakija	8,6	28,4	2,8	16,3	22585,000
	Suma:	15294,2	1418,3	41,5	123,4	1324200
	Vidurkis:	1092,4	101,3	3,0	8,8	94585,7

Sudarome tarpinių duomenų lentelę, kuri reikalinga tolimesniems skaičiavimams (žr. 3 lentelė):

3 lentelė. Tarpiniai duomenys koreliacijos koeficientams paskaičiuoti

x_1^2	x_2^2	x_3^2	x_4^2	y^2	x_1*y	x_2*y	x_3*y	x_4*y
0,0	2,9	23,0	25281000000,0	8182460,3	572,1	4862,9	13730,4	454819500,0
0,0	0,6	60,8	33124000000,0	6524448,5	0,0	2043,4	19923,5	464882600,0
68748,8	121,0	57,8	1713960000,0	5924356,0	638194,8	26774,0	18498,4	100767600,0
210,3	3,6	90,3	30338672400,0	4728885,2	31531,7	4131,7	20658,7	378771828,0
13549,0	16,8	62,4	692426596,0	2374681,0	179372,4	6318,1	12173,9	40549874,0
12,3	0,6	70,6	8177946624,0	2324710,1	5336,5	1219,8	12807,5	137881670,4
25,0	2,3	22,1	14375530404,0	496179,4	3522,0	1056,6	3310,7	84456151,2
2079,4	4,4	22,1	25823525809,0	170403,8	18823,7	866,9	1940,2	66335721,6
3375,6	4,8	313,3	812820100,0	125599,4	20590,6	779,7	6272,9	10103944,0
746496,0	47,6	79,2	269222464,0	91022,9	260668,8	2081,7	2685,1	4950293,6
110,3	3,6	90,3	25094044921,0	70225,0	2782,5	503,5	2517,5	41978915,0
0,8	4,8	59,3	12415530625,0	12387,7	100,2	244,9	857,0	12401602,5
81,0	2,6	62,4	1085043600,0	2199,6	422,1	75,0	370,5	1544886,0
806,6	7,8	265,7	510082225,0	74,0	244,2	24,1	140,2	194231,0
835494,9	223,6	1279,2	179713805768,0	31027632,7	1162161,6	50982,3	115886,5	1799638817,3
59678,2	16,0	91,4	12836700412,0	2216259,5	83011,5	3641,6	8277,6	128545629,8

Apskaičiuoti koreliacijos koeficientai pateikiami 4 lentelėje.

4 lentelė. Koreliacijos koeficientai

r_1	r_2	r_3	r_4
-0,123036082	0,148803773	-0,361324246	0,399750438
t_1	t_2	t_3	t_4
-0,429472538	0,521274877	-1,342352957	1,510735169

t^{lent}
2,178812792

Koreliacijos koeficientų reikšmingumas nustatomas skaičiuojant statistinį t ir tada jį lyginant su lenteliniu t . Jei $t > t^{lent}$, tai koreliacijos koeficientas reikšmingas.

Atlikę tyrimą, neradome, kad kuris nors koeficientas būtų prasmingas. Visi $t < t^{lent}$. Išvada: ryšių tarp nagrinėjamų veiksnių nėra. Remiantis apskaičiuotais koreliacijos reikšmingumo

koeficientais, nustatoma, kad investuotojų motyvaciją investuoti užsienyje nulemia ne jo šalies vidiniai veiksniai ar ekonominė situacija. Lietuvos užsienio investicijų srautas nėra veikiamas šalies-investuotojos ekonominiais rodikliais bei ūkio stabilumu.

Panagrinėsime išimtinai tik Lietuvos atvejį ir pasirinksime tik mūsų šalies ekonominius rodiklius. Ištirsime kaip šie įtakoja atplūstantį tiesioginių investicijų srautą į Lietuvą.

Pasirinkti regresoriai:

Y – sukauptos tiesioginės užsienio metų pradžioje (mln. Lt.);

X₁ – bendrasis vidaus produktas, veikusiomis kainomis, metų pradžioje (mln. Lt.);

X₂ – bendras vidaus produktas, tenkantis vienam gyventojui, veikusiomis kainomis (Lt.);

X₃ – eksportas (mln. Lt.);

X₄ – importas (mln. Lt.);

X₅ – išlaidos moksliniams tyrimams ir eksperimentinei plėtrai (MTEP) (mln. Lt.);

X₆ – šalies ūkio darbuotojų vidutinis mėnesinis neto darbo užmokestis (Lt.);

5 lentelė. Pagrindiniai Lietuvos ekonominiai duomenys koreliacinei analizei atlikti

Metai	Y (Tiesioginės užsienio investicijos, metų pradžioje, mln. Lt.)	X ₁ (Bendrasis vidaus produktas, veikusiomis kainomis, mln. Lt.)	X ₂ (Bendrasis vidaus produktas, tenkantis vienam gyventojui, veikusiomis kainomis, Lt.)	X ₃ (Eksportas, mln. Lt.)	X ₄ (Importas, mln. Lt.)	X ₅ (Išlaidos moksliniams tyrimams ir eksperimentinei plėtrai (MTEP), mln. Lt.)	X ₆ (Šalies ūkio darbuotojų vidutinis mėnesinis neto darbo užmokestis, Lt.)
1996	1406,4	32290	8965	10622	15532	114,9	466,7
1997	2801,2	39378	11014	12801	20098	164,9	576,6
1998	4162,5	44377	12503	12941	21456	217,2	683,7
1999	6501,2	43359	12303	11015	18508	244,5	722,4
2000	8252,1	45848	13101	14193	20877	220,3	692,2
2001	9337,3	48563	13950	17117	24241	269,9	699,4
2002	10661,9	51948	14975	19117	27479	326,8	728,4
2003	13183,8	56772	16436	21263	29438	344,7	786,4
2004	13699,4	62440	18174	25819	34384	381,8	835,5
2005	16192,6	71084	20819	32807	42975	472,7	925,2
Suma:	86198,4	496059	142240	177695	254988	2757,7	7116,5
Vidurkis:	8619,84	49605,9	14224	17769,5	25498,8	275,77	711,65

Sekanti koreliacinė analizė Y su kiekvienu X₁, ..., X₆, reikalauja tarpinių skaičiavimų, kurie pateikti 6 lentelėje:

6 lentelė. Tarpiniai duomenys koreliacijos koeficientams apskaičiuoti (LT)

	x_1^2	x_2^2	x_3^2	x_4^2	x_5^2	x_6^2	y^2
1996	1042644100	80371225	112826884	241243024	13202,01	217808,9	1977960,96
1997	1550626884	121308196	163865601	403929604	27192,01	332467,6	7846721,44
1998	1969318129	156325009	167469481	460359936	47175,84	467445,7	17326406,25
1999	1880002881	151363809	121330225	342546064	59780,25	521861,8	42265601,44
2000	2102039104	171636201	201441249	435849129	48532,09	479140,8	68097154,41
2001	2358364969	194602500	292991689	587626081	72846,01	489160,4	87185171,29
2002	2698594704	224250625	365459689	755095441	106798,2	530566,6	113676111,6
2003	3223059984	270142096	452115169	866595844	118818,1	618425	173812582,4
2004	3898753600	330294276	666620761	1182259456	145771,2	698060,3	187673560,4
2005	5052935056	433430761	1076299249	1846850625	223445,3	855995	262200294,8
Suma:	25776339411	2133724698	3620419997	7122355204	863561,1	5210932	962061565

Lentelės tęsinys:

$x_1 * y$	$x_2 * y$	$x_3 * y$	$x_4 * y$	$x_5 * y$	$x_6 * y$
45412656	12608376	14938780,8	21844204,8	161595,4	656366,9
110305653,6	30852416,8	35858161,2	56298517,6	461917,9	1615172
184719262,5	52043737,5	53866912,5	89310600	904095	2845901
281885530,8	79984263,6	71610718	120324209,6	1589543	4696467
378342280,8	108110762,1	117122055,3	172279091,7	1817938	5712104
453447299,9	130255335	159826564,1	226345489,3	2520137	6530508
553864381,2	159661952,5	203823542,3	292978350,1	3484309	7766128
748470693,6	216688936,8	280327139,4	388104704,4	4544456	10367740
855390536	248972895,6	353704808,6	471040169,6	5230431	11445849
1151034778	337113739,4	531230628,2	695876985	7654242	14981394
4762873073	1376292415	1822309310	2534402322	28368664	66617629

Apskaičiuoti koreliacijos koeficientai tarp Lietuvos ekonominių rodiklių pateikiami 7 lentelėje:

7 lentelė. Koreliacijos tarp Lietuvos ekonominių rodiklių koeficientai

r_1	r_2	r_3	r_4	r_5	r_6
0,962294739	0,96546077	0,9126623	0,91261975	0,967632	0,931186
t_1	t_2	t_3	t_4	t_5	t_6
10,00621908	10,480719	6,31589754	6,31413545	10,84494	7,224844

t^{lent}
2,228139238

Kaip matome, visi $t > t^{lent}$, taigi visi išsirinktieji regresoriai yra reikšmingi ir rodo esant ryšiams tarp analizuojamų duomenų. Išsirinksime du reikšmingiausius koreliacijos koeficientus t_2 ir t_5 (bendras vidaus produktas, tenkantis vienam gyventojui, ir išlaidos MTEP), kad galėtume toliau juos tirti bei nustatyti jų adekvatumą realiai padėčiai.

Porinė regresinė analizė.

Šios analizės metu nustatysime analitinę matematinio ryšio išraišką tarp Y ir kiekvieno pasirinkto veiksnio, t.t. X_2 ir X_5 . Tai daroma pagal statistinius duomenis ieškant kreivės lygties koeficientų mažiausių kvadratų metodu ir tikrinant kreivės adekvatumą realiai padėčiai. Tarkime, kad tokia kreivė yra tiesė arba, kitaip tariant, ieškoma regresijos lygties forma yra:

$$Y_{xi} = a_0 + a_1 * X_i$$

Pasirenkame tiesinę regresiją ir apskaičiuojame regresijos lygčių koeficientus (žr. 8 lentelė):

8 lentelė. Regresijos lygčių koeficientai

	X_2	X_5
a_0	-10714,808	-3681,651
a_1	1,35929756	44,6077928

Apskaičiavę koeficientus, gauname tokias dvi regresijos lygtis:

$$Y_{x2} = -10714,808 + 1,35929756 * X_2$$

$$Y_{x5} = -3681,651 + 44,6077928 * X_5$$

Tam, kad įvertintume gautų analitinių išraiškų adekvatumą realiai padėčiai, reikia lyginti lentelinį Fišerio santykį su apskaičiuotaisiais kiekvienam pasirinktam veiksniumi. Jei apskaičiuotas santykis didesnis už lentelinį, tai regresijos lygtis adekvačiai atspindi realią padėtį. Tam reikalingi kiti tarpiniai skaičiavimai pateikiami 9 lentelėje.

9 lentelė. Kiekvieno pasirinkto veiksnio tarpinės sumos

Nr.	Y_{x2}	$(Y_{x2} - Y)^2$	Y_{x5}	$(Y_{x5} - Y)^2$	Y^2	$(Y_{x2} - \bar{Y})^2$	$(Y_{x5} - \bar{Y})^2$
1	1471,294146	4211,25019	1443,78437	1397,59148	1977960,96	51101708	51495774,34
2	4256,494841	2117883,07	3674,17401	762083,629	7846721,44	19038781	24459612,05
3	6280,488904	4485877	6007,16158	3402776,33	17326406,3	5472563,6	6826088,544
4	6008,629392	242625,803	28543,0185	485841762	42265601,4	6818420,8	396933041,2
5	7093,348843	1342704,24	6145,44573	4437992,2	68097154,4	2330175,3	6122626,982
6	8247,392469	1187898,43	8357,99226	959043,657	87185171,3	138717,16	68564,24085
7	9640,672466	1042905,68	10896,1757	54885,0876	113676112	1042098,9	5181704,063
8	11626,6062	2424852,54	31397,9172	331754066	173812582	9040643	518840802,3
9	13989,06535	83906,0158	13349,6043	122357,053	187673560	28828581	22370670,04
10	17584,40739	1937127,81	17404,4526	1468586,8	262200295	80363468	77169419,11
Suma:		14869991,8		828804951	962061565	204175157	1109468303

Turint šias sumas, galime paskaičiuoti dispersijas (10 lentelė):

10 lentelė. Dispersijos

S_{yx2}^2	S_{yx5}^2
-------------	-------------

204175156,9	1109468303
S_{lik1}^2	S_{lik2}^2
1858748,98	103600618,9

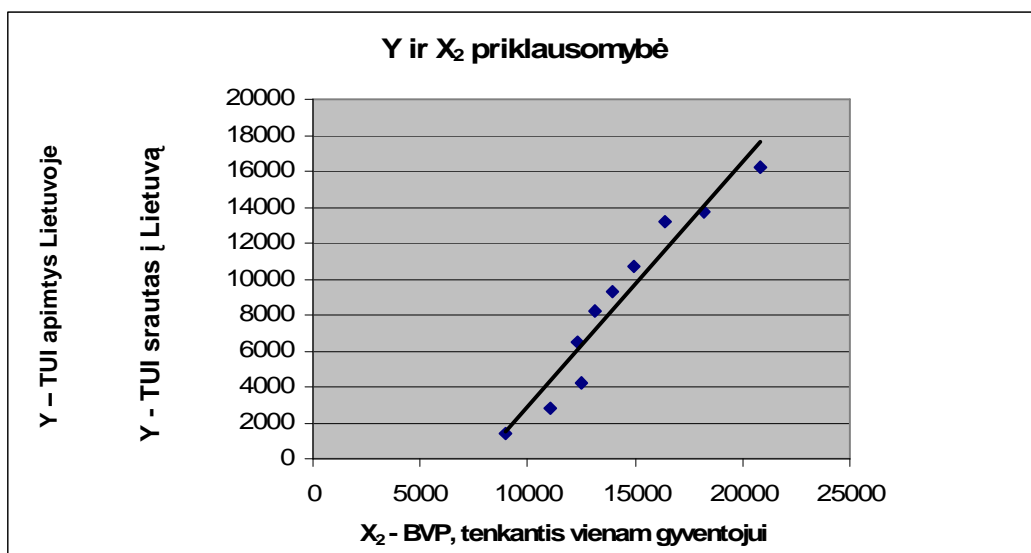
Įvertiname kreivės adekvatumą realiai padėčiai. Skaičiuojame dviejų regresijų santykį ir lyginame su lenteliniu F reikšme. 11 lentelėje pateikiami Fišerio dispersijų santykiai.

11 lentelė. Fišerio dispersijų santykiai

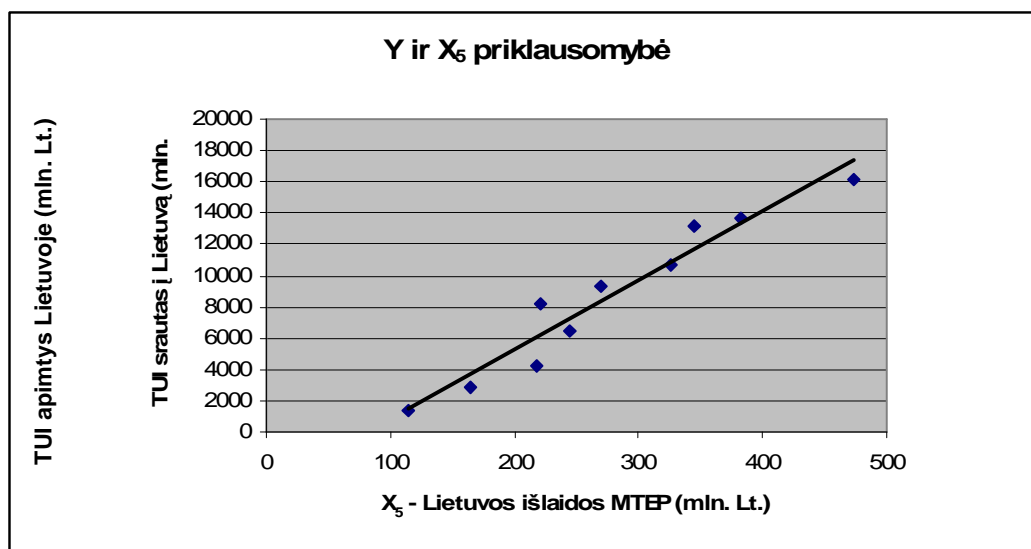
F_{x2}	F_{x5}
109,8454709	10,70908953

F^{lent}
5,317644991

Lentelinis Fišerio santykis $F^{lent} = 5,317644991$, tai abi lygtys yra adekvačios realiai padėčiai, nes tiek F_{x2} , tiek F_{x5} yra didesni už F^{lent} . Tai, kad šios abi lygtys yra adekvačios realiai padėčiai, reiškia, kad jas galima taikyti, prognozuoti ir planuoti. Remiantis pradiniais duomenimis, pavaizduojame pasirinktus duomenis grafiškai (žr. 20 ir 21 paveikslėliai):

20 pav. TUI apimčių priklausomybė nuo BVP, tenkančio vienam gyventojui

21 pav. TUI apimčių priklausomybė nuo išlaidų MTEP

20-as paveikslėlis vaizduoja tiesioginių užsienio investicijų priklausomybę nuo BVP, tenkančio vienam gyventojui. Kuo didesnė suma nuo BVP teks Lietuvos gyventojui, t.y. aukštesnis šalies pragyvenimo lygis, tuo didesnė paklausa šalyje, tuo daugiau pritrauksime ir sukaupsime TUI, nes atsiras papildomų galimybių užsienio investuotojui realizuoti vietoje pagamintą produkciją ar parduoti paslaugas.

Kitas paveikslėlis (21) atspindi tiesioginių užsienio investicijų apimčių sąryšį su Lietuvos sprendimu, kiek lėšų skirti mokslinių tyrimų ir eksperimentinei plėtrai. Kuo daugiau išlaidų skirsime šiai sričiai, tuo mūsų aukštųjų technologijų potencialas bus aukštesnis ir suviliosime daugiau investuotojų iš užsienio. Kaip jau minėta ne kartą, prioritetą aukštą pridėtinę vertę sukuriantiems produktams teikia tik multinacionalinės kompanijos, bet ir šalys, į kurias investuojama. Išvada: hipotezė patvirtinta.

Koreliacinės analizės metodu nustatyta, kad Lietuvos TUI apimčių neveikia mūsų investicijos užsienyje, eksporto srautas į potencialias ar esamas šalis investuotojas, šių šalių atvežamas importas ar BVP. Taip pat, TUI neįtakoja ir šalies-investuotojos ekonominė būklė, t.y. infliacija, nedarbo lygis ar vidutinis gyventojų darbo užmokestis.

3. Perspektyvinis rizikos kapitalo fondų rinkos tobulinimo modelis

Atsižvelgiant į Lietuvos rizikos kapitalo rinkos situaciją, galima nustatyti joje esančias problemas bei pateikti galimą jų sprendimo būdą. Šioje darbo dalyje nesistengiama pateikti nepakeičiamo Lietuvos rizikos kapitalo fondų plėtros bei investicijų skatinimo tobulinimo plano, bet žvelgiama į didžiųjų šalių tikslinių ekonominių augimą lėmusių veiksnių ypatybes bei jų pritaikymo Lietuvoje galimybes. Naudojamosi analizuojamoje dalyje pateiktais perspektyviniais sėkmės faktoriais ir ieškoma nišų Lietuvos situacijos tobulėjimui. Problemų pasirinkimą lemia jų aktualumas bei išreikštas pasikartotinumumas atliktuose tyrimuose, t.y. pasaulio šalių RKF analizės, statistinių duomenų analizės bei koreliacinės analizės metu (hipotezės tvirtinimas).

1. Pirmiausia, bendras jungiantis veiksnys – įstojimas į Europos sąjungą.

Nors ir prisijungusi prie ES narystės, daugelyje atžvilgių Lietuva savo statistiniais rodikliais smarkiai atsilieka nuo jos vidurkio. Reikia naudotis atsivėrusių rinkų galimybėmis, ieškoti jose naujų nišų ar bendradarbiavimo. Tuo tarpu, Lietuva, kaip ir anksčiau, taip ir dabar, artimiausiai bendrauja su Rusija, Baltijos regiono ir šiaurės šalimis. Patarimas Lietuvai būtų, nelaukti, kol investuotojas ar kitos šalys atras Lietuvos kraštą. Mes turėtume patys, siekiant sustiprinti Lietuvos mokslinį ir inovacijų potencialą, aktyviai ieškoti galimybių perimti pažangesnių šalių patirtį, integruojantis į ES aukštojo mokslo ir mokslinių tyrimų erdvę. Taip pakeltumėme savo inovatyvumo lygį ir taptume patrauklesne užsienio rizikos kapitalo fondams.

2. Atstovaujančios ir vienijančios RKF įkūrimas.

Kaip rodo, užsienio šalių praktika, beveik kiekvienoje jų yra įkurta atitinkama asociacija tvarkanti, prižiūrinti ir reglamentuojanti rizikos kapitalo fondų einamuosius reikalus. Lietuva laisvai galėtų pasekti šiuo pavyzdžiu. Tuomet, informacija apie veikiančius RKF būtų laisvai prieinama suinteresuotiems asmenims. Be to, Rizikos kapitalo fondų asociacija galėtų būti atsakinga už šios veiklos plėtrą šalyje, optimalių teisinių, informacinių ir kitų sąlygų sudarymą, RKF verslo bei asociacijos narių interesų atstovavimą valdžios institucijose, praktinės pagalbos ir kitų paslaugų teikimą nariams bei rizikos kapitalo fondų veiklos statistinių duomenų kaupimą. Tai atvertų platesnes galimybes „susitikti“ investuotojui ir verslininkui. O kartu, įsilietume ir į pasaulinį RKF sektorių.

3. Švietimo sistema.

Švietimo veiksnys Lietuvos modernizavimui gali tapti svarbus tiek kuriant žinių visuomenę ir didinant išsilavinusių žmonių skaičių, tiek prisidedant prie ekonomikai reikalingos kvalifikuotos darbo jėgos parengimo, kurios stygius dabar jaučiamas. Be to, švietimo reforma turėtų būti perorientuota iš kiekybės į kokybę, nes jau dabar užsienio investuotojai skundžiasi nerasdami tinkamos darbo jėgos. Vietinės mokymosi institucijos neparuošia piliečių savarankiškam darbui bei

savų teisių pasinaudojimui. Todėl valstybės parama švietimui turi būti prioritetinga darbais, o ne žodžiais. Reikia skirti daug dėmesio ir finansų švietimo reformai bei fundamentaliems moksliniams tyrimams ruošti žmones, gebančius generuoti naujas idėjas, kompetentingai pristatyti verslumo gebėjimus ir konkuruoti globalioje darbo rinkoje.

4. Atvirumas aukštosioms technologijoms.

Atlikta koreliacinė regresinė analizė parodė, jog tiesioginių užsienio investicijų į Lietuvą srautą didžia dalimi lemia, jos išlaidos mokslinių tyrimų bei eksperimentinei plėtrai. Dauguma šalių tai suprato ir jau ne pirmus metus aktyviai remia šį sektorių. Pavyzdžiui, Airijos vyriausybė, per paskutiniuosius šešis metus, t.y. 2000-2006 metų laikotarpiu, šiai sričiai plėtoti skyrė per 2,48 mlrd. Eurų [74]. Kai tuo tarpu, Lietuvos vyriausybė mokslinius tyrimus bei eksperimentų plėtrą rėmė tik maža dalimi savo biudžeto. Per tą patį metų laikotarpį ji skyrė tik 2 mlrd. Litų, kas pavertus į eurus būtų 583 mln. ir sudarytų keturis kartus mažesnę sumą.

Norint į šalį (ypatingai į rizikos kapitalo fondus) pritraukti užsienio lėšas, reikia sukurti šiai bazei palankų klimatą. Tai reiškia, kad neišvengiamai turime daugiau lėšų skirti aukštųjų technologijų plėtrai bei eksperimentinei veiklai. Lietuvos situaciją galėtų pagerinti tik suformuotų veiksmų planas, kuris skatintų technologinės infrastruktūros, reikalingų darbo vietų sukūrimą, bei kvalifikuotų darbuotojų parengimą. Čia pagelbėtų nacionalinės investicijų skatinimo programos įgyvendinimas. Tik reikia nebedelsti, kuo greičiau šią programą patirti ir įgyvendinti praktikoje.

5. Verslumo lygis.

Pagal verslumo rodiklį Lietuva vis dar atsilieka nuo Europos Sąjungos šalių. Didelė dalis Lietuvos įmonių nevykdo jokios inovacinės veiklos, o vykdančių tokią veiklą įmonių inovacijos yra nepakankamai tęstinės bei daugiausia susijusios su inovacijų pritaikymu. Didelis kiekis verslo planų būna neperspektyvūs. Siekiant didinti įmonių inovacinį aktyvumą būtina gerinti jų, ypač MVĮ, galimybes diegti inovacijas ir tobulinti esamas technologijas, pirmiausia didinant inovacijų svarbos įmonės konkurencingumui suvokimą. Kokybiškais paslaugomis verslui bus galima sumažinti rinkos trūkumus ir užtikrinti informacijos bei konsultacijų (verslo procesų, inovacijų, technologijų perdavimo, finansavimo, bendradarbiavimo galimybių ir kt.) suteikimą įmonėms ir pirmiausia MVĮ. O rizikos kapitalo fondų investicijos, skirtos MVĮ ankstyvaisiais veiklos etapais bei plėtos etapu finansuoti, padidins kapitalo pažangiausioms MVĮ pasiūlą.

6. Patikima ir stabili teisinė sistema.

Tinkamas rizikos kapitalo fondų bei rizikos kapitalo įmonių veiklą reglamentuojančios teisinės bazės sukūrimas ir harmonizavimas sukurtų tvirtą teisinį pagrindą, kuris investuotojams leistų lengviau suprasti įstatymus, jų reguliacines priemones.

7. Skatinamasis poveikis.

Valstybė neturi sudaryti konkurencijos privatiems investuotojams, o tik paskatinti juos investuoti aktyviau, ir į strategiškai svarbius sektorius. Rizikos kapitalo fondams palankios skatinamosios aplinkos sukūrimas turi padidinti rizikos kapitalo MVĮ teikimą. Tai paskatintų MVĮ konkurencingumo didėjimą, ko pasekoje plėtotųsi verslo organizavimo ir inovacijų vadybos, technologijų kūrimo, diegimo ir perdavimo potencialas.

4. Išvados ir pasiūlymai

1. Atskleista investicinių fondų teorinė studija leidžia konstatuoti, jog investicinių fondų sąvoka šiuolaikinėje ekonomikoje yra gan vienareikšmiška. Vykstant aktyviems globalizacijos procesams, investicinių fondų formų vis daugėja, o pasirinkimo galimybės tampa vis labiau diversifikuotos, nes plati pasirinkimo laisvė leidžia suderinti prioritetinį rizikos bei gautinų pajamų santykį. Investicijos gali būti vykdomos tiek lokaliu, tiek globaliu mastu, t.y. tarp skirtingų kontinentų.

2. Ištirtos rizikos kapitalo fondus identifikuojančios sąlygos nenuginčijamai liudija, jog jų akivaizdi nauda įmonėms yra: finansinio bei intelektualio kapitalo suteikimas, nuosavo ir skolinto kapitalo santykio pagerinimas įmonės balanso struktūroje. Rizikos kapitalo valdymo įmonės, nevengdamos rizikos bei dažnai imdamosios inovatyvių, dar nežinomų bei neišbandytų sričių finansavimo svaria dalimi prisideda prie įmonių augimo ir plėtimosi. Be to, rizikos kapitalas gali

būti panaudojamas ir jau stabiliai veikiančios kompanijos didesnio gamybos pajėgumo finansavimui, rinkos arba produkto plėtrai ir/ar apyvartinių lėšų kūrimui.

3. Nagrinėtas rizikos kapitalo fondų pagalbos patikimumas tik įrodė faktą, jog kartu su tinkamomis fondo valdymo funkcijomis – investavimo politikos suformulavimas, patirties, žinių pritaikymas, veiklos plėtros strategijų įgyvendinimas – pirminio kapitalo stadijoje gyvuojančią įmonę galima „užauginti“ iki tarptautinės multinacionalinės korporacijos. Tarp tokių kompanijų paminėtinos yra: *Google, Apple Inc., Skype, Starbucks Corporation, Microsoft, Genentech* ir kt.

4. Rizikos kapitalo fondų naujausių tendencijų atskleidimas, jų dinamikos perspektyvų nagrinėjimas bei tarptautinių organizacijų ataskaitos pagrindė, jog dideli rizikos kapitalo fondų investicijų srautai pozityviai veikia bet kurios šalies ekonomiką bei atskirus jos elementus, t.y. nedarbo lygį, ūkio stabilumą, žinių ekonomiką, verslo modernizavimą, novatoriškumą, konkurencingumą bei kitus šalies klestėjimą lemiančius veiksnius.

5. Lietuvos patirtis rizikos kapitalo fondų plėtroje rodo, jog sukurta jų veiklos sistema tik vystosi ir dar nėra sukurto tikslaus šios srities plėtojimo modelio. Lietuvoje neįsteigtas oficialus registras ar asociacija, atsakinga už jų rinkos plėtojamą šalyje, optimalių teisinių, informacinių sąlygų sudarymą, atstovavimą valdžios institucijose ar bendradarbiavimą su kitomis šalimis. Kita dilema – teisinės sistemos netobulumas. Pagal šiuo metu galiojančią tvarką, Lietuvos privataus kapitalo bei rizikos kapitalo fondų veikla neturi atskiro teisinio reglamentavimo ir veikia pagal Akcinių bendrovių įstatymą. RKF fondų veiklą apibrėžiantis teisės aktas įsigalios tik kitų metų pavasarį. Sąlygos, pagal kurias valstybės lėšos galėtų būti investuojamos į privatų kapitalą bus dar tik svarstomos pagal pateiktą įstatymo projektą. Tai stabdo pradedamo verslo plėtojamą.

6. Atlikta lyginamoji Lietuvos ir Europos Sąjungos rodiklių vidurkių analizė rodo, jog mūsų šalis yra nepajėgi konkuruoti net su naujausiomis ES šalimis. Tuo tarpu, kai kitos šalys narės sėkmingai vykdo RKF investavimo operacijas, Lietuva, savo ruožtu, lieka viena iš prasčiausiai pasirodančių valstybių – jos rizikos kapitalo investicijas pritraukusių įmonių skaičius (milijonui gyventojų) per pastarąjį dešimtmetį buvo vidutiniškai keturis kartus mažesnis nei Europos Sąjungoje. Todėl, viena iš prioritetinių ekonominės gerovės kūrimo sričių, turi būti verslo produktyvumo didinimas, priėjimo prie alternatyvių finansavimo šaltinių tobulinimas.

7. Atlikta koreliacinė analizė parodė, kad Lietuvoje egzistuoja sukauptų tiesioginių užsienio investicijų ir nagrinėjamų ekonominių rodiklių šalies viduje priklausomybė: BVP, užsienio rinkų paklausos, eksporto apimčių, išlaidų MTEP bei vidutinio atlyginimų lygio. Remiantis apskaičiuotais koreliacijos koeficientais, patvirtinta hipotezė, kad Lietuvos išlaidos moksliniams tyrimams ir eksperimentinei plėtrai, t.y. dėmesys ir koncentracija ties aukštųjų technologijų

sukūrimu bei jų taikymu, veikia tiesioginių užsienio investicijų įplaukas. Taip pat, apskaičiuoti rezultatai leidžia teigti, jog Lietuvos užsienio investuotojų interesų neįtakoja jo šalies ekonominiai rodikliai. Gauti rezultatai padeda atskleisti teisingą Lietuvos prioritetų nustatymo kryptį. Valstybės išlaidų sukonzentravimas į MTEP ryškiai pagerintų Lietuvos gaunamų investicijų iš užsienio srautą. Tuo pačiu, rizikos kapitalo fondai įgytų galimybę bendradarbiauti su užsienio investuotojais, kurie turi sukaupę svarbias šiuolaikines vadybines žinias bei pažangių technologijų pritaikymo praktikoje patirtį.

8. Atlikto tyrimo metodika, apibendrinant teorinę, statistinę bei analizės medžiagą, leidžia geriau atskleisti Lietuvos situacijos lygmenį tiek vidaus, tiek tarptautiniu aspektu. Pagrindiniai gauti rezultatai formuoja teisingos rizikos kapitalo fondų rinkos plėtojimo strategijos modelio kūrimą. Užsienio šalių sėkminga patirtis skatina imtis iniciatyvų tobulinti esamą situaciją. Lietuvoje opiausia problema – tai, vientisos sistemos nebuvimas, sąlygojantis atskirų RKF rinkoje veikiančių subjektų nesusibendravimą ir RKF investicijų stygių, o pasiūlytas modelis atskleidžia būtent tų problemų identifikavimą bei jų sprendimo galimybes. Pagrindinis padėties taisymo instrumentas, tinkantis šioje pozicijoje, tai – dėmesys bei problemos egzistavimo pripažinimas. Šalies rizikos kapitalo fondų investicijos kaip pagalbos verslui infrastruktūra, kuri yra svarbi mokslo rezultatų perteikimo pramonei ir verslui sistemos dalis, išgyvena dar tik ankstyvąjį plėtros etapą, tad valstybės dalyvavimas šalinant kliūtis palankaus RKF investicijų klimato kūrimui yra būtinas.

5. Literatūros sąrašas

Įstatymai

1. Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymas (2003 12 11 Nr. IX-1889) // Žin., 2007, VIII-1835.
2. Lietuvos Respublikos dėl ūkinių subjektų piniginių lėšų skolinimo fiziniams bei juridiniams asmenims pakeitimo įstatymas (1995 12 20 Nr. I-1145) // Žin., 1995, Nr. 107-2394.
3. Lietuvos Respublikos investicijų įstatymo 2, 12, 13 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymas (2003 06 24 nr. IX-1645) // Žin., Nr. 69-3119.
4. Lietuvos Respublikos kolektyvinio investavimo subjektų įstatymas (projektas) // Žin., 2003 m. liepos 4 d. Nr. IX-1709;
5. Lietuvos Respublikos kolektyvinio investavimo subjektų įstatymo pakeitimo įstatymas (2007 m. spalio 25 d. Nr. X-1303) // Žin., 2003, Nr. 74-3424.

6. Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 19 straipsnio papildymo įstatymas (projektas) // Žin., 1998, Nr. 54-1492; 2002, Nr. 60-2412; 2003, Nr. 57-2534; 2006, Nr. 87-3397.

Kita literatūra

7. Aleknevičienė V. Finansai ir Kreditas // enciklopedija. Vilnius: Enciklopedija, 2005. P. 268.
8. Buračas A. Internetinė finansų ir investicijų informacija. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2006. P. 528.
9. Ginevičius R., Rakauskienė O.G. ir kt. Eksporto ir investicijų plėtra Lietuvoje. Vilnius: Technika, 2005. P. 363.
10. Held D., McGrew A., Goldblatt D. ir kt. Globaliniai pokyčiai: politika, ekonomika ir kultūra. Vilnius: Margi raštai, 2002. P. 539.
11. Kancerevyčius G. Finansai ir investicijos: II atnaujintas leidimas. Kaunas: Smaltijos leidykla, 2006. P. 864.
12. Leipus R., Norvaiša R. Finansų rinkos teorijų pagrindai. Vilnius: VU, 2003.
13. Pabedinskaitė A. Kiekybiniai sprendimų metodai // Koreliacinė regresinė analizė, prognozavimas. Vilnius: Technika, 2005. D. 1. P.104.
14. Strazdas R., Jakubavičius A., Gečas K. Inovacijos: finansavimas, rizikos kapitalas. Vilnius: Lietuvos inovacijų centras, 2003. P. 49.
15. Strazdas R., Jankauskienė V., dr. Potet L ir kt. Europos Sąjungos ir kitų valstybių neformalių individualių investuotojų („Verslo angelų“) investavimo kultūros patirties analizė. Vilnius: VšĮ „Socialinės ir ekonominės plėtros centras, 2006. P. 132.
16. Tarptautinių žodžių žodynas. Vilnius: Vyriausioji enciklopedijų redakcija, 1985. P. 527.
17. Valakevičius E. Investicijų mokslas // Vadovėlis. Kaunas: Technologija, 2001.
18. Valančius K.L. Investicijų teisė. Vilnius: Eugrimas, 2005.
19. Vilpišauskas R. Europos Sąjungos vidaus rinka ir Lietuva. Integracija ir jos ekonominis poveikis. Vilnius: Eugrimas, 2003.
20. Žukauskas P., Stanionytė L. Tiesioginių užsienio investicijų rizikos indikatorius Baltijos šalims kūrimas // Inžinerinė ekonomika. Kaunas: KTU, 2001. Nr. 1 (21).
21. Weber M. Protestantiškoji etika ir kapitalizmo dvasia. Vilnius: Pradai, 1997.
22. Black H.C. Black's law Dictionary // Definitions of the terms and English Jurisprudence, Ancient and Modern. MA, USA: St. Paul Minn, 1991. P. 479.

23. Dicken P. Global Shift: The Internationalization of Economic Activity // Second Edition. New York, London: The Guildford Press, 1992. E. 2. P. 167.
24. Piana V. Hierarchy Structures in World Trade. International Economics Institute, 2004.
25. Smith A. The Wealth of Nation. London: Penguin Books, 1986. C 1.
26. Smith G. Investments. USA: Scott, Foresman and Company, 1989. P. 649.
27. Stiglitz J.E. Globalization and its Discontents. New York, London: Noston & Company, 2002. P. 300.
28. Wallrstein I. The Politics of World-Economy: the States, the Movements, and the Civilizations. Cambridge, UK: Cambridge University Press, 1984.
29. Wilkins M. The history of Foreign Investment in the United States to 1914 (Harvard edition). New York: Harvard press, 1989. P. 476-499.

Periodiniai leidiniai

30. V. Masiulis. Sweden – the Queen of Investments in Lithuania // Made in Lithuania. Vol. 19. Nr. 1. Vilnius: Briedis, 2006. P. 16-19.
31. Ramoškaitė A. Lithuania is One of the Leading Countries in Terms of Investment Climate // Made in Lithuania. Vilnius: Briedis, 2006. Vol. 19. Nr. 1. P. 36-38.
32. Sakalauskaitė I. Investiciniuose fonduose Lietuvoje – beveik 2 milijardai litų // Investuok, 2007 III ketvirtis, Nr. 2. P. 24-25.
33. European Private Equity and Venture Capital Association, Thomson Financial, PriceWaterhouseCoopers. Press Release: European Fundraising reaches new record 112 billion Euros driven by strong returns. Restated 12th June, 2007.

Ataskaitos ir statistiniai leidiniai

34. Būsimų Europos Sąjungos Struktūrinių fondų paramos sričių vertinimo galutinė ataskaita. EKT grupė: Vilnius, 2006.
35. Europos bendrijų komisija. Bendrijos Lisabonos programos įgyvendinimas: MVĮ augimo finansavimas – Europos pridėtinės vertės suteikimas. Komisijos komunikatas tarybai, Europos parlamentui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir regionų komitetui: Briuselis, 2006. P. 11.

36. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl Inovacijų įtakos pramonės permainoms ir EIB vaidmens (2007/C 256/17). Europos Sąjungos oficialusis leidinys 2007 10 27.
37. Europos komisija, Generalinis Direktoratas. Rizikos kapitalo finansavimo regioninėje politikoje vadovas. Europos komisijos Regioninės politikos generalinis direktoratas: Briuselis, 2004. V. 5. P. 123.
38. Lietuvos Respublikos ūkio ministerija. Lietuvos Eksporto plėtros potencialo didinimas, skatinant inovacijas ir kitus konkurencingumą lemiančius veiksnius: taikomojo mokslinio tyrimo darbo galutinė ataskaita. Vilnius: UAB „IDUS“. 2006. P. 59.
39. Lietuvos statistikos departamentas: Lietuvos ekonominė ir socialinė raida 2007/8. LSD: Vilnius, 2007. ISSN 1392-2874. P. 216.
40. Nacionalinė bendroji strategija: Lietuvos 2007-2013 metų Europos Sąjungos struktūrinės paramos panaudojimo strategija konvergencijos tikslui įgyvendinti. Vilnius, 2006.
41. Pasaulio banko Lietuvos investicinio klimato įvertinimas, 2006 (Prieiga internete: http://www.lrv.lt/pasaul_bankas/santrauka%20LT.pdf).
42. Nacionalinė investicijų skatinimo programa.
43. Rutkauskas A.V. Investicijų analizė ir valdymas (konspektas). Vilnius: VGTU, 2006. P. 65.
44. Strazdas R., Jakubavičius A. Inovacijos – Lietuvos įmonių konkurencinio pranašumo pagrindas. Lietuvos inovacijų centras: VGTU, 2000.
45. Center for International Private Enterprise (CIPE), the affiliate of the U.S. Chamber of Commerce. Attracting foreign investment // Prosperity paper no.2, September 1992.
46. Central and Eastern Europe Statistics 2006. An EVCA Special Paper: Brussels, 2007.
47. European Commission. The First Action Plan for Innovation in Europe/ Bulletin of the European Union, Supplement 3/97.
48. European Fund and Asset Management Association: Simplifying Fund Processing: EFAMA promotes the Fund Processing Passport. EFAMA: Brussels: 19 June 2007.
49. Felix B. Venture Capital Investments: Statistics in Focus. European Statistical System: Luxembourg, 2007. N. 36. P. 8.
50. Gullander S., Napier G. Handbook in business angel networks – The Nordic case. Norway: 2003.
51. Investment Funds Tutorial, Investment Funds: Equal opportunities for all in all markets. European Fund and Asset Management Association (prieiga internete: (http://www.efama.org/05Home/20InvFundsTutorial/Inv_Funds_Explained))

52. Meyer T. Venture Capital in Europe – Spice for European economies. Deutsche Bank Research, 2006. E-conomics No. 60.
53. Nordea bank. Economic Outlook September 2007. Norway: Nordea Markets Division, 2007. P. 47.
54. OECD conference of ministers responsible for small and medium sized enterprises (SMEs): Financing innovative SMEs in a global economy. Conference materials 2nd. 2004.
55. Patient Capital: How Venture Capital Investment Drives Revolutionary Medical Innovation. National Venture Capital Association: USA, Virginia, 2007.
56. Private Equity Going Public. Global Private Equity Report 2006. PriceWaterhouseCoopers: 2007. P. 48.
57. Prospects for Foreign Direct Investment and the Strategies of Transnational Corporations 2005-2008. United Nations Conference on Trade and Development. New York, Geneva: 2005.
58. Romain A., Pottelsberghe B.v.. The Economic Impact of Venture Capital. Deutsche Bundesbank: Studies of the Economic Research Centre, 2004. Discussion Paper No. 18, Series 1. P. 40.
59. World Economic Forum. The Global Competitiveness Report 2005-2006. Geneva, 2006.
60. World Economic Forum 2007. The Global Competitiveness Report 2007-2008. Geneva, 2007.
61. World Economic Situation and Prospects. New York: United Nations, 2006.
62. World Investment Report 2007. Transnational Corporations, Extractive Industries and Development, United Nations Conference on Trade and Development. United Nations: New York, Geneva, 2007. P. 323.
63. World Trade Organization. Concept Paper on the Definition of Investment. US: 2006.
64. Yale International Center for Finance. The Origins of Mutual Funds // Yale ICF Working Paper No. 04-48. USA: Yale School of Management, 2004. P. 33.

Internetiniai informacijos šaltiniai

65. Anglijos duomenų informacijos tinklapis Hoover's (<http://www.hoovers.com>).
66. Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros agentūra (<http://www.oecd.org>).
67. Europos fondų ir turto valdymo asociacija (<http://www.efama.org>).
68. Europos Komisijos statistikos departamentas (<http://epp.eurostat.cec.eu.int>).

69. Europos rizikos kapitalo fondų asociacija (<http://www.evca.com>).
70. Europos verslo angelų tinklas (<http://www.eban.org>).
71. Jungtinių Tautų Prekybos ir Plėtros konferencija (<http://www.unctad.org/>).
72. Lietuvos bankas (<http://www.lb.lt>).
73. Lietuvos inovacijų centras (www.lic.lt).
74. Lietuvos Statistikos Departamentas (<http://www.std.lt>).
75. Lietuvos Respublikos ūkio ministerija (<http://www.ukmin.lt>).
76. Lietuvos vertybinių popierių komisija (www.vpk.lt).
77. Nacionalinė rizikos kapitalo fondų asociacija (<http://www.nvca.org>).
78. Pasaulio bankas (<http://www.worldbank.org>).
79. Pasaulio prekybos organizacija (<http://www.wto.org>).
80. Virtualios visuomenės naujienų portalas (<http://www.vtv.lt/contantview>).
81. Dictionary of trade terms (<http://www.sice.oas.org>).
82. Investment encyclopedia (<http://www.investopedia.com>).
83. UNCTAD, FDI/TNC database (<http://www.unctad.org/fdistatistics>).
84. World Economic Forum Database (<http://www.weforum.org>).

6. Priedai

1 priedas

pdfMachine

A pdf writer that produces quality PDF files with ease!

Produce quality PDF files in seconds and preserve the integrity of your original documents. Compatible across nearly all Windows platforms, if you can print from a windows application you can use pdfMachine.

Get yours now!

SUTRUMPINTAS FONDO PROSPEKTAS

Investicinis fondas Evli Target Return (Mutual Fund Evli Target Return)

2006 metų balandžio 1 d.

Investicinis fondas yra įsteigtas ir veikia sutinkamai su UCITS direktyva ir Suomijos Investicinių fondų įstatymu (angliškai - The Act on Mutual Funds, vert. pastaba) (toliau "Fondas").

I. INFORMACIJA APIE FONDA.

Data, kada prasidėjo investicinė veikla: 2004 m. Gegužės 17 d. (dabartinė strategija), 1997 m. rugsėjo 30 d. (originali strategija).

Data, kada buvo paskutinis taisyklių patvirtinimas: 2004 metų rugpjūčio 16 d.

1. Fondo investavimo tikslas ir orientacinis indeksas.

Fondo investavimo tikslas yra siekti ilgalaikio grynosios turto vertės augimo investuojant turtą neprieštaraujančiu Investicinių fondų įstatymui (angliškai - The Act on Mutual Funds, vert. pastaba) ir Fondo taisyklėms būdu.

Fondo orientacinis indeksas yra 3 mėnesių Euribor indeksas. Fondo pagrindinė valiuta yra euras.

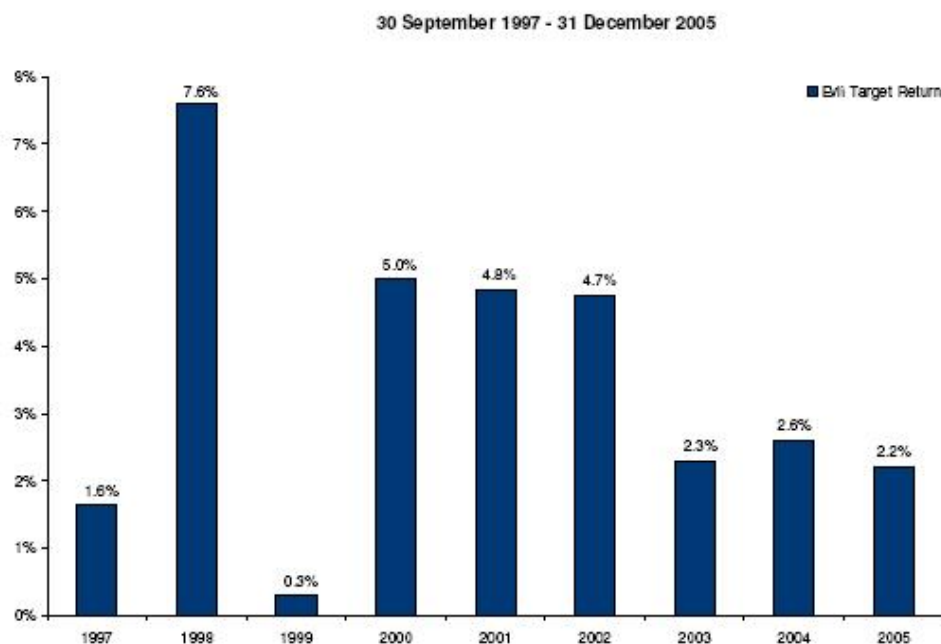
2. Fondo investavimo politika ir trumpas rizikos apibūdinimas.

Fondas yra augantis pinigų rinkos fondas, kuris investuoja savo aktyvus pirmiausia į eurus denominuotus pinigų rinkos ir kitus fiksuoto pajamingumo instrumentus. Ypatingas Fondo bruožas yra tas, kad jis, plačiai diversifikuodamas savo aktyvus į nesusijusius tarpusavyje fiksuoto pajamingumo instrumentus ir aktyviai perskirstydamas aktyvus tarp skirtingų fiksuoto pajamingumo rinkų ir instrumentų, siekia aukšto subalansuotos rizikos pajamingumo. Derivatyvų kontraktai gali būti išigyjami apsaugos tikslais ir yra dalis Fondo investicinės veiklos, kuri yra neatsiejama nuo Fondo tikslų. Fondas gali taip pat investuoti savo aktyvus į kitų investicinių fondų investicinius vienetus. Fondas deda visas pastangas pasiekti savo investavimo tikslų aktyviu turto valdymu.

Fondo fiksuotų pajamų investicijų likutinis įvykdymo periodas (trukmė) gali kisti tarp 0 ir 2 metų ir vidutiniškai jis yra mažesnis nei 12 mėnesių, ko pasekoje Fondo palūkanų normos rizika yra maža. Fondo fiksuotų pajamų investicijų ilgalaikio kredito reitingas turi būti mažiausiai BBB- (S&P) ar jo ekvivalentas. Kita nei euras valiuta denominuotos fondo investicijos yra pilnai apsaugotos nuo valiutų rizikos.

Fondas neturi Investuotojų kompensavimo fondo ar Depozitų garantijų fondo apsaugos.

3. Fondo praeities rezultatai.

Fondo veiklos rezultatai realiuoju laiku gali būti stebimi interneto tinklalapyje www.evli.com. Praeities rezultatai negarantuoja ateities pajamingumo. Investicijų vertė gali kilti ar kristi, ir investuotojai gali prarasti dalį savo investuoto turto.

4. Tikslinė investuotojų grupė.

Fondas yra priimtinas investuotojams, kurie teikia pirmenybę pastoviai investicijų gražai ir vertės augimui, o tai reikalauja jų įmonės pinigų ir palūkanų aktyvų aktyvaus valdymo. Rekomenduojamas investicijų laikas yra mažiausiai 6 mėnesiai.

II. INFORMACIJA APIE FONDO INVESTICIJAS.

1. Mokesčiai, kainos, ir minimalus pasirašymo kiekis.

Pasirašymo/išpirkimo mokesčiai ir minimalus pasirašymas.

Pasirašymo mokestis: 0%;

Išpirkimo mokestis: EUR 20;

Minimalus pasirašymas: 5 000 EUR.

Valdymo mokesčiai.

Kaštai, atsirandantys dėl fondo valdymo ir Depozitoriumo operacijų, yra kompensuojami Valdymo mokesčiu. Valdymo mokesčiai yra kasdien išskaičiuojamas iš Fondo investicinių vienetų grynosios turto vertės (%/365) ir yra įtraukiamas į Fondo gražos apskaitą. Mokesčiai atskirai neimamas. Mokesčio dydis yra 0,45% per metus.

Mokesčiai imami už investicijas ir minimalų pasirašymą yra derybų objektas. Šiuo atveju atsižvelgiama į santykius su klientu.

Kitos fondo rinkliavos.

Fondo BIK (Bendras išlaidų koeficientas, angl. Total Expense Ratio (TER)): 0,45%;

Portfelio apyvartos rodiklis: 0,04 p.a.;

(Informacijos periodas: 1-12/2005).

2. Fondo investicinių vienetų pasirašymas ir išpirkimas.

Valdymo įmonė priima pasirašymo pavedimus kiekvieną (Suomijos) banko dieną nuo 9.00 iki 16.00 val. (Suomijos laiku). Fondo investicinių vienetų pasirašymo sandoriai yra vykdomi investicinių vienetų grynąja turto verte, apskaičiuota tai banko dienai, kada pasirašymo kiekis tampa žinomas Valdymo įmonei ar Fondui, prieš tai įsitikinus, kad pasirašymo pavedimas buvo pateiktas nepavėluotai ir kad visa reikalinga informacija apie investuotoją ir jo/jos identiškumą pasiekė Valdymo įmonę. Valdymo Įmonė turi teisę palikti pasirašymo pavedimą neįvykdytą, jei ji negavo visos informacijos, reikalingos pasirašymui įvykdyti.

Fondo investiciniai vienetai gali būti išperkami kiekvieną (Suomijos) banko dieną.

Išpirkimo sandoriai yra įvykdomi investicinio vieneto grynąja turto verte, apskaičiuota išpirkimo dienai, jeigu išpirkimo pavedimas buvo pateiktas Valdymo Įmonei iki 12.00 val. dienos (Suomijos laiku). Pavedimai, gauti po 12.00 val. dienos yra įvykdomi investicinio vieneto grynąja turto verte sekančią banko dieną. Pavedimai, gauti ne Suomijos banko dieną yra įvykdomi sekančią banko dieną. Jei, ryšium su išpirkimu, fondas turi parduoti nuosavus vertybinius popierius, išpirkimo sandorio įvykdymas gali būti atidėtas ne ilgiau kaip dvi savaites priklausomai nuo rinkos situacijos ir tikslinių rinkų likvidumo.

Valdymo Įmonė gali palikti pasirašymo ar pardavimo pavedimus neįvykdytus, jei yra neįmanoma identifikuoti klientą taip, kaip to reikalauja Investicinių fondų įstatymas (angliškai - The Act on Mutual Funds, vert. pastaba). Jei tas yra būtina investicinių vienetų savininkų geriausiems interesams apsaugoti, Valdymo Įmonė turi teisę laikinai sustabdyti Fondo investicinių vienetų pasirašymą ir išpirkimą.

Valdymo Įmonė gali palikti pasirašymo ar pardavimo pavedimus neįvykdytus, jei yra neįmanoma identifikuoti kliento taip, kaip to reikalauja Mutual Fondų įstatymas (Investicinių fondų įstatymas (angliškai - The Act on Mutual Funds, vert. pastaba)). Valdymo Įmonė turi teisę laikinai sustabdyti Fondo investicinių vienetų pasirašymą ir

išpirkimą, jei tas yra būtina siekiant apsaugoti investicinių vienetų savininkų geriausius interesus.

3. Fondo pelno paskirstymas.

Fonde gali būti kapitalo prieaugio (growth) ir grynujų pajamų (yield) investiciniai vienetai. Kapitalo prieaugio investicinių vienetų atveju pelnas yra ne paskirstomas, bet yra reinvestuojamas remiantis Fondo investavimo strategija.

Valdymo Įmonės Eilinis visuotinis susirinkimas kasmet svarsto klausimą dėl pelno paskirstymo grynujų pajamų investiciniams vienetais ir dėl pelno jiems išmokėjimo. Mažiausiai keturi (3) procentai grynujų pajamų investicinių vienetų grynosios turto vertės Valdymo Įmonės Eilinio visuotinio susirinkimo dienai yra paskirstomas pelno pavidalu. Pelnas paskirstytas grynujų pajamų investiciniams vienetais yra išskaitomas iš fondo kapitalo apskaičiuoto grynujų pajamų investiciniams vienetais, ir turi būti pervedamas kiekvienam investicinių vienetų savininkui į jo banko sąskaitą, kuri yra užregistruota Valdymo Įmonės Eilinio visuotinio susirinkimo dienai ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo minėto susirinkimo.

Tikslas yra maksimaliai stabilus pelno paskirstymas. Todėl pelno paskirstymas nėra susijęs su Fondo finansinių metų rezultatu, prieš tai buvusiais artimiausiais finansiniais metais ar ankstesniais finansiniais metais. Kadangi investicinio fondo pelno paskirstymas mažina grynujų pajamų investicinių vienetų vertę, fondo investicinio vieneto grynoji turto vertė gali nukristi žemiau jos pasirašymo kainos.

4. Fondo investicinio vieneto vertės paskelbimas.

Fondo investicinių vienetų grynoji turto vertė yra skaičiuojama kiekvieną banko dieną ir yra publikuojama Valdymo Įmonės interneto tinklalapyje, www.evli.com.

5. Fondo ir investicinių vienetų savininko apmokestinimas nuo 2006 sausio 1 d. (neribotos mokesčių atsakomybės asmuo Suomijoje).

Pagrindinės nuostatos.

Investicinių vienetų savininkas gali uždirbti pelną parduodamas (išpirkdamas) fondo investicinius vienetus. Pardavimo pelnas - tai skirtumas tarp išpirkimo kainos ir pasirašymo kainos. Fondo investicinio vieneto grynoji turto vertė taip pat gali sumažėti. Jei Fondo investiciniai vienetai yra parduodami tokia kaina, kuri yra mažesnė už jų pasirašymo kainą, investicinių vienetų savininkas patiria pardavimo nuostolį. Metinės pajamos, išmokamos Fondo grynujų pajamų investiciniams vienetais, yra kapitalo prieaugio mokesčio objektas. Pavedimas iš vieno fondo į kitą yra traktuojamas kaip išpirkimas ir pasirašymas, kuris yra apmokestinamas kaip bet koks pardavimo pelnas ar nuostolis. Grynujų pajamų investicinių vienetų konvertavimas fondo viduje į kapitalo prieaugio investicinius vienetus ar vice versa sutinkamai su mokesčių mokėjimo praktika nėra apmokestinamas.

Investiciniai fondai yra atleisti nuo mokesčių subjektai. Jie nemoka mokesčių nuo gauto pelno iš palūkanų ar nuo jų pardavimo pelno.

Pajamos uždirbtos iš fondo, apmokestinamos kaip kapitalo prieaugis.

Paskirstytas pelnas ir pardavimo pelnas atsiradęs iš fondo investicinių vienetų išpirkimo yra traktuojamas kaip kapitalo prieaugis, kurio apmokestinimo tarifas yra 28 procentai, ir kuris yra išskaitomas iš investicinių vienetų savininko (2004 metų spalio 1 d. būklė)*.

Pajamų mokestis.

Valdymo Įmonė išskaito pajamų mokestį iš paskirstyto grynąjų pajamų investiciniams vienetams pelno tuo metu, kai ji išmoka pelną. Pajamų mokestis nėra išskaitomas iš pardavimo pelno atsirandančio iš fondo investicinių vienetų išpirkimo.

Mokesčių deklaracija.

Valdymo Įmonė kasmet pateikia informaciją apie Fondo investicinių vienetų nuosavybę Suomijos mokesčių administratoriams. Tačiau informaciją apie fondo investicinių vienetų pardavimą ir bet kokią pardavimo pelną ar nuostolį privalo deklaruoti investicinių vienetų savininkas. Pelnas, uždirbtas iš fondo investicinių vienetų pardavimo gali būti apskaičiuotas dviem būdais - apskaičiuojant dabartinį pardavimo pelną arba apskaičiuojant remiantis "numanoma įsigijimo kaina". Dabartinis pardavimo pelnas yra apskaičiuojamas iš jų išpirkimo kainos atimant fondo investicinių vienetų pasirašymo kainą ir įsigijimo bei pardavimo kaštus. Tačiau vietoj dabartinio pardavimų pelno deklaravimo gali būti naudojamas skaičiavimas, paremtas numanoma įsigijimo kaina. Šiuo atveju, vietoj dabartinės pasirašymo kainos atėmimo, numatoma įsigijimo kaina yra apskaičiuojama iš išpirkimo kainos išskaičiuojant pardavimo pelną. Jei fondo investiciniai vienetai buvo išlaikomi nuosavybėje mažiau kaip 10 metų, numanoma įsigijimo kaina yra 20 procentų išpirkimo kainos. Fondo investiciniams vienetams, išlaikytiems nuosavybėje mažiausiai 10 metų, numanoma įsigijimo kaina yra 40 procentų išpirkimo kainos. Kada naudojama numanoma įsigijimo kaina, tokie kaštai, kaip pasirašymo ar išpirkimo mokesčiai, negali būti atimami.

Nuostoliai, atsirandantys iš išpirkimo, gali būti išskaičiuojami iš pardavimų pelno gauto per ataskaitinius metus ir per tris vėlesnius metus.

Pardavimo pelnas nėra laikomas apmokestinamosiomis pajamomis, jei turto pardavimo bendra vertė per mokestinius metus neviršija 1 000 EUR. Iš kitos pusės, pardavimo nuostoliai, atsiradę per mokestinius metus, nėra atimami, jei turto, parduoto per mokestinius metus pardavimo bendra vertė vertė neviršija 1 000 EUR ir turto, parduoto per tuos pačius mokestinius metus, bendri įsigijimo kaštai neviršija 1 000 EUR. Nepaisant to, kad ir kiti pardavimai (ne tik fondo investicinių vienetų pardavimas) gali būti įtraukiami į apskaitą skaičiuojant 1 000 EUR ribą, į šią sumą neįtraukiami įprastų namų ūkio kilnojimų daiktų pardavimai, kito prilyginto asmeniniam naudojimui turto pardavimai ar pardavimai, kurių metu gautas pelnas įstatymo yra traktuojamas kaip neapmokestinamos pajamos.

Kuomet yra parduodami skirtingu laiku įsigyti Fondo investiciniai vienetai, tuomet parduotų investicinių vienetų įsigijimo kaina yra nustatoma taip, kad investiciniai vienetai įsigyti pirmiau, yra laikomi pirmiau parduotais, jei mokesčių mokėtojas neįrodo kitaip.

Turto mokestis.

Nuo 2006 metų sausio 1 dienos nėra turto mokesčio.

Remiantis Ribotos mokestinės atsakomybės individualių subjektų pajamų ir kapitalo mokesčių įstatymu, ribotos mokestinės atsakomybės asmeniui iš fondo išmokėtas pelnas, yra 28 procentų pajamų mokesčio objektas*, jeigu, remiantis mokesčių susitarimu, nebuvo nustatytas mažesnis mokesčio tarifas. Fondas pateikia mokesčių administravimo institucijai metinę ataskaitą apie pelno paskirstymą. Pardavimo pelnas pajamų mokesčiu neapmokestinamas, bet jis yra apmokestinamas gavėjo rezidavimo valstybėje.

Individualių investuotojų uždirbto pelno ar pardavimų pelno apmokestinimas priklauso nuo to, kurios šalies mokesčių įstatymai yra taikomi. Jei investuotojas nėra tikras dėl savo, kaip mokesčių mokėtojo, statuso, jis/ji turėtų kreiptis į mokesčių patarėjus.

III. KITA INFORMACIJA.

1. Valdymo Įmonė.

Fondą valdo Evli fondų valdymo įmonė (Evli Fund Management Company Ltd), ribotos atsakomybės bendrovė, įregistruota Suomijos prekybos registre ir turinti Finansų ministerijos leidimą verstis investicinio fondo veikla. Valdymo įmonės buveinė yra Helsinkyje.

2. Valdymo Įmonės agentai.

Vadovaudama investicinio fondo veiklai, Valdymo Įmonė gali pasinaudoti išoriniu valdymu ir konsultantų paslaugomis, įskaitant portfelio valdymą, apskaitą, informacines technologijas bei pasirašymo ir išpirkimo pavedimų priėmimo paslaugas.

Fondo portfelio valdytojas yra Evli Investment Management Ltd. (Evli investicijų valdymo įmonė). Fondo investicinių vienetų pasirašymo ir išpirkimo pavedimai yra priimami Evli Bank Plc. (Evli banke).

3. Auditoriai.

Fondo Auditoriai yra Solveig Törnroos-Huhtamäki (APA), Marcus Tötterman (APA) ir Pertti Pirhonen (APA)*. Auditorių padėjėjai yra Paula Pasanen (APA), KPMG Oy Ab ir Raija-Leena Hankonen (APA)*.

** Auditorius, išrinktas Fondo investicinių vienetų savininkų.*

4. Priežiūros institucija.

Valdymo Įmonė ir Fondas yra prižiūrimi Finansinės priežiūros institucijos, P.O. Box 159 (Snellmaninkatu 6), FI-00101 Helsinki.

5. Depozitoriumas.

Fondo depozitoriumas yra Evli Bank Plc.

6. Papildoma informacija apie nuotolinius pardavimus.

Ši informacija yra pateikta sutinkamai su Suomijos vartotojų apsaugos įstatymo 6a dalimi. Informacija ir paslaugos, susijusios su Fondu yra pateikiamos Suomijoje suomių ir švedų kalbomis.

Atsisakymo teisė.

Remiantis įstatymu, investicinių vienetų savininkai ar šalys, siekiančios būti investicinių vienetų savininkais, neturi teisės atšaukti pateiktą fondui pavedimą.

Teisinės galimybės.

Jei tarp Valdymo Įmonės ir investicinių vienetų savininko atsiranda bet koks Fondo investicijų pagrindu kilęs nesutarimas, kuris negali būti išspręstas derybų būdu, investicinių vienetų savininkas gali iškelti bylą Suomijos vertybinių popierių ginčų tarybai. Papildomą informaciją apie Suomijos vertybinių popierių ginčų tarybos taikomas procedūras galima gauti Museokatu 8 A 7, FI-00100 Helsinkyje, ar interneto tinklalapyje www.arvopaperiltk.net.

Susiję su Fondo investicijomis ginčai taip pat gali būti sprendžiami teisme toje Suomijos apygardoje, kurio jurisdikcijoje yra investicinių vienetų savininko rezidavimo vieta. Jei investicinių vienetų savininkas neturi rezidencijos Suomijoje, ginčai vyksta Helsinkio apygardos teisme.

Valdymo Įmonės ir Fondo operacijoms taikoma Suomijos teisė.

Valdymo Įmonės kontaktai.

Evli Fondo valdymo įmonė Ltd
Aleksanterinkatu 19 A, P.O. Box 1081, FI-00101 Helsinki
Business code 0744659-0
Switchboard +358 (0)9 476 690
Faksas: +358 (0)9 622 5171
Interneto tinklalapis: www.evli.com

Investuotojų aptarnavimas:
Telefonas: +358 (0)203 20555
Faksas: +358 (0)9 4766 9353

Su Fondo prospektu, taisyklėmis, metine apžvalga ir pusmetine ataskaita nemokamai galima susipažinti interneto tinklalapyje www.evli.com, Valdymo Įmonėje ir pasirašymo vietose.

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
KOLEKTYVINIO INVESTAVIMO SUBJEKTŲ ĮSTATYMAS**

I SKYRIUSBENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis ir taikymo sritis

1. Šis įstatymas nustato kolektyvinio investavimo subjektų veiklą ir šios veiklos valstybinę priežiūrą. Įstatymo paskirtis – užtikrinti, kad būtų apsaugoti investicinių fondų bendraturčių, investicinių kintamojo kapitalo bendrovių ir uždaro tipo investicinių bendrovių akcininkų interesai.
2. Šiuo įstatymu siekiama suderinti kolektyvinio investavimo subjektų reglamentavimą su Europos Sąjungos teisės aktais, nurodytais šio įstatymo priede.
3. Šis įstatymas taikomas suderintųjų ir specialiųjų kolektyvinio investavimo subjektų, išskyrus tuos, kurių investiciniai vienetai ar akcijos nėra siūlomi Lietuvos Respublikoje ar kitose valstybėse narėse arba pagal jų sudarymo dokumentus yra siūlomi tik ne valstybėse narėse, teikiamoms paslaugoms.
4. Įstatymas netaikomas valdymo įmonių ar kolektyvinio investavimo subjektų paslaugoms, kurios teikiamos valstybei, Lietuvos bankui, Europos centriniam bankui, valstybių narių centriniams bankams ar institucijoms, valdančioms valstybės skolą.
5. Valdymo įmonėms, investicinėms kintamojo kapitalo bendrovėms ir uždaro tipo investicinėms bendrovėms Lietuvos Respublikos acinių bendrovių įstatymo reikalavimai taikomi tiek, kiek šis įstatymas nenustato kitaip.

2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

1. **Atviro tipo kolektyvinio investavimo subjektas** – kolektyvinio investavimo subjektas, kurio investiciniai vienetai ar akcijos išleidžiami ir išperkami investuotojo reikalavimu.
2. **Dukterinė įmonė** – kaip tai apibrėžta Įmonių konsoliduotos finansinės atskaitomybės įstatyme.
3. **Finansinės priemonės** – kaip tai apibrėžta Finansinių priemonių rinkų įstatyme.
4. **Finansinių priemonių indeksas** – statistinis rodiklis, kuriuo išreiškiamas jį sudarančių finansinių priemonių vertės kitimas.
5. **Finansinių priemonių portfelis** – kaip tai apibrėžta Finansinių priemonių rinkų įstatyme.
6. **Glaudūs ryšiai** – kaip tai apibrėžta Finansinių priemonių rinkų įstatyme.
7. **Grynieji aktyvai** – skirtumas tarp investicinių fondų sudarančio ar investicinei bendrovei priklausančio turto vertės ir fondo ar investicinės bendrovės ilgalaikių ir trumpalaikių finansinių įsipareigojimų.
8. **Investicinė bendrovė** – investicinė kintamojo kapitalo bendrovė ar uždaro tipo investicinė bendrovė.
9. **Investicinė kintamojo kapitalo bendrovė** – acinė bendrovė, kurios akcininkai turi teisę bet kada pareikalauti išpirkti jų akcijas, o jos kapitalo dydis kinta priklausomai nuo akcijų išleidimo ir išpirkimo. Investicinė kintamojo kapitalo bendrovė gali būti tik atviro tipo.
10. **Investicinės priemonės** – Finansinių priemonių rinkų įstatymo 3 straipsnio 4 dalyje nurodytos finansinės priemonės, taip pat indėliai, nekilnojamasis turtas ir jam eksploatuoti būtinas kilnojamasis turtas ir įrenginiai.
11. **Investicinis fondas** – veiklos forma, kai bendrosios dalinės nuosavybės teise juridiniams ar fiziniams asmenims priklausantis turtas valdymo įmonės valdomas patikėjimo teise laikantis šiame įstatyme ir investicinio fondo taisyklėse nustatytos tvarkos ir sąlygų. Šiame įstatyme vartojama investicinio fondo sąvoka apima atviro tipo ir uždaro tipo investicinius fondus, jei konkrečiame įstatymo straipsnyje nenustatyta kitaip.
12. **Investicinis vienetas** – perleidžiamasis vertybinis popierius, kuriuo įrodoma investicinio fondo bendraturčio teisė į investicinį fondą sudarančio turto dalį.
13. **Investicinių vienetų arba akcijų siūlymas** – investicinių vienetų arba akcijų siūlymas per visuomenės informavimo priemones, reklamą arba kitais būdais, kai kreipiamasi į daugiau kaip 100 asmenų.
14. **Išvestinės finansinės priemonės** – Finansinių priemonių rinkų įstatymo 3 straipsnio 4 dalies 4, 5, 6, 7, 8, 9 ir 10 punktuose numatytos finansinės priemonės, kurių vertė priklauso nuo vienos ar kelių finansinių priemonių vertės.
15. **Kolektyvinio investavimo subjektas** – investicinis fondas ar investicinė bendrovė, kurių sudarymo vienintelis tikslas – šio straipsnio 13 dalyje nustatyta tvarka siūlant investicinius vienetus ar akcijas, kaupti asmenų lėšas ir padalijant riziką jas kolektyviai investuoti į šiame įstatyme nurodytą turtą laikantis šiame įstatyme nustatytų investavimo reikalavimų.
16. **Kolektyvinio investavimo subjekto dalyvis** – investicinio fondo bendraturtis ar investicinės bendrovės akcininkas.
17. **Kolektyvinio investavimo subjekto prospektas** – dokumentas, kuriame investuotojams ir visuomenei pateikiama pagrindinė informacija apie siūlomus kolektyvinio investavimo subjekto perleidžiamuosius vertybinius popierius.
18. **Kolektyvinio investavimo subjekto subfondas** – sudėtinio kolektyvinio investavimo subjekto turto dalis, tvarkoma atskirai nuo kito jo turto.
19. **Kontrolė** – kaip tai apibrėžta Įmonių konsoliduotos finansinės atskaitomybės įstatyme.

20. **Lyginamasis indeksas** – valdymo įmonės ar investicinės bendrovės, kurios turto valdymas neperduotas valdymo įmonei, pasirenkamas rodiklis, su kurio reikšmės kitimu lyginama kolektyvinio investavimo subjekto investicijų graža.
21. **Nepriekaištingos reputacijos asmenys** – kaip tai apibrėžta Finansinių priemonių rinkų įstatyme.
22. **Patronuojanti įmonė** – kaip tai apibrėžta Įmonių konsoliduotos finansinės atskaitomybės įstatyme.
23. **Periodinė ataskaita** – dokumentas, kuriame investuotojams ir visuomenei pateikiama informacija apie valdymo įmonės, kolektyvinio investavimo subjekto veiklos rezultatus, jų finansinę būklę ir kitus pagrindinius tam tikro laikotarpio įvykius.
24. **Perleidžiamieji vertybiniai popieriai:**
- 1) bendrovių akcijos, investiciniai vienetai ir depozitoriumo išduoti akcijų pakvitavimai;
 - 2) obligacijos ir kitų formų ne nuosavybės vertybiniai popieriai;
 - 3) kiti perleidžiamieji vertybiniai popieriai, kurie suteikia teisę pasirašymo ar keitimo būdu įsigyti šios dalies 1 ir 2 punktuose nurodytų perleidžiamųjų vertybinių popierių.
25. **Pinigų rinkos priemonės** – Finansinių priemonių rinkų įstatyme apibrėžtos pinigų rinkos priemonės, kurių vertę bet kuriuo metu galima tiksliai nustatyti.
26. **Pradinis kapitalas** – mažiausias nuosavas kapitalas, kurį privalo turėti valdymo įmonė ar investicinė bendrovė.
27. **Profesionalusis investuotojas** – Finansinių priemonių rinkų įstatyme apibrėžtas profesionalusis klientas ir kolektyvinio investavimo subjekto, kurio sudarymo dokumentuose numatyta mažiausia investuojama suma yra 50 000 arba daugiau eurų, dalyvis.
28. **Specialusis kolektyvinio investavimo subjektas** – kolektyvinio investavimo subjektas, kurio investiciniai vienetai ar akcijos negali būti platinami kitoje valstybėje narėje šio įstatymo priede nurodytuose teisės aktuose numatyta tvarka ir kuriam netaikomi Europos Sąjungos teisės reikalavimai.
29. **Sudarymo dokumentai** – investicinio fondo taisyklės ar investicinės bendrovės įstatatai.
30. **Suderintasis kolektyvinio investavimo į perleidžiamuosius vertybinius popierius subjektas** (toliau – **suderintasis kolektyvinio investavimo subjektas**) – Europos Sąjungos teisės reglamentuojamas kolektyvinio investavimo subjektas, kurio lėšos siekiant padalyti riziką investuojamos į perleidžiamuosius vertybinius popierius ir (arba) kitą šio įstatymo VI skyriuje numatytą likvidų turtą ir kurio perleidžiamieji vertybiniai popieriai (investiciniai vienetai arba akcijos) turi būti išperkami bet kada jų turėtojui pareikalavus.
31. **Sudėtinis kolektyvinio investavimo subjektas** – atviro tipo investicinis fondas ar investicinė kintamojo kapitalo bendrovė, kurių turtas padalytas į atskirus subfondus.
32. **Turto valdymas:**
- 1) investicinių sprendimų priėmimas ir vykdymas;
 - 2) buhalterinės apskaitos tvarkymas, atsakymai į klientų klausimus, grynųjų aktyvų skaičiavimas, teisės aktų laikymosi vidaus kontrolė, investicinių vienetų ar akcijų savininkų registro tvarkymas, pajamų paskirstymas, investicinių vienetų ar akcijų kainos nustatymas, jų išleidimas ir išpirkimas, atsiskaitymas sandorių pagrindu, duomenų apie atliktas operacijas saugojimas;
 - 3) rinkodara;
 - 4) kita veikla, susijusi su šios dalies 1, 2 ir 3 punktuose nurodyta veikla.
- Šiame įstatyme vartojama turto valdymo sąvoka taip pat apima investicinio fondo valdymą patikėjimo teise.
33. **Uždaro tipo investicinė bendrovė** – akcinė bendrovė, išleidžianti fiksuotą skaičių akcijų, išperkamų pasibaigus akcinės bendrovės įstatuose numatytam veiklos laikotarpiui arba kitu jos įstatuose iš anksto nustatytu laiku.
34. **Uždaro tipo investicinis fondas** – kolektyvinio investavimo subjektas, kurio investiciniai vienetai gali būti išperkami tik pasibaigus jo taisyklėse numatytam veiklos laikotarpiui arba kitu šiose taisyklėse iš anksto nustatytu laiku.
35. **Užsienio priežiūros institucija** – priežiūros institucija, kuri užsienio valstybėje atlieka panašias valdymo įmonių ir kolektyvinio investavimo subjektų licencijavimo ir veiklos priežiūros funkcijas kaip Vertybinių popierių komisija.
36. **Valdymo įmonė** – bendrovė, kurios pagrindinė veikla yra investicinių fondų ar investicinių bendrovių valdymas.
37. **Valdymo įmonės akcijų paketas** – ne mažiau kaip 1/10 tiesiogiai ar netiesiogiai valdomų valdymo įmonės akcijų ar balsavimo teisę suteikiančių akcijų dalis arba toks akcijų kiekis, kuris leidžia daryti esminį poveikį valdymo įmonės valdymui.
38. **Valstybė narė** – Europos Sąjungos valstybė narė, taip pat Europos ekonominei erdvei (EEE) priklausanti valstybė.

II SKYRIUS. PIRMASIS SKIRSNIS. valdymo įmonės ir investicinės bendrovės LICENCIJAVIMAS ir veikla

3 straipsnis. Teisė verstis valdymo įmonės ar investicinės bendrovės veikla

1. Verstis investicinių fondų ar (ir) investicinių bendrovių valdymu turi teisę tik uždaroji akcinė bendrovė arba akcinė bendrovė, turinti Vertybinių popierių komisijos išduotą valdymo įmonės veiklos licenciją. Tokią licenciją turinti bendrovė vadinama valdymo įmone. Tik valdymo įmonės turi teisę savo pavadinime ir reklamoje vartoti žodžius „investicinių fondų valdymo įmonė“, „investicinių bendrovių valdymo įmonė“ ar kitokius šių žodžių junginius arba jų vedinius.
2. Investicinės kintamojo kapitalo bendrovės veikla verstis gali tik akcinė bendrovė, turinti Vertybinių popierių komisijos išduotą investicinės kintamojo kapitalo bendrovės veiklos licenciją. Tik investicinės kintamojo kapitalo

bendrovės savo pavadinime gali vartoti žodžius „investicinė kintamojo kapitalo bendrovė“ arba jų santrumpą IKKB. Investicinės kintamojo kapitalo bendrovės pavadinime žodžiai „akcinė bendrovė“ arba jų santrumpa AB neprivalomi.

3. Uždaro tipo investicinės bendrovės veikla gali verstis tik akcinė bendrovė, turinti Vertybinių popierių komisijos išduotą uždaro tipo investicinės bendrovės veiklos licenciją. Tik uždaro tipo investicinės bendrovės savo pavadinime gali vartoti žodžius „uždaro tipo investicinė bendrovė“ arba jų santrumpą UTIB. Uždaro tipo investicinės bendrovės pavadinime žodžiai „akcinė bendrovė“ arba jų santrumpa AB neprivalomi.

4 straipsnis. Valdymo įmonių ir investicinių bendrovių veikla

1. Valdymo įmonė turi teisę verstis pagrindine veikla – šio įstatymo nustatytų investicinių fondų ir (ar) investicinių bendrovių valdymu bei teikti šias papildomas paslaugas, jeigu jos numatytos jai išduotoje licencijoje ir jeigu ji verčiasi pagrindine veikla:

- 1) valdyti kitų asmenų finansinių priemonių portfelius;
- 2) valdyti pensijų fondų finansinių priemonių portfelius, jeigu įmonė atitinka Papildomo savanoriško pensijų kaupimo įstatymo ir Pensijų kaupimo įstatymo reikalavimus;
- 3) konsultuoti investavimo į finansines priemones klausimais;
- 4) saugoti ir tvarkyti kitų valdymo įmonių valdomų investicinių fondų investicinius vienetus ar investicinių bendrovių akcijas.

2. Valdymo įmonė negali teikti papildomų paslaugų, nurodytų šio straipsnio 1 dalies 3 ir 4 punktuose, jeigu ji neturi teisės teikti šio straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose nurodytų paslaugų.

3. Investicinė bendrovė neturi teisės valdyti kitų asmenų turto ar verstis šiame įstatyme nenumatyta veikla.

4. Bent vieną suderintąjį kolektyvinio investavimo subjektą valdanti valdymo įmonė negali verstis kita šiame įstatyme nenumatyta veikla.

5. Suderintųjų kolektyvinio investavimo subjektų nevaldančioms valdymo įmonėms netaikomas šio įstatymo IX skyrius.

6. Valdymo įmonei, turinčiai teisę verstis šio straipsnio 1 dalies 1–4 punktuose nurodyta veikla, *mutatis mutandis* taikomi Finansinių priemonių rinkų įstatymo 13 ir 22 straipsniuose nustatyti reikalavimai ir juos įgyvendinantys Vertybinių popierių komisijos teisės aktai. Taikant pirmiau minėtus Finansinių priemonių rinkų įstatymo reikalavimus, atsižvelgiama į Finansinių priemonių rinkų įstatymo 2 straipsnio 5 dalies nuostatas.

5 straipsnis. Valdymo įmonės ar investicinės bendrovės veiklos licencijos išdavimo tvarka

1. Akcinė bendrovė ar uždaroji akcinė bendrovė, pageidaujanti verstis valdymo įmonės veikla, ar akcinė bendrovė, pageidaujanti veikti kaip investicinė kintamojo kapitalo bendrovė, ar uždaro tipo investicinė bendrovė Vertybinių popierių komisijai pateikia prašymą. Kartu su prašymu pateikiama numatomos vykdyti veiklos programa (verslo planas), kurioje (kuriame), be kita ko, aprašomos numatomos vykdyti veiklos sritys ir bendrovės organizacinė struktūra, taip pat informacija apie juridinį asmenį, jo dalyvius, vadovus, veiklą, kapitalo reikalavimų tenkinimą ir kita Vertybinių popierių komisijos patvirtintose licencijavimo taisyklėse nustatyta informacija, kurią išnagrinėjusi Vertybinių popierių komisija galėtų konstatuoti, kad bendrovė atitinka šiame įstatyme nustatytus licencijuojamos veiklos reikalavimus. Veiklos licencijai gauti būtina pateikti dokumentų sąrašą ir jų pateikimo tvarką nustato Vertybinių popierių komisija.

2. Vertybinių popierių komisija atsisako išduoti licenciją, jeigu:

- 1) duomenys (dokumentai) neatitinka nustatytų reikalavimų arba pateikiami ne visi ar tikrovės neatitinkantys dokumentai ir duomenys, arba įmonės veiklos planas yra nepakankamai pagrįstas;
- 2) valdymo įmonės ar investicinės kintamojo kapitalo bendrovės, kurios valdymas neperduotas valdymo įmonei, veiklos licenciją norinčios gauti bendrovės pradinis kapitalas ar uždaro tipo investicinės bendrovės veiklos licenciją norinčios gauti bendrovės įstatinis kapitalas yra mažesnis už Vertybinių popierių komisijos nustatytą mažiausią dydį arba netenkinami valdymo įmonės kapitalo pakankamumo reikalavimai;
- 3) bendrovė nepateikė licencijavimo taisyklėse nurodytos informacijos apie bendrovės akcininkus, jų tiesiogiai arba netiesiogiai valdomus akcijų paketus ir šių paketų dydį;
- 4) yra pagrindas manyti, kad įmonės akcijų paketo savininkai neužtikrins patikimo ir skaidraus įmonės valdymo;
- 5) bent vienas bendrovės darbuotojas yra Lietuvos Respublikoje veikiančios reguliuojamos rinkos operatoriaus, Vertybinių popierių komisijos ar Lietuvos centrinio vertybinių popierių depozitoriumo darbuotojas;
- 6) bendrovės valdybos nariai, administracijos vadovas ar jo pavaduotojai nėra nepriekaištingos reputacijos, neturi Vertybinių popierių komisijos nustatytos kvalifikacijos ar darbo patirties;
- 7) bendrovės buveinė yra ne Lietuvos Respublikos teritorijoje;
- 8) tarp bendrovės ir kito juridinio ar fizinio asmens yra glaudus ryšys, kuris gali trukdyti Vertybinių popierių komisijai veiksmingai vykdyti priežiūros funkcijas;
- 9) yra glaudus ryšys tarp bendrovės ar asmens iš tokios ne valstybės narės, kurios teisės aktai, reglamentuojantys šio asmens veiklą, ar tų teisės aktų įgyvendinimas gali trukdyti Vertybinių popierių komisijai veiksmingai vykdyti priežiūros funkcijas;
- 10) bendrovės įstatuose nurodyta, kad ketinamo steigti kolektyvinio investavimo subjekto akcijos arba investiciniai vienetai nebus platinami Lietuvos Respublikoje;
- 11) akcinės bendrovės, siekiančios gauti investicinės kintamojo kapitalo bendrovės ar uždaro tipo investicinės bendrovės licenciją, įstatatai neatitinka įstatymų reikalavimų.

3. Apie sutikimą ar atsisakymą išduoti licenciją Vertybinių popierių komisija pareiškėjui turi pranešti per 6 mėnesius nuo visų dokumentų, duomenų ir paaiškinimų pateikimo. Prašymo nagrinėjimo terminas skaičiuojamas nuo paskutinių dokumentų ar duomenų pateikimo. Atsisakymas išduoti licenciją turi būti motyvuotas raštu.

4. Vertybinių popierių komisija privalo kreiptis į užsienio priežiūros instituciją, kad ši pateiktų nuomonę, jeigu:

1) prašymą pateikęs asmuo yra kitoje valstybėje narėje licencijuotos valdymo įmonės, finansų maklerio įmonės, kredito įstaigos ar draudimo įmonės dukterinė įmonė;

2) prašymą pateikęs asmuo yra kitoje valstybėje narėje licencijuotą valdymo įmonę, finansų maklerio įmonę, kredito įstaigą ar draudimo įmonę patronuojančios įmonės dukterinė įmonė;

3) prašymą pateikusį asmenį kontroliuoja tie patys asmenys, kurie kontroliuoja kitoje valstybėje narėje licencijuotą valdymo įmonę, finansų maklerio įmonę, kredito įstaigą ar draudimo įmonę.

5. Vertybinių popierių komisija, vertindama licencijos siekiančios valdymo įmonės ar investicinės bendrovės akcijų paketo savininkų tinkamumą ir tai pačiai grupei priklausančių įmonių vadovų reputaciją ir patirtį, privalo kreiptis į šio straipsnio 4 dalyje nurodytą priežiūros instituciją, kad ši pateiktų savo nuomonę.

6. Apie licencijos išdavimą ar jos galiojimo panaikinimą Vertybinių popierių komisija praneša juridinių asmenų registro tvarkytojui ir paskelbia Vertybinių popierių komisijos interneto tinklalapyje.

7. Steigiamos valdymo įmonės ar investicinės bendrovės steigimo dokumentai netenka galios, jeigu jie nebuvo pateikti juridinių asmenų registrai per 9 mėnesius nuo steigimo dokumentų sudarymo.

6 straipsnis. Valdymo įmonių ir investicinių bendrovių valdymas ir vadovai

1. Valdymo įmonėje ir investicinėje bendrovėje, kurios turto valdymas neperduotas valdymo įmonei, turi būti sudaroma valdyba ir administracija.

2. Investicinės bendrovės, kurios turto valdymas perduotas valdymo įmonei, valdymo organai nesudaromi. Valdymo įmonė, kuriai perduotas investicinės bendrovės valdymas, atsako už Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.82 straipsnio 3 dalyje nurodytų veiksmų atlikimą.

3. Visuotinis investicinės bendrovės akcininkų susirinkimas gali priimti nutarimus nepaisydamas to, kiek balsų suteikia jame dalyvaujantiems akcininkams priklausančios akcijos.

4. Valdymo įmonės ar investicinės bendrovės vadovai yra:

1) administracijos vadovas;

2) administracijos vadovo pavaduotojas;

3) valdybos nariai.

5. Valdymo įmonės ar investicinės bendrovės, kurios turto valdymas neperduotas valdymo įmonei, vadovai privalo būti nepriekaištingos reputacijos ir turėti pakankamos patirties, kad būtų užtikrintas patikimas ir skaidrus įmonės valdymas.

6. Valdymo įmonė ar investicinė bendrovė, kurios turto valdymas neperduotas valdymo įmonei, privalo iš anksto pranešti Vertybinių popierių komisijai apie visus būsimus įmonės vadovų pasikeitimus, kartu pateikdama Vertybinių popierių komisijos nustatytą informaciją, reikalingą įvertinti, ar iš naujo išrinkti ar planuojami rinkti vadovai atitinka nepriekaištingos reputacijos ir pakankamos patirties reikalavimus. Iš naujo išrinkti valdymo įmonės ar investicinės bendrovės, kurios turto valdymas neperduotas valdymo įmonei, vadovai gali pradėti eiti pareigas tik po to, kai Vertybinių popierių komisija pritaria jų kandidatūroms.

7. Vertybinių popierių komisija turi teisę nepritarti iš naujo išrinktų vadovų kandidatūroms, jei išrinkti vadovai nėra nepriekaištingos reputacijos, neturi pakankamos patirties arba yra kitų objektyvių pagrindų manyti, kad planuojami vadovų pasikeitimai kelia grėsmę tinkamam ir skaidriam įmonės valdymui. Detalius vadovų kandidatūroms taikomus reikalavimus ir šių kandidatų derinimo su Vertybinių popierių komisija tvarką nustato Vertybinių popierių komisija.

8. Vertybinių popierių komisija priima sprendimą dėl iš naujo išrinktų vadovų kandidatūrų tinkamumo ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo visų reikalingų dokumentų gavimo dienos.

7 straipsnis. Reikalavimai veiklai ir riziką ribojantys reikalavimai

1. Valdymo įmonė ar tokia investicinė bendrovė, kurios turto valdymas neperduotas valdymo įmonei, privalo:

1) sąžiningai veikti kolektyvinio investavimo subjektų dalyvių ir rinkos patikimumo interesais;

2) veikti rūpestingai, su reikiamu profesionalumu ir atsargumu;

3) turėti ir naudoti veiklai reikalingas priemones ir procedūras;

4) siekti gauti iš kliento informaciją apie jo finansinę būklę, investavimo patirtį ir tikslus, kurių jis siekia naudodamasis įmonės paslaugomis, taip pat atsižvelgti į tai, ar klientas yra profesionalusis investuotojas;

5) klientui pakankamai atskleisti su juo susijusią ir jam reikalingą informaciją;

6) stengtis išvengti interesų konfliktų, o kai jų išvengti neįmanoma, užtikrinti, kad su kolektyvinio investavimo subjekto dalyviais būtų elgiamasi sąžiningai;

7) užtikrinti, kad jos valdymo procedūros ir buhalterinių įrašų ir apskaitos sistemos būtų patikimos ir kad iš jų būtų galima sužinoti visų sandorių šalis, sandorių turinį, laiką ir vietą, nustatyti, ar turtas investuojamas laikantis steigimo dokumentuose numatytų sąlygų ir teisės akty;

- 8) vykdyti vidaus kontrolę, kontroliuoti savo administracijos vadovo, jo pavaduotojo, valdybos narių ir darbuotojų sudaromus finansinių priemonių sandorius;
 - 9) saugoti atliktų operacijų dokumentus ne mažiau kaip 10 metų nuo operacijų įvykdymo dienos, jei kiti teisės aktai nenustato ilgesnio dokumentų saugojimo termino;
 - 10) turėti tokią organizacinę struktūrą, kad būtų išvengta valdymo įmonės ar investicinės bendrovės interesų konflikto su klientais, klientų tarpusavio interesų konflikto, kolektyvinio investavimo subjekto dalyvių ir klientų interesų konflikto ar kolektyvinio investavimo subjektų dalyvių interesų tarpusavio konflikto;
 - 11) užtikrinti, kad sprendimus dėl turto valdymo priimančys asmenys turėtų Vertybinių popierių komisijos nustatytą kvalifikaciją ir patirtį, būtų nepriekaištingos reputacijos;
 - 12) turėti investicinių sprendimų priėmimo procedūrų aprašą, kuriame, be kita ko, būtų nustatyta investicinius sprendimus priimančio organo struktūra, ir jo laikytis;
 - 13) užtikrinti, kad investiciniai sprendimai būtų įforminami raštu ir registruojami investicinių sprendimų registravimo žurnale.
2. Valdymo įmonė, turinti teisę teikti paslaugas, numatytas šio įstatymo 4 straipsnio 1 dalies 1 ar 2 punkte, klientų lėšas į savo valdomus investicinius fondus ar investicines bendroves gali investuoti tik gavusi išankstinį kliento sutikimą.
3. Valdymo įmonės, turinčios teisę teikti paslaugą, numatytą šio įstatymo 4 straipsnio 1 dalies 1 punkte, įsipareigojimai investuotojams draudžiami Indėlių ir įsipareigojimų investuotojams draudimo įstatymo nustatyta tvarka.

8 straipsnis. Vertybinių popierių komisijos teisė nustatyti valdymo įmonės ar investicinės bendrovės pareigų įgyvendinimo tvarką

Vertybinių popierių komisija nustato:

- 1) konfidencialios informacijos saugojimo tvarką;
- 2) valdymo įmonių ir investicinių bendrovių, kurių turto valdymas neperduotas valdymo įmonėms, veiklos vidaus kontrolės organizavimo ir vykdymo tvarką;
- 3) periodinių ataskaitų, kitų ataskaitų, prospektų, pranešimų visuomenei ir Vertybinių popierių komisijai turinį ir jų pateikimo tvarką;
- 4) ataskaitų apie investicinės bendrovės likvidavimą ir investicinio fondo dalijimą turinį ir jų pateikimo tvarką;
- 5) grynųjų aktyvų dydžio ir valdymo įmonės kapitalo pakankamumo reikalavimus;
- 6) valdymo įmonių ir investicinių bendrovių kapitalo reikalavimus;
- 7) sandorio šalies rizikos tikrinant, ar laikomasi diversifikavimo reikalavimų, skaičiavimo tvarką;
- 8) šiame įstatyme nustatytų leidimų ir licencijų išdavimo tvarką;
- 9) kolektyvinio investavimo subjektų išvestinių finansinių priemonių naudojimo ir susijusių rizikų vertinimo tvarką;
- 10) investicinių fondų jungimo tvarką;
- 11) kolektyvinio investavimo subjektų investicinių vienetų ir akcijų platinimo tvarką.

9 straipsnis. Valdymo įmonės ar investicinės bendrovės teisė pavesti dalį savo funkcijų kitai įmonei

1. Valdymo įmonė ar investicinė bendrovė, kurios turto valdymas neperduotas valdymo įmonei, siekdama veiksmingesnio valdymo, turi teisę dalį savo valdymo funkcijų pavesti atlikti įmonei, turinčiai teisę teikti atitinkamas paslaugas, ir apie tai nedelsdama privalo pranešti Vertybinių popierių komisijai. Pranešime apie pavidimą atlikti dalį valdymo funkcijų turi būti nurodomas šį pavidimą priėmusios įmonės (įgaliotinio) pavadinimas ir jai pavestų funkcijų sąrašas.
2. Pavesti atlikti dalį valdymo funkcijų galima tik tuo atveju, jeigu:
 - 1) tai netrukdytų prižiūrėti valdymo įmonę ar investicinę bendrovę, taip pat jeigu tai nepakenks investuotojų interesams;
 - 2) Vertybinių popierių komisija su atitinkama ne valstybės narės, kurioje licencijuotai valdymo įmonei yra pavedama atlikti dalį funkcijų, priežiūros institucija yra sudariusi susitarimą dėl keitimosi informacija;
 - 3) valdymo įmonės ar investicinės bendrovės vadovai gali bet kuriuo metu stebėti įgaliotinio veiklą;
 - 4) valdymo įmonė ar investicinė bendrovė gali bet kuriuo metu, kai to reikalauja kolektyvinio investavimo subjekto dalyvių interesai, duoti įgaliotiniui papildomų nurodymų arba panaikinti įgaliojimą;
 - 5) įgaliotinis turi Vertybinių popierių komisijos nustatytą kvalifikaciją ir gali atlikti nurodytas funkcijas;
 - 6) investicinio fondo ar investicinės bendrovės prospekte nurodyta, kokias funkcijas leista pavesti atlikti kitai įmonei.
3. Valdymo įmonė ar šio straipsnio 1 dalyje nustatyta investicinė bendrovė neturi teisės kitiems asmenims pavesti tiek savo valdymo funkcijų, kad iš esmės jų nebeturėtų. Draudžiama investicinių sprendimų priėmimo ir (arba) vykdymo funkciją pavesti depozitoriumui, kuris saugo tos valdymo įmonės valdomus investicinius fondus sudarantį ar investicinių bendrovių turtą, ar kitiems asmenims, kurių interesai gali susikirsti su valdymo įmonės, investicinės bendrovės ar dalyvių interesais.
4. Tai, kad dalį funkcijų pavedama atlikti kitiems asmenims, neatleidžia valdymo įmonės ar investicinės bendrovės nuo atsakomybės.

10 straipsnis. Valdymo įmonės akcijų paketo įsigijimas

1. Fizinis ar juridinis asmuo, ketinantis tiesiogiai ar netiesiogiai įsigyti ar padidinti jau turimą valdymo įmonės akcijų paketą, jei dėl planuojamo akcijų įsigijimo asmeniui priklausančių balsavimo teisių visuotiniame akcininkų susirinkime ar kapitalo dalis pasiektų arba peržengtų didėjimo tvarka 20, 33 ar 50 procentų, arba įmonė taptų to juridinio asmens dukterine įmone, turi gauti išankstinį Vertybinių popierių komisijos sutikimą.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytas asmuo privalo iš anksto pranešti Vertybinių popierių komisijai apie planuojamą akcijų paketo įsigijimą ir pateikti tai pagrindžiančius dokumentus ir kitą Vertybinių popierių komisijos nustatytą informaciją. Vertybinių popierių komisija ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo prašymo gavimo dienos turi pranešti jam apie sutikimą arba atsisakymą leisti įsigyti akcijų paketą. Vertybinių popierių komisija turi teisę reikalauti, kad būtų pateikta papildomų duomenų ir informacijos apie ketinimą įsigyti arba padidinti valdymo įmonės akcijų paketą – tokiu atveju 3 mėnesių terminas skaičiuojamas nuo visų reikalingų dokumentų ir informacijos pateikimo Vertybinių popierių komisijai dienos.

3. Vertybinių popierių komisija atsisako leisti įsigyti akcijų paketą, jeigu:

1) fizinis asmuo (juridinio asmens administracijos vadovas, jo pavaduotojas, valdybos nariai ir kontroliuojantys asmenys) nėra nepriekaištingos reputacijos;

2) fizinis asmuo yra Lietuvos Respublikoje veikiančios reguliuojamos rinkos operatoriaus, Vertybinių popierių komisijos ar depozitoriumo, kuris saugo tos valdymo įmonės valdomus investicinius fondus sudarantį ar investicinių bendrovių turtą, darbuotojas;

3) asmuo nepateikė informacijos apie savo veiklą ar finansinę padėtį;

4) juridinis asmuo nepateikė informacijos apie savo dalyvių;

5) asmuo nepateikė dokumentų, kuriais įrodo, kad lešos, skirtos akcijoms apmokėti, yra gautos teisėtai;

6) asmens finansinė padėtis nėra gera ir stabili;

7) išdavus leidimą, atsirastų toks glaudus ryšys, kuris būtų pagrindas atsisakyti išduoti valdymo įmonės licenciją;

8) yra pagrindas manyti, kad įmonės akcijų paketo savininkai neužtikrins patikimo ir skaidraus įmonės valdymo.

4. Atsisakymas leisti įsigyti akcijų paketą turi būti motyvuotas raštu ir gali būti skundžiamas teismui. Jeigu Vertybinių popierių komisija sutinka leisti įsigyti akcijų paketą, ji turi teisę nustatyti protingą terminą asmens ketinimo įsigyti ar padidinti valdymo įmonės akcijų paketą įvykdymui. Šis terminas įprastinėmis aplinkybėmis negali būti trumpesnis kaip 1 mėnuo.

5. Asmuo, prieš mažindamas savo turimą akcijų dalį tiek, kad jo turimų balsavimo teisių visuotiniame akcininkų susirinkime ar kapitalo dalis pasiektų ar peržengtų mažėjimo tvarka 20, 33 ar 50 procentų, arba tiek, kad valdymo įmonė nustotų būti jo dukterine įmone, apie tai taip pat turi pranešti Vertybinių popierių komisijai.

6. Įmonė, sužinojusi apie akcijų paketo, viršijančio šiame straipsnyje nustatytas ribas, įsigijimą ar perleidimą, nedelsdama apie tai turi pranešti Vertybinių popierių komisijai. Metinė informacija apie asmenis, turinčius akcijų paketus, ir tokių paketų dydžius Vertybinių popierių komisijai pateikiama jos nustatyta tvarka.

7. Asmens, įsigijusio valdymo įmonės akcijų paketą arba padidinuso akcijų paketą peržengiant šiame straipsnyje nustatytas ribas negavus išankstinio Vertybinių popierių komisijos sutikimo, visos turimos akcijos praranda balsavimo teisę visuotiniame akcininkų susirinkime, iki bus gautas toks sutikimas.

8. Jei asmuo, ketinantis įsigyti valdymo įmonės akcijų paketą, yra kitoje valstybėje narėje licencijuota valdymo įmonė, finansų maklerio įmonė, kredito įstaiga, draudimo įmonė ar bet kuri iš šių subjektų patronuojanti įmonė arba kontroliuojantis asmuo, o po akcijų paketo įsigijimo valdymo įmonė taptų įgijėjo dukterine įmone arba jo kontroliuojama, Vertybinių popierių komisija privalo kreiptis nuomonės į atitinkamos valstybės narės priežiūros instituciją šio įstatymo 5 straipsnio 5 dalyje numatytais klausimais.

11 straipsnis. Pareiga gauti Vertybinių popierių komisijos leidimą

1. Vertybinių popierių komisijos išankstinis leidimas reikalingas:

1) sudarymo dokumentams patvirtinti, pakeisti ar papildyti;

2) depozitoriumo ar valdymo įmonei pasirinkti ar pakeisti;

3) investicinį fondą sudarančiam turtui perduoti kitai valdymo įmonei;

4) sutarčiai su depozitoriumu sudaryti ar jai pakeisti;

5) sutrumpintam ar visam prospektui patvirtinti, pakeisti ar papildyti;

6) sudarymo dokumentų santraukai patvirtinti, pakeisti ar papildyti;

7) valdymo įmonės valdomiems investiciniams fondams sujungti.

2. Vertybinių popierių komisija leidimo gali neduoti tik tuo atveju, jei tai prieštarautų teisės aktams arba pažeistų kolektyvinio investavimo subjekto dalyvių interesus.

3. Jeigu Vertybinių popierių komisija, gavusi atitinkamą prašymą, per 15 dienų nepateikia motyvuoto prieštaravimo, leidimas laikomas duotu.

12 straipsnis. Valdymo įmonės, jos valdomų kolektyvinio investavimo subjektų ar investicinės bendrovės auditas

Valdymo įmonės, jos valdomų kolektyvinio investavimo subjektų ar investicinės bendrovės auditui taikomi Audito įstatyme, Finansų įstaigų įstatyme ir šio įstatymo 22 straipsnio 6 dalyje nustatyti reikalavimai.

13 straipsnis. Teisė perleisti investicinį fondą sudarantį ar investicinei bendrovei priklausantį turtą

1. Investicinį fondą sudarantis ar investicinei bendrovei priklausantis turtas negali būti perleistas jį valdančiai valdymo įmonei, tokios įmonės administracijos vadovui, jo pavaduotojui, valdybos, stebėtojų tarybos nariams ir įmonės darbuotojams (ir jų sutuoktiniams). Valdymo įmonei jos valdomo kolektyvinio investavimo subjekto sąskaita ar investicinei bendrovei taip pat draudžiama iš šioje dalyje numatytų asmenų turtą įsigyti.
2. Investicinei bendrovei šio straipsnio 1 dalyje numatyti draudimai taikomi ir jos administracijos vadovui, jo pavaduotojui, valdybos, stebėtojų tarybos nariams ir darbuotojams (ir jų sutuoktiniams).
3. Investicinį fondą sudarantis ar investicinei bendrovei priklausantis turtas negali būti skolinamas, įkeičiamas, juo negalima garantuoti ar laiduoti kitų asmenų įsipareigojimų. Tai nereiškia, kad draudžiama įsigyti iki galo neapmokėtų perleidžiamųjų vertybinių popierių, pinigų rinkos priemonių ar kitų šio įstatymo 57 straipsnio 1 dalies 5, 7 ar 8 punkte nustatytų priemonių.
4. Investicinio fondo ar investicinės bendrovės turtu negali būti sudaromi sandoriai dėl perleidžiamųjų vertybinių popierių, pinigų rinkos priemonių ar kitų investicinių priemonių, kurių ji neturi, pardavimo.
5. Investicinė bendrovė ar investicinio fondo turtą valdanti valdymo įmonė investicinio fondo sąskaita negali skolintis, išskyrus paskolas iki 10 procentų grynujų aktyvų vertės iki 3 mėnesių, kurios būtinos likvidumui palaikyti. Tai nereiškia draudimo skolintis užsienio valiutą, už kurią perkami perleidžiamieji vertybiniai popieriai ar pinigų rinkos priemonės, jei paskolos gražinimui užtikrinti paskolos davėjui perduodama ne mažesnė suma kita valiuta.
6. Šiame straipsnyje nustatyti draudimai specialiesiems kolektyvinio investavimo subjektams ir jų valdymo įmonėms taikomi tiek, kiek nustatyta šio įstatymo VII skyriuje.

14 straipsnis. Sutarties su valdymo įmone ir depozitoriumu tvirtinimas

1. Investicinės bendrovės turto valdymo sutartį su valdymo įmone ir sutartį su depozitoriumu turi patvirtinti investicinės bendrovės visuotinis akcininkų susirinkimas. Visuotinis akcininkų susirinkimas tokį sprendimą gali priimti ne mažiau kaip 2/3 susirinkime dalyvaujančių balsų dauguma. Bendrovės įstatuose gali būti nustatyta ir didesnė dauguma tokiam sprendimui priimti.
2. Visuotinis akcininkų susirinkimas teisę priimti šio straipsnio 1 dalyje numatytą sprendimą gali perduoti stebėtojų tarybai, bet ne ilgesniam kaip 3 metų terminui, jei bendrovės įstatuose numatytas didžiausias atlyginimo valdymo įmonei ir depozitoriumui dydis. Stebėtojų taryba turi teisę jį priimti 2/3 visų tarybos narių balsų dauguma.

15 straipsnis. Valdymo įmonėms, investicinėms bendrovėms, jų vadovams ir depozitoriumams taikomos poveikio priemonės

1. Vertybinių popierių komisija turi teisę taikyti šias poveikio priemones valdymo įmonėms ar investicinėms bendrovėms:
 - 1) įspėti dėl veiklos trūkumų bei pažeidimų ir nustatyti jų pašalinimo terminus;
 - 2) skirti šio įstatymo nustatytas baudas;
 - 3) panaikinti licencijos galiojimą;
 - 4) sustabdyti investicinių vienetų (akcijų) platinimą ar išpirkimą;
 - 5) ne ilgiau kaip 3 mėnesiams uždrausti kolektyvinio investavimo subjekto sąskaita sudaryti sandorius dėl investicinių priemonių įsigijimo;
 - 6) paskirti laikinąjį Vertybinių popierių komisijos atstovą veiklos priežiūrai;
 - 7) laikinai sustabdyti valdymo įmonės licencijos teikti vieną ar kelias paslaugas galiojimą.
2. Vertybinių popierių komisija turi teisę skirti Administracinių teisės pažeidimų kodekse numatytas nuobaudas valdymo įmonės ar investicinės bendrovės administracijos vadovams, jų pavaduotojams, valdybos nariams ar darbuotojams.
3. Vertybinių popierių komisija turi teisę depozitoriumui taikyti šio straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose numatytas poveikio priemones.

16 straipsnis. Poveikio priemonių taikymo pagrindas

1. Šio įstatymo nustatytos poveikio priemonės gali būti taikomos esant bent vienam iš šių pažeidimų:
 - 1) valdymo įmonė, investicinė bendrovė ar depozitoriumas Vertybinių popierių komisijai pateikė neteisingą informaciją;
 - 2) Vertybinių popierių komisijai nepateikta būtina priežiūrai atlikti informacija ar dokumentai;
 - 3) valdymo įmonė ar investicinė bendrovė nebeatitinka reikalavimų, kuriais remiantis licencija buvo išduota;
 - 4) pažeisti Lietuvos Respublikos įstatymai ar kiti teisės aktai;
 - 5) valdymo įmonė ar investicinė bendrovė nesugeba įvykdyti savo įsipareigojimų arba yra duomenų, kad nesugebės to padaryti ateityje.
2. Poveikio priemonė parenkama atsižvelgiant į pažeidimo, kurio pagrindu ji taikoma, turinį ir pažeidimo bei poveikio pasekmes įmonei ir finansų sistemos saugumui. Poveikio priemonių taikymo klausimas svarstomas iš anksto pranešus apie tai valdymo įmonei, investicinei bendrovei ar depozitoriumui ir sudarius jiems galimybes pasiaiškinti. Atstovo

neatvykimas į klausimo svarstymą ar paaiškinimų nepateikimas netrukdo priimti sprendimą dėl poveikio priemonių taikymo.

3. Sprendimas dėl poveikio priemonių taikymo gali būti priimtas, jei praėjo ne daugiau kaip 2 metai nuo pažeidimo įvykdymo dienos, o esant tęstiniam pažeidimui – ne daugiau kaip 2 metai nuo paskutinių veiksmų atlikimo dienos.

4. Apie tai, kad valdymo įmonei ar investicinei bendrovei pritaikytos poveikio priemonės, pranešama tų valstybių, kuriose valdymo įmonė ar investicinė kintamojo kapitalo bendrovė platina investicinius vienetus arba akcijas, priežiūros institucijoms.

17 straipsnis. Laikinasis atstovas veikai prižiūrėti

1. Neatidėliotinais atvejais, kai yra duomenų apie teisės aktų pažeidimą, siekdama išvengti investuotojų turto nuvertėjimo ar kitokio netekimo, Vertybinių popierių komisija turi teisę paskirti laikinąjį atstovą valdymo įmonės ar investicinės bendrovės veiklai prižiūrėti. Laikiniu atstovu gali būti skiriamas Vertybinių popierių komisijos darbuotojas.

2. Valdymo įmonės ar investicinės bendrovės administracijos vadovas, jo pavaduotojas, valdybos nariai turi gauti laikinojo atstovo veiklai prižiūrėti sutikimą kiekvienam su įmonės veikla susijusiam sprendimui. Laikinojo atstovo veiklai prižiūrėti veiksmai gali būti skundžiami Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

3. Laikinasis atstovas veikai prižiūrėti atšaukiamas, kai:

- 1) nustatoma, kad įmonė gali patikimai veikti;
- 2) įmonei iškeliamas bankroto byla;
- 3) panaikinamas valdymo įmonės, investicinės kintamojo kapitalo bendrovės ar uždaro tipo investicinės bendrovės licencijos galiojimas.

18 straipsnis. Licencijos galiojimo panaikinimas

Vertybinių popierių komisija turi teisę valdymo įmonei ar investicinei bendrovei išduotos licencijos galiojimą panaikinti, jeigu:

- 1) šio įstatymo nustatyta tvarka pritaikoma tokia poveikio priemonė;
- 2) licencijos turėtojas pats raštu kreipiasi dėl licencijos galiojimo panaikinimo;
- 3) licencijos turėtojas per 12 mėnesių nepradedą ja naudotis ar daugiau kaip 6 mėnesius nevykdo savo veiklos;
- 4) baigiasi investicinės bendrovės įstatuose nustatytas veiklos laikotarpis ir licencijos turėtojas raštu nesikreipia dėl licencijos galiojimo panaikinimo.

19 straipsnis. Valdymo įmonės ar investicinės bendrovės bankroto proceso ypatumai

1. Valdymo įmonės ar investicinės bendrovės bankroto procedūra gali būti vykdoma tik teismo tvarka.
2. Vertybinių popierių komisija turi teisę pateikti teismui pareiškimą dėl bankroto bylos iškelimo valdymo įmonei ar investicinei bendrovei.
3. Teismas, gavęs Vertybinių popierių komisijos pareiškimą dėl bankroto bylos iškelimo, privalo tą pačią dieną uždrausti valdymo įmonei ar investicinei bendrovei disponuoti banko sąskaitomis ir investicinėmis priemonėmis.
4. Teismas ne vėliau kaip per 15 dienų nuo pareiškimo gavimo dienos priima nutartį iškelti bankroto bylą arba atsisakyti ją iškelti.
5. Valdymo įmonės ar investicinės bendrovės administratorius grąžina valdymo įmonės valdomų kolektyvinio investavimo subjektų dalyviams ar investicinės bendrovės akcininkams priklausančias lėšas arba perduoda valdymo įmonės valdomų kolektyvinio investavimo subjektų valdymą kitai valdymo įmonei.

20 straipsnis. Valdymo įmonės reorganizavimas ir pertvarkymas, investicinės bendrovės likvidavimas

1. Valdymo įmonė negali būti reorganizuota ar pertvarkyta į bendrovę, kuriai nebūtų taikomas šis įstatymas.
2. Nuo sprendimo likviduoti investicinę bendrovę priėmimo dienos nutraukiamas investicinės bendrovės akcijų pardavimas ir išpirkimas.
3. Likviduojamos investicinės bendrovės turtas turi būti parduodamas Vertybinių popierių komisijos nustatyta tvarka ir su akcininkais atsiskaitoma pinigais.
4. Investicinės bendrovės likvidatorius Vertybinių popierių komisijai jos nustatyta tvarka privalo teikti informaciją apie likvidavimo eigą.

ANTRASIS SKIRSNIS. Informacija, kurią Valdymo įmonė ar investicinė bendrovė turi pateikti visuomenei

21 straipsnis. Pareiga parengti prospektus ir periodines ataskaitas

1. Valdymo įmonė (kiekvienam investiciniam fondui) ar investicinė bendrovė privalo paskelbti:
 - 1) visą prospektą;
 - 2) sutrumpintą prospektą;
 - 3) kiekvienų finansinių metų ataskaitą;
 - 4) kiekvienų finansinių metų pirmų šešių mėnesių (toliau – pusmečio) ataskaitą.

2. Šio straipsnio 1 dalies 2 punkto reikalavimas netaikomas uždaro tipo investicinį fondą valdančiai valdymo įmonei ar uždaro tipo investicinei bendrovei, pasinaudojusiai šio įstatymo jai suteikta teise nerengti sutrumpinto prospekto.

3. Alternatyvaus kolektyvinio investavimo subjekto valdymo įmonė ar alternatyvaus kolektyvinio investavimo uždaro tipo investicinė bendrovė, taip pat privataus kapitalo kolektyvinio investavimo subjekto, kurio dalyviais pagal jo sudarymo dokumentus gali būti tik profesionalieji investuotojai, valdymo įmonė ar privataus kapitalo uždaro tipo investicinė bendrovė, kurios akcininkais pagal jos įstatus gali būti tik profesionalieji investuotojai, neprivalo viešai skelbti šio straipsnio 1 dalyje išvardytų dokumentų.

22 straipsnis. Prospektų ir periodinių ataskaitų turinys

1. Visame ir sutrumpintame prospektuose turi būti pateikta pakankamai informacijos, kad investuotojas galėtų tinkamai įvertinti siūlomą investiciją ir su ja susijusią riziką. Visame prospekte turi būti aiškiai ir lengvai suprantamai paaiškintas rizikos pobūdis.

2. Sutrumpinto prospekto struktūra ir dėstymo forma turi būti lengvai suprantama vidutiniam investuotojui. Sutrumpintas kitoje valstybėje narėje licencijuotos valdymo įmonės valdomo investicinio fondo ar investicinės kintamojo kapitalo bendrovės prospektas, išverstas į lietuvių kalbą, Lietuvos Respublikoje gali būti naudojamas kaip reklamos priemonė, nereikalaujant jokių papildomų duomenų.

3. Metų ataskaitoje turi būti pateikta finansinė atskaitomybė ir kita Vertybinių popierių komisijos nustatyta informacija, iš kurios investuotojai galėtų padaryti pagrįstas išvadas dėl kolektyvinio investavimo subjekto veiklos ir jos rezultatų. Jeigu yra mokami tarpiniai dividendai, jie turi būti nurodyti pusmečio ataskaitoje.

4. Sudarymo dokumentai pateikiami kaip viso prospekto priedai. Sudarymo dokumentų pridėti nebūtina, jei kolektyvinio investavimo subjekto dalyviams pranešama, kad, jų pageidavimu, šie dokumentai bus atsiųsti asmeniškai arba bus pranešta, kur Lietuvos Respublikos teritorijoje su jais galima susipažinti.

5. Jei visame ar sutrumpintame prospekte paskelbta informacija pasikeičia, prospektai turi būti pataisomi ne vėliau kaip per 7 dienas nuo tokių pasikeitimų atsiradimo dienos. Pakeitimai gali būti pateikiami prieduose nurodant, kas pakeista. Senajame prospekte aiškiai išbraukiama neteisinga informacija arba pateikiamas naujas prospektas.

6. Metinės finansinės atskaitomybės duomenys turi būti audituoti. Auditoriaus išvada, įskaitant išlygas, ir audito ataskaita turi būti pateikiamos kaip metų ataskaitos priedas. Audito ataskaitoje turi būti nurodyta, ar teisingai skaičiuojama grynujų aktyvų vertė, ar turtas investuotas pagal sudarymo dokumentus, taip pat išvardyti visi šio įstatymo ir kitų teisės aktų pažeidimai. Valdymo įmonės, jos valdomų kolektyvinio investavimo subjektų ar investicinės bendrovės, kurios valdymas neperduotas valdymo įmonei, auditorius privalo pateikti Vertybinių popierių komisijai audito ataskaitą, o atskiru Vertybinių popierių komisijos reikalavimu – paaiškinimus dėl atlikto valdymo įmonės ar kolektyvinio investavimo subjektų audito.

7. Vertybinių popierių komisija nustato kitus reikalavimus visam prospektui, sutrumpintam prospektui, metų ir pusmečio ataskaitų turiniui, formai ir jų pateikimo Vertybinių popierių komisijai tvarką.

23 straipsnis. Prospektų ir periodinių ataskaitų paskelbimo tvarka

1. Metų ir pusmečio ataskaitos turi būti skelbiamos ir Vertybinių popierių komisijai pateikiamos tokiais terminais:

1) metų ataskaita – per 4 mėnesius nuo ataskaitinių finansinių metų pabaigos;

2) pusmečio ataskaita – per 2 mėnesius nuo ataskaitinio pusmečio pabaigos.

2. Sutrumpinto prospekto, jei jį rengti privaloma, kopija investicinių vienetų arba akcijų pirkėjams turi būti nemokamai pateikiama iki pirkimo sutarties sudarymo. Viso prospekto, naujausios metų ataskaitos ir po jos parengtos pusmečio ataskaitos kopijos turi būti nemokamai duodamos to pageidaujantiems investicinių vienetų arba akcijų pirkėjams.

3. Uždaro tipo kolektyvinio investavimo subjekto, kuriam nėra rengiamas sutrumpintas prospektas, investicinių vienetų arba akcijų pirkėjams iki sutarties sudarymo turi būti nemokamai pateikiamas visas prospektas.

4. Alternatyvaus kolektyvinio investavimo subjektas, privataus kapitalo kolektyvinio investavimo subjektas, kurio dalyviais pagal jo sudarymo dokumentus gali būti tik profesionalieji investuotojai ar juos valdančios valdymo įmonės, turi teisę neteikti sutrumpinto prospekto, viso prospekto ir sudarymo dokumentų tokių kolektyvinio investavimo subjektų investicinių vienetų ar akcijų pirkėjams, jei tokia galimybė numatyta kolektyvinio investavimo subjekto sudarymo dokumentuose. Investicinių vienetų ar akcijų pirkėjams tokiu atveju privaloma pateikti Vertybinių popierių komisijos nustatyto turinio kolektyvinio investavimo subjekto sudarymo dokumentų santrauką.

5. Metų ir pusmečio ataskaitos kolektyvinio investavimo subjekto dalyvių prašymu jiems pateikiamos nemokamai.

6. Metų ir pusmečio ataskaitos, išskyrus šio įstatymo 21 straipsnio 3 dalyje numatytus atvejus, turi būti prieinamos visuomenei visame ir sutrumpintame prospektuose nurodytose vietose.

24 straipsnis. Kainos skelbimas

1. Valdymo įmonė ir investicinė bendrovė privalo kolektyvinio investavimo subjekto sudarymo dokumentuose nustatyta tvarka skelbti investicinių vienetų ar akcijų kainas kiekvieną kartą, kai jas parduoda arba išperka.

2. Suderintojo kolektyvinio investavimo subjekto valdymo įmonė ar investicinė kintamojo kapitalo bendrovė privalo skelbti investicinių vienetų ar akcijų kainas ne rečiau kaip du kartus per mėnesį. Jei Vertybinių popierių komisija sutinka, kad skelbiant rečiau investuotojams žalos nebus padaryta, kainos gali būti skelbiamos vieną kartą per mėnesį.
3. Specialiųjų kolektyvinio investavimo subjektų investicinių vienetų ar akcijų kainos skelbiamos laikantis atitinkamos rūšies ir tipo specialiųjų kolektyvinio investavimo subjektų veiklą reglamentuojančių šio įstatymo straipsnių reikalavimų.

25 straipsnis. Siūlymas ir reklama

1. Viešai siūlant įsigyti investicinių vienetų arba akcijų, turi būti nurodoma, kad yra parengti prospektai, taip pat vietos, kur visuomenė gali juos gauti arba su jais susipažinti. Reklamoje galima naudoti tik prospektuose ir periodinėse ataskaitose pateiktą informaciją.
2. Skelbiamoje kolektyvinio investavimo subjektų reklamoje pateikiami kolektyvinio investavimo subjekto veiklos rezultatai privalo būti lyginami su to kolektyvinio investavimo subjekto lyginamuoju indeksu. Šis reikalavimas netaikomas kolektyvinio investavimo subjektams, kurių šis įstatymas neįpareigoja naudoti lyginamojo indekso.

III SKYRIUS Depozitoriumas

26 straipsnis. Pareiga perduoti turtą depozitoriumui

1. Kolektyvinio investavimo subjekto turtas privalo būti saugomas viename depozitoriume. Depozitoriumu gali būti tik bankas, turintis teisę valstybėje narėje teikti investicines paslaugas ir turintis buveinę arba padalinį Lietuvos Respublikoje.
2. Depozitoriumas turi teisę visas ar dalį savo funkcijų perduoti kitiems depozitoriumams, bet tai neatleidžia jo nuo atsakomybės.

27 straipsnis. Depozitoriumo pareigos

1. Depozitoriumas privalo veikti kolektyvinio investavimo subjekto dalyvių naudai ir:
 - 1) užtikrinti, kad investicinių vienetų arba akcijų pardavimas, išleidimas, išpirkimas ir panaikinimas vyktų pagal teisės aktų ir kolektyvinio investavimo subjekto sudarymo dokumentų reikalavimus;
 - 2) užtikrinti, kad investicinių vienetų ar akcijų vertė būtų skaičiuojama pagal teisės aktų ir kolektyvinio investavimo subjekto sudarymo dokumentų reikalavimus;
 - 3) vykdyti valdymo įmonės ar investicinės bendrovės nurodymus, jeigu jie neprieštarauja teisės aktų ir kolektyvinio investavimo subjekto sudarymo dokumentų reikalavimams;
 - 4) užtikrinti, kad atlyginimas už perleistą turtą per nustatytą laiką būtų pervestas į fondo sąskaitą ar atitektų investicinei bendrovei;
 - 5) užtikrinti, kad investicinio fondo ar investicinės bendrovės pajamos būtų naudojamos pagal teisės aktų ir kolektyvinio investavimo subjekto sudarymo dokumentų reikalavimus.
2. Nekilnojamojo turto kolektyvinio investavimo subjekto depozitoriumas prieš kiekvieną nekilnojamojo turto objekto vertinimą privalo patikrinti, ar nekilnojamojo turto vertintojas (vertintojai) atitinka jam (jiems) taikomus nepriklausomumo reikalavimus ir kolektyvinio investavimo subjekto sudarymo dokumentuose nustatytus atrankos kriterijus, ar atliekant turto vertinimą nebus pažeisti šio įstatymo 72 straipsnio 4 dalies reikalavimai.
3. Depozitoriumas privalo pranešti Vertybinių popierių komisijai ir valdymo įmonės ar investicinės bendrovės stebėtojų tarybai, ar valdybai visus pastebėtus teisės aktų ar kolektyvinio investavimo subjekto sudarymo dokumentų pažeidimus.
4. Atlyginimas už depozitoriumo paslaugas negali būti didesnis, negu nustatytas kolektyvinio investavimo subjekto sudarymo dokumentuose.
5. Depozitoriumas atsako už žalą, padarytą kolektyvinio investavimo subjekto dalyviams ar valdymo įmonei dėl to, kad jis neatliko savo pareigų ar netinkamai jas atliko.

28 straipsnis. Valdymo perdavimas depozitoriumui

Jei valdymo įmonės teisė valdyti kolektyvinio investavimo subjektą pasibaigia, o kitai valdymo įmonei valdymas neperduodamas, jį laikinai perima kolektyvinio investavimo subjekto depozitoriumas. Valdymo įmonė privalo pranešti depozitoriumui apie teisės valdyti turtą pasibaigimą. Tokiu atveju depozitoriumas turi visas valdymo įmonės teises ir pareigas, jei ko kita nenumato įstatymai arba sudarymo dokumentai. Depozitoriumas privalo perduoti valdymą kitai valdymo įmonei per 3 mėnesius nuo valdymo perėmimo. Per 3 mėnesius kitai valdymo įmonei neperduotas kolektyvinio investavimo subjektas turi būti likviduojamas (padalijamas).

29 straipsnis. Valdymo įmonės ar investicinės bendrovės atskyrimas nuo depozitoriumo

1. Depozitoriumas negali kartu verstis ir valdymo įmonės ar investicinės bendrovės veikla, išskyrus šio įstatymo 28 straipsnyje nustatytą atvejį.
2. Valdymo įmonės ar investicinės bendrovės administracijos vadovas, jo pavaduotojas, valdybos narys ar darbuotojas negali būti depozitoriumo, kuris saugo tos įmonės valdomą investicinį fondą sudarantį ar investicinės bendrovės turtą, administracijos vadovu, jo pavaduotoju, valdybos nariu ar darbuotoju, kurio funkcijos tiesiogiai susijusios su depozitoriumo veikla.

3. Depozitoriumo, saugančio investicinį fondą sudarantį ar investicinės bendrovės turimą turtą, administracijos vadovas, jo pavaduotojas, valdybos nariai, stebėtojų tarybos nariai ar darbuotojai, kurių funkcijos tiesiogiai susijusios su depozitoriumo veikla, gali sudaryti ne daugiau kaip 1/4 tą investicinį fondą valdančios valdymo įmonės ar investicinės bendrovės stebėtojų tarybos narių.

30 straipsnis. Depozitoriumo pakeitimas

1. Valdymo įmonė ar investicinė bendrovė depozitoriumą gali pakeisti tik tuo atveju, jei tam pritarė Vertybinių popierių komisija.
2. Jei depozitoriumas nesilaiko teisės aktų reikalavimų, nevykdo savo įsipareigojimų ar netinkamai juos vykdo, Vertybinių popierių komisija, siekdama užtikrinti kolektyvinio investavimo subjekto dalyvių teises, turi teisę nurodyti valdymo įmonei ar investicinei bendrovei nutraukti su depozitoriumu sudarytą sutartį ir pakeisti depozitoriumą.

IV SKYRIUS. PIRMASIS SKIRSNIS. BENDROSIOS KOLEKTYVINIO INVESTAVIMO SUBJEKTŲ VEIKLĄ REGLAMENTUOJANČIOS NUOSTATOS

31 straipsnis. Kolektyvinio investavimo subjektų veiklos formos, tipai ir rūšys

1. Vadovaujantis šiuo įstatymu, suderintieji ir specialieji kolektyvinio investavimo subjektai Lietuvoje gali būti steigiami investicinės bendrovės arba investicinio fondo veiklos forma, jei šiame straipsnyje nenustatyta kitaip. Specialieji kolektyvinio investavimo subjektai skirstomi į rūšis ir tipus.
2. Suderintieji kolektyvinio investavimo subjektai gali būti sudaromi tik investicinio fondo arba investicinės kintamojo kapitalo bendrovės veiklos forma. Draudžiama sudaryti uždaro tipo suderintuosius kolektyvinio investavimo subjektus.
3. Vadovaujantis šiuo įstatymu, gali būti sudaromi šių rūšių specialieji kolektyvinio investavimo subjektai:
 - 1) kolektyvinio investavimo į perleidžiamuosius vertybinius popierius subjektai;
 - 2) nekilnojamojo turto kolektyvinio investavimo subjektai;
 - 3) privataus kapitalo kolektyvinio investavimo subjektai;
 - 4) kolektyvinio investavimo subjektai, investuojantys į kitus kolektyvinio investavimo subjektus;
 - 5) alternatyvaus kolektyvinio investavimo subjektai.
4. Specialieji kolektyvinio investavimo subjektai gali būti atviro (atviro tipo investiciniai fondai ar investicinės kintamojo kapitalo bendrovės) arba uždaro tipo (uždaro tipo investiciniai fondai ar uždaro tipo investicinės bendrovės).

32 straipsnis. Investicinis fondas

1. Investicinį fondą sudarantis turtas yra jo dalyvių bendroji dalinė nuosavybė. Dalyvio dalis bendroje nuosavybėje nustatoma atsižvelgiant į jo asmeninėje investicinių vienetų sąskaitoje įrašytų investicinių vienetų skaičių.
2. Valdymo įmonė investicinį fondą sudarantį turtą valdo, naudoja ir juo disponuoja turto patikėjimo teise.
3. Į investicinį fondą sudarantį turtą draudžiama nukreipti išieškojimą pagal valdymo įmonės ar fondo dalyvių prievoles. Investicinio fondo dalyvio kreditoriai turi teisę nukreipti savo reikalavimus fondo dalyviui tik į dalyviui priklausančius investicinio fondo investicinius vienetus.
4. Kiekvieną investicinį fondą sudarantis turtas turi būti atskirtas nuo valdymo įmonės ir kito jos valdomo kolektyvinio investavimo subjekto turto ir įtraukiamas į apskaitą atskirai.

33 straipsnis. Lyginamasis indeksas

1. Suderintieji kolektyvinio investavimo subjektai privalo naudoti lyginamąjį indeksą. Šis reikalavimas netaikomas specialiesiems kolektyvinio investavimo subjektams.
2. Kolektyvinio investavimo subjekto lyginamasis indeksas turi sudaryti galimybę visuomenei tinkamai vertinti kolektyvinio investavimo subjekto veiklos rezultatus. Kolektyvinio investavimo subjekto lyginamasis indeksas turi būti pasirenkamas atsižvelgiant į konkretaus kolektyvinio investavimo subjekto investavimo strategiją.
3. Vertybinių popierių komisija turi teisę nustatyti reikalavimus lyginamajam indeksui.
4. Skelbdama kolektyvinio investavimo subjekto veiklos rezultatus, valdymo įmonė ar investicinė bendrovė, kurios valdymas neperduotas valdymo įmonei, privalo juos lyginti su lyginamuoju indeksu Vertybinių popierių komisijos nustatyta tvarka. Kolektyvinio investavimo subjekto lyginamasis indeksas taip pat turi būti nurodytas jį valdančios valdymo įmonės ar investicinės bendrovės, kurios valdymas neperduotas valdymo įmonei, metų ataskaitoje.
5. Valdymo įmonė ar investicinė bendrovė, kurios valdymas neperduotas valdymo įmonei, privalo patvirtinti taisykles, nustatančias kolektyvinio investavimo subjekto lyginamojo indekso pasirinkimo ir keitimo kriterijus bei tvarką.

ANTRASIS SKIRSNIS. KOLEKTYVINIO INVESTAVIMO SUBJEKTŲ INVESTICINIŲ VIENETŲ AR AKCIJŲ PARDAVIMO IR IŠPIRKIMO TVARKA

34 straipsnis. Investicinių vienetų ar akcijų pardavimas

1. Investuotojas investicinius vienetus ar akcijas išsigyja paprasta rašytine forma sudarydamas sutartį su valdymo įmone, investicine bendrove ar investicinių vienetų ar akcijų platintoju.
2. Investiciniai vienetai ar akcijos gali būti išleisti tik gavus pinigus į kolektyvinio investavimo subjekto sąskaitą. Nuosavybės teisė į investicinius vienetus ar akcijas įgyjama nuo įrašo padarymo asmeninėje investicinių vienetų ar

akcijų sąskaitoje. Įrašas asmeninėje investicinių vienetų ar akcijų sąskaitoje turi būti padarytas ne vėliau kaip per 1 darbo dieną nuo pinigų gavimo kolektyvinio investavimo subjekto sąskaitoje. Jei papildomų investicinių vienetų ar akcijų priskiriama skirstant pelną, tai nuosavybės teisė atsiranda po to, kai asmeninėje investicinių vienetų ar akcijų sąskaitoje padaromas įrašas.

3. Vadovaujantis šiuo įstatymu sudarytų kolektyvinio investavimo subjektų, išskyrus alternatyvaus kolektyvinio investavimo subjektus, investiciniai vienetai ar akcijos gali būti platinami reguliuojamos rinkos operatoriaus ir (arba) atsiskaitymų sistemos techninėmis organizacinėmis priemonėmis Vertybinių popierių komisijos nustatyta tvarka.

35 straipsnis. Investicinių vienetų ar akcijų kaina

1. Investicinių vienetų ar akcijų kaina nustatoma gryųjų aktyvų vertę padalijus iš visų apyvartoje esančių investicinių vienetų ar akcijų skaičiaus.

2. Kainą, nurodytą šio straipsnio 1 dalyje, galima padidinti su kolektyvinio investavimo subjekto investicinių vienetų ar akcijų pardavimu susijusių atskaitymų dydžiu (jeigu tai numatyta sudarymo dokumentuose) tik tuo atveju, jeigu šių atskaitymų dydžiu nebuvo sumažinta gryųjų aktyvų vertė. Mažinti išperkamųjų investicinių vienetų ar akcijų išpirkimo kainą su jų išpirkimu susijusių atskaitymų dydžiu galima tik tuo atveju, jeigu šio atskaitymo dydžiu nebuvo sumažinta gryųjų aktyvų vertė ir nebuvo padidinta pardavimo kaina.

36 straipsnis. Gryųjų aktyvų vertės nustatymas

Gryųjų aktyvų vertę nustatoma atsižvelgiant į kolektyvinio investavimo subjekto turto rinkos kainą ir vadovaujantis Vertybinių popierių komisijos teisės aktuose nustatytais gryųjų aktyvų vertės nustatymo principais, sudarymo dokumentuose nustatytais gryųjų aktyvų vertės nustatymo taisyklėmis.

37 straipsnis. Investicinių vienetų ar akcijų išpirkimas

1. Valdymo įmonė ar investicinė bendrovė kolektyvinio investavimo subjekto dalyvio reikalavimu privalo išpirkti jo investicinius vienetus ar akcijas reikalavimo pateikimo dienos kaina.

2. Atsiskaityti už išpirktus suderintojo kolektyvinio investavimo subjekto investicinius vienetus ar akcijas privaloma ne vėliau kaip per 7 dienas nuo pareikalavimo išpirkti.

3. Atsiskaitymo už išpirktus specialiųjų kolektyvinio investavimo subjektų investicinius vienetus ar akcijas tvarką nustato kiti atitinkamos rūšies ir tipo specialiųjų kolektyvinio investavimo subjektų veiklą reglamentuojantys šio įstatymo straipsniai.

4. Paraišką išpirkti investicinius vienetus ar akcijas, bendrosios jungtinės nuosavybės teise priklausančius sutuoktiniams, turi teisę pateikti vienas iš sutuoktinių, turėdamas kito sutuoktinio išduotą įgaliojimą, kuris gali būti ir paprastos rašytinės formos.

38 straipsnis. Investicinių vienetų ar akcijų išpirkimo sustabdymas

1. Teisę sustabdyti investicinių vienetų ar akcijų išpirkimą turi valdymo įmonė, investicinė bendrovė ir Vertybinių popierių komisija.

2. Sustabdyti išpirkimą galima ne ilgiau kaip 3 mėnesiams per metus.

3. Išpirkimas gali būti sustabdomas, jei:

1) tai būtina siekiant apsaugoti visuomenės, o kartu ir dalyvių interesus nuo galimo kolektyvinio investavimo subjekto nemokumo ar išpirkimo kainos kritimo, kai nepalanki investicinių priemonių rinkos padėtis ir sumažėjusi investicinių priemonių portfelio vertė;

2) nepakanka pinigų išmokėti už išperkamus investicinius vienetus ar akcijas, o turimų investicinių priemonių pardavimas (realizavimas) būtų nuostolingas;

3) tokią poveikio priemonę šio įstatymo nustatyta tvarka pritaiko Vertybinių popierių komisija.

4. Nuo sprendimo sustabdyti investicinių vienetų ar akcijų išpirkimą priėmimo momento draudžiama:

1) priimti išpirkimo paraiškas;

2) atsiskaityti už investicinius vienetus ar akcijas, kuriuos išpirkti buvo pareikalauta iki nutarimo sustabdyti išpirkimą priėmimo.

5. Apie išpirkimo sustabdymą nedelsiant turi būti pranešama asmenims, per kuriuos vykdomas išpirkimas, taip pat Vertybinių popierių komisijai, o tuo atveju, kai investiciniai vienetai ar akcijos platinami užsienio valstybėse, – ir užsienio priežiūros institucijoms, taip pat apie tai turi būti paskelbiama per visuomenės informavimo priemones.

39 straipsnis. Išpirkimo atnaujinimas

1. Jei sprendimą sustabdyti išpirkimą priėmė Vertybinių popierių komisija, teisę jį atnaujinti turi tik Vertybinių popierių komisija ar teismas, panaikinęs tokį sprendimą. Kitais atvejais tokią teisę turi ir valdymo įmonė ar investicinė bendrovė.

2. Apie sprendimą atnaujinti investicinių vienetų ar akcijų išpirkimą turi būti pranešama tokia pat tvarka kaip ir apie išpirkimo sustabdymą.

40 straipsnis. Investicinės kintamojo kapitalo bendrovės akcijų platinimo ypatumai

1. Parduodant investicinės kintamojo kapitalo bendrovės akcijas, Akcinių bendrovių įstatymo nuostatos, reglamentuojančios akcinių bendrovių akcijų pasirašymą ir apmokėjimą, netaikomos. Šių bendrovių akcijos gali būti pradėtos platinti, kai bendrovė gauna investicinės kintamojo kapitalo bendrovės veiklos licenciją ir Vertybinių popierių komisijos leidimą patvirtinti investicinės kintamojo kapitalo bendrovės įstatus bei kai patvirtinamas visas ir sutrumpintas prospektai.
2. Investicinės kintamojo kapitalo bendrovės akcijos gali būti platinamos neterminuotai. Akcijų emisijos dydis neribojamas, išskyrus atvejį, kai įstatuose nurodyta didžiausia suma, už kurią leidžiama išplatinti akcijų.
3. Investicinė kintamojo kapitalo bendrovė neturi teisės parduoti savo akcijų išsimokėtinai ar atidėti jų apmokėjimo termino.
4. Tik visiškai apmokėtos akcijos laikomos išleistomis ir gali būti įrašomos į akcininko asmeninę perleidžiamųjų vertybinių popierių sąskaitą.

TREČIASIS SKIRSNIS. SUDĖTINIAI KOLEKTYVINIO INVESTAVIMO SUBJEKTAI

41 straipsnis. Sudėtinio kolektyvinio investavimo subjekto sudarymo dokumentai

1. Sudėtinės investicinės kintamojo kapitalo bendrovės įstatuose šio įstatymo 54 straipsnio 1 dalies 2, 3, 5 ir 7 punktuose ir 65 straipsnio 2 dalies 1 ir 2 punktuose nurodyta informacija turi būti pateikta apie kiekvieną ją sudarantį subfondą atskirai. Papildomai apie kiekvieną subfondą įstatuose turi būti nurodoma:
 - 1) subfondo pavadinimas;
 - 2) laikotarpis, kuriam sudarytas subfondas;
 - 3) subfondo valiuta;
 - 4) informacija, kad investicinės kintamojo kapitalo bendrovės visuotiniame akcininkų susirinkime sprendžiant tik su vieno subfondo dalyvių interesais susijusį klausimą, balsavimo teisę turi tik to subfondo dalyviai.
2. Sudėtinio investicinio fondo taisyklėse šio įstatymo 46 straipsnio 3, 4, 5, 6, 7, 9, 12, 14, 15 punktuose ir 65 straipsnio 2 dalies 1 ir 2 punktuose nurodyta informacija turi būti pateikta apie kiekvieną jį sudarantį subfondą. Papildomai apie kiekvieną subfondą taisyklėse turi būti pateikiama šio straipsnio 1 dalies 1, 2 ir 3 punktuose nurodyta informacija.
3. Sudėtinio kolektyvinio investavimo subjekto sudarymo dokumentuose taip pat turi būti nurodoma:
 - 1) valiuta, kuria bus sudaroma kolektyvinio investavimo subjekto finansinė atskaitomybė;
 - 2) subfondo investicinių vienetų ar akcijų keitimo į kito to paties kolektyvinio investavimo subjekto subfondo investicinius vienetus ar akcijas tvarka;
 - 3) naujų subfondų steigimo tvarka.

42 straipsnis. Sudėtiniam kolektyvinio investavimo subjektams ir jų valdymo įmonėms taikomi reikalavimai

1. Sudėtinio kolektyvinio investavimo subjekto valdymo įmonė ar investicinė kintamojo kapitalo bendrovė privalo laikytis šiame įstatyme ir kituose teisės aktuose nustatytų, atitinkamos rūšies ir tipo kolektyvinio investavimo subjektams ir jų valdymo įmonėms taikomų reikalavimų.
2. Kolektyvinio investavimo subjekto veiklą reglamentuojančios šio įstatymo ir kitų teisės aktų nuostatos, išskyrus šio įstatymo II skyriaus pirmojo skirsnio, 59, 72 ir 90 straipsnių nuostatas, taikomos kiekvienam subfondui atskirai.
3. Sudėtinį kolektyvinio investavimo subjektą sudarančių subfondų turtas privalo būti saugomas viename depozitoriume.
4. Kiekvieną subfondą sudarantis turtas turi būti įtrauktas į apskaitą atskirai nuo kitų tą patį kolektyvinio investavimo subjektą sudarančių subfondų turto.
5. Vieną subfondą sudarantis turtas negali būti naudojamas įsipareigojimams kito tą patį kolektyvinio investavimo subjektą sudarančio subfondo dalyviams ar tretiesiems asmenims padengti.
6. Sudėtinis kolektyvinio investavimo subjektas privalo turėti bendrą visą prospektą. Sutrumpinti prospektai gali būti rengiami kiekvienam subfondui atskirai.
7. Kolektyvinio investavimo subjekto investicinių vienetų ar akcijų savininkų sąrašą valdymo įmonė ar investicinė bendrovė tvarko pagal kiekvieną subfondą atskirai. Išduodant nuosavybės patvirtinimo dokumentus, juose nurodomas konkretaus subfondo (subfondų) pavadinimas (pavadinimai).
8. Valdymo įmonei ar investicinei kintamojo kapitalo bendrovei draudžiama daryti bet kokius atskaitymus nuo kolektyvinio investavimo subjekto turto už sandorius, sudarytus tarp jo subfondų.
9. Sudėtinio kolektyvinio investavimo subjekto subfondų sujungimui taikomi šiame įstatyme investicinių fondų sujungimui nustatyti reikalavimai.

43 straipsnis. Sudėtinės investicinės kintamojo kapitalo bendrovės ypatumai

1. Viena sudėtinės investicinės kintamojo kapitalo bendrovės akcija, nepaisant jos vertės, visuotiniame bendrovės akcininkų susirinkime akcininkui suteikia vieną balsą.
2. Sudėtinės investicinės kintamojo kapitalo bendrovės visuotiniame akcininkų susirinkime sprendžiant tik su vieno bendrovės subfondo dalyvių interesais susijusį klausimą, balsavimo teisę turi tik to subfondo dalyviai.

44 straipsnis. Subfondo investicinių vienetų ar akcijų keitimas

Kolektyvinio investavimo subjekto dalyvis gali keisti jo turimus subfondo investicinius vienetus ar akcijas į kito to paties kolektyvinio investavimo subjekto subfondo investicinius vienetus ar akcijas, jei kolektyvinio investavimo subjekto sudarymo dokumentuose nenustatyta kitaip. Keičiant subfondo investicinius vienetus ar akcijas, draudžiama atskaityti bet kokius su kolektyvinio investavimo subjekto investicinių vienetų ar akcijų platinimu ar išpirkimu susijusius atskaitymus, išskyrus atskaitymus, tiesiogiai susijusius su investicinių vienetų ar akcijų keitimo išlaidomis.

V SKYRIUS. PIRMASIS SKIRSNIS. Investicinis fondas

45 straipsnis. Investicinio fondo sudarymas

1. Investicinio fondo taisyklės patvirtinamos valdymo įmonės valdybos sprendimu. Valdymo įmonė investicinį fondą sudarysiančias investuotojų lėšas gali pradėti rinkti tik po to, kai investicinio fondo taisyklėms, sutrumpintam prospektui, kai jis būtinas, ir visam prospektui pritaria Vertybinių popierių komisija.
2. Valdybos sprendime dėl investicinio fondo sudarymo turi būti nurodyta:
 - 1) investicinio fondo pavadinimas;
 - 2) depozitoriumo pavadinimas ir buveinė;
 - 3) investiciniam fondui sudaryti skiriama pradinė suma.

46 straipsnis. Investicinio fondo taisyklės

Investicinio fondo taisyklės nustato santykius tarp valdymo įmonės ir investicinio fondo dalyvių. Jose turi būti nurodyta:

- 1) investicinio fondo pavadinimas, iš kurio galima būtų nustatyti specialiojo fondo rūšį, ir informacija, leidžianti nustatyti, ar šis fondas yra suderintasis, ar specialusis kolektyvinio investavimo subjektas;
- 2) valdymo įmonės ir depozitoriumo pavadinimai ir buveinės;
- 3) investicinį fondą sudarančio turto investavimo strategija, investicijų apribojimai ir specializacija geografinėje zonoje arba ūkio šakoje, informacija apie tai, kad fondas turi lyginamąjį indeksą, ir vietas, kuriose galima susipažinti su jo sudarymo tvarka;
- 4) dalyvių teisės ir pareigos;
- 5) valdymo įmonės teisės ir pareigos valdant investicinį fondą, sandoriai, kuriuos valdymo įmonė gali sudaryti ir vykdyti investicinio fondo sąskaita ir jo naudai;
- 6) atlyginimo valdymo įmonei, depozitoriumui ir platintojui apskaičiavimo metodika, dydis ir mokėjimo tvarka;
- 7) kitų išlaidų, dengiamų iš investicinį fondą sudarančio turto, baigtinis sąrašas ir apskaičiavimo metodika;
- 8) valdymo įmonės, depozitoriumo pakeitimo sąlygos ir tvarka;
- 9) investicinių vienetų pardavimo, išpirkimo sąlygos ir tvarka;
- 10) investicinių vienetų išpirkimo sustabdymo pagrindai ir tvarka;
- 11) turto įvertinimo, investicinio vieneto vertės apskaičiavimo ir skelbimo tvarka;
- 12) išpirkimo ir pardavimo kainos nustatymo tvarka;
- 13) informacijos apie investicinį fondą skelbimo tvarka;
- 14) investicinio fondo pajamų skirstymo dažnumas, metodai ir išmokėjimo tvarka;
- 15) investicinio fondo dalijimo pagrindai ir procedūra;
- 16) investicinio fondo taisyklių pakeitimo tvarka.

47 straipsnis. Investicinio fondo dalyvių teisės

1. Investicinio fondo dalyvis turi šias teises:
 - 1) šio įstatymo ir investicinio fondo taisyklių nustatyta tvarka gauti dalį investicinio fondo pajamų;
 - 2) gauti likusią dalijamo investicinio fondo dalį;
 - 3) gauti teisės aktų nustatytą informaciją apie fondą;
 - 4) kitas šio įstatymo ir investicinio fondo taisyklių nustatytas teises.
2. Atviro tipo investicinio fondo dalyvis turi teisę bet kada pareikalauti, kad valdymo įmonė išpirtų jo turimus investicinio fondo investicinius vienetus.

48 straipsnis. Atlyginimas ir kitos iš investicinį fondą sudarančių lėšų dengiamos išlaidos

1. Atlyginimas valdymo įmonei už investicinio fondo valdymą, depozitoriumui už depozitoriumo paslaugas ir kitos išlaidos, susijusios su investiciniu fondu, mokamos iš investicinį fondą sudarančių lėšų.
2. Iš investicinį fondą sudarančių lėšų galima apmokėti tik tas išlaidas, kurios susijusios su investicinio fondo valdymu ir numatytos investicinio fondo taisyklėse. Šių išlaidų suma negali viršyti fondo taisyklėse numatytų fondo išlaidų ribų. Visos kitos investicinio fondo taisyklėse nenumatytos arba nustatytas ribas viršijančios išlaidos turi būti dengiamos valdymo įmonės sąskaita.

49 straipsnis. Investicinio fondo pelno paskirstymas

1. Investicinio fondo dalyviams investicinių pajamų dalis (išmokos grynaisiais pinigais) mokama tik tuo atveju, jei tai numatyta investicinio fondo taisyklėse. Taip pat investicinio fondo taisyklėse turi būti numatytas tokių išmokų periodiškumas, investicinių pajamų (pelno) dalis, kuri bus skiriama toms išmokoms, ir išmokėjimo tvarka.
2. Investicinio fondo pelnas paskirstomas per šio investicinio fondo depozitoriumą.

50 straipsnis. Valdymo įmonės teisės valdyti investicinį fondą pasibaigimas

Valdymo įmonės teisė valdyti investicinį fondą pasibaigia:

- 1) perdavus valdymą kitai valdymo įmonei;
- 2) panaikinus valdymo įmonės licencijos galiojimą;
- 3) pradėjus priverstinę valdymo įmonės likvidavimo procedūrą;
- 4) iškėlus valdymo įmonei bankroto bylą;
- 5) kitais teisės aktų arba investicinio fondo taisyklių nustatytais atvejais.

51 straipsnis. Investicinio fondo padalijimas

1. Investicinis fondas turi būti dalijamas jo taisyklėse nustatytais atvejais.
2. Priėmus sprendimą dėl dalijimo, investicinių vienetų išpirkimas ir platinimas nutraukiamas.
3. Jei dalijimo metu paaiškėja, kad investicinį fondą sudarančio turto padengti jo sąskaita prisiimtoms prievolėms nepakanka, likusias prievoles privalo įvykdyti valdymo įmonė.
4. Patenkinus kreditorių reikalavimus, pinigai, gauti už parduotą investicinį fondą sudariusį turtą, turi būti padalyti investicinio fondo dalyviams proporcingai jų dalims.
5. Jei teisme nagrinėjami ieškiniai dėl prievolių, kurios turi būti įvykdytos investicinio fondo sąskaita, investicinis fondas gali būti dalijamas tik išiteisėjus sprendimams tokiose bylose.

52 straipsnis. Investicinių fondų jungimas

1. Valdymo įmonė gali įvykdyti jos valdomų investicinių fondų jungimą (sujungimo arba prijungimo būdu) tik gavusi išankstinį Vertybinių popierių komisijos leidimą.
2. Draudžiama jungti:
 - 1) suderintąjį ir specialųjį fondus, jei po jungimo liks veikti specialusis fondas;
 - 2) skirtingų tipų specialiuosius investicinius fondus;
 - 3) skirtingų rūšių specialiuosius investicinius fondus;
 - 4) sudėtinius fondus;
 - 5) fondus, kurių taisyklėse numatyti skirtingi atskaitymų ir kitų iš investicinį fondą sudarančių lėšų dengiamų išlaidų dydžiai.
3. Vertybių popierių komisija atsako suteikti leidimą jungti investicinius fondus, jeigu:
 - 1) jungimas prieštarautų šio straipsnio 2 dalies nuostatomis;
 - 2) yra pagrindas manyti, kad jungimas pažeis bent vieno iš jungiamų fondų dalyvių interesus;
 - 3) jungimas vyktų nesilaikant kitų teisės aktų reikalavimų.
4. Valdymo įmonė privalo ne vėliau kaip per 1 mėnesį nuo Vertybinių popierių komisijos leidimo gavimo dienos apie fondų jungimą ir apie naudojamą vieną iš šio straipsnio 1 dalyje nurodytų jo būdų tinkamai informuoti fondų dalyvius. Tinkamu dalyvių informavimu laikomas šios dalies pirmame sakinyje išvardytos informacijos paskelbimas jungiamų fondų taisyklėse nurodytame (nurodytuose) dienraštyje (dienraščiuose) ir rašytinis kiekvieno jungiamų investicinių fondų dalyvio informavimas atskirai. Pranešime turi būti nurodyta:
 - 1) jungiamų ir po jungimo veiksiančio investicinio fondo pavadinimai;
 - 2) valdymo įmonės kontaktiniai duomenys;
 - 3) laikotarpis, kuriam pasibaigus nebus išleidžiami ir išperkami po jungimo pasibaigusio investicinio fondo (pasibaigusio investicinių fondų) investiciniai vienetai ir bus vykdomas investicinių fondų jungimas. Šis laikotarpis negali būti trumpesnis negu 2 mėnesiai nuo vėliausio šio straipsnio 4 dalies antrame sakinyje numatyto tinkamo dalyvių informavimo;
 - 4) investicinių fondų jungimo padariniai fondų dalyviams;
 - 5) po jungimo pasibaigusio investicinio fondo (pasibaigusio investicinių fondų) dalyvių teisė per valdymo įmonės, remiantis šio straipsnio 4 dalies 3 punktu, nustatytą laikotarpį pareikalauti išpirkti jiems priklausančius investicinių fondų investicinius vienetus netaikant išpirkimo mokesčio;
 - 6) po jungimo veiksiančio investicinio fondo taisyklės arba vieta, kurioje su jomis galima susipažinti.
5. Jungimo metu jungiamų fondų dalyviams priklausantys investiciniai vienetai nemokamai konvertuojami į po jungimo veiksiančio investicinio fondo investicinius vienetus.
6. Po fondų jungimo pasibaigusio investicinio fondo (pasibaigusio investicinių fondų) dalyviai, nepasinaudoję teise pareikalauti išpirkti jiems priklausančius investicinių fondų investicinius vienetus per valdymo įmonės, remiantis šio straipsnio 4 dalies 3 punktu, nustatytą laikotarpį, tampa po jungimo veiksiančio investicinio fondo dalyviais.

7. Apie įvykdytą investicinių fondų jungimą valdymo įmonė privalo nedelsdama, bet ne vėliau kaip per 5 darbo dienas, raštu informuoti Vertybinių popierių komisiją ir paskelbti po jungimo veikiančio fondo taisyklėse nurodytame dienraštyje.

8. Po jungimo veikiančio investicinio fondo investiciniam portfeliui taikomos atitinkamos šiame įstatyme įtvirtintos laikino investavimo taisyklių nesilaikymo nuostatos. Laikino investavimo taisyklių nesilaikymo terminas pradedamas skaičiuoti nuo investicinių fondų jungimo įvykdymo dienos. Investicinių fondų jungimo įvykdymo diena laikoma paskutinių įrašų, atliktų konvertavus po jungimo pasibaigiančio investicinio fondo (pasibaigiančių investicinių fondų) investicinius vienetus į po jungimo veikiančio investicinio fondo investicinius vienetus, asmeninėse investicinių vienetų sąskaitose atlikimo diena.

9. Vertybinių popierių komisija turi teisę nustatyti detalią investicinių fondų jungimo ir jungiamų investicinių fondų dalyvių informavimo tvarką.

53 straipsnis. Kolektyvinio investavimo subjekto investavimo strategijos keitimas

1. Suderintojo kolektyvinio investavimo subjekto investavimo strategija negali būti keičiama taip, kad šis kolektyvinio investavimo subjektas taptų specialiuoju kolektyvinio investavimo subjektu. Suderintojo ir specialiojo kolektyvinio investavimo subjektų investavimo strategija negali būti keičiama taip, kad jie taptų kolektyvinio investavimo subjektu, kuriam šis įstatymas nėra taikomas.

2. Iš esmės keičiant kolektyvinio investavimo subjekto strategiją arba kai strategijos keitimas lemia subjekto tipo ar rūšies pasikeitimą, apie tai iš anksto subjekto sudarymo dokumentuose ar prospektuose nustatyta tvarka turi būti informuoti dalyviai.

3. Šio straipsnio 2 dalyje numatytais atvejais valdymo įmonė privalo sudaryti galimybę kolektyvinio investavimo subjekto dalyviams per pakankamą terminą, kuris negali būti trumpesnis kaip 2 mėnesiai nuo tinkamo dalyvių informavimo apie numatomą kolektyvinio investavimo subjekto strategijos keitimą, pareikalauti išpirkti jiems priklausančius fondo investicinius vienetus ar akcijas be papildomų atskaitymų. Apie šią teisę dalyviai turi būti informuojami pateikiant šio straipsnio 2 dalyje nustatytą pranešimą.

ANTRASIS SKIRSNIS. INVESTICINĖ KINTAMOJO KAPITALO BENDROVĖ

54 straipsnis. Investicinės kintamojo kapitalo bendrovės įstatai

1. Be reikalavimų, kuriuos bendrovės įstatams nustato Akcinių bendrovių įstatymas, investicinės kintamojo kapitalo bendrovės įstatuose turi būti nurodoma:

1) bendrovės pavadinimas, iš kurio galima būtų nustatyti specialiosios investicinės kintamojo kapitalo bendrovės rūšį, ir informacija, leidžianti nustatyti, ar ši bendrovė yra suderintasis ar specialusis kolektyvinio investavimo subjektas;

2) akcijų pardavimo, išpirkimo ir atsiskaitymo už jas tvarka;

3) investavimo strategija, informacija apie tai, kad bendrovė turi lyginamąjį indeksą, ir vietas, kuriose galima susipažinti su jo sudarymo tvarka;

4) akcijų išpirkimo sustabdymo pagrindai ir tvarka;

5) pajamų (tarp jų ir dividendų) akcininkams paskirstymo tvarka (išmokų periodiškumas, dividendams skiriama pelno dalis);

6) grynųjų aktyvų skaičiavimo ir akcijų kainos nustatymo taisyklės;

7) išlaidų struktūra ir jų padengimo tvarka, atlyginimo depozitoriumui dydis, taip pat galimas didžiausias iš bendrovės turto dengiamų išlaidų dydis;

8) valdymo įmonės, depozitoriumo pakeitimo sąlygos ir tvarka.

2. Įstatinio kapitalo dydžio ir akcijų skaičiaus įstatuose nurodyti nereikia. Juose gali būti nurodoma didžiausia suma, už kurią galima išplatinti akcijų. Nominali akcijų vertė nurodoma tik tuo atveju, jeigu jos turi nominalią vertę.

3. Bendrovės administracijos vadovo ir valdymo organų rinkimo ir atšaukimo tvarka nurodoma tik tuo atveju, jei jos turto valdymas neperduodamas valdymo įmonei.

4. Investicinės kintamojo kapitalo bendrovės įstatai ir jų pakeitimai ar papildymai registruojami juridinių asmenų registre po to, kai jiems pritaria Vertybinių popierių komisija.

55 straipsnis. Investicinės kintamojo kapitalo bendrovės išperkamosios akcijos

1. Visos investicinės kintamojo kapitalo bendrovės akcijos gali būti tik paprastosios vardinės.

2. Investicinei kintamojo kapitalo bendrovei draudžiama išleisti privilegijuotąsias akcijas, obligacijas ar akcijas, kurios akcininkui nesuteikia teisės pareikalauti jas išpirkti.

3. Investicinei kintamojo kapitalo bendrovei draudžiama turėti savo akcijų.

56 straipsnis. Turto valdymo sutartis

1. Valdymo įmonės ir investicinės kintamojo kapitalo bendrovės turto valdymo sutartyje turi būti numatyta:

1) investicinės veiklos tikslai ir būdai;

2) atlyginimo valdymo įmonei apskaičiavimo metodika ir jo mokėjimo tvarka;

- 3) valdybos funkcijos, kurias įsipareigoja atlikti valdymo įmonė;
 - 4) valdymo įmonės įgaliojimai santykiuose su depozitoriumu ir kitomis institucijomis;
 - 5) informacija, kurią valdymo įmonė teiks investicinei kintamojo kapitalo bendrovei;
 - 6) pavedamo valdyti investicijų portfelio sudėtis, rinkos vertė;
 - 7) atsakomybė už įsipareigojimų neįvykdymą;
 - 8) sutarties nutraukimo sąlygos ir tvarka.
2. Turto valdymo sutarties kopija turi būti pateikiama Vertybinių popierių komisijai ir depozitoriumui.

VI SKYRIUS. SUDERINTŲJŲ kolektyvinio investavimo subjektų investavimo taisyklės

57 straipsnis. Investavimo objektai

1. Suderintojo kolektyvinio investavimo subjekto turtą gali sudaryti tik:

- 1) perleidžiamieji vertybiniai popieriai ir pinigų rinkos priemonės, įtraukti į rinkos, pagal Finansinių priemonių rinkų įstatymo 3 straipsnio 30 dalį laikomos reguliuojama ir veikiančia Lietuvos Respublikoje ar kitoje valstybėje narėje, prekybos sąrašą ir (arba)
- 2) perleidžiamieji vertybiniai popieriai ir pinigų rinkos priemonės, įtraukti į prekybą kitoje valstybėje narėje pagal nustatytas taisykles veikiančioje, pripažintoje, prižiūrimoje ir visuomenei prieinamoje rinkoje, ir (arba)
- 3) perleidžiamieji vertybiniai popieriai ir pinigų rinkos priemonės, įtraukti į prekybą kitoje valstybėje (išskyrus valstybes nares) pagal nustatytas taisykles veikiančioje, pripažintoje, prižiūrimoje ir visuomenei prieinamoje rinkoje, jei ši rinka yra nurodyta sudarymo dokumentuose, ir (arba)
- 4) išleidžiami nauji perleidžiamieji vertybiniai popieriai, jeigu emisijos sąlygose numatytas įsipareigojimas įtraukti šiuos vertybinius popierius į prekybą reguliuojamoje rinkoje ir jeigu bus įtraukta į prekybą ne vėliau kaip per vienus metus nuo išleidimo (jei tokia rinka yra šios dalies 3 punkte nurodytoje valstybėje, ji turi būti nurodyta sudarymo dokumentuose), ir (arba)
- 5) šio įstatymo 61 straipsnio 1 dalyje nurodytų kolektyvinio investavimo subjektų investiciniai vienetai ir akcijos, ir (arba)
- 6) indėliai ne ilgesniam kaip 12 mėnesių terminui, kuriuos pareikalavus galima atsiimti kredito įstaigoje, kurios buveinė yra valstybėje narėje arba kitoje valstybėje, kurioje riziką ribojanti priežiūra yra ne mažiau griežta nei Europos Sąjungoje, ir (arba)
- 7) šio įstatymo 62 straipsnio 1 dalyje nurodytos išvestinės finansinės priemonės, ir (arba)
- 8) šio straipsnio 2 dalyje nurodytos pinigų rinkos priemonės.

2. Į pinigų rinkos priemones, kurios nėra įtrauktos į prekybą reguliuojamoje rinkoje, leidžiama investuoti tik tuo atveju, jei šių priemonių emisija ar emitentas yra reguliuojami siekiant saugoti investuotojus ir jų santaupas, o šios priemonės:

- 1) išleistos arba garantuotos valstybės narės vyriausybės, regioninės valdžios, savivaldybės ar centrinio banko, Europos centrinio banko, Europos Sąjungos ar Europos investicijų banko, ne valstybės narės vyriausybės ar vieno iš federacinę valstybę sudarančių subjektų, ar tarptautinės organizacijos, kuriai priklauso bent viena valstybė narė, arba
- 2) išleistos subjekto, kurio vertybiniai popieriai įtraukti į prekybą šio straipsnio 1 dalies 1–3 punktuose nurodytose reguliuojamose rinkose, arba
- 3) išleistos ar garantuotos subjekto, kurio veiklos rizika yra prižiūrima pagal Europos Sąjungos teisės reikalavimus ar tokius reikalavimus, kurie yra ne mažiau griežti už nustatytus Europos Sąjungoje, arba
- 4) išleistos Vertybinių popierių komisijos patvirtintus kriterijus atitinkančios įmonės, kurios kapitalas ir rezervai sudaro bent 10 milijonų eurų ir kuri rengia konsoliduotą finansinę atskaitomybę bei atlieka įmonių grupės finansavimo funkciją, kai bent vienos iš jos grupės priklausančių įmonių perleidžiamieji vertybiniai popieriai yra įtraukti į prekybą reguliuojamoje rinkoje, arba kuri naudojama banko paskolomis finansuojamiems vertybiniais popieriais išleisti, o investicijos į tokias pinigų rinkos priemones apsaugotos ne mažiau, negu nurodyta šio straipsnio 2 dalies 1, 2 ir 3 punktuose.

3. Investicinė kintamojo kapitalo bendrovė gali įsigyti tik jos tiesioginei veiklai vykdyti būtiną kilnojamąjį ir nekilnojamąjį turtą.

4. Į šio straipsnio 1 dalyje nenumatytus perleidžiamuosius vertybinius popierius ir pinigų rinkos priemones negali būti investuota daugiau kaip 10 procentų grynujų aktyvų.

5. Kolektyvinio investavimo subjekto turtas negali būti investuojamas į tauriuosius metalus arba į vertybinius popierius, suteikiančius ji juos teises, bet gali būti investuojamas į pinigus.

6. Vertybinių popierių komisija turi teisę detalizuoti suderintųjų kolektyvinio investavimo subjektų investavimo objektams taikomus reikalavimus.

58 straipsnis. Investicijų portfelio diversifikavimas

1. Į vieno emitento perleidžiamuosius vertybinius popierius ar pinigų rinkos priemones gali būti investuota ne daugiau kaip 5 procentai suderintojo kolektyvinio investavimo subjekto turtą sudarančių grynujų aktyvų, išskyrus šio straipsnio 2, 5 ir 6 dalyse nustatytus atvejus.

2. Į vieno emitento perleidžiamuosius vertybinius popierius ar pinigų rinkos priemones gali būti investuota daugiau kaip 5 procentai, bet ne daugiau kaip 10 procentų grynųjų aktyvų, jeigu tokių investicijų bendra suma nėra didesnė kaip 40 procentų grynųjų aktyvų (šis apribojimas netaikomas indėliams ir išvestinėms finansinėms priemonėms, kuriomis prekiaujama ne reguliuojamoje rinkoje, jeigu jų emitentą prižiūri priežiūros institucija).
3. Investicijos į indėlius vienoje kredito įstaigoje negali sudaryti daugiau kaip 20 procentų kolektyvinio investavimo subjekto turimą sudarančių grynųjų aktyvų.
4. Bendra investicijų į vieno asmens išleistus perleidžiamuosius vertybinius popierius, pinigų rinkos priemones, indėlius ir išsipareigojimų, atsirandančių iš išvestinių finansinių priemonių sandorių su tuo asmeniu, suma negali būti didesnė kaip 20 procentų kolektyvinio investavimo subjekto grynųjų aktyvų vertės.
5. Investicijos į valstybės narės ar jos savivaldybės, kitos valstybės, tarptautinės organizacijos, kuriai priklauso bent viena valstybė narė, išleistus arba garantuotus vieno emitento perleidžiamuosius vertybinius popierius ar pinigų rinkos priemones negali būti didesnės kaip 35 procentai kolektyvinio investavimo subjekto grynųjų aktyvų vertės. Vertybinių popierių komisija gali leisti investuoti į šioje dalyje nurodytus perleidžiamuosius vertybinius popierius ar pinigų rinkos priemones ir didesnę dalį grynųjų aktyvų, jei tokiu atveju investuotojų interesai būtų pakankamai apsaugoti, investuota į ne mažiau kaip 6 emisijų perleidžiamuosius vertybinius popierius ar pinigų rinkos priemones, o į vienos emisijos perleidžiamuosius vertybinius popierius ar pinigų rinkos priemones investuota ne daugiau kaip 30 procentų grynųjų aktyvų.
6. Investicijos į obligacijas, išleistas tokios valstybėje narėje registruotą buveinę turinčios kredito įstaigos, kuri, siekiant apsaugoti obligacijų savininkų interesus, yra tos valstybės specialiai prižiūrima pagal teisės aktus, o iš obligacijų leidimo gauta suma visam obligacijų galiojimo laikui investuojama į tokį turtą, kurio pakaktų obligacijų savininkų reikalavimams patenkinti ir iš kurio – emitento nemokumo atveju – obligacijų savininkų reikalavimai išmokėti pagrindinę sumą ir palūkanas būtų patenkinti pirmumo teise, negali būti didesnės kaip 25 procentai grynųjų aktyvų. Kai į tokias vieno emitento obligacijas investuojama daugiau kaip 5 procentai, bet ne daugiau kaip 25 procentai grynųjų aktyvų, bendra tokių investicijų suma negali būti didesnė kaip 80 procentų grynųjų aktyvų.
7. Šio straipsnio 5 ir 6 dalyse numatyti perleidžiamieji vertybiniai popieriai ir pinigų rinkos priemonės nėra įskaitomi skaičiuojant investicijas, kurioms pagal šio straipsnio 2 dalį taikoma didžiausia leistina 40 procentų riba. Šio straipsnio 1, 2, 3, 4, 5 ir 6 dalyse nustatytos ribos negali būti sudedamos, todėl investicijų į vieno asmens išleistus perleidžiamuosius vertybinius popierius, pinigų rinkos priemones, indėlius ir išsipareigojimus, atsirandančius iš išvestinių finansinių priemonių sandorių su tuo asmeniu, suma negali būti didesnė kaip 35 procentai kolektyvinio investavimo subjekto turimą sudarančių grynųjų aktyvų.
8. Į įmonių, priklausančių grupei, kuri turi sudaryti konsoliduotą finansinę atskaitomybę, išleistus perleidžiamuosius vertybinius popierius ir pinigų rinkos priemones gali būti investuota ne daugiau kaip 20 procentų grynųjų aktyvų.

59 straipsnis. Draudimas įgyti esminį poveikį emitentui

1. Valdymo įmonės ar investicinės kintamojo kapitalo bendrovės turimos kurio nors emitento akcijos kartu su valdymo įmonės valdomų suderintųjų kolektyvinio investavimo subjektų turimomis to emitento akcijomis negali suteikti daugiau kaip 1/10 visų balsavimo teisių emitento visuotiniame akcininkų susirinkime.
2. Kolektyvinio investavimo subjektas gali įsigyti ne daugiau kaip:
 - 1) 10 procentų visų balso teisių nesuteikiančių emitento akcijų;
 - 2) 10 procentų visų emitento obligacijų ir kitų formų ne nuosavybės vertybinių popierių;
 - 3) 25 procentus kito kolektyvinio investavimo subjekto investicinių vienetų arba akcijų;
 - 4) 10 procentų vieno emitento išleistų pinigų rinkos priemonių.
3. Šio straipsnio 2 dalies 2, 3 ir 4 punktuose nustatyto draudimo galima nesilaikyti įsigijimo momentu, jeigu bendra tų perleidžiamųjų vertybinių popierių ar pinigų rinkos priemonių vertė negali būti apskaičiuojama.
4. Šio straipsnio 2 dalies 2 ir 4 punktuose nustatytos ribos netaikomos perleidžiamiesiems vertybiniais popieriams ir pinigų rinkos priemonėms, kurias išleido ar garantavo valstybė ar savivaldybės.

60 straipsnis. Indekso investicinio fondo ar indekso investicinės kintamojo kapitalo bendrovės ypatumai

1. Indekso investiciniu fondu ar indekso investicine kintamojo kapitalo bendrove vadinamas toks fondas ar bendrovė, kurių sudarymo dokumentuose numatytas vienintelis tikslas – atkartoti Vertybinių popierių komisijos pripažintą akcijų, obligacijų ar kitų formų ne nuosavybės vertybinių popierių indekso sudėtį, tiesiogiai ar netiesiogiai investuojant į indeksą sudarančias investicines priemones. Vertybinių popierių komisija turi teisę pripažinti tik tokius indeksus, kurie atitinka visas šias sąlygas:
 - 1) indeksą atkartojančio vertybinių popierių portfelio sudėtis yra pakankamai diversifikuota;
 - 2) indeksas gerai atspindi rinkos, su kuria susietas, padėtį;
 - 3) indeksas ir jo apskaičiavimo tvarka skelbiami viešai ir indekso sudarytojas yra nepriklausomas nuo indeksą atkartojančio subjekto.
2. Į vieno emitento akcijas, obligacijas ar kitų formų ne nuosavybės vertybinius popierius gali būti investuota iki 20 procentų indekso investicinio fondo ar investicinės kintamojo kapitalo bendrovės grynųjų aktyvų. Vertybinių popierių

komisijai sutikus, jei tai būtina dėl ypatingų sąlygų reguliuojamoje rinkoje dominuojant vienam emitentui, į jo akcijas, obligacijas ar kitų formų ne nuosavybės vertybinius popierius gali būti investuojama iki 35 procentų gryųjų aktyvų. Šiuo atveju kolektyvinio investavimo subjekto sutrumpintame prospekte turi būti pateikiama tokias išskirtines sąlygas pagrindžianti informacija.

61 straipsnis. Investavimas į kitus kolektyvinio investavimo subjektus

1. Leidžiama investuoti į investicinius vienetus ir akcijas tik tokių kolektyvinio investavimo subjektų, kurie atitinka šias sąlygas:

- 1) yra licencijuoti Lietuvos Respublikoje ar tokioje valstybėje, kurioje priežiūra yra ne mažiau griežta, negu nustatyta Europos Sąjungoje, o Vertybinių popierių komisija bendradarbiauja su atitinkama užsienio priežiūros institucija;
- 2) subjektų dalyvių teisių apsauga, įskaitant turto atskyrimo, skolinimosi, skolinimo ir turto neatlygintino perdavimo reglamentavimą, yra ne mažiau griežta, negu nustatyta pagal šį įstatymą;
- 3) subjektai apie savo veiklą teikia pusmečio ir metų ataskaitas, leidžiančias įvertinti jų turtą ir įsipareigojimus, pelną ir veiklą per ataskaitinių laikotarpi;
- 4) ne daugiau kaip 10 procentų jų gryųjų aktyvų gali būti investuota į kitų kolektyvinio investavimo subjektų investicinius vienetus ar akcijas.

2. Į kiekvieną iš šio straipsnio 1 dalyje numatytų subjektų gali būti investuojama ne daugiau kaip 10 procentų kolektyvinio investavimo subjekto gryųjų aktyvų. Bendra investicijų į specialiuosius kolektyvinio investavimo subjektus ir tokius kolektyvinio investavimo subjektus, kurių nereglementuoja šis įstatymas, suma negali būti didesnė kaip 30 procentų gryųjų aktyvų.

3. Susijusiais laikomi tokie kolektyvinio investavimo subjektai, kuriuos valdo ta pati valdymo įmonė ar tokios valdymo įmonės, kurių daugiau negu pusė valdymo organų narių yra tie patys asmenys arba kurias kontroliuoja tas pats asmuo, arba kurių viena turi daugiau kaip 10 procentų balsų kitos valdymo įmonės visuotiniame akcininkų susirinkime. Susijusių kolektyvinio investavimo subjektų investiciniai vienetai arba akcijos gali būti įsigijami tik už gryųjų aktyvų vertę.

62 straipsnis. Investavimas į išvestines finansines priemones

1. Leidžiama investuoti tik į išvestines finansines priemones (įskaitant ir tas, kurios suteikia teisę tik gauti pinigus), kurios atitinka šias sąlygas:

- 1) jos yra įtrauktos į prekybą šio įstatymo 57 straipsnio 1 dalies 1, 2 ir 3 punktuose nurodytose rinkose arba kuriomis prekiaujama už aukščiau nurodytų rinkų ribų;
- 2) jos susietos su šio įstatymo 57 straipsnio 1 dalyje nurodytomis investicinėmis priemonėmis, finansiniais indeksais, palūkanų normomis, valiutomis ar valiutos kursais, į kuriuos, kaip nurodyta sudarymo dokumentuose, kolektyvinio investavimo subjektas turi teisę investuoti;
- 3) kita šalis sandoriuose, sudarytuose už šio įstatymo 57 straipsnio 1 dalies 1, 2 ir 3 punktuose nurodytų rinkų ribų, atitinka Vertybinių popierių komisijos nustatytus kriterijus ir yra prižiūrima priežiūros institucijos;
- 4) priemonės, kuriomis prekiaujama už šio įstatymo 57 straipsnio 1 dalies 1, 2 ir 3 punktuose nurodytų rinkų ribų, kiekvieną dieną galima patikrinti, patikimai įvertinti ir bet kuriuo metu parduoti ar kitaip atlyginamai realizuoti jų tikrąją vertę.

2. Valdymo įmonė ar investicinė kintamojo kapitalo bendrovė privalo:

- 1) riziką valdyti taip, kad galėtų bet kuriuo metu stebėti ir skaičiuoti pozicijų riziką ir jos poveikį bendrai investicinių priemonių portfelio rizikai;
- 2) tiksliai ir nepriklausomai vertinti nestandartinių išvestinių finansinių priemonių riziką;
- 3) Vertybinių popierių komisijos nustatyta tvarka pateikti jai informaciją apie išvestinių finansinių priemonių rūšis, dėl jų kylančią riziką, kiekybines ribas ir metodus, kuriais vertinama su išvestinių finansinių priemonių sandoriais susijusi kiekvieno kolektyvinio investavimo subjekto rizika.

3. Vertybinių popierių komisija nustato tvarką, kaip valdymo įmonė ar investicinė kintamojo kapitalo bendrovė, siekdama veiksmingai valdyti investicinių priemonių portfelį, turi teisę naudoti investicines ir kitas priemones, susijusias su perleidžiamaisiais vertybiniais popieriais ar pinigų rinkos priemonėmis. Tokių būdų ar investicinių priemonių naudojimas nereiškia, kad leidžiama nukrypti nuo sudarymo dokumentuose nustatytų investavimo tikslų.

4. Pagal sandorius su išvestinėmis finansinėmis priemonėmis priimti įsipareigojimai negali būti didesni už kolektyvinio investavimo subjekto gryųjų aktyvų vertę. Skaičiuojant įsipareigojimų vertę, turi būti atsižvelgiama į išvestinės finansinės priemonės vertę skaičiavimo metu, į sandorio šalies riziką, į būsimus rinkos pasikeitimus ir laiką, kurio reikia įsipareigojimams įvykdyti, ir į tai, kad išvestinė finansinė priemonė įeina į perleidžiamojo vertybinio popieriaus ar pinigų rinkos priemonės sudėtį. Į išvestines finansines priemones gali būti investuota iki 35 procentų kolektyvinio investavimo subjekto aktyvų vertės, bet tik tuo atveju, jei nebus viršytos šio įstatymo 58 straipsnyje nustatytos ribos. Nustatant, ar neviršytos šio įstatymo 58 straipsnyje nustatytos ribos, investicijos į su indeksu susietas išvestines finansines priemones skaičiuojamos atskirai.

5. Įsipareigojimų rizika sandoriuose su išvestinėmis finansinėmis priemonėmis, sudarytuose už šio įstatymo 57 straipsnio 1 dalies 1, 2 ir 3 punktuose nurodytų rinkų ribų, negali būti didesnė kaip 5 procentai kolektyvinio investavimo subjekto grynujų aktyvų vertės, o tuo atveju, jei kita sandorio šalis yra 58 straipsnio 6 dalyje nurodyta kredito įstaiga, – ne didesnė kaip 10 procentų grynujų aktyvų vertės.

63 straipsnis. Informavimas apie investavimo strategiją

1. Kolektyvinio investavimo subjekto prospektuose ir reklaminėje medžiagoje investavimo strategija turi būti aiškiai nurodyta tais atvejais, kai:

1) didelė grynujų aktyvų dalis investuota ne į perleidžiamuosius vertybinius popierius ar pinigų rinkos priemones arba kai investavimo strategija yra pagrįsta indeksu;

2) tikimasi, kad dėl portfelio sudėties ar investavimo strategijos gali labai pasikeisti grynujų aktyvų vertė.

2. Investuotojo prašymu valdymo įmonė arba investicinė kintamojo kapitalo bendrovė turi pateikti papildomos informacijos, susijusios su kolektyvinio investavimo subjekto kiekybinėmis rizikos valdymo ribomis, jos valdymo metodais ir naujausiais pagrindinių priemonių rizikos pasikeitimais.

64 straipsnis. Laikinas investavimo taisyklių nesilaikymas

1. Kolektyvinio investavimo subjektas ar jo valdymo įmonė gali nesilaikyti šiame skyriuje nustatytų investavimo apribojimų, jeigu jis pasinaudoja turimų perleidžiamųjų vertybinių popierių ar pinigų rinkos priemonių suteikiama pirmumo teise. Tokiu atveju, taip pat tada, kai investavimo taisyklių reikalavimai pažeidžiami dėl priežasčių, nepriklausančių nuo valdymo įmonės ar investicinės kintamojo kapitalo bendrovės, neatitiktis turi būti pašalinta kiek įmanoma greičiau, bet ne vėliau kaip per 6 mėnesius.

2. Sudaryto naujo kolektyvinio investavimo subjekto investicijų portfelis 6 mėnesius nuo dienos, kai jo sudarymo dokumentams ir prospektams pritarė Vertybinių popierių komisija, gali neatitikti 58, 60 ir 61 straipsnių reikalavimų.

3. Šiame skyriuje nustatytus reikalavimus pažeidusi valdymo įmonė ar investicinė kintamojo kapitalo bendrovė, kurios turto valdymas neperduotas valdymo įmonei, privalo nedelsdama apie pažeidimą raštu informuoti Vertybinių popierių komisiją, nurodydama pažeidimo priežastis, priemones, kurių ji ketina imtis padėčiai ištaisyti, ir numatomą pažeidimo ištaisymo terminą.

VII SKYRIUS. PIRMASIS SKIRSNIS. Specialieji kolektyvinio investavimo subjektai

65 straipsnis. Specialiesiems kolektyvinio investavimo subjektams ir jų sudarymo dokumentams taikomos nuostatos

1. Specialiesiems kolektyvinio investavimo subjektams ir jų valdymo įmonėms taikomi šio įstatymo reikalavimai, jei šiame skyriuje nenustatyta kitaip.

2. Specialiųjų investicinių fondų taisyklėse, be šio įstatymo 46 straipsnyje nustatytos informacijos, turi būti nurodyta:

1) investavimo į specialųjį investicinį fondą rizikos, jų aprašymas nurodant, kad investavimas į specialųjį investicinį fondą yra susijęs su didesne negu vidutinė, o nekilnojamojo turto ir privataus kapitalo investicinio fondo atveju – ilgalaike rizika;

2) kolektyvinio investavimo subjekto, į kurio investicinius vienetus ar akcijas ketinama investuoti pasinaudojant šio įstatymo 85 straipsnio 7 dalyje numatyta teise, pavadinimas, investavimo strategija ir visų su investavimu į jį susijusių išlaidų dydžiai;

3) nekilnojamojo turto kolektyvinio investavimo subjekto nepriklausomo nekilnojamojo turto vertintojo (vertintojų) kandidatūros (kandidatūrų) atrankos kriterijai (kaip antai nepriklausomo turto vertintojo profesinė patirtis, specializacija ir pan.), nepriklausomo (nepriklausomų) turto vertintojo (vertintojų) kandidatūros (kandidatūrų) keitimo principai.

3. Specialiųjų investicinių bendrovių įstatuose, be šio įstatymo 54 straipsnio 1 dalyje nustatytos informacijos, turi būti nurodyta šio straipsnio 2 dalyje nustatyta informacija.

66 straipsnis. Bendrosios specialiųjų kolektyvinio investavimo subjektų investavimo taisyklės

1. Suėjus 6 mėnesiams nuo dienos, kai naujo specialiojo kolektyvinio investavimo subjekto sudarymo dokumentams ir prospektams pritarė Vertybinių popierių komisija, tą subjektą valdančios valdymo įmonės investicijos į jį negali viršyti 30 procentų kolektyvinio investavimo subjekto grynujų aktyvų vertės.

2. Valdymo įmonė jos valdomo nekilnojamojo turto kolektyvinio investavimo subjekto sąskaita arba nekilnojamojo turto investicinė bendrovė, kurios turto valdymas neperduotas valdymo įmonei, gali įsigyti šio įstatymo 74 straipsnio 1 dalies 1, 2, 3 ir 5 punktuose nurodytus investavimo objektus, priklausančius kolektyvinio investavimo subjekto depozitoriumui ar bendrovei, kuriai priklauso 5 ir daugiau procentų valdymo įmonės ar investicinės bendrovės akcijų, suteikiančių balso teisę.

3. Valdymo įmonė jos valdomo privataus kapitalo kolektyvinio investavimo subjekto lėšomis arba privataus kapitalo investicinė bendrovė, kurios turto valdymas neperduotas valdymo įmonei, gali įsigyti šio įstatymo 79 straipsnio 1 ir 2 punktuose nurodytus investavimo objektus, priklausančius kolektyvinio investavimo subjekto depozitoriumui ar

bendrovei, kuriai priklauso 5 ir daugiau procentų valdymo įmonės ar investicinės bendrovės akcijų, suteikiančių balso teisę.

4. Šio straipsnio 2 ir 3 dalyse numatyta teisė pasinaudojusi valdymo įmonė ar investicinė bendrovė, kurios turto valdymas neperduotas valdymo įmonei, privalo ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo įsigijimo sandorio sudarymo pranešti apie jį Vertybinių popierių komisijai. Kartu su pranešimu Vertybinių popierių komisijai turi būti pateikiama:

1) valdymo įmonės ar investicinės bendrovės, kurios turto valdymas neperduotas valdymo įmonei, valdybos sprendimas su jame nurodyta atitinkamo investavimo objekto įsigijimo kaina;

2) įsigijimo motyvai;

3) įsigyjant šio įstatymo 74 straipsnio 1 dalies 1, 2, 3 ir 5 punktuose išvardytus investavimo objektus – nekilnojamojo turto vertintojų išvados.

5. Specialiojo kolektyvinio investavimo subjekto valdymo įmonė ar investicinė bendrovė, kurios turto valdymas neperduotas valdymo įmonei, kolektyvinio investavimo subjektą sudarančiu turto sudarydama sandorį dėl investicinių priemonių, kurių ji neturi, pardavimo, privalo užtikrinti, kad tokio sandorio objektu esančios investicinės priemonės bus įsigytos iki tokio sandorio įvykdymo termino.

67 straipsnis. Specialiųjų kolektyvinio investavimo subjektų investicinių vienetų ar akcijų įsigijimas ir išpirkimas

1. Specialiųjų kolektyvinio investavimo subjektų investiciniai vienetai ar akcijos įsigijami šio įstatymo 34, 35 straipsniuose ir sudarymo dokumentuose nustatyta tvarka.

2. Specialiųjų kolektyvinio investavimo subjektų investiciniai vienetai ar akcijos išperkami ir už juos atsiskaitoma su investuotojais sudarymo dokumentuose ir prospektuose nustatyta tvarka ir terminais. Atsiskaityti už išpirktus specialiojo kolektyvinio investavimo subjekto investicinius vienetus ar akcijas privaloma ne vėliau kaip per 30 kalendorinių dienų nuo pareikalavimo išpirkti. Jeigu specialiojo kolektyvinio investavimo subjekto sudarymo dokumentuose nustatyta kita paraiškų išpirkti investicinius vienetus ar akcijas vykdymo diena, 30 kalendorinių dienų terminas pradamas skaičiuoti nuo sudarymo dokumentuose nustatytos dienos. Investuotojų pateikti reikalavimai išpirkti atviro tipo specialiųjų kolektyvinio investavimo subjektų investicinius vienetus ar akcijas privalo būti vykdomi ne rečiau kaip vieną kartą per 3 mėnesius.

3. Nekilnojamojo turto, privataus kapitalo ar alternatyvaus kolektyvinio investavimo subjekto valdymo įmonė ar nekilnojamojo turto, privataus kapitalo ar alternatyvaus kolektyvinio investavimo investicinė bendrovė, kurios turto valdymas neperduotas valdymo įmonei, turi teisę atidėti šio straipsnio 2 dalyje nustatytą atsiskaitymo už išperkamus investicinius vienetus ar akcijas terminą, kai išperkamų investicinių vienetų ar akcijų bendra vertė viršija subjekto sudarymo dokumentuose ir prospektuose nustatytą vertę, kuri negali būti mažesnė negu 10 procentų subjekto grynųjų aktyvų vertės, arba išimtiniais atvejais, kai nepakanka pinigų išmokėti už išperkamus investicinius vienetus ar akcijas, o turimų investavimo objektų pardavimas būtų nuostolingas. Atsiskaitymas gali būti atidedamas tik tuo atveju, kai tokia valdymo įmonės ar investicinės bendrovės teisė nustatyta subjekto sudarymo dokumentuose ir prospektuose.

4. Šio straipsnio 3 dalyje nustatytas terminas negali būti ilgesnis negu 6 mėnesiai.

68 straipsnis. Specialiųjų kolektyvinio investavimo subjektų investicinių vienetų ar akcijų kainos skelbimas

1. Specialiųjų kolektyvinio investavimo subjektų valdymo įmonė ar investicinė bendrovė, kurios turto valdymas neperduotas valdymo įmonei, privalo sudarymo dokumentuose nustatyta tvarka skelbti investicinių vienetų ar akcijų kainas kiekvieną kartą, kai jas parduoda ar išperka.

2. Atviro tipo nekilnojamojo turto ar privataus kapitalo kolektyvinio investavimo subjektų investicinių vienetų ar akcijų vertės turi būti skelbiamos ne rečiau kaip vieną kartą per 3 mėnesius, o atviro tipo kolektyvinio investavimo subjekto, investuojančio į kitus kolektyvinio investavimo subjektus, – ne rečiau kaip du kartus per mėnesį.

69 straipsnis. Specialiųjų kolektyvinio investavimo subjektų prospektų turinys

Specialiųjų kolektyvinio investavimo subjektų visame, sutrumpintame prospektuose ir alternatyvaus kolektyvinio investavimo subjekto sudarymo dokumentų santraukoje, be šio įstatymo nustatytos informacijos, turi būti aiškiai įvardytas su investavimu į šiuos kolektyvinio investavimo subjektus susijusios rizikos pobūdis ir nurodoma, kad investavimas į specialiąjį kolektyvinio investavimo subjektą yra susijęs su didesne negu vidutinė, o nekilnojamojo turto ir privataus kapitalo kolektyvinio investavimo subjektų atveju – ilgalaikė rizika.

70 straipsnis. Laikinas specialiųjų kolektyvinio investavimo subjektų investicinių vienetų ar akcijų platinimo sustabdymas

1. Teisę laikinai sustabdyti specialiojo kolektyvinio investavimo subjekto investicinių vienetų ar akcijų platinimą turi valdymo įmonė ir investicinė bendrovė, kurios turto valdymas neperduotas valdymo įmonei.

2. Investicinių vienetų ar akcijų platinimas gali būti laikinai sustabdytas tik tuo atveju, jei tokia teisė iš anksto numatyta specialiojo kolektyvinio investavimo subjekto sudarymo dokumentuose, kai specialiojo kolektyvinio investavimo subjekto gryniesi aktyvai pasiekia jo sudarymo dokumentuose nustatytą didžiausią dydį.

3. Apie laikiną platinimo sustabdymą valdymo įmonė ar investicinė bendrovė, kurios turto valdymas neperduotas valdymo įmonei, privalo ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo atitinkamo sprendimo priėmimo dienos pranešti Vertybinių popierių komisijai.

Antrasis skirsnis. KOLEKTYVINIO INVESTAVIMO Į PERLEIDŽIAMUOSIUS VERTYBINIUS POPIERIUS SUBJEKTAI

71 straipsnis. Kolektyvinio investavimo į perleidžiamuosius vertybinius popierius subjektų ypatumai

1. Kolektyvinio investavimo į perleidžiamuosius vertybinius popierius subjektams ir jų valdymo įmonėms taikomi visi šiame įstatyme suderintiems kolektyvinio investavimo subjektams ir jų valdymo įmonėms nustatyti reikalavimai, išskyrus šiame straipsnyje nustatytas išimtis.

2. Kolektyvinio investavimo į perleidžiamuosius vertybinius popierius subjektams su šiame straipsnyje numatytais apribojimais netaikomos šio įstatymo 13 straipsnio 4 ir 5 dalys, 13 straipsnio 3 dalyje įtvirtintas draudimas skolinti ar įkeisti investicinį fondą sudarantį ar investicinės bendrovės turtą, 58 straipsnio 1 ir 2 dalys, 66 straipsnio 2, 3 ir 4 dalys, 67, 68, 70 ir 99 straipsniai. Draudžiama kolektyvinio investavimo į perleidžiamuosius vertybinius popierius subjekto turtu garantuoti ar laiduoti už kitų asmenų įsipareigojimus.

3. Kolektyvinio investavimo į perleidžiamuosius vertybinius popierius subjektas į vieno emitento perleidžiamuosius vertybinius popierius ar pinigų rinkos priemonės gali investuoti iki 20 procentų grynujų aktyvų, išskyrus 58 straipsnio 5 ir 6 dalyse nustatytus atvejus. Vertybinių popierių komisijai sutikus, jei tai būtina dėl ypatingų sąlygų reguliuojamoje rinkoje dominuojant vienam emitentui, į jo akcijas, obligacijas ar kitų formų ne nuosavybės vertybinius popierius gali būti investuojama iki 35 procentų grynujų aktyvų.

4. Kolektyvinio investavimo į perleidžiamuosius vertybinius popierius investicinė bendrovė ar valdymo įmonė, valdanti kolektyvinio investavimo subjekto turtą, gali skolintis iki 15 procentų paskolos sudarymo dieną buvusių grynujų aktyvų vertės kolektyvinio investavimo subjekto sudarymo dokumentuose iš anksto nustatytam terminui.

5. Kolektyvinio investavimo į perleidžiamuosius vertybinius popierius subjekto turtas gali būti skolinamas tik licencijuotoms finansų įstaigoms. Paskolinto turto vertė negali viršyti 10 procentų kolektyvinio investavimo į perleidžiamuosius vertybinius popierius subjekto grynujų aktyvų vertės. Kolektyvinio investavimo į perleidžiamuosius vertybinius popierius investicinė bendrovė ar valdymo įmonė, valdanti kolektyvinio investavimo subjekto turtą, laikydama šiame dalyje nustatytų reikalavimų, gali skolinti kolektyvinio investavimo subjekto turtą ne ilgiau kaip 30 dienų. Šioje dalyje numatyto ilgiausio skolinimo termino reikalavimo galima nesilaikyti tik tuo atveju, kai pagal sudarytą paskolos sutartį valdymo įmonė ar kolektyvinio investavimo į perleidžiamuosius vertybinius popierius investicinė bendrovė turi teisę bet kada pareikalauti grąžinti paskolintą kolektyvinio investavimo subjekto turtą.

Trečiasis SKIRSNIS. NEKILNOJAMOJO TURTO Kolektyvinio investavimo subjektai

72 straipsnis. Nekilnojamojo turto vertinimas

1. Nekilnojamojo turto kolektyvinio investavimo subjekto valdymo įmonė ar nekilnojamojo turto investicinė bendrovė, kurios turto valdymas neperduotas valdymo įmonei, privalo užtikrinti, kad kolektyvinio investavimo subjekto investicijų portfelį sudarančius ar ketinamus įsigyti nekilnojamojo turto objektus vertintų ne mažiau kaip du nepriklausomi, teisę verstis nekilnojamojo turto vertinimo veikla turintys turto vertintojai, išskyrus turto vertintojus asistentus, kurie pateiktų atskiras išvadas. Nekilnojamojo turto kolektyvinio investavimo subjekto, kurio dalyviais pagal jo sudarymo dokumentus gali būti tik profesionalieji investuotojai, investicijų portfelį sudarančius ar ketinamus įsigyti nekilnojamojo turto objektus gali vertinti vienas nepriklausomas, teisę verstis nekilnojamojo turto vertinimo veikla turintis nekilnojamojo turto vertintojas.

2. Valdymo įmonė ar investicinė bendrovė privalo užtikrinti, kad kolektyvinio investavimo subjekto investicijų portfelį sudarančius ar ketinamus įsigyti nekilnojamojo turto objektus, esančius ne Lietuvos Respublikoje, vertintų bent vienas tos valstybės teisės aktuose nustatytus nekilnojamojo turto vertintojams taikomus reikalavimus atitinkantis nekilnojamojo turto vertintojas.

3. Pareiga įrodyti, kad užsienio valstybės nekilnojamojo turto vertintojas atitinka šio straipsnio 2 dalies reikalavimus, tenka valdymo įmonei ar investicinei bendrovei.

4. Nekilnojamojo turto vertintojas negali būti tos pačios valdymo įmonės, investicinės bendrovės ar nekilnojamojo turto kolektyvinio investavimo subjekto turtą saugančio depozitoriumo administracijos vadovas, jo pavaduotojas, valdybos narys ar darbuotojas. Tas pats nekilnojamojo turto vertintojas gali atlikti to paties kolektyvinio investavimo subjekto turto vertinimą ne ilgiau kaip 3 metus iš eilės.

5. Nepriklausomas nekilnojamojo turto vertintojas privalo:

1) atlikti kiekvieno kolektyvinio investavimo subjekto turtą sudarančio nekilnojamojo turto objekto vertinimą, kurio pagrindu būtų skaičiuojama grynujų aktyvų vertė;

2) ne anksčiau kaip prieš vieną mėnesį iki nekilnojamojo turto objekto pirkimo ar pardavimo sandorio sudarymo atlikti kolektyvinio investavimo subjekto turtu ketinamo įsigyti ar parduoti nekilnojamojo turto objekto vertinimą, išskyrus šio įstatymo 76 straipsnio 2 dalyje nustatytus atvejus.

6. Vertybinių popierių komisija turi teisę pareikalauti atlikti papildomą nepriklausomą nekilnojamojo turto vertinimą, nedalyvaujant ankstesnį turto vertinimą atlikusiam (atlikusiems) vertintojui (vertintojams), kai:
- 1) atliktas turto vertinimas neatitinka kolektyvinio investavimo subjekto sudarymo dokumentų reikalavimų;
 - 2) yra pagrindas manyti, kad atliktas turto vertinimas buvo neobjektyvus ir tuo galimai bus pažeisti kolektyvinio investavimo subjekto dalyvių interesai.

73 straipsnis. Nekilnojamojo turto kolektyvinio investavimo subjektų pagrindinės investavimo taisyklės ir ypatumai

1. Jeigu šiame skirsnyje nenustatyta kitaip, nekilnojamojo turto kolektyvinio investavimo subjekto turto investavimui netaikomi šio įstatymo 13 straipsnio 4 ir 5 dalyse, 57 straipsnyje, išskyrus šio straipsnio 5 dalyje numatytą draudimą, 58 straipsnyje, 64 straipsnio 2 dalyje nustatyti apribojimai, 99 straipsnis, 13 straipsnio 3 dalyje įtvirtintas draudimas įkeisti investicinį fondą sudarantį ar investicinės bendrovės turtą. Draudžiama skolinti nekilnojamojo turto kolektyvinio investavimo subjekto turtą, garantuoti ar laiduoti juo už kitų asmenų įsipareigojimus. Nekilnojamojo turto kolektyvinio investavimo subjektas neprivalo naudoti palyginamojo indekso.

2. Nekilnojamojo turto objekto įsigijimo kaina negali būti daug aukštesnė, o pardavimo kaina – daug žemesnė už tą, kurią nustatė šio įstatymo 72 straipsnyje nustatytus reikalavimus atitinkantys nekilnojamojo turto vertintojai. Dideliu kainos skirtumu laikytina kaina, kuri daugiau negu 15 procentų skiriasi nuo turto vertintojo (vertintojų) nustatytos nekilnojamojo turto objekto vertės. Nekilnojamojo turto investicinė bendrovė ar valdymo įmonė, valdanti nekilnojamojo turto kolektyvinio investavimo subjektą, išskirtiniais atvejais, kai tai nepažeidžia kolektyvinio investavimo subjekto dalyvių interesų, sudariusi nekilnojamojo turto objekto pirkimo ar pardavimo sandorį, kurio kaina viršija šioje dalyje nustatytą didžiausią leistiną kainų skirtumą, privalo apie sandorį nedelsdama, bet ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo sandorio sudarymo dienos, informuoti Vertybinių popierių komisiją. Pranešime turi būti nurodyta sudaryto sandorio kaina, nekilnojamojo turto vertintojo (vertintojų) nustatyta nekilnojamojo turto objekto vertė ir sandorio sudarymo motyvai.

3. Nekilnojamojo turto investicinė bendrovė ar valdymo įmonė, valdanti kolektyvinio investavimo subjekto turtą, kolektyvinio investavimo subjekto sąskaita gali skolintis iki 75 procentų paskolos sudarymo dieną buvusių grynųjų aktyvų vertės kolektyvinio investavimo subjekto sudarymo dokumentuose iš anksto nustatytam terminui.

74 straipsnis. Nekilnojamojo turto kolektyvinio investavimo subjektų investavimo objektai

1. Nekilnojamojo turto kolektyvinio investavimo subjekto turtą gali sudaryti:

- 1) atskirą nekilnojamojo turto objektą sudaranti žemė, pastatai ir (arba) patalpos, įregistruotos nekilnojamojo turto kolektyvinio investavimo subjekto vardu;
- 2) statomi nekilnojamojo turto objektai, kuriuos numatoma pastatyti per priimtina laikotarpį;
- 3) bendrovių, kurių pagrindinę veiklą sudaro nekilnojamojo turto įsigijimas, rekonstravimas, nuoma, prekyba ir (arba) plėtra (nekilnojamojo turto bendrovės), perleidžiamieji vertybiniai popieriai ir pinigų rinkos priemonės, jei tokių bendrovių turtas investuotas į šio straipsnio reikalavimus atitinkantį nekilnojamojo turtą;
- 4) valstybėse narėse sudarytų nekilnojamojo turto kolektyvinio investavimo subjektų, kurių priežiūra yra ne mažiau griežta negu Lietuvos Respublikoje, investiciniai vienetai ar akcijos;
- 5) kilnojamas turtas ir įrenginiai, būtini kolektyvinio investavimo subjekto investicijų portfelyje esančiam nekilnojamojo turto objektui eksploatuoti;
- 6) kitos šio įstatymo 57, 61, 62 straipsniuose išvardytos investicinės priemonės.

2. Nekilnojamojo turto kolektyvinio investavimo subjekto turtu draudžiama įsigyti šio straipsnio 1 dalyje išvardytus objektus, jeigu:

- 1) jų įsigijimas numatomas bendrosios dalinės nuosavybės teise, nenustatant bendraturčių dalių;
- 2) nuosavybės teisė į objektą yra apribota ir tai gali lemti nuosavybės teisės praradimą;
- 3) objektas neįregistruotas viešajame registre.

3. Nekilnojamojo turto kolektyvinio investavimo subjekto turtą, išskyrus šio įstatymo 75 straipsnio 8 dalyje nustatytą laikotarpį, privalo sudaryti ne mažiau kaip 4 atskiri nekilnojamojo turto objektai.

75 straipsnis. Nekilnojamojo turto kolektyvinio investavimo subjektų investicijų portfelio diversifikavimas

1. Nekilnojamojo turto kolektyvinio investavimo subjekto turtas laikomas pakankamai diversifikuotu, jei jis investuotas laikantis šiame straipsnyje išdėstytų reikalavimų. Skaičiuojant šio straipsnio 3 dalyje nustatytas didžiausias leistinas investavimo ribas, viename pastate esančios patalpos laikytinos vienu nekilnojamojo turto objektu.

2. Ne daugiau kaip 20 procentų nekilnojamojo turto kolektyvinio investavimo subjekto turtą sudarančių grynųjų aktyvų gali būti investuota į šio įstatymo 57 straipsnyje nurodytas priemones laikantis šio įstatymo 58, 59, 61 ir 62 straipsniuose nustatytų reikalavimų.

3. Į vieną nekilnojamojo turto objektą ir (ar) nekilnojamojo turto bendrovę gali būti investuota ne daugiau kaip 30 procentų nekilnojamojo turto kolektyvinio investavimo subjekto turtą sudarančių grynųjų aktyvų.

4. Bendra investicijų į šio įstatymo 74 straipsnio 1 dalies 2 punkte numatytus nekilnojamojo turto objektus suma negali viršyti 20 procentų nekilnojamojo turto kolektyvinio investavimo subjekto turto sudarančių grynųjų aktyvų.
5. Bendra investicijų į nekilnojamojo turto objektą ir jo eksploatacijai būtiną kilnojamąjį turtą ir (arba) įrenginius suma negali viršyti 40 procentų nekilnojamojo turto kolektyvinio investavimo subjekto turto sudarančių grynųjų aktyvų.
6. Bendra investicijų į tos pačios nekilnojamojo turto bendrovės išleistus perleidžiamuosius vertybinius popierius, pinigų rinkos priemonės ir išsipareigojimų, atsirandančių kolektyvinio investavimo subjektui dėl išvestinių finansinių priemonių sandorių su ta bendrove, suma negali viršyti 30 procentų nekilnojamojo turto kolektyvinio investavimo subjekto turto sudarančių grynųjų aktyvų.
7. Bendra investicijų į šio straipsnio 6 dalyje nurodytas investicines priemones ir šio straipsnio 5 dalyje nurodytus investavimo objektus, į kuriuos yra investavusi tokia nekilnojamojo turto bendrovė ir į ją investuojantis nekilnojamojo turto kolektyvinio investavimo subjektas, suma negali viršyti 30 procentų nekilnojamojo turto kolektyvinio investavimo subjekto turto sudarančių grynųjų aktyvų.
8. Sudaryto naujo nekilnojamojo turto kolektyvinio investavimo subjekto investicijų portfelis 4 metus nuo dienos, kai jo sudarymo dokumentams ir prospektams pritarė Vertybinių popierių komisija, gali neatitikti šiame straipsnyje nustatytą diversifikavimo reikalavimų. Visais atvejais tai nepanaikina valdymo įmonės ar investicinės bendrovės pareigos nekilnojamojo turto kolektyvinio investavimo subjekto turto investuoti laikantis šio įstatymo 66 ir 74 straipsnių reikalavimų.
9. Tuo atveju, kai investavimo taisyklių reikalavimai pažeidžiami dėl priežasčių, nepriklausančių nuo valdymo įmonės ar investicinės bendrovės, neatitiktis turi būti pašalinta kaip įmanoma greičiau, bet ne vėliau kaip per vienus metus.
10. Pasibaigus šio straipsnio 8 punkte nustatytam laikui, investavimo taisyklių reikalavimus pažeidusi valdymo įmonė ar investicinė bendrovė, kurios turto valdymas neperduotas valdymo įmonei, privalo nedelsdama apie pažeidimą raštu informuoti Vertybinių popierių komisiją, nurodydama pažeidimo priežastis, priemones, kurių ji ketina imtis padėčiai ištaisyti, ir numatomą pažeidimo ištaisymo terminą.

76 straipsnis. Nekilnojamojo turto kolektyvinio investavimo subjektų grynųjų aktyvų vertės nustatymas

1. Nekilnojamojo turto kolektyvinio investavimo subjekto grynųjų aktyvų vertė nustatoma atsižvelgiant į kolektyvinio investavimo subjekto turto rinkos kainą ir remiantis šiame įstatyme ir Vertybinių popierių komisijos teisės aktuose nustatytais grynųjų aktyvų vertės skaičiavimo principais, sudarymo dokumentuose nustatytais grynųjų aktyvų vertės nustatymo taisyklėmis. Nekilnojamojo turto kolektyvinio investavimo subjekto grynųjų aktyvų vertė nustatoma ne rečiau kaip vieną kartą per 3 mėnesius. Visais atvejais ji privalo būti nustatoma finansinių metų gale.
2. Nekilnojamojo turto kolektyvinio investavimo subjekto turto sudarantys nekilnojamojo turto objektai yra laikomi įvertintais, jei jų vertė buvo nustatyta ne anksčiau kaip prieš 6 mėnesius ir tik tuo atveju, jei nebuvo esminių ekonominių ar nekilnojamojo turto rinkos kainų pasikeitimų, reikalaujančių naujo vertinimo.

77 straipsnis. Nekilnojamojo turto kolektyvinio investavimo subjektų metų ataskaitos turinys

Kartu su nekilnojamojo turto kolektyvinio investavimo subjekto metų ataskaita, be šio įstatymo 22 straipsnio 3 ir 6 dalyse numatytos informacijos, turi būti pateikta:

- 1) informacija apie pelną ir (arba) nuostolį, patirtą per finansinius metus pardavus kiekvieną nekilnojamojo turto objektą;
- 2) informacija apie nekilnojamojo turto agentūras, kurių paslaugomis valdydama subjekto turto naudojami kolektyvinio investavimo subjekto valdymo įmonė ar investicinė bendrovė;
- 3) paskutinė nekilnojamojo turto vertintojų nustatyta kiekvieno kolektyvinio investavimo subjekto investicinį portfelį sudarančio nekilnojamojo turto objekto vertė.

Ketvirtasis SKIRSNIS. PRIVATAUS KAPITALO Kolektyvinio investavimo subjektai

78 straipsnis. Privataus kapitalo kolektyvinio investavimo subjektų pagrindinės investavimo taisyklės ir ypatumai

1. Jeigu šiame skirsnyje nenustatyta kitaip, privataus kapitalo kolektyvinio investavimo subjektams ir jų valdymo įmonėms netaikomi šio įstatymo 13 straipsnio 4 ir 5 dalyse, 57 straipsnio 1, 2 ir 4 dalyse, 58, 59 straipsniuose, 64 straipsnio 2 dalyje nustatyti apribojimai, 99 straipsnis ir 13 straipsnio 3 dalyje įtvirtintas draudimas įkeisti investicinį fondą sudarantį ar investicinės bendrovės turtą. Draudžiama skolinti privataus kapitalo kolektyvinio investavimo subjekto turtą, garantuoti ar laiduoti juo už kitų asmenų išsipareigojimus. Draudimas skolinti turtą netaikomas tik profesionaliesiems investuotojams skirtam kolektyvinio investavimo subjektui, tačiau paskolinto turto vertė negali viršyti 50 procentų privataus kapitalo kolektyvinio investavimo subjekto grynųjų aktyvų vertės. Privataus kapitalo kolektyvinio investavimo subjektas neprivalo naudoti lyginamojo indekso.
2. Privataus kapitalo investicinė bendrovė ar valdymo įmonė, valdanti kolektyvinio investavimo subjekto turtą, gali skolintis kolektyvinio investavimo subjekto sąskaita iki 80 procentų paskolos sutarties sudarymo dieną buvusių grynųjų aktyvų vertės kolektyvinio investavimo subjekto sudarymo dokumentuose iš anksto nustatytam terminui.

3. Tik profesionaliesiems investuotojams skirto privataus kapitalo kolektyvinio investavimo subjektas gali būti sudarytas iš skirtingų klasių investicinių vienetų ar akcijų. Tokiu atveju skirtingos investicinių vienetų ar akcijų klasės, jas turinčių investuotojų teisių ir pareigų apimtis turi būti atskleisti kolektyvinio investavimo subjekto taisyklėse bei, jei taikoma, prospektuose.

79 straipsnis. Privataus kapitalo kolektyvinio investavimo subjektų investavimo objektai

Privataus kapitalo kolektyvinio investavimo subjekto turtą gali sudaryti:

- 1) naujai steigiamų įmonių ir (arba) veikiančių įmonių, kurių išleisti perleidžiamieji vertybiniai popieriai nėra įtraukti į prekybą šio įstatymo 57 straipsnio 1 dalies 1, 2 ir 3 punktuose išvardytose rinkose, vertybiniai popieriai;
- 2) šio straipsnio 1 punkte nurodytų įmonių, kurių perleidžiamųjų vertybinių popierių yra įsigijęs privataus kapitalo kolektyvinio investavimo subjektas, išleistos pinigų rinkos priemonės, jei jos nėra įtrauktos į prekybą šio įstatymo 57 straipsnio 1 dalies 1, 2 ir 3 punktuose išvardytose rinkose;
- 3) kitos šio įstatymo 57, 61 ir 62 straipsniuose išvardytos investicinės priemonės.

80 straipsnis. Privataus kapitalo kolektyvinio investavimo subjektų investicijų portfelio diversifikavimas

1. Privataus kapitalo kolektyvinio investavimo subjekto turtas laikomas pakankamai diversifikuotu, jei jis investuotas laikantis šiame straipsnyje išdėstytų reikalavimų.

2. Į vienos įmonės perleidžiamuosius vertybinius popierius ar pinigų rinkos priemones gali būti investuota ne daugiau kaip 30 procentų subjekto turtą sudarančių grynųjų aktyvų.

3. Sudaryto naujo privataus kapitalo kolektyvinio investavimo subjekto investicijų portfelis 4 metus nuo dienos, kai jo sudarymo dokumentams ir prospektams pritarė Vertybinių popierių komisija, gali neatitikti šiame straipsnyje nustatytą diversifikavimo reikalavimą. Visais atvejais tai nepanaikina valdymo įmonės ar investicinės bendrovės pareigos privataus kapitalo kolektyvinio investavimo subjekto turtą investuoti laikantis šio įstatymo 66 ir 79 straipsnių reikalavimų.

4. Tuo atveju, kai investavimo taisyklių reikalavimai pažeidžiami dėl priežasčių, nepriklausančių nuo valdymo įmonės ar investicinės bendrovės, neatitiktis turi būti pašalinta kaip įmanoma greičiau, bet ne vėliau kaip per vienus metus. Šis terminas gali būti ilgesnis tik išskirtiniais atvejais, kai valdymo įmonė ar investicinė bendrovė negali ištaisyti padėties dėl nuo jos nepriklausančių priežasčių. Tokiu atveju, pasibaigus vienu metų terminui, valdymo įmonė ar investicinė bendrovė privalo nedelsdama apie susidariusią padėtį ir jos priežastis informuoti Vertybinių popierių komisiją. Pranešime taip pat turi būti nurodytas planuojamas reikalavimo įvykdymo terminas.

5. Pasibaigus šio straipsnio 4 dalyje nustatytam laikui, investavimo taisyklių reikalavimus pažeidusi valdymo įmonė ar investicinė bendrovė, kurios turto valdymas neperduotas valdymo įmonei, visais atvejais privalo nedelsdama apie pažeidimą raštu informuoti Vertybinių popierių komisiją, nurodydama pažeidimo priežastis, priemones, kurių ji ketina imtis padėčiai ištaisyti, ir numatomą pagrįstą pažeidimo ištaisymo terminą.

6. Šiame straipsnyje nustatyti reikalavimai netaikomi tik profesionaliesiems investuotojams skirtiems kolektyvinio investavimo subjektams. Pastarieji privalo valdyti investicinio portfelio riziką. Šių kolektyvinio investavimo subjektų taisyklėse ir, jei taikoma, prospektuose turi būti nurodyta, kad šiems subjektams netaikomi investicijų portfelio diversifikavimo reikalavimai, kurie yra taikomi kitiems privataus kapitalo kolektyvinio investavimo subjektams, ir kad investavimas į profesionaliesiems investuotojams skirtą privataus kapitalo kolektyvinio investavimo subjektą yra susijęs su didesne nei vidutinė rizika.

81 straipsnis. Privataus kapitalo kolektyvinio investavimo subjektų grynųjų aktyvų vertės nustatymas

1. Privataus kapitalo kolektyvinio investavimo subjektų grynųjų aktyvų vertė nustatoma atsižvelgiant į kolektyvinio investavimo subjekto turto rinkos kainą ir remiantis Vertybinių popierių komisijos teisės aktuose nustatytais grynųjų aktyvų vertės nustatymo principais, sudarymo dokumentuose nustatytais grynųjų aktyvų vertės nustatymo taisyklėmis. Privataus kapitalo kolektyvinio investavimo subjekto grynųjų aktyvų vertė nustatoma ne rečiau kaip vieną kartą per 3 mėnesius. Visais atvejais ji privalo būti nustatoma finansinių metų pabaigoje.

2. Tik profesionaliesiems investuotojams skirto kolektyvinio investavimo subjekto grynųjų aktyvų vertė nustatoma ne rečiau kaip vieną kartą per 6 mėnesius. Visais atvejais ji privalo būti nustatoma finansinių metų pabaigoje.

82 straipsnis. Privataus kapitalo kolektyvinio investavimo subjektų metų ataskaitos turinys

Kartu su privataus kapitalo kolektyvinio investavimo subjekto metų ataskaita, be šio įstatymo 22 straipsnio 3 ir 6 dalyse numatytos informacijos, turi būti pateikta:

- 1) informacija apie kiekvienos šio įstatymo 79 straipsnio 1 ir 2 punktuose nurodytos įmonės, į kurios perleidžiamuosius vertybinius popierius ar pinigų rinkos priemones yra investuotas subjekto turtas, veiklos rezultatus;
- 2) informacija apie pelną ir (arba) nuostolį, patirtą per finansinius metus pardavus atskirą šio įstatymo 79 straipsnio 1 ir 2 punktuose numatytų įmonių išleistus perleidžiamuosius vertybinius popierius ar pinigų rinkos priemones.

Penktasis SKIRSNIS. KOLEKTYVINIO INVESTAVIMO SUBJEKTAI, INVESTUOJANTYS Į KITUS KOLEKTYVINIO INVESTAVIMO SUBJEKTUS

83 straipsnis. Kolektyvinio investavimo subjektų, investuojančių į kitus kolektyvinio investavimo subjektus, pagrindinės turto investavimo taisyklės ir ypatumai

1. Jeigu šiame skirsnyje nenustatyta kitaip, kolektyvinio investavimo subjektų, investuojančių į kitus kolektyvinio investavimo subjektus, turto investavimui netaikomi šio įstatymo 13 straipsnio 4 ir 5 dalyse, 57 straipsnio 1, 2 ir 4 dalyse, 58 ir 61 straipsniuose nustatyti apribojimai, 99 straipsnis ir 13 straipsnio 3 dalyje įtvirtintas draudimas įkeisti investicinį fondą sudarantį ar investicinės bendrovės turtą. Draudžiama skolinti šių kolektyvinio investavimo subjektų turtą, garantuoti ar laiduoti juo už kitų asmenų įsipareigojimus. Šios rūšies kolektyvinio investavimo subjektai neprivalo naudoti lyginamojo indekso.

2. Šios rūšies kolektyvinio investavimo subjektą valdanti valdymo įmonė ar investicinė bendrovė gali skolintis tokio kolektyvinio investavimo subjekto sąskaita iki 15 procentų paskolos sutarties sudarymo dieną buvusios grynųjų aktyvų vertės kolektyvinio investavimo subjekto sudarymo dokumentuose iš anksto nustatytam terminui, kuris negali būti ilgesnis negu 6 mėnesiai.

84 straipsnis. Kolektyvinio investavimo subjektų, investuojančių į kitus kolektyvinio investavimo subjektus, investavimo objektai

1. Kolektyvinio investavimo subjekto, investuojančio į kitus kolektyvinio investavimo subjektus, turtą gali sudaryti:

- 1) valstybėse narėse sudarytų suderintųjų kolektyvinio investavimo subjektų investiciniai vienetai ar akcijos;
- 2) valstybėje narėje ir (arba) kitoje valstybėje sudarytų kolektyvinio investavimo subjektų, neatitinkančių Europos Sąjungos teisės reikalavimų, investiciniai vienetai ar akcijos, jei tokie subjektai ir (arba) jų valdymo įmonės investuotojų interesų apsaugos tikslais yra licencijuojami ir (arba) prižiūrimi, o Vertybinių popierių komisija ir užsienio priežiūros institucija yra sudariusios susitarimą, užtikrinantį tinkamą veiklos priežiūrą ir informacijos teikimą;
- 3) kitos šio įstatymo 57 ir 62 straipsniuose išvardytos investavimo priemonės.

2. Pareiga įrodyti, kad kolektyvinio investavimo subjektas, į kurio investicinius vienetus ar akcijas ketinama investuoti, atitinka šio straipsnio 1 dalies reikalavimus, tenka valdymo įmonei ar investicinei bendrovei.

85 straipsnis. Kolektyvinio investavimo subjektų, investuojančių į kitus kolektyvinio investavimo subjektus, investicijų portfelio diversifikavimas

1. Šios rūšies kolektyvinio investavimo subjekto turtas laikomas pakankamai diversifikuotu, jei jis investuotas laikantis šiame straipsnyje išdėstytų reikalavimų.

2. Iki 50 procentų kolektyvinio investavimo subjekto grynųjų aktyvų vertės gali būti investuota į vieno kolektyvinio investavimo subjekto, kurio ne daugiau kaip 10 procentų grynųjų aktyvų yra investuota į kitų kolektyvinio investavimo subjektų investicinius vienetus ar akcijas, investicinius vienetus ar akcijas.

3. Iki 20 procentų kolektyvinio investavimo subjekto grynųjų aktyvų vertės gali būti investuota į vieno kolektyvinio investavimo subjekto, kurio daugiau kaip 10 procentų grynųjų aktyvų yra investuota į kitų kolektyvinio investavimo subjektų investicinius vienetus ar akcijas, investicinius vienetus ar akcijas.

4. Ne daugiau kaip 20 procentų subjekto turtą sudarančių grynųjų aktyvų gali būti investuota į šio įstatymo 57 straipsnyje nurodytas priemones, laikantis šio įstatymo 58, 59, 61 ir 62 straipsniuose nustatytų reikalavimų.

5. Ne daugiau kaip 20 procentų kolektyvinio investavimo subjekto grynųjų aktyvų vertės gali būti investuota į šio įstatymo 84 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatytus reikalavimus atitinkančių alternatyvaus kolektyvinio investavimo ar jiems analogiškų kolektyvinio investavimo subjektų investicinius vienetus ar akcijas.

6. Bendra investicijų į šio straipsnio 3 dalyje numatytus kolektyvinio investavimo subjektus suma negali viršyti 60 procentų kolektyvinio investavimo subjekto grynųjų aktyvų.

7. Šio straipsnio 2 ir 3 dalyse numatytos investavimo ribos gali būti išplėtos atitinkamai iki 100 ir 50 procentų, jeigu kolektyvinio investavimo subjektas, į kurio investicinius vienetus ar akcijas ketinama investuoti padidinta grynųjų aktyvų dalis, yra iš anksto įvardytas kolektyvinio investavimo subjekto sudarymo dokumentuose ir prospektuose, atskleidžiant jo investavimo strategiją ir visų su investavimu į jį susijusių mokesčių ir išlaidų dydžius. Tokiu atveju, siekiant gauti Vertybinių popierių komisijos pritarimą kolektyvinio investavimo subjekto, investuojančio į kitus kolektyvinio investavimo subjektus, sudarymo dokumentams ir prospektams arba šių dokumentų pakeitimams, Vertybinių popierių komisijai turi būti pateikti atitinkamo kolektyvinio investavimo subjekto, į kurį ketinama investuoti padidinta grynųjų aktyvų dalis, sudarymo dokumentai ir prospektai.

8. Visais atvejais investicinė bendrovė ar šios rūšies kolektyvinio investavimo subjektą valdanti valdymo įmonė privalo laikytis šio įstatymo 59 straipsnyje nustatytų apribojimų.

9. Skolinių įsipareigojimų vienai kredito įstaigai dalis kolektyvinio investavimo subjekto investiciniame portfelyje negali viršyti 10 procentų kolektyvinio investavimo subjekto grynųjų aktyvų vertės.

10. Investicijų į kito kolektyvinio investavimo subjekto atskirų subfondų investicinius vienetus ar akcijas dalys turi būti sudedamos ir visais atvejais jų suma negali viršyti šio straipsnio 2, 3 ir 7 dalyse nustatytų leistinų ribų.

11. Sudaryto naujo šios rūšies kolektyvinio investavimo subjekto investicijų portfelis 6 mėnesius nuo dienos, kai jo sudarymo dokumentams ir prospektams pritarė Vertybinių popierių komisija, gali neatitikti šiame straipsnyje nustatytą diversifikavimo reikalavimų. Tokio subjekto portfeliui taip pat taikomi šio įstatymo 64 straipsnio 1 ir 3 dalyse nustatyti reikalavimai.

86 straipsnis. Kolektyvinio investavimo subjektų, investuojančių į kitus kolektyvinio investavimo subjektus, metų ataskaitos turinys

Kartu su kolektyvinio investavimo subjekto, investuojančio į kitus kolektyvinio investavimo subjektus, metų ataskaita, be šio įstatymo 22 straipsnio 3 ir 6 dalyse numatytos informacijos, turi būti pateikta:

- 1) informacija apie pelną ir (arba) nuostolį, patirtą per finansinius metus subjekto turtu įsigijus ar pardavus kiekvieno šio įstatymo 85 straipsnio 7 dalyje nustatyto kolektyvinio investavimo subjekto investicinius vienetus ar akcijas;
- 2) informacija apie kiekvieno kolektyvinio investavimo subjekto, kurio investiciniai vienetai ar akcijos finansinių metų pabaigoje sudarė subjekto investicijų portfelį, veiklos rezultatus.

ŠEŠTASIS SKIRSNIS. ALTERNATYVAUS KOLEKTYVINO INVESTAVIMO SUBJEKTAI

87 straipsnis. Pagrindinės alternatyvaus kolektyvinio investavimo subjektų veiklos taisyklės

1. Lietuvos Respublikoje remiantis šiuo įstatymu gali būti steigiami tik tokie alternatyvaus kolektyvinio investavimo subjektai, kurių dalyviais pagal kolektyvinio investavimo subjekto sudarymo dokumentus gali būti tik profesionalieji investuotojai.

2. Alternatyvaus kolektyvinio investavimo subjekto pavadinimas privalo atspindėti jo investavimo strategiją. Jo pavadinime privalo būti žodis „alternatyvus“.

3. Alternatyvaus kolektyvinio investavimo subjektų turtas gali būti investuojamas į visus šiame įstatyme nustatytus suderintiems ir specialiesiems kolektyvinio investavimo subjektams leistinus investuoti investavimo objektus, laikantis šiame skirsnyje nustatytų specialiųjų reikalavimų ir kolektyvinio investavimo subjekto investavimo strategijos.

4. Alternatyvaus kolektyvinio investavimo subjektams, jų valdymo įmonėms netaikomi šio įstatymo 13 straipsnio 3, 4 ir 5 dalys, investavimo apribojimai, nustatyti šio įstatymo 57, 58, 59 straipsniuose, ir šio įstatymo VII skyriaus antrojo, trečiojo, ketvirtojo ir penktojo skirsnių nuostatos. Alternatyvaus kolektyvinio investavimo subjektas neprivalo naudoti lyginamojo indekso.

5. Valdymo įmonei, valdančiai alternatyvaus kolektyvinio investavimo investicinį fondą, ar alternatyvaus kolektyvinio investavimo investicinei bendrovei, kurių turtas numatomas investuoti į nekilnojamąjį turtą, *mutatis mutandis* taikomi šio įstatymo 65 straipsnio 2 dalies 3 punkto ir 72 straipsnio reikalavimai. Alternatyvaus kolektyvinio investavimo subjekto investicijų portfelį sudarantys ar ketinami įsigyti nekilnojamojo turto objektai turi būti įvertinti bent vieno nekilnojamojo turto vertintojo.

6. Alternatyvaus kolektyvinio investavimo subjekto valdymo įmonė ar alternatyvaus kolektyvinio investavimo investicinė bendrovė, kurios turto valdymas nėra perduotas valdymo įmonei, privalo užtikrinti, kad kolektyvinio investavimo subjekto turtas būtų investuojamas griežtai laikantis jo sudarymo dokumentuose apibrėžtos investavimo strategijos.

7. Alternatyvaus kolektyvinio investavimo subjekto investicijų portfelis privalo visais atvejais būti diversifikuotas tiek, kad užtikrintų tinkamą investavimo rizikos išskaidymą.

8. Alternatyvaus kolektyvinio investavimo investicinė bendrovė ar valdymo įmonė, valdanti alternatyvaus kolektyvinio investavimo subjekto turtą, gali skolintis alternatyvaus kolektyvinio investavimo subjekto sąskaita iki 200 procentų paskolos sudarymo dieną buvusių gryųjų aktyvų vertės kolektyvinio investavimo subjekto sudarymo dokumentuose iš anksto nustatytam terminui.

9. Alternatyvaus kolektyvinio investavimo subjekto turtas gali būti skolinamas tik licencijuotoms finansų įstaigoms. Paskolinto turto vertė negali viršyti 50 procentų alternatyvaus kolektyvinio investavimo subjekto gryųjų aktyvų vertės. Alternatyvaus kolektyvinio investavimo investicinė bendrovė ar valdymo įmonė, valdanti alternatyvaus kolektyvinio investavimo subjekto turtą, laikydamosi šioje dalyje nustatytų reikalavimų, gali skolinti kolektyvinio investavimo subjekto turtą ne ilgiau kaip 30 dienų. Šioje dalyje nustatyto ilgiausio skolinimo termino reikalavimo galima nesilaikyti tik tuo atveju, jei pagal sudarytą paskolos sutartį valdymo įmonė ar alternatyvaus kolektyvinio investavimo investicinė bendrovė turi teisę bet kada pareikalauti grąžinti paskolintą kolektyvinio investavimo subjekto turtą.

10. Alternatyvaus kolektyvinio investavimo subjekto reklamoje privalo būti aiškiai pateikta informacija apie investuotojams pagal šį įstatymą taikomus apribojimus tokių subjektų vienetų ar akcijų įsigijimui.

88 straipsnis. Alternatyvaus kolektyvinio investavimo subjektų sudarymo dokumentams taikomos nuostatos

1. Alternatyvaus kolektyvinio investavimo subjekto sudarymo dokumentuose privalo būti detalai atskleista subjekto investavimo strategija, baigtinis galimų investavimo objektų sąrašas ir investavimo ribos.

2. Alternatyvaus kolektyvinio investavimo subjekto sudarymo dokumentuose privalo būti nurodyta, kad jo dalyviais gali būti tik profesionalieji investuotojai.

3. Alternatyvaus kolektyvinio investavimo investicinio fondo taisyklėms šio įstatymo 65 straipsnio 2 dalies 2 ir 3 punktuose nustatyti reikalavimai taikomi *mutatis mutandis*.

4. Alternatyvaus kolektyvinio investavimo investicinės bendrovės įstatams taikomi šio įstatymo 54 straipsnio reikalavimai.

5. Alternatyvaus kolektyvinio investavimo subjekto sudarymo dokumentuose taip pat turi būti nurodytos su investavimu į šios rūšies kolektyvinio investavimo subjektus susijusios rizikos, jų aprašymas, nurodant, kad investavimas į alternatyvaus kolektyvinio investavimo subjektą yra susijęs su didesne negu vidutinė rizika.

89 straipsnis. Alternatyvaus kolektyvinio investavimo subjektų grynųjų aktyvų vertės nustatymas

Alternatyvaus kolektyvinio investavimo subjektų grynųjų aktyvų vertė nustatoma atsižvelgiant į kolektyvinio investavimo subjekto turto rinkos kainą ir remiantis Vertybinių popierių komisijos teisės aktuose nustatytais grynųjų aktyvų vertės nustatymo principais, sudarymo dokumentuose nustatytais grynųjų aktyvų vertės nustatymo taisyklėmis. Alternatyvaus kolektyvinio investavimo subjekto grynųjų aktyvų vertė nustatoma ne rečiau kaip vieną kartą per 6 mėnesius. Visais atvejais ji privalo būti nustatoma finansinių metų pabaigoje.

SEPTINTASIS SKIRSNIS. uždaro tipo kolektyvinio investavimo subjektai

90 straipsnis. Uždaro tipo investicinės bendrovės ypatumai

1. Uždaro tipo investicinei bendrovei taikomi tie patys reikalavimai kaip ir investicinei kintamojo kapitalo bendrovei, jei šiame straipsnyje nenurodyta kitaip.

2. Uždaro tipo investicinės bendrovės įstatuose, be šio įstatymo 54 straipsnio 1 dalyje nustatytos informacijos, turi būti nurodyta:

1) bendrovės tipas (uždaro tipo investicinė bendrovė) ir terminas, kuriam ji įsteigiama;

2) kad bendrovės akcijos nėra išperkamos akcininkui pareikalavus;

3) dividendų paskyrimo bendrovės akcininkams procedūra;

4) naujų bendrovės akcijų išleidimo procedūra ir atsiskaitymo už jas terminai;

5) informacija, ar naujų bendrovės akcijų emisijų akcijos gali būti siūlomos ne bendrovės akcininkams, jei esami bendrovės akcininkai per šiame straipsnyje nustatytą akcijoms pasirašyti skirtą terminą nepasirašys visų numatytų išleisti bendrovės akcijų.

3. Uždaro tipo investicinės bendrovės, kurios įstatuose numatoma išleisti akcijas, nesuteikiančias teisės į dividendus, veiklos terminas negali būti ilgesnis kaip 10 metų.

4. Visų bendrovės išleistų paprastųjų vardinių akcijų nominali vertė turi būti vienoda.

5. Bendrovei draudžiama turėti savo akcijų ar jas išpirkti iš bendrovės akcininkų.

6. Bendrovės įstatinis kapitalas gali būti didinamas tik akcijų priedais ar papildomais įnašais visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimu.

7. Didinat įstatinį kapitalą papildomais įnašais, išleidžiamas akcijas įsigyti gali tik esami bendrovės akcininkai proporcingai jų turimų akcijų skaičiui. Akcijos gali būti siūlomos ne bendrovės akcininkams tik tuo atveju, jei esami bendrovės akcininkai per įstatuose numatytą laikotarpį, kuris negali būti trumpesnis kaip 10 dienų ir ilgesnis kaip 30 kalendorinių dienų, nepasirašė visų numatytų išleisti bendrovės akcijų. Naujos akcijų emisijos akcijos privalo būti apmokamos pinigais per akcijų pasirašymo sutartyje nustatytą laiką, kuris negali būti ilgesnis kaip 30 darbo dienų.

8. Jei nors viena uždaro tipo investicinės bendrovės akcijų emisija buvo platinama šio įstatymo 2 straipsnio 13 dalyje nustatyta tvarka, kitų tos pačios bendrovės akcijų emisijų platinimas taip pat privalo būti vykdomas ta pačia tvarka.

9. Uždaro tipo investicinės bendrovės akcijų emisijos prospektas privalo būti parengtas laikantis Vertybinių popierių komisijos nustatytų reikalavimų. Uždaro tipo investicinė bendrovė neprivalo rengti sutrumpinto akcijų emisijos prospekto.

10. Ne anksčiau kaip prieš 30 dienų iki sprendimo paskirti dividendus priėmimo privalo būti sudaryta ir auditoriaus patikrinta bendrovės finansinė atskaitomybė. Šis reikalavimas netaikomas, jei sprendimas išmokėti dividendus priimamas eiliniame visuotiniame akcininkų susirinkime. Dividendai bendrovės akcininkams išmokami įstatuose numatytais terminais ir tvarka.

11. Bendrovės investicijų portfelį sudarantys perleidžiamieji vertybiniai popieriai, pinigų rinkos ir išvestinės finansinės priemonės turi būti vertinamos ne rečiau kaip vieną kartą per 2 savaites. Kitas turtas turi būti vertinamas reguliariai, bendrovės įstatuose nustatytu dažnumu, bet ne rečiau kaip vieną kartą per metus. Bendrovė privalo atlikti naują investicijų portfelį sudarančio turto vertinimą kiekvieną kartą išleisdama naują akcijų emisiją.

12. Bendrovės grynųjų aktyvų dydis ir akcijos gryoji vertė skelbiami įstatuose numatyta tvarka ir dažnumu, tačiau ne rečiau kaip vieną kartą per metus.

13. Pasibaigus uždaro tipo investicinės bendrovės įstatuose nustatytam bendrovės veiklos laikotarpiui, bendrovės turtas parduodamas ir po skolinių įsipareigojimų įvykdymo likę pinigai padalijami bendrovės akcininkams proporcingai turimų akcijų skaičiui.

91 straipsnis. Uždaro tipo investicinio fondo ypatumai

1. Uždaro tipo investiciniams fondams taikomi tie patys reikalavimai kaip ir atviro tipo specialiesiems investiciniams fondams, jei šiame straipsnyje nenurodyta kitaip.

2. Uždaro tipo investicinio fondo pavadinime turi būti žodžių junginys „uždaro tipo“.
3. Investicinio fondo taisyklėse, be šio įstatymo 46 straipsnyje nustatytos informacijos, turi būti aiškiai nurodytas fondo tipas, terminas, kuriam jis sudarytas, ir pateiktas išpėjimas, kad fondo investiciniai vienetai nėra išperkami dalyviui pareikalavus. Laikantis šiame įstatyme nustatytų investicinių vienetų arba akcijų siūlymui taikomų reikalavimų, fondo taisyklėse gali būti nustatytas ribotas dalyvių ir (arba) fondo investicinių vienetų skaičius.
4. Uždaro tipo investiciniam fondui, kurio taisyklėse numatoma išleisti investicinius vienetus, nesuteikiančius teisės į investicinių pajamų dalį, veiklos laikotarpis negali būti ilgesnis kaip 10 metų.
5. Uždaro tipo investicinio fondo valdymo įmonė neprivalo rengti sutrumpinto fondo prospekto.
6. Uždaro tipo investicinis fondas likviduojamas valdymo įmonės sprendimu tik išpirkus visus fondo dalyviams priklausančius investicinius vienetus ir atsiskaičius su fondo dalyviais pinigais.

92 straipsnis. Uždaro tipo kolektyvinio investavimo subjektų siūlymas ir reklama

Uždaro tipo kolektyvinio investavimo subjektų reklamoje, be šiame įstatyme numatytos reklamoje privalomos skelbti informacijos, turi būti aiškiai ir suprantamai įvardijama, kad investuotojo teisė pareikalauti išpirkti jam priklausančius investicinius vienetus ar akcijas yra apribota.

VIII SKYRIUS. INVESTICINIŲ VIENETŲ AR AKCIJŲ ĮTRAUKIMAS Į PREKYBĄ Lietuvos respublikoje veikiančioje REGULIUOJAMOJE RINKOJE

93 straipsnis. investicinių vienetų ar akcijų įtraukimas į prekybą reguliuojamoje rinkoje

1. Remiantis šiuo įstatymu sudaryto kolektyvinio investavimo subjekto investiciniai vienetai ar akcijos gali būti įtraukiami į prekybą Lietuvos Respublikoje veikiančioje reguliuojamoje rinkoje, laikantis šiame įstatyme ir Finansinių priemonių rinkų įstatymo 54 straipsnio 1 dalyje numatytų taisyklių, reglamentuojančių finansinių priemonių įtraukimą į prekybą reguliuojamoje rinkoje, reikalavimų. Į prekybą Lietuvos Respublikoje veikiančioje reguliuojamoje rinkoje draudžiama įtraukti alternatyvaus kolektyvinio investavimo subjektų investicinius vienetus ar akcijas.
2. Uždaro tipo kolektyvinio investavimo subjekto investicinių vienetų ar akcijų įtraukimui į prekybą reguliuojamoje rinkoje šis įstatymas taikomas tiek, kiek šių santykių nereglementuoja Vertybinių popierių įstatymas.
3. Valdymo įmonės valdymo organo ar investicinės bendrovės visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimas įtraukti investicinės bendrovės akcijas ar investicinio fondo investicinius vienetus į prekybą reguliuojamoje rinkoje taikomas visiems (ir po įtraukimo į prekybą reguliuojamoje rinkoje išleistams) kolektyvinio investavimo subjekto investiciniams vienetais ar akcijoms.

94 straipsnis. Prekyba investiciniais vienetais ar akcijomis reguliuojamoje rinkoje

Prekyba kolektyvinio investavimo subjekto investiciniais vienetais ar akcijomis reguliuojamoje rinkoje vyksta pagal reguliuojamos rinkos taisykles.

95 straipsnis. Informacijos atskleidimas

1. Informacija apie tai, kad kolektyvinio investavimo subjekto investiciniai vienetai ar akcijos yra įtraukti į prekybą reguliuojamoje rinkoje, turi būti nurodyta kolektyvinio investavimo subjekto sudarymo dokumentuose ir prospektuose, nurodant atitinkamos reguliuojamos rinkos pavadinimą.
2. Kolektyvinio investavimo subjekto, išskyrus uždaro tipo kolektyvinio investavimo subjektą, kurio investicinius vienetus ar akcijas ketinama įtraukti į prekybą reguliuojamoje rinkoje, visas prospektas ir vėlesni jo pakeitimai turi būti paskelbti Vertybinių popierių įstatymo nustatyta tvarka. Vertybinių popierių komisija turi teisę nustatyti šioje dalyje įtvirtintos pareigos papildomai skelbti visą prospektą išimtis.
3. Uždaro tipo kolektyvinio investavimo subjekto, kurio investicinius vienetus ar akcijas ketinama įtraukti į prekybą reguliuojamoje rinkoje, prospekto ir uždaro tipo investicinės bendrovės akcijų emisijos prospekto rengimui, tvirtinimui ir paskelbimui šis įstatymas taikomas tiek, kiek minėtų santykių nereglementuoja Vertybinių popierių įstatymas.
4. valdymo įmonė ar investicinė bendrovė reguliuojamos rinkos operatoriui privalo pranešti:
 - 1) investicinių vienetų ar akcijų kainą, apskaičiuotą laikantis šio įstatymo 35 straipsnyje nustatytos tvarkos;
 - 2) išleistų, išpirktų ir į prekybą reguliuojamoje rinkoje įtrauktų investicinių vienetų ar akcijų skaičių jam pasikeitus;
 - 3) bet kokius indeksą atkartojančio kolektyvinio investavimo subjekto finansinių priemonių portfelio sudėties pasikeitimus;
 - 4) kitą reguliuojamos rinkos taisyklėse nurodytą informaciją.
5. Šio straipsnio 4 dalies 1 ir 2 punktuose nurodyti pranešimai turi būti pateikiami kiekvieną prekybos reguliuojamoje rinkoje dieną.
6. Siekiant užtikrinti investuotojo galimybę tinkamai ir laiku palyginti investicinių vienetų ar akcijų kainą reguliuojamoje rinkoje su šio įstatymo 35 straipsnyje nurodyta tvarka apskaičiuota investicinių vienetų ar akcijų kainą, šio straipsnio 4 dalies 1, 2 ir 3 punktuose nurodytą informaciją reguliuojamos rinkos operatorius privalo viešai skelbti kiekvieną prekybos reguliuojamoje rinkoje dieną.

7. Papildomus reikalavimus šio straipsnio 4 dalyje nurodytos informacijos pranešimui ir skelbimui reguliuojamoje rinkoje nustato reguliuojamos rinkos operatoriaus nustatytos taisyklės.

96 straipsnis. investicinių vienetų ar akcijų apskaita

kolektyvinio investavimo subjekto investiciniai vienetai ar akcijos, kurie yra įtraukti į prekybą reguliuojamoje rinkoje arba platinami reguliuojamos rinkos operatoriaus ir (arba) atsiskaitymų sistemos techninėmis organizacinėmis priemonėmis, turi būti traukiami į apskaitą pagal Lietuvos centrinio vertybinių popierių depozitoriumo parengtas ir Vertybinių popierių komisijos patvirtintas taisykles.

IX SKYRIUS. PIRMASIS SKIRSNIS. LIETUVOS RESPUBLIKOJE LICENCIJUOTŲ VALDYMO ĮMONIŲ IR INVESTICINIŲ KINTAMOJO KAPITALO BENDROVIŲ VEIKLA UŽSIENIO VALSTYBĖSE

97 straipsnis. Lietuvos Respublikos valdymo įmonių teisė teikti paslaugas užsienio valstybėse

1. Šis straipsnis nustato reikalavimus, kurių turi laikytis valdymo įmonė, steigdama filialą valstybėje narėje arba tokioje valstybėje teikdama paslaugas nsteigdama filialo. Ne valstybėje narėje valdymo įmonė turi teisę steigti filialą arba teikti paslaugas nsteigdama filialo šio straipsnio nustatyta tvarka, jei Vertybinių popierių komisijos susitarimai su užsienio priežiūros institucija gali užtikrinti tinkamą veiklos priežiūrą ir informacijos teikimą. Jei valdymo įmonė jau turi bent vieną filialą užsienio valstybėje, šio straipsnio nustatyta tvarka netaikoma kitiems jos filialams toje valstybėje steigti.
2. Valdymo įmonė, prieš įsteigdama filialą užsienio valstybėje, turi apie tai pranešti Vertybinių popierių komisijai, kartu pridėdama veiklos planą, nurodydama veiklos rūšis ir numatomas teikti paslaugas, numatomą filialo struktūrą, adresą užsienio valstybėje, kur galima kreiptis prirėikus gauti dokumentus, ir filialo vadovų vardus ir pavardes.
3. Vertybinių popierių komisija šio straipsnio 2 dalyje numatytą informaciją per 3 mėnesius turi perduoti užsienio priežiūros institucijai, pridėdama informaciją apie įsipareigojimų investuotojams draudimo sistemą. Vertybinių popierių komisija turi teisę neleisti įsteigti filialo ir per 2 mėnesius atsisakyti perduoti numatytą informaciją tik tuo atveju, jei numatomo filialo struktūra ar įmonės finansinė padėtis neatitinka Vertybinių popierių komisijos nustatytų reikalavimų tokiai veiklai vykdyti. Valdymo įmonei turi būti pranešama apie informacijos perdavimą arba atsisakymą ją perduoti.
4. Valdymo įmonė, norėdama teikti paslaugas užsienio valstybėje nsteigdama filialo, turi apie tai pranešti Vertybinių popierių komisijai, nurodydama užsienio valstybę. Kartu įmonė turi pateikti veiklos planą, kuriame nurodomos numatomos teikti paslaugos. Tokį pat pranešimą Vertybinių popierių komisijai reikia pateikti ir tuo atveju, kai ketinama per tarpininkus vykdyti investicinių vienetų ar akcijų platinimą. Vertybinių popierių komisija per vieną mėnesį šį pranešimą turi perduoti užsienio priežiūros institucijai kartu su informacija apie įsipareigojimų investuotojams draudimo sistemą ir apie tai pranešti valdymo įmonei.
5. Jei keičiasi kartu su pranešimu apie filialo steigimą valdymo įmonės perduota informacija, apie tai ji turi pranešti Vertybinių popierių komisijai ir užsienio priežiūros institucijai iš anksto, ne vėliau kaip prieš vieną mėnesį. Tokiu atveju, esant šio straipsnio 3 dalyje numatytam pagrindui, Vertybinių popierių komisija turi nurodyti nutraukti filialo veiklą. Vertybinių popierių komisija turi pranešti užsienio priežiūros institucijai apie pasikeitimus įsipareigojimų investuotojams draudimo sistemoje ar kitos perduotos informacijos pasikeitimus. Jei keičiasi įmonės, teikiančios paslaugas neįsteigus filialo, veiklos planas, apie tai ji privalo iš anksto pranešti Vertybinių popierių komisijai ir užsienio priežiūros institucijai.

98 straipsnis. Lietuvos Respublikos valdymo įmonių veiklos užsienio valstybėje priežiūra

1. Vertybinių popierių komisija prižiūri, kaip užsienio valstybėje investicines paslaugas teikiančios Lietuvos Respublikos valdymo įmonės laikosi riziką ribojančių reikalavimų. Jei užsienio priežiūros institucija praneša apie valdymo įmonės padarytus pažeidimus, Vertybinių popierių komisija turi taikyti poveikio priemones ir apie tai pranešti užsienio priežiūros institucijai.
2. Vertybinių popierių komisija turi teisę paprašyti, kad užsienio priežiūros institucija atliktų valdymo įmonės filialo veiklos patikrinimą, arba pati surengti patikrinimą, apie tai iš anksto pranešusi užsienio priežiūros institucijai.
3. Vertybinių popierių komisija valdymo įmonės, kuri teikia paslaugas užsienio valstybėje, licencijos galiojimo panaikinimo atveju nedelsdama apie tai praneša užsienio priežiūros institucijai.

99 straipsnis. Investicinių vienetų ar akcijų platinimas užsienio valstybėje

1. Investicinius vienetus ar akcijas užsienio valstybėje norinti platinti valdymo įmonė ar investicinė kintamojo kapitalo bendrovė privalo apie tai pranešti Vertybinių popierių komisijai.
2. Vertybinių popierių komisija nedelsdama užsienio valstybės, kurioje platinami investiciniai vienetai ar akcijos, priežiūros institucijai praneša apie valdymo įmonės ar investicinės kintamojo kapitalo bendrovės licencijos galiojimo panaikinimą, investicinių vienetų ar akcijų išpirkimo sustabdymą ar laikinojo Vertybinių popierių komisijos atstovo veiklai prižiūrėti paskyrimą.

ANTRASIS SKIRSNIS. UŽSIENIO VALDYMO ĮMONIŲ IR INVESTICINIŲ KINTAMOJO KAPITALO BENDROVIŲ VEIKLA LIETUVOS RESPUBLIKOJE

100 straipsnis. Užsienio valdymo įmonių teisė teikti paslaugas Lietuvos Respublikoje

1. Valstybėje narėje licencijuota valdymo įmonė gali įsteigti filialą Lietuvos Respublikoje, jei užsienio priežiūros institucija Vertybinių popierių komisijai perdavė įmonės veiklos planą, nurodydama numatomas teikti paslaugas, numatomą filialo struktūrą, adresą, kur galima kreiptis prirėikus gauti dokumentus, ir filialo vadovų vardus ir pavardes. Gavusi tokį pranešimą, Vertybinių popierių komisija pasiruošia atlikti priežiūrą ir prirėikus praneša valdymo įmonei, kokių veiklos reikalavimų, nustatytų dėl bendrųjų interesų, ji privalės laikytis.

2. Filialas gali būti įsteigtas, kai valdymo įmonė gauna šio straipsnio 1 dalyje numatytą Vertybinių popierių komisijos pranešimą, o jei pranešimo negauna, – kai praeina 2 mėnesiai nuo dienos, kai užsienio priežiūros institucija Vertybinių popierių komisijai perdavė šio straipsnio 1 dalyje numatytą informaciją. Nuo šio momento valdymo įmonė įgyja teisę teikti paslaugas Lietuvos Respublikoje, o įvykdžiusi šio įstatymo 102 straipsnyje nustatytus reikalavimus, – platinti savo valdomų Europos Sąjungos teisės aktų reikalavimus atitinkančių kolektyvinio investavimo subjektų investicinius vienetus ar akcijas, išskyrus atvejį, kai Vertybinių popierių komisija per tą laiką nustato, kad egzistuoja 102 straipsnio 3 dalyje nustatytas pagrindas to neleisti.

3. Jei šio straipsnio 1 dalyje nurodyta valdymo įmonė jau yra įsteigusi bent vieną filialą Lietuvos Respublikoje, šio straipsnio nustatyta tvarka netaikoma kitiems jos filialams steigti.

4. Valstybėje narėje licencijuota valdymo įmonė gali pradėti teikti paslaugas Lietuvos Respublikoje nusteigdama filialo suėjus vienam mėnesiui nuo tos dienos, kai užsienio priežiūros institucija Vertybinių popierių komisijai perdavė jos veiklos planą. Nuo šio momento valdymo įmonė įgyja teisę teikti paslaugas Lietuvos Respublikoje, o įvykdžiusi šio įstatymo 102 straipsnyje nustatytus reikalavimus, – platinti savo valdomų kolektyvinio investavimo subjektų investicinius vienetus ar akcijas, išskyrus atvejį, kai Vertybinių popierių komisija per tą laiką nustato, kad egzistuoja 102 straipsnio 3 dalyje nustatyti pagrindai. Vertybinių popierių komisija turi teisę nurodyti valdymo įmonei, kokių veiklos reikalavimų, nustatytų dėl bendrųjų interesų, ji privalės laikytis. Šioje dalyje nustatyta tvarka taikoma ir tuo atveju, kai valdymo įmonė investicinių vienetų ar akcijų platinimą vykdo per tarpininkus.

5. Jei keičiasi informacija apie valdymo įmonę, numatytą šio straipsnio 1 dalyje, įmonė apie tai turi pranešti Vertybinių popierių komisijai iš anksto ne vėliau kaip prieš vieną mėnesį. Valdymo įmonė, teikianti paslaugas nusteigdama filialo, privalo iš anksto pranešti Vertybinių popierių komisijai apie veiklos plano pasikeitimą.

6. Valdymo įmonė, licencijuota ne valstybėje narėje, turi teisę teikti paslaugas Lietuvos Respublikoje tokia pat tvarka, kokia nustatyta valstybėse narėse licencijuotoms įmonėms, jei Vertybinių popierių komisija su užsienio priežiūros institucija yra sudariusi susitarimą, kuris gali užtikrinti tinkamą veiklos priežiūrą ir informacijos teikimą.

101 straipsnis. Užsienio valdymo įmonių, teikiančių paslaugas Lietuvos Respublikoje, veiklos priežiūra

1. Užsienio valdymo įmonės, teikiančios paslaugas Lietuvos Respublikoje, privalo laikytis Lietuvos Respublikos teisės aktuose dėl bendrųjų interesų nustatytų veiklos reikalavimų. Jų filialų organizacinė struktūra turi atitikti tuos Vertybinių popierių komisijos nustatytus reikalavimus, kuriais siekiama apriboti kolektyvinio investavimo subjekto dalyvių, klientų ir valdymo įmonės, taip pat jų vadovų ar valdymo organų narių tarpusavio interesų konfliktų galimybę.

2. Vertybinių popierių komisija turi teisę iš užsienio valdymo įmonių, teikiančių paslaugas Lietuvos Respublikoje, reikalauti tokių pat šio įstatymo pagrindu nustatytų pranešimų ir (arba) ataskaitų kaip ir iš Lietuvos Respublikoje licencijuotų valdymo įmonių. Papildomai Vertybinių popierių komisija turi teisę reikalauti statistiniais tikslais sudaromų filialo periodinių ataskaitų.

3. Užsienio priežiūros institucija ar jos įgalioti asmenys, iš anksto pranešę Vertybinių popierių komisijai, turi teisę rengti užsienio valdymo įmonės filialo patikrinimus.

4. Jei Lietuvos Respublikoje veikianti užsienio valdymo įmonė pažeidžia teisės aktų reikalavimus, Vertybinių popierių komisija turi jai nurodyti pašalinti pažeidimus. Jei pažeidimai nepašalinami per nustatytą laiką, Vertybinių popierių komisija apie tai turi pranešti užsienio priežiūros institucijai. Jei ir po to pažeidimai nepašalinami, Vertybinių popierių komisija, apie tai pranešusi užsienio priežiūros institucijai, turi teisę taikyti šias poveikio priemones:

1) skirti valdymo įmonės darbuotojams arba administracijos vadovui, jo pavaduotojui, valdybos nariams administracines nuobaudas ar šio įstatymo nustatytas baudas;

2) uždrausti sudaryti naujus sandorius Lietuvos Respublikoje.

5. Šio straipsnio 4 dalyje nustatytos poveikio priemonių taikymo tvarkos Vertybinių popierių komisija neprivalo laikytis, jei užsienio valdymo įmonė pažeidžia su bendraisiais interesais susijusius veiklos reikalavimus. Apie priemones, kurių ėmėsi, Vertybinių popierių komisija nedelsdama praneša užsienio priežiūros institucijai. Jei pažeidžiami kiti reikalavimai, kurių nesilaikymas kelia grėsmę investuotojų ir paslaugų gavėjų interesams, Vertybinių popierių komisija turi teisę nesilaikyti šio straipsnio 4 dalyje nustatytos tvarkos ir apie priemones, kurių ėmėsi, nedelsdama privalo pranešti užsienio priežiūros institucijai, o tuo atveju, kai priemonės pritaikytos valstybėje narėje licencijuotai valdymo įmonei, – ir Europos Bendrijų Komisijai.

6. Vertybinių popierių komisija, gavusi informaciją apie užsienio valdymo įmonės licencijos galiojimo panaikinimą, nedelsdama turi imtis įstatymų nustatytų priemonių jos veiklai Lietuvos Respublikoje nutraukti.

102 straipsnis. Teisė platinti šio įstatymo priede numatytų direktyvų reikalavimus atitinkančio kolektyvinio investavimo subjekto investicinius vienetus ar akcijas

1. Investicinius vienetus ar akcijas Lietuvos Respublikoje norinti platinti valstybėje narėje licencijuota valdymo įmonė ar investicinė kintamojo kapitalo bendrovė privalo apie tai pranešti Vertybinių popierių komisijai.

2. Kartu su pranešimu turi būti pateikiama:

- 1) užsienio priežiūros institucijos patvirtinimas, kad kolektyvinio investavimo subjektas, kurio investicinius vienetus ar akcijas ketinama platinti, atitinka šio įstatymo priede numatytų Europos Sąjungos direktyvų reikalavimus;
- 2) kolektyvinio investavimo subjekto sudarymo dokumentai;
- 3) visas ir sutrumpintas prospektai;
- 4) naujausia metų ataskaita ir pusmečio ataskaita, jei tokia parengta po metų ataskaitos;
- 5) tvarka, pagal kurią Lietuvos Respublikoje bus platinami ir išperkami investiciniai vienetai arba akcijos;
- 6) sutartis su Lietuvos Respublikoje įsteigtu ir teisę teikti investicines paslaugas Lietuvos Respublikoje turinčiu platintoju dėl užsienio kolektyvinio investavimo subjekto investicinių vienetų ar akcijų viešo platinimo Lietuvos Respublikoje.

3. Valdymo įmonė ar investicinė kintamojo kapitalo bendrovė gali pradėti platinti investicinius vienetus ar akcijas praėjus 2 mėnesiams po šio straipsnio 2 dalyje nustatytos informacijos perdavimo, išskyrus atvejį, kai Vertybinių popierių komisija per tą laiką nusprendžia, kad:

- 1) nustatoma investicinių vienetų arba akcijų platinimo tvarka prieštarauja Lietuvos Respublikos teisės aktams arba negarantuoja teisingo lešų už išperkamus investicinius vienetus ar akcijas išmokėjimo ar informacijos pateikimo;
 - 2) ne valstybėje narėje licencijuotos valdymo įmonės ar investicinės kintamojo kapitalo bendrovės priežiūra neatitinka Europos Sąjungos teisės aktų ar Vertybinių popierių komisija su užsienio priežiūros institucija nėra sudariusi susitarimų, užtikrinančių tinkamą veiklos priežiūrą ir informacijos pateikimą.
4. Šiame straipsnyje išvardytų dokumentų pateikimo taisyklės nustato Vertybinių popierių komisija.

5. Jei pažeidžiama viešo platinimo ar išpirkimo tvarka, Vertybinių popierių komisija turi teisę uždrausti platinti investicinius vienetus arba akcijas.

103 straipsnis. Užsienio kolektyvinio investavimo subjektų investicinių vienetų ar akcijų viešo platinimo nutraukimo tvarka

1. Šio įstatymo priede numatytų direktyvų reikalavimus atitinkančio kolektyvinio investavimo subjekto investicinių vienetų ar akcijų viešą platinimą Lietuvos Respublikoje norinti nutraukti užsienio valstybėje licencijuota valdymo įmonė ar investicinė kintamojo kapitalo bendrovė ne vėliau kaip prieš 2 mėnesius iki numatomo platinimo nutraukimo privalo apie tai raštu informuoti Vertybinių popierių komisiją ir paskelbti apie tai viešai ne mažiau kaip viename šalies dienraštyje arba raštu informuoti kiekvieną kolektyvinio investavimo subjekto investicinių vienetų ar akcijų turintį Lietuvos investuotoją.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytuose pranešimuose investuotojams ir Vertybinių popierių komisijai turi būti nurodoma:

- 1) numatoma investicinių vienetų ar akcijų viešo platinimo Lietuvos Respublikoje nutraukimo data;
- 2) investicinių vienetų ar akcijų viešo platinimo nutraukimo padariniai esamiems kolektyvinio investavimo subjekto investuotojams;
- 3) subjekto, į kurį galės kreiptis esami investuotojai dėl jų turimų investicinių vienetų ar akcijų išpirkimo prieš viešo platinimo nutraukimą, kontaktiniai duomenys;
- 4) subjekto, į kurį galės kreiptis esami investuotojai dėl jų turimų investicinių vienetų ar akcijų išpirkimo po viešo platinimo nutraukimo, kontaktiniai duomenys;
- 5) vieta, kurioje galimybė pareikalauti išpirkti turimus investicinius vienetus ar akcijas iki viešo platinimo nutraukimo nepasinaudoję investuotojai galės susipažinti su užsienio valdymo įmonės ar investicinės kintamojo kapitalo bendrovės skelbiama informacija apie kolektyvinio investavimo subjektą.

3. Užsienio valdymo įmonė ar investicinė kintamojo kapitalo bendrovė privalo vykdyti šio įstatymo 104 straipsnyje įtvirtintą pareigą skelbti ir investuotojams teikti informaciją apie kolektyvinio investavimo subjekto veiklą ne trumpiau kaip 2 mėnesius nuo tinkamo šio straipsnio 1 dalyje numatytos pareigos įvykdymo.

104 straipsnis. Užsienio valdymo įmonės ar investicinės kintamojo kapitalo bendrovės skelbiama informacija

1. Investicinius vienetus ar akcijas Lietuvos Respublikoje platinanti užsienio valdymo įmonė ar investicinė kintamojo kapitalo bendrovė privalo tokia pat tvarka, kokia nustatyta jos registruotos buveinės valstybėje, lietuvių kalba ar kita kalba, kurią nustatė Vertybinių popierių komisija, skelbti ir pateikti Vertybinių popierių komisijai visą prospektą, sutrumpintą prospektą, jų pakeitimus, metų ir pusmečio ataskaitas ir sudarymo dokumentus.

2. Jei užsienio kolektyvinio investavimo subjekto pavadinimas gali klaidinti, Vertybinių popierių komisija turi teisę reikalauti, kad kartu būtų skelbiamas jo paaiškinimas.

x skyrius. valdymo įmonių, investicinių kintamojo kapitalo bendrovių IR DEPOZITORIUMŲ veiklos valstybinė PRIEŽIŪRA

105 straipsnis. Apskaita ir atskaitomybė

1. Valdymo įmonės, investicinės bendrovės ir investicinio fondo buhalterinę apskaitą, jos organizavimą, tvarkymą ir finansinės atskaitomybės sudarymą nustato įstatymai ir kiti teisės aktai.
2. Depozitoriumas, su kuriuo valdymo įmonė ar investicinė bendrovė yra sudariusi investicinio fondo ar investicinės bendrovės turto saugojimo sutartį, privalo valdymo įmonei ar investicinei bendrovei, kurios turto valdymas nėra perduotas valdymo įmonei, pateikti visus dokumentus, reikalingus buhalterinei apskaitai tvarkyti ir finansinei atskaitomybei sudaryti.

106 straipsnis. Vertybinių popierių komisija

1. Valdymo įmonių, investicinių bendrovių ir depozitoriumų veiklą prižiūri Vertybinių popierių komisija.
2. Vertybinių popierių komisija priežiūros funkcijas atlieka vadovaudamasi šiuo įstatymu ir Finansinių priemonių rinkų įstatymu, ji turi šiame ir kituose įstatymuose nustatytas teises ir pareigas.
3. Vertybinių popierių komisijos veiksmai ar neveikimas skundžiami Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

107 straipsnis. Vertybinių popierių komisijos funkcijos prižiūrint valdymo įmonių, investicinių bendrovių ir depozitoriumų veiklą

Vertybinių popierių komisija:

- 1) rengia, tvirtina, keičia ir pripažįsta negaliojančiais šiame įstatyme jos kompetencijai priskirtus teisės aktus;
- 2) teikia paaiškinimus ir rekomendacijas šio įstatymo ir jį įgyvendinančių teisės aktų taikymo klausimais;
- 3) išduoda valdymo įmonėms, investicinėms kintamojo kapitalo bendrovėms ir uždaro tipo investicinėms bendrovėms licencijas ir panaikina jų galiojimą, taiko kitas poveikio priemones;
- 4) tvirtina investicinių fondų taisykles, investicinių bendrovių įstatus ir jų pakeitimus, išduoda šiame įstatyme nustatytus leidimus;
- 5) tikrina valdymo įmonių, investicinių bendrovių ir depozitoriumų veiklą;
- 6) duoda valdymo įmonėms, investicinėms bendrovėms ir depozitoriumams privalomus vykdyti nurodymus dėl teisės aktų pažeidimų šalinimo;
- 7) turi teisę įstatymų nustatyta tvarka gauti duomenis apie asmenis, kurie pagal šį įstatymą privalo būti nepriekaištingos reputacijos;
- 8) bendradarbiauja su užsienio priežiūros institucijomis ir keičiasi su jomis priežiūrai reikalinga informacija;
- 9) atlieka kitas šiame ir kituose įstatymuose nustatytas funkcijas.

108 straipsnis. Vertybinių popierių komisijos narių ir darbuotojų pareiga saugoti konfidencialią informaciją

1. Vertybinių popierių komisijos nariai ir darbuotojai privalo Finansinių priemonių rinkų įstatymo nustatyta tvarka saugoti konfidencialią informaciją, kurią jie sužinojo atlikdami šio įstatymo nustatytas funkcijas. Išsamų konfidencialios informacijos turinį nustato Vertybinių popierių komisija.
2. Vertybinių popierių komisijos teisė perduoti konfidencialią informaciją Finansinių priemonių rinkų įstatymo nustatyta tvarka yra taikoma ir informacijai, gautai atliekant šio įstatymo nustatytas funkcijas.

109 straipsnis. Vertybinių popierių komisijos teisė atlikti patikrinimus

1. Vertybinių popierių komisija, siekdama nustatyti, kaip valdymo įmonės, investicinės bendrovės ir depozitoriumai laikosi šio įstatymo ir jo pagrindu priimtų teisės aktų, turi teisę organizuoti ir atlikti patikrinimus.
2. Norėdami patikrinti, Vertybinių popierių komisijos darbuotojai gali, pranešę įmonės administracijai, be leidimo įeiti į valdymo įmonės, investicinės bendrovės ar depozitoriumo patalpas, tikrinti, laikinai ir tik palikę jų apyrašą paimti dokumentus ar juos kopijuoti, taip pat pateikti klausimus, raštu arba žodžiu apklausti šių įmonių administracijos vadovus, jų pavduotojus, valdymo organų narius ar darbuotojus.

110 straipsnis. Piniginės baudos už įstatymo pažeidimą

Vertybinių popierių komisija, vadovaudamasi Finansinių priemonių rinkų įstatymo nustatyta tvarka, turi teisę skirti tokias baudas:

- 1) juridiniams asmenims, užsiimantiems valdymo įmonės, investicinės kintamojo kapitalo bendrovės ir uždaro tipo investicinės bendrovės veikla, bet neturintiems šio įstatymo numatytos licencijos, – iki 200 tūkstančių litų;
- 2) juridiniams asmenims, pažeidusiems kitus šio įstatymo reikalavimus, – iki 100 tūkstančių litų.

111 straipsnis. Piniginių baudų išieškojimas

Piniginės baudos į valstybės biudžetą sumokamos ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo dienos, kai asmuo gavo Vertybinių popierių komisijos sprendimą skirti baudą. Jei bauda nebuvo savanoriškai sumokėta, Vertybinių popierių komisijos sprendimas skirti baudą vykdomas Civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka.

LIETUVOS RESPUBLIKOS AKCINIŲ BENDROVIŲ ĮSTATYMAS ĮSTATYMAS

Pirmasis skirsnis. BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis

1. Šis Įstatymas reglamentuoja įmonių, kurių teisinės formos yra akcinė bendrovė ir uždaroji akcinė bendrovė, steigimą, valdymą, veiklą, reorganizavimą, pertvarkymą, atskyrimą ir likvidavimą, akcininkų teises ir pareigas, taip pat užsienio bendrovių filialų steigimą bei jų veiklos nutraukimą. Kai šio Įstatymo normos taikomos ir akcinei bendrovei, ir uždarojai akcinei bendrovei, vartojamas žodis „bendrovė“.

2. Akcinių bendrovių, kurios pagal Vertybinių popierių rinkos įstatymą laikomos atskaitingais emitentais, reglamentavimo ypatumus nustato Vertybinių popierių rinkos įstatymas.

3. Įstatymo nuostatos yra suderintos su šio Įstatymo priede pateiktais Europos Sąjungos teisės aktais.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. X-715, 2006-06-22, Žin., 2006, Nr. 77-2964 (2006-07-14)

2 straipsnis. Akcinė bendrovė ir uždaroji akcinė bendrovė

1. Bendrovė yra įmonė, kurios įstatinis kapitalas padalytas į dalis, vadinamas akcijomis.

2. Bendrovė yra ribotos civilinės atsakomybės privatusis juridinis asmuo.

3. Akcinės bendrovės įstatinis kapitalas turi būti ne mažesnis kaip 150 tūkst. litų. Jos akcijos gali būti platinamos bei jomis prekiaujama viešai, vadovaujantis vertybinių popierių rinką reglamentuojančiais teisės aktais.

4. Uždarosios akcinės bendrovės įstatinis kapitalas turi būti ne mažesnis kaip 10 tūkst. litų. Joje turi būti mažiau kaip 250 akcininkų. Uždarosios akcinės bendrovės akcijos negali būti platinamos bei jomis prekiaujama viešai, jei įstatymai nenustato kitaip.

5. Akcinės bendrovės pavadinime turi būti jos teisinę formą nusakantys žodžiai „akcinė bendrovė“ arba šių žodžių santrumpa „AB“. Uždarosios akcinės bendrovės pavadinime turi būti jos teisinę formą nusakantys žodžiai „uždaroji akcinė bendrovė“ arba šių žodžių santrumpa „UAB“.

6. Santykiuose su kitais asmenimis naudojamuose bendrovės rašytiniuose dokumentuose, taip pat dokumentuose, pasirašytuose Elektroninio parašo įstatymo nustatyta tvarka ir perduodamuose elektroninių ryšių priemonėmis, ir bendrovės interneto svetainėje, jeigu bendrovė ją turi, turi būti Civilinio kodekso 2.44 straipsnyje nurodyta informacija.

7. Bendrovės buveinė turi būti Lietuvos Respublikoje.

8. Bendrovė savo veikloje vadovaujasi įstatais, Civiliniu kodeksu, šiuo ir kitais įstatymais bei teisės aktais.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. X-750, 2006-07-11, Žin., 2006, Nr. 82-3252 (2006-07-27)

3 straipsnis. Akcininkai

1. Akcininkai yra fiziniai ir juridiniai asmenys, kurie turi įsigiję bendrovės akcijų.

2. Kiekvienas akcininkas bendrovėje turi tokias teises, kokias suteikia jam nuosavybės teise priklausančios bendrovės akcijos. Esant toms pačioms aplinkybėms visi tos pačios klasės akcijų savininkai turi vienodas teises ir pareigas.

4 straipsnis. Bendrovės įstatai

1. Bendrovės įstatai yra dokumentas, kuriuo bendrovė vadovaujasi savo veikloje.

2. Bendrovės įstatuose turi būti nurodyta:

1) bendrovės pavadinimas;

2) bendrovės teisinė forma (akcinė bendrovė ar uždaroji akcinė bendrovė);

3) bendrovės buveinė;

4) bendrovės veiklos tikslai, nurodant veiklos objektą;

5) bendrovės įstatinio kapitalo dydis;

6) akcijų skaičius, taip pat jų skaičius pagal klases, nominali vertė ir suteikiamos teisės;

7) visuotinio akcininkų susirinkimo kompetencija, jo šaukimo tvarka;

8) kiti bendrovės organai, jų kompetencija, šių organų narių rinkimo ir atšaukimo tvarka;

9) bendrovės pranešimų skelbimo tvarka;

10) Lietuvos Respublikos dienraštis, kuriame skelbiami vieši pranešimai;

11) bendrovės dokumentų ir kitos informacijos pateikimo akcininkams tvarka;

12) sprendimų dėl bendrovės filialų ir atstovybių steigimo bei jų veiklos nutraukimo priėmimo tvarka, bendrovės filialų ir atstovybių vadovų skyrimo ir atšaukimo tvarka;

13) bendrovės įstatų keitimo tvarka;

14) bendrovės veiklos laikotarpis, jei jis yra ribotas;

- 15) įstatų pasirašymo data.
3. Bendrovės veiklos objektas įstatuose nurodomas trumpai apibūdinant bendrovės ūkinės komercinės veiklos pobūdį.
4. Įstatuose gali būti ir kitų nuostatų, neprieštaraujančių šiam ir kitiems įstatymams.
5. Visuotinio akcininkų susirinkimo kompetencijos, jo šaukimo tvarkos, kitų bendrovės organų kompetencijos bei šių organų narių rinkimo ir atšaukimo tvarkos įstatuose nurodyti nebūtina, jeigu tvarka ir kompetencija nesiskiria nuo nustatytosios šiame Įstatyme ir apie tai nurodoma pačiuose įstatuose.
6. Steigiamos bendrovės įstatus iki steigiamojo susirinkimo turi pasirašyti visi steigėjai arba jų įgalioti asmenys.
7. Steigiamos bendrovės įstatai netenka galios, jeigu jie nebuvo pateikti juridinių asmenų registro tvarkytojui per 6 mėnesius nuo dienos, kurią juos pasirašė visi steigėjai.
8. Visuotiniam akcininkų susirinkimui priėmus sprendimą pakeisti bendrovės įstatus, surašomas visas pakeistų įstatų tekstas ir po juo pasirašo visuotinio akcininkų susirinkimo įgaliotas asmuo.
9. Bendrovės įstatus pasirašiusių asmenų parašų tapatumas notaro netvirtinamas.

5 straipsnis. Patronuojanti ir dukterinė bendrovės

1. Laikoma, kad bendrovė yra patronuojanti, jei ji kitoje bendrovėje, kuri yra jos dukterinė bendrovė, tiesiogiai ir (ar) netiesiogiai turi balsų daugumą arba tiesiogiai ar netiesiogiai gali daryti lemiamą įtaką kitai bendrovei.
2. Laikoma, kad bendrovė tiesiogiai turi balsų daugumą kitoje bendrovėje, jeigu ji turi įgijusi kitos bendrovės akcijų, visuotiniame akcininkų susirinkime suteikiančių daugiau kaip 1/2 balsų.
3. Laikoma, kad bendrovė netiesiogiai turi balsų daugumą trečiojoje bendrovėje, jeigu ji tiesiogiai turi balsų daugumą bendrovėje, kuri tiesiogiai ar netiesiogiai turi balsų daugumą trečiojoje bendrovėje.
4. Laikoma, kad tiesiogiai daryti lemiamą įtaką kitai bendrovei gali bendrovė, kuri yra tos bendrovės akcininkė ir:
 - 1) turi teisę rinkti ar atšaukti kitos bendrovės vadovą, daugumą valdybos ar stebėtojų tarybos narių, arba
 - 2) pagal susitarimus, sudarytus su kitais akcininkais, turi balsų daugumą toje bendrovėje. Įgaliojimas, suteikiantis bendrovei teisę atstovauti kitam akcininkui ir už jį balsuoti bei priimti sprendimus, yra pakankamas tokio susitarimo įrodymas.
5. Laikoma, kad netiesiogiai daryti lemiamą įtaką trečiajai bendrovei gali bendrovė, kuri atitinka bent vieną iš šių sąlygų:
 - 1) ši bendrovė gali tiesiogiai daryti lemiamą įtaką kitai bendrovei, kuri tiesiogiai ar netiesiogiai turi balsų daugumą trečiojoje bendrovėje arba tiesiogiai ar netiesiogiai gali daryti lemiamą įtaką trečiajai bendrovei;
 - 2) ši bendrovė tiesiogiai ar netiesiogiai turi balsų daugumą kitoje bendrovėje, kuri gali tiesiogiai ar netiesiogiai daryti lemiamą įtaką trečiajai bendrovei;
 - 3) kartu su kitomis bendrovėmis, kuriose tiesiogiai ar netiesiogiai ši bendrovė turi balsų daugumą arba kurioms gali tiesiogiai ar netiesiogiai daryti lemiamą įtaką, turi balsų daugumą trečiojoje bendrovėje arba šiame punkte nurodytos kitos bendrovės kartu turi balsų daugumą trečiojoje bendrovėje.

Antrasis skirsnis. BENDROVĖS STEIGIMAS

6 straipsnis. Steigėjai

1. Bendrovės steigėjai gali būti ir fiziniai, ir juridiniai asmenys.
2. Kiekvienas bendrovės steigėjas turi įsigyti bendrovės akcijų ir tapti jos akcininku.
3. Dokumentai, sudaryti steigiamos bendrovės vardu, bei su bendrovės įsteigimu susiję dokumentai ne vėliau kaip per 7 dienas nuo bendrovės įregistravimo turi būti perduoti bendrovės vadovui perdavimo aktu.

7 straipsnis. Bendrovės steigimo sutartis ir steigimo aktas

1. Bendrovės steigimo sutartis sudaroma, kai bendrovę steigia du ar daugiau steigėjų. Kai bendrovę steigia vienas steigėjas, sudaromas bendrovės steigimo aktas.
2. Bendrovės steigimo sutartyje turi būti nurodyta:
 - 1) steigėjai (fizinio asmens vardas, pavardė, asmens kodas ir gyvenamoji vieta; juridinio asmens pavadinimas, teisinė forma, kodas, buveinė, registras, kuriame kaupiami ir saugomi duomenys apie šį asmenį, bei juridinio asmens atstovo vardas, pavardė, asmens kodas, gyvenamoji vieta);
 - 2) steigiamos bendrovės pavadinimas;
 - 3) asmenys, kurie turi teisę atstovauti steigiamai bendrovei, bei jų teisės ir pareigos;
 - 4) bendrovės įstatinio kapitalo dydis;
 - 5) akcijos nominali vertė, emisijos kaina;
 - 6) akcijų skaičius pagal klases, jų suteikiamos teisės;
 - 7) kiekvieno steigėjo įsigyjamų akcijų skaičius, taip pat jų skaičius pagal klases;
 - 8) kiekvieno steigėjo įsigyjamų akcijų apmokėjimo tvarka ir terminai, taip pat pradinių įnašų įmokėjimo tvarka ir terminai;
 - 9) kiekvieno steigėjo nepiniginis įnašas, jeigu akcijos iš dalies apmokamos nepiniginiais įnašais;
 - 10) steigiamojo susirinkimo sušaukimo terminai;

- 11) steigiamos bendrovės dokumentų, taip pat informacijos, susijusios su steigiamuoju susirinkimu, pateikimo steigėjams tvarka;
 - 12) steigimo išlaidų kompensavimas ir atlyginimas už steigimą;
 - 13) sandorių steigiamos bendrovės vardu sudarymo ir jų tvirtinimo tvarka;
 - 14) pradinių įnašų gražinimo tvarka, jei bendrovė nebūtų įregistruota;
 - 15) steigimo sutarties sudarymo data.
3. Bendrovės steigimo sutartyje gali būti ir kitų įstatymams neprieštarujančių nuostatų.
 4. Bendrovės steigimo sutartį pasirašo visi steigėjai arba jų įgalioti asmenys.
 5. Bendrovės steigimo sutartis, sudaryta šiame straipsnyje nustatyta tvarka, suteikia teisę atidaryti steigiamos bendrovės kaupiamąją sąskaitą banke.
 6. Bendrovės steigimo sutartis pateikiama juridinių asmenų registro tvarkytojui kartu su kitais įstatymų nustatytais bendrovei įregistruoti reikalingais dokumentais. Steigimo sutartį pakeitus iki bendrovės įregistravimo, juridinių asmenų registro tvarkytojui kartu su steigimo sutartimi pateikiami ir pakeitimai.
 7. Bendrovės steigimo akto turinui taikomi bendrovės steigimo sutarčiai šio straipsnio 2 dalyje, išskyrus 10 ir 11 punktus, nustatyti reikalavimai. Steigimo aktui taip pat taikomos šio straipsnio 3–6 dalys.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. X-750, 2006-07-11, Žin., 2006, Nr. 82-3252 (2006-07-27)

8 straipsnis. Steigiamos bendrovės akcijų pasirašymas ir apmokėjimas

1. Steigėjai atskiro akcijų pasirašymo sutarties nesudaro, akcijų pasirašymo sutarties sąlygos nustatomos steigimo sutartyje ar steigimo akte. Laikoma, kad bendrovės steigimo sutartis ar steigimo aktas yra kartu ir akcijų pasirašymo sutartis.
2. Steigiamos bendrovės akcijos turi būti visiškai apmokėtos per steigimo sutartyje ar steigimo akte nustatytą terminą, kuris negali būti ilgesnis kaip 12 mėnesių nuo jo sudarymo dienos.
3. Steigiamos bendrovės akcijų apmokėjimui taikomos šio Įstatymo 45 straipsnio 1, 2, 3, 7, 10, 11 ir 12 dalys.
4. Pradiniai įnašai už pasirašytas akcijas per steigimo sutartyje ar steigimo akte nustatytą terminą mokami į steigiamos bendrovės kaupiamąją sąskaitą. Kaupiamojoje sąskaitoje esančios lėšos gali būti naudojamos tik po bendrovės įregistravimo.
5. Kiekvieno steigėjo pradinis įnašas turi būti mokamas pinigais. Jis turi būti ne mažesnis kaip 1/4 dalis visų jo pasirašytų akcijų nominalios vertės ir pasirašytų akcijų nominalios vertės viso perviršio sumos.
6. Įmokėtų pradinių įnašų suma turi būti ne mažesnė už šio Įstatymo 2 straipsnyje nustatytą bendrovės minimalų įstatinį kapitalą.
7. Likusi dalis už steigėjo pasirašytas akcijas po bendrovės įsteigimo gali būti apmokama tiek pinigais, tiek nepiniginiais įnašais.
8. Nepiniginį įnašą, kuriuo numatoma iš dalies apmokėti akcijas, turi įvertinti nepriklausomas turto vertintojas teisės aktu, reglamentuojančių turto vertinimą, nustatyta tvarka. Turto vertinimo ataskaitoje, be kitos informacijos, turi būti:
 - 1) nurodytas asmuo, kurio turtas įvertintas (fizinio asmens vardas, pavardė, asmens kodas ir gyvenamoji vieta; juridinio asmens pavadinimas, teisinė forma, kodas ir buveinė);
 - 2) kiekvieno iš įvertinto turto elementų aprašymas;
 - 3) panaudotų vertinimo metodų aprašymas;
 - 4) nurodytas numatomų įsigyti už nepiniginį įnašą akcijų skaičius, akcijos nominali vertė ir akcijos priedas (akcijos nominalios vertės perviršis);
 - 5) išvada, ar nustatyta nepiniginio įnašo vertė atitinka akcijų, numatomų išleisti už šį įnašą, skaičių pagal jų nominalių verčių ir akcijų priedų (akcijų nominalių verčių perviršio) sumą.
9. Šio straipsnio 8 dalyje nurodyta turto vertinimo ataskaita turi būti pateikta steigėjams.
10. Šio straipsnio 8 dalyje nurodyta turto vertinimo ataskaita kartu su kitais bendrovei įregistruoti įstatymų nustatytais dokumentais turi būti pateikta juridinių asmenų registro tvarkytojui.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. X-750, 2006-07-11, Žin., 2006, Nr. 82-3252 (2006-07-27)

9 straipsnis. Akcinės bendrovės steigimo ataskaita

1. Kai visi pradiniai įnašai už akcijas yra įmokėti ir yra įvertinti nepiniginiais įnašais, kuriais iš dalies apmokamos akcijos, ne vėliau kaip likus 10 dienų iki steigiamojo susirinkimo turi būti parengta akcinės bendrovės steigimo ataskaita. Ataskaitoje turi būti nurodyta:
 - 1) steigimo išlaidos;
 - 2) apmokėto įstatinio kapitalo dydis;
 - 3) už akcijas įmokėtų pinigų suma;
 - 4) nepiniginiai įnašai už pasirašytas akcijas, šių įnašų vertė ir nuorodos į turto vertintojų, įvertinusių nepiniginius įnašus, ataskaitas;

- 5) akcijų, kurias kiekvienas steigėjas pasirašė ir įmokėjo pradinis įnašus, skaičius, taip pat jų skaičius pagal klases;
- 6) kompensuojamos steigimo išlaidos, atlyginimas už steigimą.
2. Steigimo ataskaita pateikiama juridinių asmenų registro tvarkytojui kartu su kitais akcinei bendrovei įregistruoti įstatymų nustatytais dokumentais.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. X-750, 2006-07-11, Žin., 2006, Nr. 82-3252 (2006-07-27)

10 straipsnis. Steigiamasis susirinkimas

1. Iki bendrovės įregistravimo turi būti sušauktas steigiamasis susirinkimas.
2. Steigiamajame susirinkime kiekvienas steigėjas turi tiek balsų, kiek jam suteikia jo pasirašytos akcijos.
3. Steigiamajam susirinkimui (taip pat pakartotiniam susirinkimui) taikomos šio Įstatymo nustatytos visuotiniam akcininkų susirinkimui nuostatos dėl atstovavimo, kvorumo nustatymo, sprendimų priėmimo bei protokolo surašymo.
4. Steigiamasis susirinkimas turi patvirtinti akcinės bendrovės steigimo ataskaitą, išrinkti visuotinio akcininkų susirinkimo renkamų bendrovės organų narius, taip pat gali spręsti kitus visuotinio akcininkų susirinkimo kompetencijai šio Įstatymo priskirtus klausimus.

TREČIASIS SKIRSNIS. BENDROVĖS REGISTRAVIMAS

11 straipsnis. Bendrovės įregistravimas

1. Bendrovė laikoma įsteigta nuo jos įregistravimo juridinių asmenų registre.
2. Bendrovė įregistruojama po to, kai yra įvertinti nepiniginiai įnašai, kuriais iš dalies apmokamos akcijos, sudaryta steigimo sutartis ar steigimo aktas, pasirašyti steigiamos bendrovės įstatai, įmokėti visi pradiniai įnašai už pasirašytas akcijas, įvyko steigiamasis susirinkimas, kuriame buvo patvirtinta akcinės bendrovės steigimo ataskaita ir išrinkti pagal bendrovės įstatus visuotinio akcininkų susirinkimo renkami bendrovės organai, taip pat išrinkta valdyba (jeigu įstatuose nustatyta, kad ji sudaroma) ir bendrovės vadovas ir įvykdytos kituose įstatymuose bei steigimo sutartyje ar steigimo akte nustatytos prievolės, taip pat juridinių asmenų registro tvarkytojui pateikti įstatymų nustatyti dokumentai.

12 straipsnis. Juridinių asmenų registro duomenys

1. Be Civilinio kodekso 2.66 straipsnyje išvardytų duomenų, juridinių asmenų registre nurodoma:
 - 1) duomenys apie stebėtojų tarybos narius, nurodant stebėtojų tarybos pirmininką, jų išrinkimo ir įgaliojimų pabaigos datas;
 - 2) duomenys apie valdybos pirmininką, taip pat valdybos narių ir bendrovės vadovo išrinkimo bei įgaliojimų pabaigos datas;
 - 3) kiekybinio atstovavimo taisyklė, jeigu bendrovės įstatuose nustatytas kiekybinis atstovavimas, bei duomenys apie asmenis, kurie pagal kiekybinio atstovavimo taisyklę turi teisę kartu veikti bendrovės vardu, jų teisių ribos, įgaliojimų terminas, jeigu jis yra nustatytas, taip pat atstovo ir kito organo nario, kurie veikia pagal kiekybinio atstovavimo taisyklę, parašų pavyzdžiai;
 - 4) duomenys apie bendrovės akcininką, kai bendrovės akcininkas yra vienas asmuo;
 - 5) bendrovės finansinių metų pradžios ir pabaigos datos;
 - 6) bendrovės veiklos laikotarpis, jeigu jis ribotas;
 - 7) duomenys apie likvidatorių, jo paskyrimo ir įgaliojimų pabaigos datas, likvidatoriaus įgaliojimai, išskyrus numatytus įstatymuose ir bendrovės įstatuose;
 - 8) bendrovės interneto svetainės adresas, jeigu bendrovė ją turi.
2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodyti duomenys apie fizinius asmenis yra fizinio asmens vardas, pavardė, asmens kodas ir gyvenamoji vieta, o duomenys apie juridinius asmenis – juridinio asmens pavadinimas, teisinė forma, kodas ir buveinė.
3. Kai keičiami juridinių asmenų registro duomenys ar bendrovės įstatai arba turi būti teikiami kiti įstatymų numatyti dokumentai, bendrovės vadovas per įstatymų nustatytus terminus turi pateikti juridinių asmenų registro tvarkytojui bendrovės organo sprendimą patvirtinantį dokumentą, jeigu toks sprendimas būtinas pagal įstatymus, bei kitus teisės aktų nustatytus dokumentus.
4. Bendrovė, turėdama santykių su trečiaisiais asmenimis, gali remtis juridinių asmenų registro duomenimis, informacija ir dokumentais tik tai po to, kai jie buvo viešai paskelbti juridinių asmenų registro nuostatų nustatyta tvarka, išskyrus atvejus, kai bendrovė įrodo, kad tretieji asmenys žinojo apie juos. Tačiau vykdant sandorius, sudarytus anksčiau nei šešioliktą dieną po viešo paskelbimo, remtis juridinių asmenų registro duomenimis, informacija ir dokumentais bendrovė negali, jeigu tretieji asmenys įrodo, kad apie juos negalėjo žinoti.
5. Tretieji asmenys gali remtis bendrovės duomenimis, informacija ir dokumentais, dėl kurių sprendimai yra priimti, bet kurių pateikimo juridinių asmenų registro tvarkytojui ar įregistravimo juridinių asmenų registre formalumai dar nėra baigti. Tačiau pakeistais bendrovės įstatais tretieji asmenys gali remtis tik nuo jų įregistravimo juridinių asmenų registre.
6. Po to, kai juridinių asmenų registro tvarkytojas paskelbia duomenis apie asmenis, turinčius teisę veikti bendrovės vardu, bendrovė, turėdama santykių su trečiaisiais asmenimis, negali remtis asmenų, turinčių teisę veikti bendrovės vardu, išrinkimo procedūrų pažeidimu, išskyrus atvejus, kai bendrovė įrodo, kad tretieji asmenys apie tai žinojo.

7. Jeigu juridinių asmenų registro tvarkytojo paskelbti bendrovės duomenys ir informacija, taip pat bendrovės dokumentai ar nuorodos į dokumentus neatitinka juridinių asmenų registrai pateiktų dokumentų, bendrovė, turėdama santykių su trečiaisiais asmenimis, negali remtis paskelbtu tekstu, tačiau tretieji asmenys gali remtis paskelbtu tekstu, išskyrus atvejus, kai bendrovė įrodo, kad tretieji asmenys yra susipažinę su juridinių asmenų registrai pateiktais dokumentais.

8. Bendrovė juridinių asmenų registro tvarkytojui gali savanoriškai teikti bendrovės įstatų ir kitų įstatymų numatytų dokumentų, taip pat juridinių asmenų registro duomenų vertimus į vieną ar kelias oficialias Europos Sąjungos valstybių narių kalbas. Pateikti vertimai turi būti viešai skelbiami juridinių asmenų registro nuostatų nustatyta tvarka. Jeigu juridinių asmenų registro tvarkytojui pateikti bendrovės duomenys ir dokumentai neatitinka jų vertimų, turėdama santykių su trečiaisiais asmenimis, bendrovė negali remtis šiais vertimais, tačiau tretieji asmenys gali jais remtis, išskyrus atvejus, kai bendrovė įrodo, kad tretieji asmenys yra susipažinę su juridinių asmenų registrai pateiktais bendrovės duomenimis ir dokumentais, kurių vertimais jie remiasi.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. X-750, 2006-07-11, Žin., 2006, Nr. 82-3252 (2006-07-27)

13 straipsnis. Turto įsigijimas iš akcinės bendrovės steigėjo

1. Dvejus metus nuo akcinės bendrovės įsteigimo kiekvienas jos sandoris dėl turto įsigijimo iš šios akcinės bendrovės steigėjo, kai sandorio arba bendra tokių sandorių suma per finansinius metus yra ne mažesnė kaip 1/10 akcinės bendrovės įstatinio kapitalo dydžio, turi būti visuotinio akcininkų susirinkimo patvirtintas kvalifikuota balsų dauguma, kuri negali būti mažesnė kaip 2/3 susirinkime dalyvaujančių akcininkų akcijų suteikiamų balsų.

2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytas turtas iki visuotinio akcininkų susirinkimo turi būti įvertintas nepriklausomo turto vertintojo teisės aktų, reglamentuojančių turto vertinimą, nustatyta tvarka. Turto vertinimo ataskaitai taikomi reikalavimai, nustatyti šio įstatymo 8 straipsnio 8 dalies 1, 2 ir 3 punktuose. Turto vertinimo ataskaitoje, be kita ko, turi būti išvardyta, ar akcinės bendrovės įsigyjamo turto vertė atitinka mokamą už jį sumą.

3. Turto vertinimo ataskaita ne vėliau kaip likus 10 dienų iki visuotinio akcininkų susirinkimo turi būti pateikta akcinei bendrovei ir juridinių asmenų registro tvarkytojui.

4. Šio straipsnio reikalavimai netaikomi, kai turtas įsigyjamas verčiantis įprasta akcinės bendrovės ūkine veikla, taip pat sandoriams dėl vertybinių popierių, sudaromiems reguliuojamoje rinkoje, išskyrus tiesioginius sandorius.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. X-271, 2005-06-23, Žin., 2005, Nr. 84-3109 (2005-07-12)

KETVIRTASIS SKIRSNIS. AKCININKŲ TEISĖS IR PAREIGOS

14 straipsnis. Akcininkų teisės ir pareigos

1. Akcininkų teisės ir pareigos nustato šis ir kiti įstatymai, taip pat bendrovės įstatai. Šio ir kitų įstatymų nustatytos akcininkų turtinės ir neturtinės teisės negali būti apribotos, išskyrus įstatymų nustatytais atvejais.

2. Akcininkai neturi kitų turtinių įsipareigojimų bendrovei, išskyrus įsipareigojimą nustatyta tvarka apmokėti visas pasirašytas akcijas emisijos kaina.

3. Jeigu visuotinis akcininkų susirinkimas priima sprendimą padengti bendrovės nuostolius papildomais akcininkų įnašais, tai akcininkai, balsavę „už“, privalo juos mokėti. Akcininkai, kurie nedalyvavo visuotiniame akcininkų susirinkime arba balsavo prieš tokį sprendimą, turi teisę papildomų įnašų nemokėti.

4. Asmuo, įsigijęs visas bendrovės akcijas, arba šios bendrovės visų akcijų savininkas, perleidęs dalį bendrovės akcijų kitam asmeniui, apie akcijų įsigijimą ar perleidimą ne vėliau kaip per 5 dienas nuo sandorio sudarymo turi pranešti bendrovei. Pranešime turi būti nurodytas įsigytų ar perleistų akcijų skaičius, akcijos nominali vertė ir duomenys apie akcijas perleidusį ir jas įsigijusį asmenį (fizinio asmens vardas, pavardė, asmens kodas ir gyvenamoji vieta; juridinio asmens pavadinimas, teisinė forma, kodas ir buveinė).

5. Sutartims tarp bendrovės ir visų jos akcijų savininko privaloma paprasta rašytinė forma, išskyrus atvejus, kai Civilinis kodeksas nustato privalomą notarinę formą.

6. Akcininkas turi gražinti bendrovei dividendą, jeigu jis buvo išmokėtas pažeidžiant šio įstatymo imperatyvias normas ir bendrovė įrodo, kad akcininkas tai žinojo ar turėjo žinoti.

7. Neteko galios nuo 2006 m. liepos 14 d.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. X-715, 2006-06-22, Žin., 2006, Nr. 77-2964 (2006-07-14)

15 straipsnis. Turtinės akcininkų teisės

Akcininkai turi šias turtines teises:

1) gauti bendrovės pelno dalį (dividendą);

2) gauti bendrovės lėšų, kai bendrovės įstatinis kapitalas mažinamas siekiant akcininkams išmokėti bendrovės lėšų;

3) nemokamai gauti akcijų, kai įstatinis kapitalas didinamas iš bendrovės lėšų, išskyrus šio įstatymo 42 straipsnio 3 dalyje nustatytas išimtis;

- 4) pirmumo teise įsigyti bendrovės išleidžiamų akcijų ar konvertuojamųjų obligacijų, išskyrus atvejį, kai visuotinis akcininkų susirinkimas šio Įstatymo nustatyta tvarka nusprendžia pirmumo teisę visiems akcininkams atšaukti;
- 5) įstatymų nustatytais būdais skolinti bendrovei, tačiau bendrovė, skolindamasi iš savo akcininkų, neturi teisės įkeisti akcininkams savo turto. Bendrovei skolinantis iš akcininko, palūkanos negali viršyti paskolos davėjo gyvenamojoje ar verslo vietoje esančių komercinių bankų vidutinės palūkanų normos, galiojusios paskolos sutarties sudarymo momentu. Tokiu atveju bendrovei ir akcininkams draudžiama susitarti dėl didesnių palūkanų dydžio;
- 6) gauti likviduojamos bendrovės turto dalį;
- 7) kitas šio ir kitų įstatymų nustatytas turtines teises.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. X-1015, 2007-01-12, Žin., 2007, Nr. 12-489 (2007-01-30)

16 straipsnis. Neturtinės akcininkų teisės

1. Akcininkai turi šias neturtines teises:

- 1) dalyvauti visuotiniuose akcininkų susirinkimuose;
 - 2) pagal akcijų suteikiamas teises balsuoti visuotiniuose akcininkų susirinkimuose;
 - 3) gauti šio Įstatymo 18 straipsnio 1 dalyje nurodytą informaciją apie bendrovę;
 - 4) kreiptis į teismą su ieškiniu, prašydami atlyginti bendrovei žalą, kuri susidarė dėl bendrovės vadovo ir valdybos narių pareigų, nustatytų šiame ir kituose įstatymuose, taip pat bendrovės įstatuose, nevykdymo ar netinkamo vykdymo, taip pat kitais įstatymų nustatytais atvejais.
2. Bendrovės įstatuose gali būti nustatytos ir kitos neturtinės teisės.
3. Teisė balsuoti visuotiniuose akcininkų susirinkimuose gali būti uždrausta ar apribota šio ir kitų įstatymų nustatytais atvejais, taip pat kai ginčijama nuosavybės teisė į akciją.

17 straipsnis. Akcininko balsavimo teisė

1. Balsavimo teisę visuotiniuose akcininkų susirinkimuose, vykstančiuose iki pirmosios akcijų emisijos apmokėjimo termino, nurodyto steigimo sutartyje, pabaigos, suteikia pasirašytos akcijos, už kurias įmokėti pradiniai įnašai. Balsavimo teisę kituose visuotiniuose akcininkų susirinkimuose suteikia tik visiškai apmokėtos akcijos.
2. Jei visos bendrovės akcijos, suteikiančios balsavimo teisę, yra vienodos nominalios vertės, kiekviena akcija visuotiniame akcininkų susirinkime suteikia po vieną balsą. Jeigu akcijos, suteikiančios balsavimo teisę, yra skirtingos nominalios vertės, tai viena mažiausios nominalios vertės akcija jos savininkui suteikia vieną balsą, o kitų akcijų suteikiamų balsų skaičius yra lygus jų nominaliai vertei, padalytai iš mažiausios nominalios akcijos vertės.
3. Bendrovės įstatuose gali būti nustatyta, kad kai kurių klasių privilegijuotosios akcijos balsavimo teisės nesuteikia. Privilegijuotųjų akcijų, kurios nesuteikia balsavimo teisės, savininkams teisė balsuoti suteikiama šio Įstatymo nustatytais atvejais.
4. Akcininkas, išskyrus atvejį, kai jis yra įsigijęs visas bendrovės akcijas, neturi teisės balsuoti priimant sprendimą dėl pirmumo teisės įsigyti bendrovės išleidžiamų akcijų ar dėl konvertuojamųjų obligacijų atšaukimo, jei visuotinio akcininkų susirinkimo darbotvarkėje numatyta, kad teisė įsigyti šių vertybinių popierių suteikiama jam, jo artimajam giminaičiui, akcininko sutuoktiniui ar sugyventiniui, kai įstatymų nustatyta tvarka yra įregistruota partnerystė, ir sutuoktinio artimajam giminaičiui, kai akcininkas – fizinis asmuo, taip pat akcininką patronuojančiai bendrovei ar akcininko dukterinei bendrovei, kai akcininkas – juridinis asmuo.

18 straipsnis. Akcininko teisė gauti informaciją

1. Akcininkui raštu pareikalavus, bendrovė ne vėliau kaip per 7 dienas nuo reikalavimo gavimo dienos privalo sudaryti akcininkui galimybę susipažinti ir (ar) pateikti kopijas šių dokumentų: bendrovės įstatų, metinės finansinės atskaitomybės ataskaitų, bendrovės metinių pranešimų, auditoriaus išvadų bei audito ataskaitų, visuotinių akcininkų susirinkimų protokolų ar kitų dokumentų, kuriais įforminti visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimai, stebėtojų tarybos pasiūlymų ar atsiliepimų visuotiniams akcininkų susirinkimams, akcininkų sąrašų, stebėtojų tarybos ir valdybos narių sąrašų, kitų bendrovės dokumentų, kurie turi būti vieši pagal įstatymus, taip pat stebėtojų tarybos bei valdybos posėdžių protokolų ar kitų dokumentų, kuriais įforminti šių bendrovės organų sprendimai, jei šiuose dokumentuose nėra komercinės (gamybinės) paslapties. Akcininkas arba akcininkų grupė, turintys ar valdantys daugiau kaip 1/2 akcijų ir pateikę bendrovei jos nustatytos formos rašytinį įsipareigojimą neatskleisti komercinės (gamybinės) paslapties, turi teisę susipažinti su visais bendrovės dokumentais. Atsisakymą pateikti dokumentus bendrovė turi įforminti raštu, jeigu akcininkas to pareikalauja. Ginčus dėl akcininko teisės į informaciją sprendžia teismas.
2. Bendrovės dokumentai, jų kopijos ar kita informacija akcininkams turi būti pateikiama neatlygintinai, jei ko kita nenumato bendrovės įstatai. Įstatuose nustatytas atlyginimas negali viršyti šių dokumentų ir kitos informacijos pateikimo išlaidų.
3. Akcininkams pateikiamame bendrovės akcininkų sąrašė turi būti nurodyti pagal paskutinius bendrovės turimus duomenis akcininkų vardai, pavardės, juridinių asmenų pavadinimai, akcininkams nuosavybės teise priklausančių bendrovės vardinių akcijų skaičius, akcininkų adresai korespondencijai.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. X-750, 2006-07-11, Žin., 2006, Nr. 82-3252 (2006-07-27)

PENKTasis skirsnis. BENDROVĖS VALDYMAS

19 straipsnis. Bendrovės organai

1. Bendrovė turi turėti visuotinį akcininkų susirinkimą ir vienasmenį valdymo organą – bendrovės vadovą.
2. Bendrovėje gali būti sudaromas kolegialus priežiūros organas – stebėtojų taryba ir kolegialus valdymo organas – valdyba.
3. Jeigu bendrovėje nesudaroma stebėtojų taryba, šiame Įstatyme stebėtojų tarybai nustatytos funkcijos kitų bendrovės organų kompetencijai nepriskiriamos.
4. Jeigu bendrovėje nesudaroma valdyba, valdybos kompetencijai priskirtas funkcijas atlieka bendrovės vadovas, išskyrus šio Įstatymo nustatytas išimtis.
5. Visuotinis akcininkų susirinkimas neturi teisės pavesti kitiems bendrovės organams spręsti jo kompetencijai priskirtų klausimų.
6. Bendrovės santykiuose su kitais asmenimis bendrovės vardu vienvaldiškai veikia bendrovės vadovas.
7. Jeigu bendrovės įstatuose numatytas kiekybinis atstovavimas, įstatuose turi būti nustatyta konkreti tokio atstovavimo taisyklė, pagal kurią kartu su valdymo organų nariais visais atvejais bendrovės vardu turi veikti ir bendrovės vadovas.
8. Bendrovės valdymo organai privalo veikti bendrovės ir jos akcininkų naudai, laikytis įstatymų bei kitų teisės aktų ir vadovautis bendrovės įstatais.
9. Kiekvienas kandidatas į bendrovės vadovo pareigas, valdybos ir stebėtojų tarybos narius privalo pranešti jį renkančiam organui, kur ir kokias pareigas jis eina, kaip jo kita veikla yra susijusi su bendrove ir su bendrove susijusiais kitais juridiniais asmenimis.
10. Civilinio kodekso 2.82 straipsnio 4 dalyje nustatytais atvejais ieškinį dėl bendrovės organų sprendimų negaliojimo gali pareikšti akcininkai, kreditoriai, bendrovės vadovas, valdybos ir stebėtojų tarybos nariai ar kiti įstatymuose numatyti asmenys ne vėliau kaip per 30 dienų nuo dienos, kurią ieškovas sužinojo arba turėjo sužinoti apie ginčijamą sprendimą.

20 straipsnis. Visuotinio akcininkų susirinkimo kompetencija

1. Visuotinis akcininkų susirinkimas turi išimtinę teisę:
 - 1) keisti bendrovės įstatus, išskyrus šiame Įstatyme nustatytas išimtis;
 - 2) rinkti stebėtojų tarybos narius, jeigu stebėtojų taryba nesudaroma – valdybos narius, o jeigu nesudaroma nei stebėtojų taryba, nei valdyba – bendrovės vadovą;
 - 3) atšaukti stebėtojų tarybą ar jos narius, taip pat visuotinio akcininkų susirinkimo išrinktus valdybą ar jos narius bei bendrovės vadovą;
 - 4) rinkti ir atšaukti audito įmonę, nustatyti audito paslaugų apmokėjimo sąlygas;
 - 5) nustatyti bendrovės išleidžiamų akcijų klasę, skaičių, nominalią vertę ir minimalią emisijos kainą;
 - 6) priimti sprendimą konvertuoti bendrovės vienos klasės akcijas į kitos, tvirtinti akcijų konvertavimo tvarką;
 - 7) priimti sprendimą keisti uždarnosios akcinės bendrovės akcijų sertifikatus į akcijas;
 - 8) tvirtinti metinę finansinę atskaitomybę;
 - 9) priimti sprendimą dėl pelno (nuostolių) paskirstymo;
 - 10) priimti sprendimą dėl rezervų sudarymo, naudojimo, sumažinimo ir naikinimo;
 - 11) priimti sprendimą išleisti konvertuojamąsias obligacijas;
 - 12) priimti sprendimą atšaukti visiems akcininkams pirmumo teisę įsigyti konkrečios emisijos bendrovės akcijų ar konvertuojamųjų obligacijų;
 - 13) priimti sprendimą padidinti įstatinį kapitalą;
 - 14) priimti sprendimą sumažinti įstatinį kapitalą, išskyrus šiame Įstatyme nustatytas išimtis;
 - 15) priimti sprendimą bendrovei įsigyti savų akcijų;
 - 16) priimti sprendimą dėl bendrovės reorganizavimo ar atskyrimo ir patvirtinti reorganizavimo ar atskyrimo sąlygas;
 - 17) priimti sprendimą pertvarkyti bendrovę;
 - 18) priimti sprendimą restruktūrizuoti bendrovę;
 - 19) priimti sprendimą likviduoti bendrovę, atšaukti bendrovės likvidavimą, išskyrus šiame Įstatyme nustatytas išimtis;
 - 20) rinkti ir atšaukti bendrovės likvidatorių, išskyrus šiame Įstatyme nustatytas išimtis.
2. Visuotinis akcininkų susirinkimas gali spręsti ir kitus bendrovės įstatuose jo kompetencijai priskirtus klausimus, jei pagal šį Įstatymą tai nepriskirta kitų bendrovės organų kompetencijai ir jei pagal esmę tai nėra valdymo organų funkcijos.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. X-750, 2006-07-11, Žin., 2006, Nr. 82-3252 (2006-07-27)

21 straipsnis. Teisė dalyvauti visuotiniame akcininkų susirinkime

1. Visuotiniame akcininkų susirinkime ar pakartotiniame visuotiniame akcininkų susirinkime turi teisę dalyvauti ir balsuoti asmenys, visuotinio akcininkų susirinkimo dieną esantys (akcinėje bendrovėje – susirinkimo apskaitos dienos

pabaigoje buvę) bendrovės akcininkais, asmeniškai, išskyrus įstatymų nustatytas išimtis, arba jų įgalioti asmenys, arba asmenys, su kuriais sudaryta balsavimo teisės perleidimo sutartis. Akcinės bendrovės susirinkimo apskaitos diena yra penktoji darbo diena iki visuotinio akcininkų susirinkimo arba penktoji darbo diena iki pakartotinio visuotinio akcininkų susirinkimo.

2. Akcininkas gali balsuoti raštu užpildydamas balsavimo biuletenį. Balsavimui raštu prilyginamas balsavimas telekomunikacijų galiniais įrenginiais, jeigu yra užtikrinta teksto apsauga ir galima identifikuoti parašą.

3. Visuotiniame akcininkų susirinkime dalyvauti ir kalbėti turi teisę taip pat ir stebėtojų tarybos nariai, valdybos nariai, bendrovės vadovas, visuotinio akcininkų susirinkimo inspektorius, išvadą ir ataskaitą parengęs auditorius.

4. Visuotiniame akcininkų susirinkime dalyvaujantys akcininkai registruojami akcininkų registravimo sąraše. Šiame sąraše turi būti nurodytas balsų skaičius, kurį kiekvienam akcininkui suteikia jo turimos akcijos.

5. Akcininkų registravimo sąrašą pasirašo visuotinio akcininkų susirinkimo pirmininkas ir sekretorius. Jeigu susirinkimo sekretorius nerenkamas, šį sąrašą pasirašo susirinkimo pirmininkas. Jei visi susirinkime dalyvaujantys akcininkai balsavo raštu, šį sąrašą pasirašo bendrovės vadovas.

6. Asmuo, dalyvaujantis visuotiniame akcininkų susirinkime ir turintis teisę balsuoti, turi pateikti asmens tapatybę liudijantį dokumentą. Asmuo, kuris nėra akcininkas, be to, turi pateikti dokumentą, patvirtinantį teisę balsuoti visuotiniame akcininkų susirinkime. Ši dalis netaikoma, kai balsuojama raštu.

22 straipsnis. Visuotinio akcininkų susirinkimo inspektorius

1. Visuotinio akcininkų susirinkimo inspektorių būsimam susirinkimui renka visuotinis akcininkų susirinkimas, jeigu inspektorius rinkimas numatytas bendrovės įstatuose.

2. Visuotinio akcininkų susirinkimo inspektorius nustato:

1) kiek iš viso balsų suteikia bendrovės išleistos akcijos visuotinio akcininkų susirinkimo dieną;

2) kiek yra pateikta galiojančių ir negaliojančių iš anksto užpildytų bendrųjų balsavimo biuletenių;

3) kiek yra pateikta galiojančių ir negaliojančių įgaliojimų;

4) kiek yra pateikta balsavimo teisės perleidimo sutarčių;

5) kokiam balsavimo teisę suteikiančių akcijų skaičiui susirinkime yra atstovaujama (asmeniškai, įgaliotinių, asmenų pagal balsavimo teisės perleidimo sutartis, pagal iš anksto užpildytus bendruosius balsavimo biuletenius, pagal kitus suteikiančius teisę balsuoti dokumentus);

6) ar yra susirinkimo kvorumas;

7) balsavimo visuotiniame akcininkų susirinkime rezultatus.

3. Jeigu inspektorius rinkimas bendrovės įstatuose nenumatytas arba išrinktas inspektorius negali vykdyti savo pareigų, visuotinis akcininkų susirinkimas išrenka asmenį, atsakingą už šio straipsnio 2 dalyje numatytus veiksmus.

23 straipsnis. Visuotinio akcininkų susirinkimo sušaukimas

1. Visuotinio akcininkų susirinkimo sušaukimo iniciatyvos teisę turi stebėtojų taryba, valdyba (jeigu valdyba nesudaroma – bendrovės vadovas) bei akcininkai, kuriems priklausančios akcijos suteikia ne mažiau kaip 1/10 visų balsų, jeigu įstatai nenumato mažesnio balsų skaičiaus.

2. Visuotinis akcininkų susirinkimas šaukiamas valdybos arba šio straipsnio 3 dalyje nustatytais atvejais – bendrovės vadovo sprendimu, išskyrus šio Įstatymo nustatytus atvejus.

3. Visuotinis akcininkų susirinkimas šaukiamas bendrovės vadovo sprendimu, kai:

1) bendrovėje valdyba nesudaryta, arba

2) yra ne daugiau kaip pusė įstatuose nurodyto valdybos narių skaičiaus, arba

3) šio Įstatymo nustatytais atvejais ir terminais bendrovės valdyba nesušaunkia visuotinio akcininkų susirinkimo.

4. Jei bendrovės valdyba ar šio straipsnio 3 dalyje nurodytais atvejais – bendrovės vadovas nepriėmė sprendimo sušaukti per 10 dienų nuo šio straipsnio 5 dalyje nurodytos paraiškos gavimo dienos visuotinį akcininkų susirinkimą, visuotinis akcininkų susirinkimas gali būti šaukiamas akcininkų, kuriems priklausančios akcijos suteikia daugiau kaip 1/2 visų balsų, sprendimu.

5. Visuotinio akcininkų susirinkimo sušaukimo iniciatoriai valdybai (ar šio straipsnio 3 dalyje nurodytais atvejais – bendrovės vadovui) pateikia paraišką, kurioje turi būti nurodytos susirinkimo sušaukimo priežastys ir tikslai, pateikti pasiūlymai dėl susirinkimo darbotvarkės, datos ir vietos, siūlomų sprendimų projektai. Visuotinis akcininkų susirinkimas turi įvykti ne vėliau kaip per 40 dienų nuo paraiškos gavimo dienos. Visuotinį akcininkų susirinkimą sušaukti neprivaloma, jei paraiška neatitinka visų šioje dalyje nustatytų reikalavimų ir nepateikti reikiami dokumentai arba siūlomi darbotvarkės klausimai neatitinka visuotinio akcininkų susirinkimo kompetencijos.

6. Jeigu visuotinis akcininkų susirinkimas neįvyksta, turi būti sušauktas pakartotinis visuotinis akcininkų susirinkimas.

24 straipsnis. Eilinis ir neeilinis visuotinis akcininkų susirinkimas

1. Eilinis visuotinis akcininkų susirinkimas turi įvykti kasmet ne vėliau kaip per 4 mėnesius nuo finansinių metų pabaigos.

2. Neeilinis visuotinis akcininkų susirinkimas turi būti sušauktas, jeigu:

1) bendrovės nuosavas kapitalas tampa mažesnis kaip 1/2 įstatuose nurodyto įstatinio kapitalo ir šis klausimas nebuvo svarstytas eiliniame visuotiniame akcininkų susirinkime;

2) stebėtojų tarybos ar visuotinio akcininkų susirinkimo išrinktų valdybos narių lieka mažiau kaip 2/3 įstatuose nurodyto jų skaičiaus arba jų skaičius tampa mažesnis už šiame Įstatyme nustatytą minimalų;

- 3) atsistatydina ar negali toliau eiti pareigų visuotinio akcininkų susirinkimo išrinktas bendrovės vadovas;
 - 4) audito įmonė nutraukia sutartį su bendrove ar dėl kitų priežasčių negali patikrinti bendrovės metinės finansinės atskaitomybės, jei auditas privalomas pagal šį Įstatymą ar įstatus;
 - 5) to reikalauja visuotinio akcininkų susirinkimo sušaukimo iniciatyvos teisę turintys akcininkai, stebėtojų taryba, valdyba arba, jei valdyba nesudaroma, bendrovės vadovas;
 - 6) baigiasi įstatuose nurodytas bendrovės veiklos terminas;
 - 7) to reikia pagal šį ir kitus įstatymus ar bendrovės įstatus.
3. Visuotinis akcininkų susirinkimas šaukiamas teismo sprendimu, jeigu:
- 1) eilinis visuotinis akcininkų susirinkimas neįvyko per 4 mėnesius nuo finansinių metų pabaigos ir dėl to į teismą kreipėsi bent vienas bendrovės akcininkas;
 - 2) į teismą kreipėsi visuotinio akcininkų susirinkimo sušaukimo iniciatyvos teisę turintys asmenys ar bendrovės organai, kad valdyba ar bendrovės vadovas šio Įstatymo nustatytais atvejais nesusaukė visuotinio akcininkų susirinkimo;
 - 3) į teismą kreipėsi visuotinio akcininkų susirinkimo sušaukimo iniciatoriai, kad pateikus paraišką valdyba ar bendrovės vadovas nesusaukė visuotinio akcininkų susirinkimo, kaip reikalaujama pagal šio Įstatymo 23 straipsnį;
 - 4) į teismą kreipėsi bent vienas bendrovės kreditorius dėl to, kad visuotinis akcininkų susirinkimas nebuvo sušauktas, kai paaiškėjo, kad bendrovės nuosavas kapitalas tapo mažesnis kaip 1/2 įstatuose nurodyto įstatinio kapitalo dydžio.

25 straipsnis. Visuotinio akcininkų susirinkimo darbotvarkė

1. Visuotinio akcininkų susirinkimo darbotvarkę rengia bendrovės valdyba arba šio Įstatymo 23 straipsnio 3 dalyje nurodytais atvejais – bendrovės vadovas. Kai visuotinis akcininkų susirinkimas šaukiamas teismo sprendimu, darbotvarkę parengti ir kartu su kitais nustatytais dokumentais turi pateikti teismui asmuo ar asmenys, kurie kreipėsi į teismą dėl visuotinio akcininkų susirinkimo sušaukimo.
2. Visuotinio akcininkų susirinkimo iniciatorių siūlomus klausimus privaloma įtraukti į susirinkimo darbotvarkę, jeigu šie klausimai atitinka visuotinio akcininkų susirinkimo kompetenciją.
3. Visuotinio akcininkų susirinkimo darbotvarkė gali būti pildoma stebėtojų tarybos, valdybos (jeigu valdyba nesudaroma – bendrovės vadovo), taip pat akcininkų, kuriems priklausančios akcijos suteikia ne mažiau kaip 1/10 visų balsų, jeigu bendrovės įstatuose nenustatytas mažesnis balsų skaičius, siūlymu. Siūlymas papildyti darbotvarkę gali būti pateiktas ne vėliau kaip likus 15 dienų iki visuotinio akcininkų susirinkimo. Kartu su siūlymu turi būti pateikti sprendimų projektai siūlomais klausimais.
4. Šio straipsnio 3 dalyje nurodyti bendrovės organai ir asmenys bet kuriuo metu iki visuotinio akcininkų susirinkimo ar susirinkimo metu gali siūlyti naujus sprendimų projektus į susirinkimo darbotvarkę įtrauktais klausimais, papildomus kandidatus į bendrovės organų narius, audito įmonę.
5. Jeigu visuotinio akcininkų susirinkimo darbotvarkė, nurodyta pranešime apie šaukiamą susirinkimą, buvo pakeista, apie jos pasikeitimus akcininkams turi būti pranešta tokiu pat būdu kaip apie visuotinio akcininkų susirinkimo sušaukimą, ne vėliau kaip likus 10 dienų iki visuotinio akcininkų susirinkimo.
6. Jeigu visuotinio akcininkų susirinkimo darbotvarkėje numatyta atšaukti bendrovės organų narius ar audito įmonę, į darbotvarkę atitinkamai turi būti įtraukti naujų narių rinkimo į šiuos bendrovės organus ar naujos audito įmonės rinkimo klausimai.
7. Pakartotiniame visuotiniame akcininkų susirinkime galioja tik neįvykusio visuotinio akcininkų susirinkimo darbotvarkė.

26 straipsnis. Informavimas apie šaukiamą visuotinį akcininkų susirinkimą

1. Bendrovės valdyba, bendrovės vadovas, asmenys ar institucija, priėmę sprendimą sušaukti visuotinį akcininkų susirinkimą, pateikia bendrovei informaciją ir dokumentus, reikalingus pranešimui apie visuotinio akcininkų susirinkimo sušaukimą parengti.
2. Pranešime apie visuotinio akcininkų susirinkimo sušaukimą turi būti nurodyta:
 - 1) bendrovės pavadinimas, buveinė ir kodas;
 - 2) susirinkimo data, laikas ir vieta (adresas);
 - 3) susirinkimo apskaitos diena (akcinei bendrovei);
 - 4) susirinkimo darbotvarkė;
 - 5) visuotinio akcininkų susirinkimo sušaukimo iniciatoriai;
 - 6) bendrovės organas, asmenys ar institucija, priėmę sprendimą sušaukti visuotinį akcininkų susirinkimą;
 - 7) įstatinio kapitalo mažinimo tikslas ir numatomas būdas, kai į susirinkimo darbotvarkę įtrauktas klausimas dėl įstatinio kapitalo sumažinimo.
3. Pranešimas apie visuotinio akcininkų susirinkimo sušaukimą turi būti viešai paskelbtas įstatuose nurodytame dienraštyje arba įteiktas kiekvienam akcininkui pasirašytinai ar išsiųstas registruotu laišku ne vėliau kaip likus 30 dienų iki visuotinio akcininkų susirinkimo dienos.
4. Jeigu visuotinis akcininkų susirinkimas neįvyksta, apie pakartotinį akcininkų susirinkimą akcininkams turi būti pranešta šio straipsnio 3 dalyje nustatytu būdu ne vėliau kaip likus 5 dienoms iki šio visuotinio akcininkų susirinkimo

dienos. Pakartotinis visuotinis akcininkų susirinkimas šaukiamas ne anksčiau kaip praėjus 5 dienoms ir ne vėliau kaip praėjus 30 dienų nuo neįvykusio visuotinio akcininkų susirinkimo dienos.

5. Visuotinis akcininkų susirinkimas gali būti šaukiamas nesilaikant šio straipsnio 3 ir 4 dalyse nustatytų terminų, jeigu visi akcininkai, kuriems priklausančios akcijos suteikia balsavimo teisę, su tuo raštiškai sutinka.

6. Apie dokumentus, patvirtinančius, kad akcininkams buvo pranešta apie visuotinio akcininkų susirinkimo sušaukimą, būtina informuoti susirinkimo pradžioje.

7. Ne vėliau kaip likus 10 dienų iki visuotinio akcininkų susirinkimo akcininkams turi būti sudaryta galimybė susipažinti su bendrovės turimais dokumentais, susijusiais su susirinkimo darbotvarke, įskaitant sprendimų projektus bei visuotinio akcininkų susirinkimo sušaukimo iniciatorių pateiktą paraišką valdybai ar šio Įstatymo 23 straipsnio 3 dalyje nustatytais atvejais bendrovės vadovui. Jeigu akcininkas raštu pageidauja, bendrovės vadovas ne vėliau kaip per 3 dienas nuo raštiško prašymo gavimo visus susirinkimo sprendimų projektus įteikia akcininkui pasirašytinai ar išsiunčia registruotu laišku. Sprendimų projektuose turi būti nurodyta, kieno iniciatyva jie yra pateikti. Jei sprendimo projekto iniciatorius pateikė sprendimo projekto paaiškinimus, šie turi būti pridėti prie sprendimo projekto.

27 straipsnis. Visuotinio akcininkų susirinkimo kvorumas ir sprendimų priėmimas

1. Visuotinis akcininkų susirinkimas gali priimti sprendimus ir laikomas įvykusių, kai jame dalyvauja akcininkai, kuriems priklausančios akcijos suteikia daugiau kaip 1/2 visų balsų. Nustačius, kad kvorumas yra, laikoma, kad jis yra viso susirinkimo metu. Jei kvorumo nėra, visuotinis akcininkų susirinkimas laikomas neįvykusių ir turi būti sušauktas pakartotinis visuotinis akcininkų susirinkimas, kuris turi teisę priimti sprendimus tik pagal neįvykusio susirinkimo darbotvarkę ir kuriam netaikomas kvorumo reikalavimas.

2. Jeigu sprendimui priimti reikia kurios nors klasės akcijų savininkų sutikimo, dėl šio sutikimo sprendimą priima atitinkamos klasės akcijų savininkų susirinkimas. Toks susirinkimas gali priimti sprendimus ir laikomas įvykusių, kai jame dalyvauja akcininkai, kuriems nuosavybės teise priklauso daugiau kaip 1/2 visų tos klasės akcijų. Šiam susirinkimui (taip pat pakartotiniam susirinkimui) taikomos šio Įstatymo visuotiniam akcininkų susirinkimui nustatytos nuostatos dėl susirinkimo sušaukimo, atstovavimo, kvorumo nustatymo, sprendimų priėmimo bei protokolo surašymo.

3. Kiekvienas visuotinis akcininkų susirinkimas turi išrinkti susirinkimo pirmininką ir sekretorių. Sekretoriaus galima nerinkti, jei visuotiniame akcininkų susirinkime dalyvauja mažiau kaip 3 akcininkai. Pirmininkas ir sekretorius nerenkami, kai visi susirinkime dalyvaujantys akcininkai balsavo raštu.

4. Nustatant bendrą bendrovės akcijų teikiamų balsų skaičių ir visuotinio akcininkų susirinkimo kvorumą, nesuteikiančiomis balsų akcijomis laikomos:

1) bendrovės įgytos savos akcijos;

2) bendrovės įstatuose nustatytos klasės privilegijuotosios akcijos, kurios nesuteikia balsavimo teisės.

5. Jeigu akcininkas pasinaudoja savo teise balsuoti raštu, jis, susipažinęs su visuotinio akcininkų susirinkimo darbotvarke bei sprendimų projektais, užpildo ir pateikia bendrovei bendrąjį balsavimo biuletenį – jame jis praneša visuotiniam akcininkų susirinkimui savo valią „už“ ar „prieš“ atskirai dėl kiekvieno sprendimo. Raštu iš anksto balsavę akcininkai laikomi dalyvaujančiais visuotiniame akcininkų susirinkime ir jų balsai įskaitomi į susirinkimo kvorumą bei balsavimo rezultatus. Pakartotiniame visuotiniame akcininkų susirinkime galioja neįvykusio susirinkimo bendrieji balsavimo biuleteniai. Akcininkas neturi teisės balsuoti visuotiniame akcininkų susirinkime svarstant sprendimą, dėl kurio jis iš anksto pareiškė savo valią raštu.

6. Jei šio Įstatymo nustatytais atvejais akcininkas negali balsuoti priimant sprendimus atskirais klausimais, balsavimo rezultatai šiais atskirais klausimais nustatomi pagal susirinkime dalyvaujančių ir turinčių balsavimo teisę sprendžiant šį klausimą akcininkų balsų skaičių.

7. Balsavimas visuotiniame akcininkų susirinkime yra atviras. Slaptas balsavimas yra privalomas visiems akcininkams tais klausimais, dėl kurių nors vienas akcininkas pageidauja slaptos balsavimo ir jeigu tam pritaria akcininkai, kuriems priklausančios akcijos suteikia ne mažiau kaip 1/10 balsų šiame visuotiniame akcininkų susirinkime.

8. Visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimas laikomas priimtu, kai už jį gauta daugiau akcininkų balsų negu prieš, jeigu šis Įstatymas ar bendrovės įstatai nenustato didesnės daugumos.

9. Visuotinis akcininkų susirinkimas neturi teisės priimti sprendimų darbotvarėje nepaskelbtais klausimais, išskyrus atvejus, kai jame dalyvauja visi akcininkai, kuriems priklausančios akcijos suteikia balsavimo teisę, ir nė vienas akcininkas nebalsavo raštu.

28 straipsnis. Sprendimai, priimami kvalifikuota balsų dauguma

1. Visuotinis akcininkų susirinkimas kvalifikuota balsų dauguma, kuri negali būti mažesnė kaip 2/3 visų susirinkime dalyvaujančių akcininkų akcijų suteikiamų balsų, priima sprendimus:

1) keisti bendrovės įstatus, išskyrus šiame Įstatyme nustatytas išimtis;

2) nustatyti bendrovės išleidžiamų akcijų klasę, skaičių, nominalią vertę ir minimalią emisijos kainą;

3) konvertuoti bendrovės vienos klasės akcijas į kitos, tvirtinti akcijų konvertavimo tvarką;

4) keisti uždarnosios akcinės bendrovės akcijų sertifikatus į akcijas;

5) dėl pelno (nuostolių) paskirstymo;

6) dėl rezervų sudarymo, naudojimo, sumažinimo ir naikinimo;

7) išleisti konvertuojamąsias obligacijas;

- 8) padidinti įstatinį kapitalą;
 - 9) sumažinti įstatinį kapitalą, išskyrus šiame Įstatyme nustatytas išimtis;
 - 10) dėl bendrovės reorganizavimo ar atskyrimo ir reorganizavimo ar atskyrimo sąlygų patvirtinimo;
 - 11) dėl bendrovės pertvarkymo;
 - 12) dėl bendrovės restruktūrizavimo;
 - 13) dėl bendrovės likvidavimo ir likvidavimo atšaukimo, išskyrus šiame Įstatyme nustatytas išimtis.
2. Kvalifikuota balsų dauguma, kuri negali būti mažesnė kaip 3/4 visų visuotiniame akcininkų susirinkime dalyvaujančių ir turinčių balsavimo teisę sprendžiant šį klausimą akcininkų akcijų suteikiamų balsų, priimamas sprendimas atšaukti visiems akcininkams pirmumo teisę įsigyti bendrovės išleidžiamų konkrečios emisijos akcijų ar bendrovės išleidžiamų konkrečios emisijos konvertuojamųjų obligacijų.
3. Bendrovės įstatai gali numatyti ir didesnę nei 2/3 kvalifikuotą balsų daugumą, reikalingą šio straipsnio 1 dalyje nurodytiems sprendimams priimti, bei didesnę nei 3/4 balsų daugumą, reikalingą šio straipsnio 2 dalyje nurodytam sprendimui priimti.

29 straipsnis. Visuotinio akcininkų susirinkimo protokolas

1. Visuotiniai akcininkų susirinkimai turi būti protokoluojami. Protokolas gali būti nerašomas, kai priimtus sprendimus pasirašo visi bendrovės akcininkai, taip pat kai bendrovėje yra vienas akcininkas.
2. Protokolą pasirašo visuotinio akcininkų susirinkimo pirmininkas ir sekretorius, kartu gali pasirašyti ir visuotinio akcininkų susirinkimo įgalioti asmenys. Kai susirinkimo sekretorius nerenkamas, protokolą pasirašo susirinkimo pirmininkas. Kai visi dalyvaujantys susirinkime akcininkai balsavo raštu, protokolą pagal gautus balsus surašo ir pasirašo bendrovės vadovas.
3. Protokolas turi būti surašytas ir pasirašytas ne vėliau kaip per 7 dienas nuo visuotinio akcininkų susirinkimo dienos.
4. Visuotiniame akcininkų susirinkime dalyvavę asmenys turi teisę susipažinti su protokolu ir per 3 dienas nuo susipažinimo su juo momento, bet ne vėliau kaip per 10 dienų nuo visuotinio akcininkų susirinkimo dienos raštu pateikti savo pastabas ar nuomonę dėl protokole išdėstytų faktų ir protokolo surašymo.
5. Prie protokolo turi būti pridedama: visuotiniame akcininkų susirinkime dalyvavusių akcininkų registravimo sąrašas; įgaliojimai ir kiti dokumentai, patvirtinantys asmenų teisę balsuoti; iš anksto raštu balsavusių akcininkų bendrieji balsavimo biuleteniai; dokumentai, įrodantys, kad akcininkai buvo informuoti apie visuotinio akcininkų susirinkimo sušaukimą; pastabos dėl protokolo ir protokolą pasirašiusių asmenų išvada dėl šių pastabų.
6. Jeigu bendrovės visų akcijų savininkas yra vienas asmuo, jo raštiški sprendimai prilyginami visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimams.
7. Protokolai ar kiti dokumentai, kuriais įforminti visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimai, yra oficialūs dokumentai. Jie saugomi ir tvarkomi Archyvų įstatymo nustatyta tvarka. Šių dokumentų klastojimas baudžiamas įstatymų nustatyta tvarka.

30 straipsnis. Bendrasis balsavimo biuletenis

1. Jei balsavimo teisę turintys akcininkai raštu pareikalauja, bendrovė turi parengti ir ne vėliau kaip likus 10 dienų iki visuotinio akcininkų susirinkimo išsiųsti bendruosius balsavimo biuletenius to pareikalavusiems akcininkams registruotu laišku ar įteikti juos asmeniškai pasirašytinai.
2. Bendrajame balsavimo biuletenyje turi būti nurodyta:
 - 1) visų iki bendrojo balsavimo biuletenio išsiuntimo dienos pasiūlytų sprendimų projektai. Jie turi būti suformuluoti taip, kad akcininkas galėtų balsuoti už ar prieš sprendimą;
 - 2) kandidatai į visuotinio akcininkų susirinkimo renkamų bendrovės organų narius, įmonės kandidatės į renkamą audito įmonę. Kandidatai turi būti nurodyti taip, kad akcininkas galėtų pažymėti, už kurį kandidatą balsuoja ar kiek balsų skiria kiekvienam kandidatui.
3. Bendrajame balsavimo biuletenyje turi būti nurodytas akcininko fizinio asmens vardas, pavardė ir asmens kodas, akcininko juridinio asmens – pavadinimas ir kodas.
4. Užpildytą bendrąjį balsavimo biuletenį turi pasirašyti akcininkas arba kitas asmuo, turintis teisę balsuoti šiam akcininkui priklausančiomis akcijomis.
5. Bendrasis balsavimo biuletenis laikomas galiojančiu ir negali būti atšauktas, jeigu jis atitinka šio straipsnio 3 ir 4 dalyse nustatytus reikalavimus ir bendrovė jį gavo iki visuotinio akcininkų susirinkimo.
6. Jeigu bendrasis balsavimo biuletenis neatitinka šio straipsnio 3 ir 4 dalyse nustatytų reikalavimų, laikoma, kad akcininkas iš anksto nebalsavo.
7. Jeigu bendrasis balsavimo biuletenis užpildytas taip, kad atskiru klausimu neįmanoma nustatyti akcininko valios, laikoma, kad akcininkas šiuo klausimu iš anksto nebalsavo.

31 straipsnis. Stebėtojų tarybos sudarymas

1. Stebėtojų taryba yra kolegialus bendrovės veiklos priežiūrą atliekantis organas. Stebėtojų tarybai vadovauja jos pirmininkas.

2. Stebėtojų tarybos narių skaičių nustato bendrovės įstatai. Turi būti ne mažiau kaip 3 ir ne daugiau kaip 15 stebėtojų tarybos narių.
3. Stebėtojų tarybą renka visuotinis akcininkų susirinkimas. Renkant stebėtojų tarybos narius, kiekvienas akcininkas turi tokį balsų skaičių, kuris lygus balsų skaičiaus, kurį suteikia jam priklausančios akcijos, ir renkamų stebėtojų tarybos narių skaičiaus sandaugai. Šiuos balsus akcininkas skirsto savo nuožiūra – už vieną ar kelis kandidatus. Išrenkami daugiau balsų surinkę kandidatai. Jei kandidatų, surinkusių po lygiai balsų, yra daugiau nei laisvų vietų stebėtojų taryboje, rengiamas pakartotinis balsavimas, kuriame kiekvienas akcininkas gali balsuoti tik už vieną iš lygų balsų skaičių surinkusių kandidatų.
4. Stebėtojų taryba renkama bendrovės įstatuose nustatytam, bet ne ilgesniam kaip 4 metų laikotarpiui. Stebėtojų taryba savo funkcijas atlieka įstatuose nustatytą laiką arba iki bus išrinkta nauja stebėtojų taryba, bet ne ilgiau kaip iki stebėtojų tarybos kadencijos pabaigos metais vykšančio eilinio visuotinio akcininkų susirinkimo. Stebėtojų tarybos nario kadencijų skaičius neribojamas.
5. Stebėtojų taryba iš savo narių renka stebėtojų tarybos pirmininką.
6. Stebėtojų tarybos nariu negali būti:
 - 1) bendrovės, dukterinės bendrovės ir šią bendrovę patronuojančios bendrovės vadovas;
 - 2) bendrovės, dukterinės bendrovės ir šią bendrovę patronuojančios bendrovės valdybos narys;
 - 3) asmuo, kuris pagal teisės aktus neturi teisės eiti šių pareigų.
7. Stebėtojų taryba ar jos nariai savo veiklą pradeda pasibaigus stebėtojų tarybą ar jos narius išrinkusiam visuotiniam akcininkų susirinkimui.
8. Kai bendrovės įstatai keičiami dėl stebėtojų tarybos sudarymo ar jos narių skaičiaus padidinimo, naujai išrinkti stebėtojų tarybos nariai savo veiklą gali pradėti tik nuo pakeistų įstatų įregistravimo dienos. Šiuo atveju sprendimo dėl įstatų pakeitimo priėmimas ir naujų stebėtojų tarybos narių rinkimas gali vykti tame pačiame visuotiniame akcininkų susirinkime, jei tai numatyta susirinkimo darbotvarkėje.
9. Visuotinis akcininkų susirinkimas gali atšaukti visą stebėtojų tarybą arba pavienius jos narius nesibaigus stebėtojų tarybos kadencijai.
10. Stebėtojų tarybos narys gali atsistatydinti iš pareigų kadencijai nesibaigus, apie tai ne vėliau kaip prieš 14 dienų raštu įspėjęs bendrovę.
11. Jeigu stebėtojų tarybos narys atšaukiamas, atsistatydina ar dėl kitų priežasčių nustoja eiti pareigas ir akcininkai, kuriems priklausančios akcijos suteikia ne mažiau kaip 1/10 visų balsų, pavienių stebėtojų tarybos narių rinkimui prieštarauja, stebėtojų taryba netenka įgaliojimų ir turi būti renkama visa stebėtojų taryba. Jeigu renkami pavieniai stebėtojų tarybos nariai, jie renkami tik iki veikiančios stebėtojų tarybos kadencijos pabaigos.
12. Už veiklą stebėtojų taryboje jos nariams gali būti mokamos tantjemos šio Įstatymo 59 straipsnyje nustatyta tvarka.

32 straipsnis. Stebėtojų tarybos kompetencija ir sprendimų priėmimas

1. Stebėtojų taryba:
 - 1) renka valdybos narius (jei valdyba nesudaroma – bendrovės vadovą) ir atšaukia juos iš pareigų. Jei bendrovė dirba nuostolingai, stebėtojų taryba privalo svarstyti, ar valdybos nariai (jei valdyba nesudaroma – bendrovės vadovas) tinka eiti pareigas;
 - 2) prižiūri valdybos ir bendrovės vadovo veiklą;
 - 3) pateikia visuotiniam akcininkų susirinkimui atsiliepimus ir pasiūlymus dėl bendrovės veiklos strategijos, metinės finansinės atskaitomybės, pelno paskirstymo projekto ir bendrovės metinio pranešimo, taip pat valdybos bei bendrovės vadovo veiklos;
 - 4) teikia siūlymus valdybai ir bendrovės vadovui atšaukti jų sprendimus, kurie prieštarauja įstatymams ir kitiems teisės aktams, bendrovės įstatams ar visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimams;
 - 5) sprendžia kitus bendrovės įstatuose, taip pat visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimuose stebėtojų tarybos kompetencijai priskirtus bendrovės ir jos valdymo organų veiklos priežiūros klausimus.
2. Stebėtojų taryba neturi teisės šio Įstatymo ir bendrovės įstatų jos kompetencijai priskirtų funkcijų pavesti ar perduoti vykdyti kitiems bendrovės organams.
3. Stebėtojų taryba turi teisę prašyti bendrovės valdybą ir bendrovės vadovą pateikti su bendrovės veikla susijusius dokumentus.
4. Stebėtojų tarybos nariai privalo saugoti komercines (gamybines) paslaptis, kurias jie sužinojo būdami stebėtojų tarybos nariais.
5. Stebėtojų tarybos posėdžius šaukia stebėtojų tarybos pirmininkas. Stebėtojų tarybos posėdžiai taip pat gali būti šaukiami ne mažiau kaip 1/3 stebėtojų tarybos narių sprendimu.
6. Stebėtojų tarybos nariai turi lygias teises. Balsavimo metu kiekvienas narys turi vieną balsą. Balsams „už“ ir „prieš“ pasiskirsčius po lygiai, lemia stebėtojų tarybos pirmininko balsas.
7. Stebėtojų tarybos narys savo valią – už ar prieš balsuojamą sprendimą, su kurio projektu jis susipažinęs – gali pranešti balsuodamas raštu. Balsavimui raštu prilyginamas balsavimas telekomunikacijų galiniais įrenginiais, jeigu yra užtikrinta teksto apsauga ir galima identifikuoti parašą.

8. Stebėtojų taryba gali priimti sprendimus ir jos posėdis laikomas įvykusi, kai posėdyje dalyvauja daugiau kaip pusė stebėtojų tarybos narių. Iš anksto balsavę stebėtojų tarybos nariai laikomi dalyvavusiais posėdyje. Stebėtojų tarybos sprendimas yra priimtas, kai už jį gauta daugiau balsų negu prieš, jeigu bendrovės įstatai nenustato didesnės daugumos. Nutarimas atšaukti valdybos narį gali būti priimtas, jei už jį balsuoja ne mažiau kaip 2/3 posėdyje dalyvaujančių stebėtojų tarybos narių.

9. Stebėtojų tarybos posėdžiai turi būti protokoluojami.

10. Stebėtojų tarybos darbo tvarką nustato stebėtojų tarybos priimtas jos darbo reglamentas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. X-750, 2006-07-11, Žin., 2006, Nr. 82-3252 (2006-07-27)

33 straipsnis. Valdybos sudarymas

1. Valdyba yra kolegialus bendrovės valdymo organas.

2. Valdybos narių skaičių nustato bendrovės įstatai. Turi būti ne mažiau kaip 3 valdybos nariai.

3. Valdybą renka stebėtojų taryba bendrovės įstatuose nustatytam, bet ne ilgesniam kaip 4 metų laikotarpiui. Jeigu stebėtojų taryba nesudaroma, valdybą renka visuotinis akcininkų susirinkimas šio Įstatymo 31 straipsnio 3 dalies stebėtojų tarybos rinkimams nustatyta tvarka. Jeigu renkami pavieniai valdybos nariai, jie renkami tik iki veikiančios valdybos kadencijos pabaigos.

4. Valdyba iš savo narių renka valdybos pirmininką.

5. Valdyba savo funkcijas atlieka įstatuose nustatytą laiką arba iki bus išrinkta ir pradės dirbti nauja valdyba, bet ne ilgiau kaip iki valdybos kadencijos pabaigos metais vykšančio eilinio visuotinio akcininkų susirinkimo.

6. Valdybos nariu gali būti renkamas tik fizinis asmuo. Valdybos nario kadencijų skaičius neribojamas. Bendrovės valdybos nariu negali būti:

1) bendrovės, dukterinės bendrovės ar šią bendrovę patrunuojančios bendrovės stebėtojų tarybos narys;

2) asmuo, kuris pagal teisės aktus neturi teisės eiti šių pareigų.

7. Valdyba ar jos nariai savo veiklą pradeda pasibaigus valdybą ar jos narius išrinkusiems visuotiniam akcininkų susirinkimui ar stebėtojų tarybos posėdžiui.

8. Kai bendrovės įstatai keičiami dėl valdybos sudarymo ar jos narių skaičiaus padidinimo, naujai išrinkti valdybos nariai savo veiklą gali pradėti tik nuo pakeistų įstatų įregistravimo dienos. Šiuo atveju sprendimo pakeisti įstatus priėmimas ir naujų valdybos narių rinkimas gali vykti tame pačiame visuotiniame akcininkų susirinkime, jei tai numatyta susirinkimo darbotvarkėje.

9. Stebėtojų taryba (jei stebėtojų taryba nesudaroma – visuotinis akcininkų susirinkimas) gali atšaukti visą valdybą arba pavienius jos narius nesibaigus jų kadencijai.

10. Valdybos narys gali atsistatydinti iš pareigų kadencijai nesibaigus, apie tai ne vėliau kaip prieš 14 dienų raštu įspėjęs bendrovę.

11. Už veiklą valdyboje jos nariams gali būti mokamos tantjemos šio Įstatymo 59 straipsnyje nustatyta tvarka.

34 straipsnis. Valdybos kompetencija

1. Valdyba svarsto ir tvirtina:

1) bendrovės veiklos strategiją;

2) bendrovės metinį pranešimą;

3) bendrovės valdymo struktūrą ir darbuotojų pareigybes;

4) pareigybes, į kurias darbuotojai priimami konkurso tvarka;

5) bendrovės filialų ir atstovybių nuostatus.

2. Valdyba renka ir atšaukia bendrovės vadovą, nustato jo atlyginimą, kitas darbo sutarties sąlygas, tvirtina pareiginius nuostatus, skatina jį ir skiria nuobaudas.

3. Valdyba nustato informaciją, kuri laikoma bendrovės komercine (gamybine) paslaptimi. Komercine (gamybine) paslaptimi negali būti laikoma informacija, kuri pagal šį ir kitus įstatymus turi būti vieša.

4. Valdyba priima:

1) sprendimus bendrovei tapti kitų juridinių asmenų steigėja, dalyve;

2) sprendimus steigti bendrovės filialus ir atstovybes;

3) sprendimus dėl ilgalaikio turto, kurio balansinė vertė didesnė kaip 1/20 bendrovės įstatinio kapitalo, investavimo, perleidimo, nuomos (skaičiuojama atskirai kiekvienai sandorio rūšiai);

4) sprendimus dėl ilgalaikio turto, kurio balansinė vertė didesnė kaip 1/20 bendrovės įstatinio kapitalo, įkeitimo ir hipotekos (skaičiuojama bendra sandorių suma);

5) sprendimus dėl kitų asmenų prievolių, kurių suma didesnė kaip 1/20 bendrovės įstatinio kapitalo, įvykdymo laidavimo ar garantavimo;

6) sprendimus įsigyti ilgalaikio turto už kainą, didesnę kaip 1/20 bendrovės įstatinio kapitalo;

7) įmonių restruktūrizavimo įstatymo nustatytais atvejais – sprendimą restruktūrizuoti bendrovę;

- 8) kitus bendrovės įstatuose ar visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimuose valdybos kompetencijai priskirtus sprendimus.
5. Įstatuose gali būti numatyta, kad valdyba, prieš priimdama šio straipsnio 4 dalies 3, 4, 5 ir 6 punktuose nurodytus sprendimus, turi gauti visuotinio akcininkų susirinkimo pritarimą. Visuotinio akcininkų susirinkimo pritarimas nepanaikina valdybos atsakomybės už priimtus sprendimus.
6. Valdyba, prieš priimdama sprendimą investuoti lėšas ar kitą turtą į kitą juridinį asmenį, turi apie tai pranešti kreditoriams, su kuriais bendrovė yra neatsiskaičiusi per nustatytą terminą, jeigu bendra įsiskolinimo suma šiems kreditoriams yra didesnė kaip 1/20 bendrovės įstatinio kapitalo.
7. Valdyba analizuoja ir vertina bendrovės vadovo pateiktą medžiagą apie:
- 1) bendrovės veiklos strategijos įgyvendinimą;
 - 2) bendrovės veiklos organizavimą;
 - 3) bendrovės finansinę būklę;
 - 4) ūkinės veiklos rezultatus, pajamų ir išlaidų sąmatas, inventorizacijos ir kitus turto pasikeitimo apskaitos duomenis.
8. Valdyba analizuoja, vertina bendrovės metinės finansinės atskaitomybės projektą bei pelno (nuostolių) paskirstymo projektą ir kartu su bendrovės metiniu pranešimu teikia juos stebėtojų tarybai bei visuotiniam akcininkų susirinkimui. Valdyba nustato bendrovėje taikomus materialiojo turto nusidėvėjimo ir nematerialiojo turto amortizacijos skaičiavimo metodus.
9. Valdyba atsako už visuotinių akcininkų susirinkimų sušaukimą ir rengimą laiku.
10. Valdyba privalo pateikti stebėtojų tarybai jos prašomus su bendrovės veikla susijusius dokumentus.
11. Valdybos nariai privalo saugoti bendrovės komercines (gamybines) paslaptis, kurias sužinojo būdami valdybos nariais.
12. Valdybos darbo tvarką nustato jos priimtas valdybos darbo reglamentas.
- Straipsnio pakeitimai:*
Nr. X-750, 2006-07-11, Žin., 2006, Nr. 82-3252 (2006-07-27)

35 straipsnis. Valdybos sprendimų priėmimas

1. Valdybos posėdžio šaukimo iniciatyvos teisę turi kiekvienas valdybos narys.
2. Balsavimo metu kiekvienas narys turi vieną balsą. Balsams „už“ ir „prieš“ pasiskirsčius po lygiai, lemia valdybos pirmininko balsas.
3. Valdybos narys savo valią – už ar prieš balsuojamą sprendimą, su kurio projektu jis susipažinęs, gali pranešti balsuodamas iš anksto raštu. Balsavimui raštu prilyginamas balsavimas telekomunikacijų galiniais įrenginiais, jeigu yra užtikrinta teksto apsauga ir galima identifikuoti parašą.
4. Valdyba gali priimti sprendimus ir jos posėdis laikomas įvykusi, kai jame dalyvauja daugiau kaip 2/3 valdybos narių, jei bendrovės įstatuose nenustatytas didesnis dalyvaujančių posėdyje šių narių skaičius. Iš anksto balsavę valdybos nariai laikomi dalyvaujančiais posėdyje. Valdybos sprendimas yra priimtas, kai už jį gauta daugiau balsų už negu prieš, jeigu bendrovės įstatatai nenustato didesnės daugumos.
5. Valdybos narys neturi teisės balsuoti, kai valdybos posėdyje sprendžiamas su jo veikla valdyboje susijęs ar jo atsakomybės klausimas.
6. Valdyba į kiekvieną savo posėdį turi pakviesti bendrovės vadovą, jei jis nėra valdybos narys, ir sudaryti jam galimybes susipažinti su informacija darbotvarkės klausimais.
7. Valdybos posėdžiai turi būti protokoluojami.

36 straipsnis. Neteko galios nuo 2006 m. liepos 27 d.

Straipsnio pakeitimai:
Nr. X-750, 2006-07-11, Žin., 2006, Nr. 82-3252 (2006-07-27)

37 straipsnis. Bendrovės vadovas

1. Bendrovės vadovas yra vienasmenis bendrovės valdymo organas.
2. Bendrovės vadovu turi būti fizinis asmuo. Bendrovės vadovu negali būti asmuo, kuris pagal teisės aktus neturi teisės eiti tokių pareigų.
3. Bendrovės vadovą renka ir atšaukia bei atleidžia iš pareigų, nustato jo atlyginimą, tvirtina pareiginius nuostatus, skatina jį ir skiria nuobaudas bendrovės valdyba (jei valdyba nesudaroma – stebėtojų taryba, o jei nesudaroma ir stebėtojų taryba – visuotinis akcininkų susirinkimas). Bendrovės vadovas pradeda eiti pareigas nuo jo išrinkimo, jeigu su juo sudarytoje sutartyje nenustatyta kitaip. Apie bendrovės vadovo išrinkimą ar atšaukimą bei sutarties su juo pasibaigimą kitais pagrindais jį išrinkusio ar atšaukusio bendrovės organo įgaliotas asmuo ne vėliau kaip per 5 dienas privalo pranešti juridinių asmenų registro tvarkytojui.
4. Su bendrovės vadovu sudaroma darbo sutartis. Sutartį su bendrovės vadovu bendrovės vardu pasirašo valdybos pirmininkas ar kitas valdybos įgaliotas narys (jei valdyba nesudaroma – stebėtojų tarybos pirmininkas ar kitas stebėtojų tarybos įgaliotas narys, o jei nesudaroma ir stebėtojų taryba – visuotinio akcininkų susirinkimo įgaliotas asmuo). Sutartį

su bendrovės vadovu, kuris yra bendrovės valdybos pirmininkas, pasirašo valdybos įgaliotas valdybos narys. Su bendrovės vadovu gali būti sudaryta jo visiškos materialinės atsakomybės sutartis. Bendrovės vadovą išrinkusiam organui priėmus sprendimą atšaukti vadovą, su juo sudaryta darbo sutartis nutraukiama. Darbo ginčai tarp bendrovės vadovo ir bendrovės nagrinėjami teisme.

5. Bendrovės vadovas savo veikloje vadovaujasi įstatymais, kitais teisės aktais, bendrovės įstatais, visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimais, stebėtojų tarybos bei valdybos sprendimais ir pareiginiiais nuostatais.
6. Bendrovės vadovas organizuoja kasdieninę bendrovės veiklą, priima į darbą ir atleidžia darbuotojus, sudaro ir nutraukia su jais darbo sutartis, skatina juos ir skiria nuobaudas.
7. Bendrovės vadovas nustato bendrovėje taikomus turto nusidėvėjimo skaičiavimo normatyvus.
8. Bendrovės vadovas veikia bendrovės vardu ir turi teisę vienvaldiškai sudaryti sandorius, išskyrus atvejus, kai bendrovės įstatuose nustatytas kiekybinis atstovavimas bendrovei. Šio įstatymo 34 straipsnio 4 dalies 3, 4, 5 ir 6 punktuose nurodytus sandorius bendrovės vadovas gali sudaryti, kai yra bendrovės valdybos (jei bendrovėje valdyba sudaroma) sprendimas šiuos sandorius sudaryti. Jei bendrovėje valdyba nesudaroma, bendrovės vadovas priima sprendimus ir atlieka veiksmus, nustatytus šio įstatymo 34 straipsnio 1, 3, 4, 5, 6, 8, 9 ir 10 dalyse.
9. Bendrovės vadovas privalo saugoti bendrovės komercines (gamybines) paslaptis, kurias sužinojo eidamas šias pareigas.
10. Bendrovės vadovas atsako už:
 - 1) bendrovės veiklos organizavimą bei jos tikslų įgyvendinimą;
 - 2) metinės finansinės atskaitomybės sudarymą ir bendrovės metinio pranešimo parengimą;
 - 3) sutarties su audito įmone sudarymą, kai auditas privalomas pagal įstatymus ar bendrovės įstatus;
 - 4) informacijos ir dokumentų pateikimą visuotiniam akcininkų susirinkimui, stebėtojų tarybai ir valdybai šio įstatymo nustatytais atvejais ar jų prašymu;
 - 5) bendrovės dokumentų ir duomenų pateikimą juridinių asmenų registro tvarkytojui;
 - 6) akcinės bendrovės dokumentų pateikimą Vertybinių popierių komisijai ir Lietuvos centriniam vertybinių popierių depozitoriumui;
 - 7) šiame įstatyme nustatytos informacijos viešą paskelbimą įstatuose nurodytame dienraštyje;
 - 8) informacijos pateikimą akcininkams;
 - 9) kitų šiame ir kituose įstatymuose bei teisės aktuose, taip pat bendrovės įstatuose ir bendrovės vadovo pareiginiuose nuostatuose nustatytų pareigų vykdymą.
11. Uždarosios akcinės bendrovės vadovas atsako už akcininkų nematerialių akcijų savininkų asmeninių vertybinių popierių sąskaitų tvarkymą ir materialių akcijų savininkų registravimą bendrovėje, išskyrus atvejus, kai nematerialių akcijų apskaita yra perduota sąskaitų tvarkytojams.
12. Kai visas bendrovės akcijas įsigyja vienas asmuo arba bendrovės visų akcijų savininkas perleidžia visas ar dalį bendrovės akcijų kitiems asmenims, bendrovės vadovas apie tai ne vėliau kaip per 5 dienas nuo šio įstatymo 14 straipsnio 4 dalyje nurodyto pranešimo gavimo dienos turi pranešti juridinių asmenų registro tvarkytojui.
13. Bendrovės vadovas turi užtikrinti, kad auditoriui būtų pateikti visi sutartyje su audito įmone nurodytam patikrinimui reikalingi bendrovės dokumentai.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. X-750, 2006-07-11, Žin., 2006, Nr. 82-3252 (2006-07-27)

ŠEŠTASIS skirsnis. BENDROVĖS KAPITALAS

38 straipsnis. Bendrovės nuosavo kapitalo sudėtis

1. Bendrovės nuosavą kapitalą sudaro:
 - 1) apmokėto įstatinio kapitalo dydis;
 - 2) akcijų priedai (akcijų nominalios vertės perviršis);
 - 3) perkainojimo rezervas;
 - 4) privalomasis rezervas;
 - 5) rezervas savoms akcijoms įsigyti;
 - 6) kiti rezervai;
 - 7) nepaskirstytasis rezultatas – pelnas (nuostoliai).
2. Įstatinio kapitalo dydis yra lygus visų pasirašytų bendrovės akcijų nominalių verčių sumai.
3. Jeigu bendrovės nuosavas kapitalas tapo mažesnis kaip 1/2 įstatuose nurodyto įstatinio kapitalo dydžio, valdyba (jei valdyba nesudaroma – bendrovės vadovas) ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo dienos, kurią sužinojo ar turėjo sužinoti apie susidariusią padėtį, privalo sušaukti visuotinį akcininkų susirinkimą, kuris turi svarstyti klausimus dėl sprendimų, nurodytų šio įstatymo 59 straipsnio 9 dalies 2 punkte ir 10 dalyje. Bendrovėje susidariusi padėtis turi būti ištaisyta ne vėliau kaip per 6 mėnesius nuo dienos, kurią valdyba sužinojo ar turėjo sužinoti apie susidariusią padėtį.
4. Jeigu visuotinis akcininkų susirinkimas šio straipsnio 3 dalyje nurodytu atveju nepriėmė sprendimo ištaisyti bendrovėje susidariusią padėtį ar tokia padėtis nebuvo ištaisyta per 6 mėnesius nuo dienos, kurią valdyba sužinojo ar turėjo sužinoti apie susidariusią padėtį, bendrovės valdyba (jei valdyba nesudaroma – bendrovės vadovas) ne vėliau kaip per 2 mėnesius nuo įvykusio visuotinio akcininkų susirinkimo dienos privalo kreiptis į teismą dėl bendrovės įstatinio kapitalo

sumažinimo suma, kuria nuosavas kapitalas tapo mažesnis už įstatinį kapitalą, tačiau, jeigu po sumažinimo įstatinis kapitalas būtų mažesnis už šio Įstatymo 2 straipsnyje nustatytą minimalų įstatinio kapitalo dydį, jis gali būti mažinamas tik iki šio Įstatymo 2 straipsnyje nustatyto minimalaus įstatinio kapitalo dydžio.

5. Įsiteisėjus teismo sprendimui sumažinti bendrovės įstatinį kapitalą, bendrovės valdyba (jei valdyba nesudaroma – bendrovės vadovas) bendrovės įstatuose privalo atitinkamai pakeisti įstatinio kapitalo dydį bei akcijų skaičių ar (ir) nominalią vertę, taip pat anuliuoti akcijas. Pirmiausia anuliuojamos bendrovės įgytos savos akcijos. Jei to nepakanka, sumažinamos likusių akcijų nominalios vertės ar (ir) anuliuojama dalis akcijų. Akcijų skaičius visiems akcininkams mažinamas proporcingai skaičiui jiems nuosavybės teise priklausančių bendrovės akcijų, kurias jie turi pakeistų bendrovės įstatų įregistravimo juridinių asmenų registre dienos pabaigoje. Pakeisti bendrovės įstatai, pasirašyti valdybos pirmininko (jei valdyba nesudaroma – bendrovės vadovo), turi būti pateikti juridinių asmenų registro tvarkytojui ne vėliau kaip per 30 dienų nuo teismo sprendimo įsiteisėjimo. Kartu su įstatymų nustatytais dokumentais juridinių asmenų registro tvarkytojui turi būti pateiktas dokumentas, patvirtinantis akcijų anuliovimą, jeigu akcijos anuliuojamos.

39 straipsnis. Rezervai ir akcijų priedai

1. Bendrovėje sudaromi rezervai iš paskirstytojo pelno, taip pat perkainojimo rezervas.

2. Privalomasis rezervas sudaromas iš paskirstytojo pelno. Jis turi būti ne mažesnis kaip 1/10 įstatinio kapitalo dydžio ir gali būti naudojamas tik bendrovės nuostoliams padengti. Privalomojo rezervo dalis, viršijanti 1/10 įstatinio kapitalo, skirstant kitų finansinių metų pelną gali būti perskirstyta. Panaudojus privalomąjį rezervą nuostoliams padengti, jo dydis atkuriamas šio Įstatymo 59 straipsnio 5 dalyje nustatyta tvarka iš paskirstytojo pelno.

3. Šio Įstatymo 54 straipsnio 6 dalyje nustatyto dydžio bendrovės rezervas savoms akcijoms įsigyti sudaromas iš paskirstytojo pelno.

4. Kiti rezervai sudaromi iš paskirstytojo pelno ir naudojami konkrečioms bendrovės tikslams įgyvendinti.

5. Šio straipsnio 3 ir 4 dalyse nurodyti rezervai gali būti sudaromi tik po to, kai yra padarytas šio Įstatymo 59 straipsnio 5 dalyje nustatyto dydžio atskaitymas į privalomąjį rezervą, ir gali būti naudojami bendrovės nuostoliams padengti bei įstatiniam kapitalui didinti.

6. Jeigu šio straipsnio 3 ir 4 dalyse nurodyti rezervai nepanaudoti ir nenumatoma jų panaudoti, skirstant kitų finansinių metų pelną jie gali būti perskirstyti.

7. Perkainojimo rezervas – tai ilgalaikio materialiojo turto ir finansinio turto vertės padidėjimo suma, gauta perkainojus turtą. Perkainojimo rezervas mažinamas, kai perkainotas turtas nukainojamas, nurašomas, nudėvimas ar perleidžiamas kitų asmenų nuosavybėn. Perkainojimo rezervo dalimi, sudaryta perkainojus materialųjį turtą, gali būti didinamas įstatinis kapitalas. Iš perkainojimo rezervo negali būti mažinami nuostoliai. Kai perkainojamas finansinis turtas, perkelta į perkainojimo rezervą perkainojimo suma negalima didinti įstatinio kapitalo.

8. Akcijų priedai (nominalios vertės perviršis) – bendrovės nuosavo kapitalo dalis, lygi akcijų emisijos kainos ir nominalios vertės skirtumui. Akcijų priedai gali būti naudojami bendrovės įstatiniam kapitalui didinti ir nuostoliams dengti.

40 straipsnis. Akcijos

1. Akcijos – tai vertybiniai popieriai, patvirtinantys jų savininko (akcininko) teisę dalyvauti valdant bendrovę, jeigu įstatymai nenustato ko kita, teisę gauti dividendą, teisę į dalį bendrovės turto, likusio po jos likvidavimo, ir kitas įstatymų nustatytas teises.

2. Visos bendrovių akcijos yra vardinės.

3. Akcijos pagal jų savininkams suteikiamas teises skirstomos į klases.

4. Skirtingų klasių akcijų suteikiamos teisės turi būti nurodytos bendrovės įstatuose. Visų tos pačios klasės akcijų nominalios vertės ir suteikiamos teisės turi būti vienodos.

5. Akcija į dalis nedalijama. Jei viena akcija priklauso keliems savininkams, tai visi jos savininkai laikomi vienu akcininku. Akcininkui šiuo atveju atstovauja vienas iš akcijos savininkų pagal visų rašytinį įgaliojimą, patvirtintą notaro. Pagal akcininko prievolės akcijos savininkai atsako solidariai.

6. Akcijos nominali vertė turi būti išreikšta litais be centų.

7. Akcinių bendrovių akcijos gali būti tik nematerialios.

8. Uždarųjų akcinių bendrovių akcijos gali būti nematerialios arba materialios.

9. Nematerialios akcijos savininkas (akcininkas) yra asmuo, kurio vardu atidaryta asmeninė vertybinių popierių sąskaita, išskyrus įstatymų nustatytas išimtis.

10. Materialios akcijos savininkas (akcininkas) yra akcijoje nurodytas asmuo.

11. Materialioje akcijoje turi būti nurodyta:

1) pavadinimas „Akcija“, akcijos klasė ir akcijos numeris;

2) uždarnosios akcinės bendrovės pavadinimas ir kodas;

3) akcijos nominali vertė;

4) privilegijuotosios akcijos dividendo dydis, balsavimo ir kitos teisės;

5) akcijos išleidimo data;

- 6) akcijos savininko vardas, pavardė ir asmens kodas (juridinio asmens pavadinimas, teisinė forma, kodas ir buveinė).
12. Uždarnosios akcinės bendrovės įstatuose gali būti nustatyta, kad vietoj materialių akcijų akcininkams išduodami akcijų sertifikatai.
13. Akcijų sertifikate turi būti nurodyta:
 - 1) pavadinimas „Akcijų sertifikatas“ ir sertifikato numeris;
 - 2) uždarnosios akcinės bendrovės pavadinimas ir kodas;
 - 3) akcijų, kurias atitinka sertifikatas, skaičius;
 - 4) akcijos nominali vertė;
 - 5) akcijų klasė;
 - 6) privilegijuotųjų akcijų dividendo dydis, balsavimo ir kitos teisės;
 - 7) išdavimo data;
 - 8) akcijų sertifikato savininko vardas, pavardė ir asmens kodas (juridinio asmens pavadinimas, teisinė forma, kodas ir buveinė).
14. Materiali akcija patvirtinama valdybos pirmininko (jei valdyba nesudaroma – bendrovės vadovo) parašu.
15. Akcijų sertifikatų apskaitai, perleidimui, keitimui, pripažinimui negaliojančiais taikomi šio Įstatymo materialioms akcijoms nustatyti reikalavimai.
16. Akcijos į antrinę apyvartą gali būti išleidžiamos tik visiškai jas apmokėjus emisijos kaina.
17. Bendrovė negali išleisti šiame Įstatyme nenumatytų akcijų, taip pat akcijų, kurias būtų galima keisti į obligacijas.

41 straipsnis. Akcininkų asmeninių vertybinių popierių sąskaitų tvarkymas

1. Bendrovės nematerialios akcijos yra fiksuojamos įrašais akcininkų asmeninėse vertybinių popierių sąskaitose.
2. Akcinės bendrovės akcininkų asmeninės vertybinių popierių sąskaitos tvarkomos vertybinių popierių rinką reglamentuojančių teisės aktų nustatyta tvarka.
3. Uždarųjų akcinių bendrovių akcininkų – nematerialių akcijų savininkų – asmeninių vertybinių popierių sąskaitų tvarkymo ir materialių akcijų savininkų registravimo uždarnosiose akcinėse bendrovėse taisyklės nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė ar jos įgaliota institucija. Uždarųjų akcinių bendrovių akcininkų – nematerialių akcijų savininkų – asmeninių vertybinių popierių sąskaitas tvarko jas išleidusi uždaroji akcinė bendrovė. Uždaroji akcinė bendrovė sutartimi gali perduoti akcijų asmeninių vertybinių popierių sąskaitų tvarkymą sąskaitų tvarkytojui. Su šia sutartimi uždaroji akcinė bendrovė turi supažindinti akcininkus.
4. Sąskaitų tvarkytojas, kuris yra atidaręs akcininko asmeninę vertybinių popierių sąskaitą, akcininko prašymu turi išduoti išrašą iš šios sąskaitos. Išrašė turi būti nurodytas akcijų skaičius bei kita teisės aktuose nustatyta informacija apie akcijas, kurios įrašytos į sąskaitą. Uždaroji akcinė bendrovė akcininko prašymu turi išduoti išrašą iš materialių akcijų savininkų registravimo dokumentų ir jame turi būti nurodytas akcijų skaičius bei kita teisės aktuose nustatyta informacija apie įrašytas akcijas.
5. Akcinė bendrovė turi teisę vertybinių popierių rinką reglamentuojančių teisės aktų nustatyta tvarka gauti iš sąskaitų tvarkytojų informaciją apie jų tvarkomose akcininkų asmeninėse vertybinių popierių sąskaitose įrašytas tos bendrovės akcijas, akcininkų sąrašus ir duomenis apie juos.

42 straipsnis. Paprastosios ir privilegijuotosios akcijos

1. Paprastosios akcijos sudaro pagrindinę bendrovės akcijų dalį. Privilegijuotosios akcijos gali sudaryti ne didesnę kaip 1/3 įstatinio kapitalo dalį. Visų paprastųjų akcijų nominalios vertės turi būti vienodos.
2. Visos paprastosios akcijos suteikia balso teisę. Paprastųjų akcijų savininkų teisė į dividendą įgyvendinama tik po to, kai yra įgyvendintos atitinkamos privilegijuotųjų akcijų savininkų turtinės teisės.
3. Tik paprastųjų akcijų savininkai turi teisę gauti naujų akcijų, kurios išleidžiamos, kai iš bendrovės nepaskirstytojo pelno ar sudarytų iš paskirstytojo pelno rezervų šio Įstatymo nustatyta tvarka didinamas įstatinis kapitalas. Jeigu įstatinis kapitalas didinamas iš akcijų priedų ar perkainojimo rezervo, privilegijuotųjų ir paprastųjų akcijų savininkai turi lygias teises gauti naujų akcijų.
4. Bendrovės paprastosios akcijos negali būti konvertuojamos į privilegijuotąsias akcijas. Bendrovei neleidžiama įstatuose ar akcijų pasirašymo sutartyje nustatyti dividendo dydį paprastųjų akcijų savininkams.
5. Bendrovės privilegijuotosios akcijos gali būti konvertuotos į paprastąsias akcijas visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimu, jei galimybė jas konvertuoti yra nustatyta bendrovės įstatuose ir jei kvalifikuota balsų dauguma šiam sprendimui balsuodami atskirai pritaria kiekvienos klasės akcijų savininkai. Konvertuodama privilegijuotąsias su kaupiamuoju dividendu akcijas į paprastąsias, bendrovė turi visiškai atsiskaityti su privilegijuotųjų akcijų savininkais arba įsipareigoti išskolinimą padengti ne vėliau kaip iki kitų finansinių metų pabaigos.
6. Bendrovės, kuri išleidžia privilegijuotąsias akcijas, įstatuose turi būti nustatytas konkretus (nekinamas) privilegijuotųjų akcijų dividendo dydis procentais, skaičiuojant nuo akcijos nominalios vertės.
7. Privilegijuotosios akcijos gali būti su kaupiamuoju arba su nekaupiamuoju dividendu, su balso teise ar be balso teisės. Tai nustatoma bendrovės įstatuose nurodant akcijų klases.

8. Privilegijuotųjų akcijų su kaupiamuoju dividendu savininkui garantuojama teisė į šiose akcijose nurodyto dydžio dividendą.
9. Jeigu dividendams skirtos paskirstytinojo pelno dalies nepakanka visam nustatytam dividendui privilegijuotųjų akcijų savininkams išmokėti, jiems išmokama proporcingai sumažinta suma. Privilegijuotųjų akcijų su kaupiamuoju dividendu savininkams neišmokėta suma perkeliama į kitus finansinius metus. Privilegijuotųjų akcijų su nekaupiamuoju dividendu savininkams neišmokėta suma į kitus finansinius metus neperkeliama.
10. Jeigu per 2 finansinius metus iš eilės bendrovė neskiria privilegijuotųjų akcijų su kaupiamuoju dividendu be balso teisės savininkams viso nustatyto dividendo, šios akcijos įgyja balso teisę iki tų finansinių metų, kuriais visiškai atsiskaityta su šių akcijų savininkais, pabaigos.

43 straipsnis. Darbuotojų akcijos

1. Bendrovė, jeigu tai yra nustatyta jos įstatuose, gali išleisti darbuotojų akcijų statusą turinčių paprastųjų akcijų emisiją. Ši emisija negali būti išleidžiama, kol nepasibaigęs akcijų pasirašytų bendrovės steigimo metu, apmokėjimo terminas.
2. Teisę įsigyti darbuotojų akcijų turi tokias akcijas išleidusios bendrovės darbuotojai, išskyrus darbuotojus, kurie yra šios bendrovės stebėtojų tarybos ar valdybos nariai arba bendrovės vadovas.
3. Akcijų pasirašymo sutartyje turi būti nustatytas terminas, per kurį darbuotojų akcijų savininkas gali perleisti akcijas tik kito bendrovės darbuotojo nuosavybėn. Šis apribojimas negali būti nustatytas ilgesniam kaip 3 metų laikotarpiui, skaičiuojant nuo akcijų pasirašymo dienos. Pasibaigus akcijų perleidimo apribojimo terminui, darbuotojų akcijos laikomos paprastosiomis akcijomis. Darbuotojų akcijas paveldėjus, šių akcijų statusas nesikeičia iki akcijų perleidimo apribojimo termino pabaigos.
4. Už pasirašytas akcijas darbuotojas turi įmokėti pradinį įnašą pinigais per akcijų pasirašymo sutartyje nustatytą terminą. Likusi įmokėti dalis gali būti apmokama atskaičiuojant iš darbo užmokesčio, jei darbuotojas to pageidauja. Neleidžiama versti darbuotoją pirkti bendrovės akcijų, taip pat neleidžiami atskaitymai iš darbo užmokesčio apmokėti tas akcijas, kurių jis nepasirašęs.
5. Darbuotojas turi apmokėti pasirašytas darbuotojų akcijas iki akcijų perleidimo apribojimo termino pabaigos.

44 straipsnis. Akcijų pasirašymas

1. Akcijos pasirašomos bendrovei ir fiziniam ar juridiniam asmeniui sudarant akcijų pasirašymo sutartį, išskyrus bendrovės steigimo atvejų. Akcijų pasirašymo sutartimi viena šalis išpareigoja pateikti tam tikrą skaičių naujų akcijų, o kita šalis – apmokėti visą pasirašytų akcijų emisijos kainą. Akcinių bendrovių akcijų, išleidžiamų didinant įstatinį kapitalą ir platinamų pasitelkiant reguliuojamos rinkos operatoriaus technines priemones, pasirašymo, kainos nustatymo ir apmokėjimo tvarką nustato Vertybinių popierių komisija.
2. Akcijų pasirašymo sutartis yra paprastos rašytinės formos taip pat ir tais atvejais, kai visa ar dalis pasirašytų akcijų emisijos kainos apmokama nepiniginiu įnašu – nekilnojamuoju turtu.
3. Akcijų pasirašymo sutartyje turi būti nurodyta:
 - 1) bendrovės pavadinimas, teisinė forma, kodas ir buveinė;
 - 2) įregistruotas įstatinio kapitalo dydis;
 - 3) įstatinio kapitalo padidinimo suma;
 - 4) visuotinio akcininkų susirinkimo, priėmusio sprendimą padidinti įstatinį kapitalą, data;
 - 5) akcinės bendrovės akcijų prospekto patvirtinimo pažymos data ir numeris, jei prospektas turi būti tvirtinamas vertybinių popierių rinką reglamentuojančių teisės aktų nustatyta tvarka;
 - 6) akcijos nominali vertė ir emisijos kaina, išleidžiamų kiekvienos klasės akcijų skaičius ir jų suteikiamos teisės;
 - 7) akcijų apmokėjimo tvarka ir terminai;
 - 8) akcijų skirstymo jas pasirašiusiems asmenims tvarka, jeigu būtų pasirašyta daugiau akcijų, negu yra numatyta jų išleisti;
 - 9) bendrovės įstatinio kapitalo padidinimo galimybė ir tvarka, jeigu būtų pasirašyta mažiau akcijų, negu yra numatyta jų išleisti;
 - 10) pasirašančiojo fizinio asmens vardas, pavardė, asmens kodas ir gyvenamoji vieta, juridinio asmens – pavadinimas, teisinė forma, kodas, buveinė ir jo atstovo vardas, pavardė;
 - 11) pasirašomų akcijų skaičius pagal klases.
4. Už akcijų pasirašymo sutarties projekto parengimą ir duomenų teisingumą atsako bendrovės vadovas.
5. Jei bendrovė akcijų pasirašymo sutartyje pateikė neteisingus ar ne visus šio straipsnio 3 dalyje nurodytus duomenis, akciją pasirašęs asmuo iki bendrovės pakeistų dėl įstatinio kapitalo padidinimo įstatų įregistravimo turi teisę raštu reikalauti grąžinti jo įnašą už pasirašytas akcijas. Bendrovė nedelsdama privalo jo įnašą grąžinti be jokių atskaitymų.
6. Bendrovė negali pati pasirašyti savų akcijų.
7. Dukterinė bendrovė negali pasirašyti ir įsigyti patronuojančios bendrovės akcijų. Jeigu bendrovės akcijas pasirašo jos dukterinė bendrovė, laikoma, kad akcijas pasirašo pati bendrovė.
8. Bendrovės organo nariai, priėmę sprendimą bendrovei pasirašyti savas ar patronuojančios bendrovės akcijas, šias akcijas turi apmokėti patys. Apmokėjęs akcijas įgyja į jas nuosavybės teisę.

9. Bendrovė negali iš anksto mokėti lėšų, suteikti paskolos ar užtikrinti prievolių įvykdymo tretiesiems asmenims, jeigu šiais veiksmais siekiama sudaryti sąlygas kitiems asmenims įsigyti tos bendrovės akcijų.
10. Už šio straipsnio 8 ir 9 dalyse nurodytų sąlygų laikymąsi yra atsakingas bendrovės vadovas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. X-271, 2005-06-23, Žin., 2005, Nr. 84-3109 (2005-07-12)

45 straipsnis. Akcijų apmokėjimas

1. Akcijų apmokėjimas yra jų emisijos kainos apmokėjimas. Akcijos gali būti apmokamos pinigais ir (ar) akcijas apmokančiam asmeniui nuosavybės teise priklausančiais nepiniginiais įnašais. Šio Įstatymo 52 straipsnio 5 dalyje nurodytu atveju išleistos naujos akcijos turi būti apmokamos pinigais.
2. Akcijos emisijos kaina turi būti ne mažesnė už jos nominalią vertę.
3. Nepiniginiais įnašais gali būti turtas, įskaitant ir turtines teises. Nepiniginiais įnašais negali būti išimtas iš civilinės apyvartos turtas, taip pat darbai ir paslaugos.
4. Kiekvieno akcijas pasirašiusio asmens pradinis įnašas pinigais turi būti ne mažesnis kaip 1/4 visų jo pasirašytų akcijų nominalios vertės ir visų pasirašytų akcijų nominalios vertės perviršio suma. Likusi dalis už pasirašytas akcijas gali būti apmokama tiek pinigais, tiek nepiniginiais įnašais.
5. Jei didinant bendrovės įstatinį kapitalą akcijos visiškai ar iš dalies apmokamos nepiniginiu įnašu, įnašas turi būti įvertintas nepriklausomo turto vertintojo teisės aktu, reglamentuojančiu turto vertinimą, nustatyta tvarka. Turto vertinimo ataskaitai taikomi reikalavimai, nustatyti šio Įstatymo 8 straipsnio 8 dalyje. Turto vertinimo ataskaita turi būti pateikta bendrovei iki akcijų pasirašymo. Turto vertinimo ataskaita turi būti pateikta juridinių asmenų registro tvarkytojui kartu su kitais dėl įstatinio kapitalo padidinimo pakeistiems bendrovės įstatams įregistruoti įstatymų nustatytais dokumentais.
6. Visuotinio akcininkų susirinkimo sprendime dėl įstatinio kapitalo padidinimo, be kita ko, turi būti nurodytas kiekvienas asmuo, kuris apmoka akcijas nepiniginiu įnašu (fizinio asmens vardas, pavardė, asmens kodas ir gyvenamoji vieta; juridinio asmens pavadinimas, teisinė forma, kodas ir buveinė), akcijų, kurios apmokamos nepiniginiu įnašu, nominali vertė ir emisijos kaina.
7. Akcijų, kurios apmokamos nepiniginiu įnašu, nominalių verčių suma negali būti didesnė už turto vertinimo ataskaitoje nurodytą nepiniginio įnašo vertę.
8. Bendrovės išleistos akcijos turi būti visiškai apmokėtos per akcijų pasirašymo sutartyje nustatytą terminą. Šis terminas negali būti ilgesnis kaip 12 mėnesių nuo akcijų pasirašymo sutarties sudarymo dienos.
9. Jeigu didinant įstatinį kapitalą nepiniginiais įnašais apmokama visa pasirašytų akcijų emisijos kaina, visas nepiniginis įnašas turi būti perduotas bendrovei per pradinių įnašų mokėjimo terminą.
10. Akcijos laikomos apmokėtomis, kai jas pasirašęs asmuo įmoka paskutinį piniginį įnašą ar perduoda visą akcijų pasirašymo sutartyje nurodytą nepiniginį įnašą (paskutinę nepiniginio įnašo dalį) bendrovės nuosavybėn.
11. Bendrovė negali atleisti akcijas pasirašiusio asmens nuo jo įsipareigojimų bendrovei apmokėti pasirašytas akcijas, išskyrus šio Įstatymo 73 straipsnio 12 dalyje nustatytą išimtį.
12. Jeigu akcijas pasirašęs asmuo per akcijų pasirašymo sutartyje nustatytą terminą akcijų neapmoka, laikoma, kad akcijas įgijo pati bendrovė ir akcijų pasirašymo sutartis su tuo asmeniu negalioja, įnašai už pasirašytas akcijas negražinami. Ne vėliau kaip per 12 mėnesių nuo akcijų pasirašymo termino pabaigos bendrovė turi perleisti akcijas kitų asmenų nuosavybėn arba sumažinti įstatinį kapitalą anuliudama akcijas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. X-750, 2006-07-11, Žin., 2006, Nr. 82-3252 (2006-07-27)

Nr. X-1015, 2007-01-12, Žin., 2007, Nr. 12-489 (2007-01-30)

46 straipsnis. Akcijų perleidimas

1. Materialios akcijos ar akcijų sertifikatai perleidžiami kitų asmenų nuosavybėn perdavimu, padarius atitinkamą įrašą akcijoje ar akcijų sertifikate, tai yra indosamentą. Indosamente įrašomi duomenys apie asmenį, kuriam akcija ar akcijų sertifikatas perleidžiami (fizinio asmens vardas, pavardė, asmens kodas; juridinio asmens pavadinimas, buveinė, teisinė forma, kodas), taip pat įrašo data. Indosamentą pasirašo akciją ar akcijų sertifikatą perleidžiantis ir įsigyjantis asmenys.
2. Nematerialių akcijų perleidimas fiksuojamas įrašais jų perleidejo ir jų įgijėjo asmeninėse vertybinių popierių sąskaitose.
3. Sudariusios sandorį dėl nematerialių akcijų perleidimo, sandorio šalys jų sąskaitų tvarkytojams turi pateikti rašytinę sutartį, kurioje, be kitų sutarties sąlygų, turi būti nurodyta:
 - 1) bendrovės, kurios akcijos perleidžiamos, pavadinimas, teisinė forma, kodas ir buveinė;
 - 2) perleidžiamų akcijų skaičius pagal klases ir nominali vertė;
 - 3) akcinių bendrovių akcijoms – Lietuvos centrinio vertybinių popierių depozitoriumo suteiktas akcijų emisijos kodas (jei akcinė bendrovė, kurios akcijos perleidžiamos, yra išleidusi skirtingų emisijų akcijas);
 - 4) privilegijuotųjų akcijų dividendo dydis, balsavimo ir kitos teisės.
4. Sutartis, kurioje nėra bent vieno iš šio straipsnio 3 dalyje nurodytų duomenų, yra negaliojanti nuo jos sudarymo ir sąskaitų tvarkytojai neturi teisės pagal ją daryti įrašų.

5. Šio straipsnio 3 ir 4 dalių reikalavimai netaikomi akcijų perleidimo sutartims, kurios sudaromos reguliuojamoje rinkoje.
6. Iki bendrovės įsteigimo arba dėl įstatinio kapitalo padidinimo pakeistų įstatų įregistravimo juridinių asmenų registre akcijos pasirašęs asmuo neturi teisės perleisti akcijų kitiems asmenims.
7. Akcininkas neturi teisės perleisti kitiems asmenims nevysiškai apmokėtų akcijų.
8. Akcinė bendrovė neturi teisės varžyti akcininkų teisės šio Įstatymo ar kitų teisės aktų nustatyta tvarka perleisti visiškai apmokėtas akcijas kito asmens nuosavybėn, išskyrus atvejį, kai nepasibaigęs darbuotojų akcijų perleidimo apribojimo terminas.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. X-271, 2005-06-23, Žin., 2005, Nr. 84-3109 (2005-07-12)

Nr. X-715, 2006-06-22, Žin., 2006, Nr. 77-2964 (2006-07-14)

47 straipsnis. Uždarnosios akcinės bendrovės akcijų perleidimo ypatumai

1. Apie ketinimą parduoti visas ar dalį uždarnosios akcinės bendrovės akcijų akcininkas privalo raštu pranešti uždarajai akcinei bendrovei, nurodydamas perleidžiamų akcijų skaičių pagal klases ir pardavimo kainą.
2. Pirmumo teisę įsigyti visas parduodamas uždarnosios akcinės bendrovės akcijas turi akcininko pranešimo apie ketinimą parduoti akcijas gavimo uždarojoje akcinėje bendrovėje dieną buvę jos akcininkai, jeigu įstatuose nenustatyta kitaip.
3. Uždarnosios akcinės bendrovės vadovas ne vėliau kaip per 5 dienas nuo akcininko pranešimo apie ketinimą parduoti akcijas gavimo dienos privalo kiekvienam bendrovės akcininkui pranešti pasirašytinai arba išsiųsti registruotu laišku pranešimą, kuriame turi būti nurodyta parduodamų akcijų skaičius pagal klases, siūloma pardavimo kaina ir terminas, per kurį akcininkas gali pranešti bendrovei apie pageidavimą pirkti parduodamų akcijų. Terminas negali būti trumpesnis nei 14 dienų ir ilgesnis nei 30 dienų nuo bendrovės pranešimo ar laiško išsiuntimo dienos.
4. Ne vėliau kaip per 45 dienas nuo akcininko pranešimo apie ketinimą parduoti akcijas gavimo dienos bendrovės vadovas turi pranešti akcininkui apie kitų akcininkų pageidavimą pirkti visas jo parduodamas akcijas.
5. Jei vienas ar keli uždarnosios akcinės bendrovės akcininkai per nustatytą terminą pareiškė pageidavimą pirkti visas akcininko parduodamas uždarnosios akcinės bendrovės akcijas, akcininkas šias akcijas privalo parduoti pageidavimą pareiškusiems akcininkams (vienam ar keliems), o pageidavimą pareiškę akcininkai visas šias akcijas už kainą, ne mažesnę, nei buvo nurodyta pranešime, privalo nupirkti apmokėdami ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo tos dienos, kurią bendrovė gavo pranešimą apie ketinimą parduoti akcijas, jei su akcijas parduodančiu akcininku nesusitariama kitaip. Akcijas parduodantis asmuo turi teisę pareikalauti, kad pirkėjas pateiktų adekvatų kainos už akcijas apmokėjimo užtikrinimą (banko garantiją, įkeitimą ir kt.).
6. Jei siūlomų parduoti akcijų paklausa viršija jų pasiūlą, pageidaujantiems įsigyti naujų akcijų akcininkams akcijos skirstomos proporcingai jiems priklausančių akcijų skaičiui.
7. Jei per šime straipsnyje nustatytus terminus uždarnosios akcinės bendrovės vadovas akcininkui praneša, kad kiti akcininkai nepageidauja įsigyti visų ketinamų parduoti akcijų, arba pranešimo nepateikia, akcininkas įgyja teisę savo nuožiūra akcijas parduoti už kainą, ne mažesnę, nei buvo nurodyta jo pranešime apie ketinimą parduoti akcijas.
8. Jei uždarnosios akcinės bendrovės akcijos perleidžiamos kitu įstatymų nustatyto būdu (ne pardavimo) arba vykdomant teismo sprendimą, šis straipsnis netaikomas, tačiau bet kuriuo akcijų perleidimo atveju akcininkų skaičius uždarojoje akcinėje bendrovėje negali būti didesnis nei nustatyta šio Įstatymo 2 straipsnio 4 dalyje.

48 straipsnis. Bendrovės išleistų akcijų negaliojimas ir keitimas

1. Akcijos yra negaliojančios ir nesuteikia jų savininkams turtinių ir neturtinių teisių, jei buvo išleistos į antrinę apyvartą ir įsigytos nevysiškai apmokėtos bendrovės akcijos.
2. Pasikeitus materialioje akcijoje ar akcijų sertifikate nurodytiems rekvizitams, uždaroji akcinė bendrovė privalo pakeisti akcininkų turimas materialias akcijas ar akcijų sertifikatus, išskyrus atvejį, kai duomenys apie savininką pasikeitė dėl materialios akcijos ar akcijų sertifikato perleidimo ir yra įrašyti indosamente. Apie materialių akcijų ar akcijų sertifikatų pakeitimą uždaroji akcinė bendrovė turi nedelsdama pranešti akcininkui pasirašytinai arba registruotu laišku. Pakeistoji akcija ar akcijų sertifikatas galioja iki naujų akcijų ar akcijų sertifikatų išdavimo akcininkams, bet ne ilgiau kaip 3 mėnesius nuo pranešimo gavimo dienos. Naujas akcijas ir akcijų sertifikatus iki jų atsiėmimo saugo uždaroji akcinė bendrovė.
3. Akcininko reikalavimu uždaroji akcinė bendrovė turi pakeisti sugadintą ir apyvartai netinkančią uždarnosios akcinės bendrovės materialią akciją ar akcijų sertifikatą, jeigu akciją ar akcijų sertifikatą galima identifikuoti.
4. Vietoj pamestų, sunaikintų ar kitaip prarastų materialių akcijų ar akcijų sertifikatų uždaroji akcinė bendrovė išduoda kitas materialias akcijas ar akcijų sertifikatus.
5. Apie uždarajai akcinei bendrovei per nustatytą terminą negražintas materialias akcijas ar akcijų sertifikatus, taip pat tais atvejais, kai materialios akcijos ar akcijų sertifikatai yra pamesti, sunaikinti ar kitaip prarasti, bendrovės vadovas privalo viešai paskelbti įstatuose nurodytame dienraštyje nedelsdamas po to, kai apie tai sužinojo ar turėjo sužinoti. Tokiame skelbime turi būti nurodytas uždarnosios akcinės bendrovės pavadinimas, kodas bei materialios akcijos ar akcijų sertifikato numeris.

49 straipsnis. Įstatinio kapitalo didinimas

1. Bendrovės įstatinis kapitalas didinamas visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimu. Bendrovėje, kuri yra išleidusi skirtingų klasių akcijas, sprendimas padidinti įstatinį kapitalą priimamas, jeigu jam balsuodami atskirai pritaria kiekvienos tų klasių akcijų savininkai, su kurių teisėmis yra susijęs įstatinio kapitalo padidinimas. Sprendimui dėl įstatinio kapitalo padidinimo papildomais įnašais išleidžiant privilegijuotąsias akcijas priimti būtinas ir nesuteikiančių balsavimo teisės privilegijuotųjų akcijų klasių savininkų pritarimas.
2. Bendrovės įstatinis kapitalas didinamas išleidžiant naujas akcijas arba padidinant išleistų akcijų nominalią vertę.
3. Didinti įstatinį kapitalą bendrovė gali tik tuomet, kai visiškai apmokėtas jos įstatinis kapitalas (paskutinės laidos akcijų emisijos kaina).
4. Dokumentas, patvirtinantis sprendimą padidinti įstatinį kapitalą, per 10 dienų nuo sprendimo priėmimo turi būti pateiktas juridinių asmenų registro tvarkytojui.
5. Pirmumo teise įsigyti bendrovės išleidžiamų akcijų gali bendrovės akcininkai proporcingai nominaliai vertei akcijų, kurios jiems nuosavybės teise priklauso visuotinio akcininkų susirinkimo, priėmusio sprendimą padidinti įstatinį kapitalą papildomais įnašais, dieną, išskyrus šio Įstatymo 57 straipsnyje nustatytas išimtis. Jeigu bendrovės, turinčios skirtingų klasių akcijas, įstatinis kapitalas didinamas išleidžiant vienos klasės akcijų emisiją, kitos klasės akcijų turintys akcininkai pirmumo teise įsigyti bendrovės išleidžiamų akcijų įgyja po to, kai šia teise pasinaudojo tos klasės, kurios akcijos yra išleidžiamos, akcijų turintys akcininkai.
6. Kai per akcijoms pasirašyti skirtą laiką pasirašytos ne visos akcijos, įstatinis kapitalas gali būti didinamas pasirašytų akcijų nominalių verčių suma, jeigu visuotinio akcininkų susirinkimo, priėmusio sprendimą padidinti įstatinį kapitalą, sprendime buvo numatyta tokia galimybė. Remdamasi šiuo sprendimu, bendrovės valdyba (jei valdyba nesudaroma – bendrovės vadovas) bendrovės įstatuose turi atitinkamai pakeisti įstatinio kapitalo dydį bei akcijų skaičių ar (ir) nominalią jų vertę ir pateikti pakeistus įstatus juridinių asmenų registro tvarkytojui.
7. Įstatinis kapitalas laikomas padidintu tik įregistravus pakeistus bendrovės įstatus juridinių asmenų registre. Visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimas padidinti įstatinį kapitalą, išskyrus sprendimą dėl konvertuojamųjų obligacijų išleidimo, laikomas negaliojančiu, jeigu pakeisti bendrovės įstatai nebuvo pateikti juridinių asmenų registro tvarkytojui per 6 mėnesius nuo visuotinio akcininkų susirinkimo, priėmusio sprendimą padidinti įstatinį kapitalą, dienos. Pažeidus šį terminą, įnašai už pasirašytas akcijas jas pasirašiusio asmens raštišku pareikalavimu turi būti nedelsiant gražinti be jokių atskaitymų.
8. Dėl įstatinio kapitalo padidinimo pakeistus įstatus įregistravus juridinių asmenų registre, uždarosios akcinės bendrovės vadovas įstatuose nustatyta tvarka turi pranešti akcininkams apie naujų materialių akcijų ar akcijų sertifikatų atsiėmimo tvarką. Akcijas iki jų atsiėmimo saugo bendrovė. Jei akcijos nematerialios, naujos akcijos fiksuojamos įrašais akcininkų asmeninėse vertybinių popierių sąskaitose.

50 straipsnis. Įstatinio kapitalo didinimas papildomais įnašais

1. Bendrovės įstatinis kapitalas papildomais akcininkų ir kitų asmenų įnašais didinamas tik išleidžiant naujas akcijas.
2. Nemoki akcinė bendrovė gali didinti įstatinį kapitalą papildomais įnašais tik tuo atveju, kai naujas akcijas įsigyja jos akcininkai, darbuotojai ir kreditoriai.
3. Išleidusios konvertuojamąsias obligacijas bendrovės įstatinis kapitalas didinamas išleidžiant naujas, konvertuojamųjų obligacijų išleidimo sprendime nurodytos klasės ir nominalios vertės akcijas, į kurias keičiamos konvertuojamosios obligacijos, jei jų savininkas per sprendime išleisti konvertuojamąsias obligacijas nustatytą terminą raštu pareiškė norą keisti šias obligacijas į akcijas. Akcijos už konvertuojamąsias obligacijas suteikiamos pasibaigus visuotinio akcininkų susirinkimo sprendime išleisti konvertuojamąsias obligacijas nustatytam terminui. Bendrovės valdyba (jei valdyba nesudaroma – bendrovės vadovas), pasibaigus visuotinio akcininkų susirinkimo sprendime išleisti konvertuojamąsias obligacijas nustatytam terminui ir jų savininkams raštu pareiškus norą keisti šias obligacijas į akcijas, turi bendrovės įstatuose atitinkamai pakeisti įstatinio kapitalo dydį bei akcijų skaičių ir pateikti pakeistus įstatus juridinių asmenų registro tvarkytojui. Šiuo atveju apmokėjimas už konvertuojamąsias obligacijas laikomas apmokėjimu už akcijas, į kurias pakeistos šios obligacijos.
4. Dėl įstatinio kapitalo padidinimo papildomais įnašais pakeisti bendrovės įstatai registruojami juridinių asmenų registre po to, kai yra pasirašytos akcijos ir įmokėti pradiniai įnašai.

51 straipsnis. Įstatinio kapitalo didinimas iš bendrovės lėšų

1. Įstatinis kapitalas gali būti didinamas iš bendrovės lėšų, t.y. iš nepaskirstytojo pelno, akcijų priedų ir rezervų (išskyrus savų akcijų įsigijimo ir privalomąjį rezervus). Įstatinis kapitalas iš bendrovės lėšų didinamas išleidžiant naujas akcijas, kurios nemokamai išduodamos akcininkams, arba padidinant anksčiau išleistų akcijų nominalias vertes.
2. Sprendimą padidinti įstatinį kapitalą iš bendrovės lėšų priima visuotinis akcininkų susirinkimas, vadovaudamasis bendrovės finansine atskaitomybe. Jei visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimas padidinti įstatinį kapitalą priimamas

ne vėliau kaip praėjus 6 mėnesiams nuo finansinių metų pabaigos, gali būti vadovaujama metine finansine atskaitomybe. Jei sprendimas padidinti įstatinį kapitalą priimamas praėjus 6 mėnesiams nuo finansinių metų pabaigos, visuotiniam akcininkų susirinkimui turi būti pateikta tarpinė finansinė atskaitomybė, sudaryta ne anksčiau kaip likus 3 mėnesiams iki visuotinio akcininkų susirinkimo. Tarpinė finansinė atskaitomybė turi būti pateikta juridinių asmenų registro tvarkytojui kartu su teisės aktų nustatytais dokumentais, reikalingais pakeistiems įstatams įregistruoti.

3. Jeigu bendrovės balanse įrašyti nuostoliai, įstatinį kapitalą galima didinti tik iš perkainojimo rezervo.

4. Kai bendrovė didina įstatinį kapitalą iš bendrovės lėšų išleisdama naujas akcijas, akcininkai, išskyrus šio Įstatymo 42 straipsnio 3 dalyje nustatytą atvejį, turi teisę nemokamai gauti naujų paprastųjų akcijų, kurių skaičius būtų proporcingas jiems visuotinio akcininkų susirinkimo, priėmusio sprendimą padidinti įstatinį kapitalą, dieną nuosavybės teise priklausančių akcijų nominaliai vertei.

52 straipsnis. Įstatinio kapitalo mažinimas

1. Įstatinis kapitalas gali būti mažinamas visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimu arba šio Įstatymo nustatytais atvejais – teismo sprendimu. Visuotinio akcininkų susirinkimo sprendime sumažinti įstatinį kapitalą turi būti nurodomas įstatinio kapitalo mažinimo tikslas. Bendrovės, kuri yra išleidusi skirtingų klasių akcijas, visuotinis akcininkų susirinkimas gali priimti sprendimą sumažinti įstatinį kapitalą, jeigu šiam sprendimui balsuodami atskirai pritaria tos klasės akcijų savininkai, su kurių teisėmis šis mažinimas yra susijęs.

2. Įstatinis kapitalas gali būti mažinamas tik šiais tikslais:

1) vien tam, kad būtų panaikinti bendrovės balanse įrašyti nuostoliai;

2) siekiant anuliuoti bendrovės išgytas akcijas;

3) siekiant akcininkams išmokėti bendrovės lėšų;

4) kad būtų ištaisytos įstatinio kapitalo sudarymo ar didinimo metu padarytos klaidos.

3. Įstatinis kapitalas gali būti mažinamas tik šiais būdais:

1) sumažinant akcijų nominalias vertes;

2) anuliuojant akcijas.

4. Sumažintas bendrovės įstatinis kapitalas negali būti mažesnis už šio Įstatymo 2 straipsnyje nustatytą bendrovės minimalaus įstatinio kapitalo dydį.

5. Visuotiniam akcininkų susirinkimui priėmus sprendimą sumažinti įstatinį kapitalą vien tam, kad būtų panaikinti bendrovės balanse įrašyti nuostoliai, tame pačiame visuotiniame akcininkų susirinkime gali būti priimtas sprendimas padidinti bendrovės įstatinį kapitalą papildomais įnašais, išleidžiant naujas akcijas. Jeigu įstatinis kapitalas didinamas iki sprendimo sumažinti įstatinį kapitalą priėmimo buvusio dydžio ar daugiau, šio Įstatymo 53 straipsnio nuostatos netaikomos.

6. Sprendimas sumažinti įstatinį kapitalą, siekiant akcininkams išmokėti bendrovės lėšų, gali būti priimtas tik eiliniame visuotiniame akcininkų susirinkime. Sprendimas priimamas tada, kai yra patvirtinta metinė finansinė atskaitomybė ir paskirstytas paskirstytinasis bendrovės pelnas, ir tik tuo atveju, kai yra tenkinamos visos šios sąlygos:

1) bendrovės privalomojo rezervo dydis sumažinus įstatinį kapitalą ne mažesnis kaip 1/10 įstatinio kapitalo dydžio;

2) bendrovės metinėje finansinėje atskaitomybėje nėra nepaskirstytųjų nuostolių ir ilgalaikių išsipareigojimų.

7. Sprendimas sumažinti įstatinį kapitalą, siekiant akcininkams išmokėti bendrovės lėšų, negali būti priimtas, jei sprendimo priėmimo dieną bendrovė yra nemoki ar išmokėjusi lėšų akcininkams taptų nemoki.

8. Sumažinus įstatinį kapitalą, siekiant akcininkams išmokėti bendrovės lėšų, su akcininkais atsiskaitoma tik pinigais. Pinigai akcininkams gali būti išmokami ne anksčiau, negu pakeisti įstatatai įregistruojami juridinių asmenų registre, ir turi būti išmokėti per vieną mėnesį nuo pakeistų įstatų įregistravimo dienos. Išmokas turi teisę gauti asmenys, kurie visuotinio akcininkų susirinkimo, priėmusio sprendimą sumažinti įstatinį kapitalą, dienos pabaigoje buvo bendrovės akcininkai ar kitokiu teisėtu pagrindu turi tokią teisę, o išmokų dydžiai turi būti proporcingi jų turėtų akcijų nominalių verčių sumai. Per šioje dalyje nustatyto 1 mėnesio terminą išmokų negavę asmenys turi teisę jiems priklausančias lėšas išreikalauti iš bendrovės kaip jos kreditoriai.

9. Bendrovė, mažindama įstatinį kapitalą, pirmiausia turi anuliuoti tas jos išleistas akcijas, kurias yra įgijusi pati bendrovė ar jos dukterinės bendrovės. Likusių akcijų nominali vertė ar akcijų skaičius visiems akcininkams mažinamas proporcingai jiems nuosavybės teise priklausančių akcijų, kurias jie turi pakeistų bendrovės įstatų įregistravimo juridinių asmenų registre dienos pabaigoje, nominaliai vertei. Pakeistus bendrovės įstatus įregistravus juridinių asmenų registre, akcinė bendrovė per vieną darbo dieną privalo Lietuvos centriniam vertybinių popierių depozitoriumui pateikti jo nustatytus dokumentus įrašams vertybinių popierių sąskaitose pakeisti.

10. Dokumentas, patvirtinantis sprendimą sumažinti įstatinį kapitalą, per 10 dienų nuo sprendimo priėmimo turi būti pateiktas juridinių asmenų registro tvarkytojui.

11. Įstatinis kapitalas laikomas sumažintu tik pakeistus įstatus įregistravus juridinių asmenų registre. Visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimas sumažinti įstatinį kapitalą laikomas negaliojančiu, jeigu pakeisti bendrovės įstatatai nebuvo pateikti juridinių asmenų registro tvarkytojui per 6 mėnesius nuo visuotinio akcininkų susirinkimo, priėmusio sprendimą sumažinti įstatinį kapitalą, dienos, išskyrus šio įstatymo 53 straipsnio 6 dalyje nurodytą atvejį.

Straipsnio pakeitimai:

53 straipsnis. Informavimas apie įstatinio kapitalo mažinimą ir bendrovės prievolių vykdymo užtikrinimas

1. Apie sprendimą sumažinti bendrovės įstatinį kapitalą turi būti pranešta kiekvienam bendrovės kreditoriui pasirašytinai ar registruotu laišku. Be to, sprendimas sumažinti bendrovės įstatinį kapitalą turi būti viešai paskelbtas įstatuose nurodytame dienraštyje arba apie jį pranešta kiekvienam bendrovės akcininkui pasirašytinai ar registruotu laišku.
2. Mažindama įstatinį kapitalą, bendrovė privalo savo prievolių įvykdymą papildomai užtikrinti kiekvienam to pareikalavusiam savo kreditoriui, išskyrus šio straipsnio 4 dalyje nustatytus atvejus.
3. Prievolių įvykdymo papildomo užtikrinimo gali reikalauti kreditorius, kurio teisės atsirado ir nepasibaigė iki juridinių asmenų registro tvarkytojo paskelbimo apie visuotinio akcininkų susirinkimo ar teismo sprendimą sumažinti bendrovės įstatinį kapitalą dienos. Bendrovės kreditorius savo reikalavimus gali pateikti bendrovei ne vėliau kaip per 2 mėnesius nuo juridinių asmenų registro tvarkytojo paskelbimo apie sprendimą sumažinti bendrovės įstatinį kapitalą dienos.
4. Bendrovė gali neteikti kreditoriams prievolių įvykdymo papildomo užtikrinimo, jei tenkinama bent viena iš šių sąlygų:
 - 1) kreditorių reikalavimų suma neviršija 1/2 bendrovės nuosavo kapitalo dydžio po įstatinio kapitalo sumažinimo. Ši sąlyga netaikoma, kai įstatinis kapitalas mažinamas, siekiant akcininkams išmokėti bendrovės lėšų;
 - 2) kreditorių reikalavimai yra pakankamai užtikrinti įkeitimu, hipoteka, laidavimu ar garantija;
 - 3) įstatinis kapitalas mažinamas vien tam, kad būtų panaikinti bendrovės balanse įrašyti nuostoliai.
5. Dėl įstatinio kapitalo sumažinimo pakeisti bendrovės įstatai pateikiami juridinių asmenų registro tvarkytojui po to, kai buvo įvykdyti visi šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatyti veiksmai, bet ne anksčiau kaip praėjus 3 mėnesiams nuo juridinių asmenų registro tvarkytojo paskelbimo apie visuotinio akcininkų susirinkimo ar teismo sprendimą sumažinti bendrovės įstatinį kapitalą dienos ir ne vėliau kaip praėjus 6 mėnesiams nuo sprendimo sumažinti įstatinį kapitalą priėmimo dienos, išskyrus šio straipsnio 6 dalyje nurodytą atvejį. Pakeisti dėl įstatinio kapitalo sumažinimo bendrovės įstatai gali būti pateikti juridinių asmenų registro tvarkytojui nesilaikant šioje dalyje nustatyto 3 mėnesių termino, jeigu:
 - 1) bendrovė neturi kreditorinių išskolinimų ir apie įstatinio kapitalo mažinimą buvo viešai paskelbta, kaip nustatyta šio straipsnio 1 dalyje;
 - 2) įstatinis kapitalas mažinamas vien tam, kad būtų panaikinti bendrovės balanse įrašyti nuostoliai;
 - 3) įstatinis kapitalas mažinamas, kad būtų ištaisytos įstatinio kapitalo sudarymo ar didinimo metu padarytos klaidos.
6. Jei teisme nagrinėjamas ginčas dėl prievolių įvykdymo papildomo užtikrinimo, dėl įstatinio kapitalo sumažinimo pakeisti įstatai negali būti pateikiami juridinių asmenų registro tvarkytojui iki teismo sprendimo įsiteisėjimo.
7. Jei bendrovės įstatų pakeitimai dėl įstatinio kapitalo sumažinimo buvo įregistruoti bendrovei pažeidus šio straipsnio reikalavimus dėl prievolių įvykdymo papildomo užtikrinimo kreditoriams, įstatinio kapitalo mažinimas teismo sprendimu pripažįstamas negaliojančiu.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. X-1015, 2007-01-12, Žin., 2007, Nr. 12-489 (2007-01-30)

54 straipsnis. Bendrovės teisė įsigyti savas akcijas

1. Bendrovė turi teisę įsigyti savas akcijas šio straipsnio nustatyta tvarka. Akcinė bendrovė savoms akcijoms įsigyti turi pateikti savanorišką oficialų pasiūlymą vertybinių popierių rinką reguliuojančių teisės aktų nustatyta tvarka.
2. Bendrovė savas akcijas gali įsigyti visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimu. Visuotinio akcininkų susirinkimo sprendime, be kita ko, turi būti nustatyta:
 - 1) akcijų įsigijimo tikslas;
 - 2) maksimalus leidžiamų įsigyti akcijų skaičius;
 - 3) terminas, per kurį bendrovė gali įsigyti savas akcijas. Terminas negali būti ilgesnis kaip 18 mėnesių;
 - 4) maksimali ir minimali akcijų įsigijimo kaina;
 - 5) savų akcijų pardavimo tvarka ir minimali pardavimo kaina. Pardavimo tvarka turi užtikrinti lygias galimybes visiems akcininkams įsigyti bendrovės akcijų.
3. Bendrovės įsigyjamų savų akcijų bendra nominali vertė kartu su kitų jau turimų savų akcijų nominalia verte negali būti didesnė kaip 1/10 įstatinio kapitalo.
4. Bendrovė negali įsigyti savų akcijų, jeigu tokiu atveju jos nuosavas kapitalas taptų mažesnis už įstatinio kapitalo, privalomojo rezervo ir rezervo savoms akcijoms įsigyti sumą.
5. Bendrovei draudžiama įsigyti nevisiškai apmokėtas savas akcijas, išskyrus šio Įstatymo 45 straipsnio 12 dalyje nustatytą atvejį.
6. Bendrovė gali įsigyti savas akcijas, jeigu bendrovėje yra sudarytas rezervas savoms akcijoms įsigyti, kurio dydis yra ne mažesnis už įsigyjamų savų akcijų įsigijimo verčių sumą.
7. Bendrovė, įsigijusi savų akcijų, neturi teisės naudotis jų suteikiamomis šio Įstatymo nustatytomis turtinėmis ir neturtinėmis teisėmis.
8. Akcijų priėmimas prievolės įvykdymui užtikrinti yra prilyginamas savų akcijų įgijimui.
9. Kai bendrovės akcijas pasirašo ar įgyja jos dukterinė bendrovė, laikoma, kad akcijas pasirašo ar įgyja pati bendrovė, kurios akcijos pasirašomos ar įgyjamos.

10. Kai bendrovės akcijas pasirašo ar įgyja asmuo, veikiantis savo vardu, bet dėl šios bendrovės interesų ir bendrovės lėšomis, laikoma, kad akcijas pasirašo ar įgyja pati bendrovė, kurios akcijos pasirašomos ar įgyjamos.
11. Bendrovės akcijos, įgytos pažeidžiant šio straipsnio 2, 3, 4 ir 6 dalyse nurodytas sąlygas, turi būti perleistos kitų asmenų nuosavybėn ne vėliau kaip per 12 mėnesių nuo jų įgijimo. Jei akcijos neperleidžiamos per šį laiką, atitinkamai turi būti sumažintas įstatinis kapitalas, akcijos anuliuojamos ir paskelbiamos negaliojančiomis.
12. Jei bendrovė nepaskelbia akcijų negaliojančiomis ir jų neanuliuoja, kaip nurodyta šio straipsnio 11 dalyje, akcijos pripažįstamos negaliojančiomis ir atitinkamai sumažinamas įstatinis kapitalas teismo sprendimu. Teisę kreiptis į teismą turi bendrovės vadovas, valdyba, akcininkas ir kreditorius.
13. Teismui priėmus sprendimą sumažinti bendrovės įstatinį kapitalą, bendrovės valdyba (jei valdyba nesudaroma – bendrovės vadovas) privalo bendrovės įstatuose atitinkamai pakeisti įstatinio kapitalo dydį bei akcijų skaičių ir atitinkamai anuliuoti bendrovės savas akcijas. Pakeisti bendrovės įstatai turi būti pateikti juridinių asmenų registro tvarkytojui ne vėliau kaip per 30 dienų nuo teismo sprendimo įsiteisėjimo.
14. Už šio straipsnio 3, 4, 5, 6, 7 ir 11 dalyse nurodytų sąlygų laikymąsi yra atsakingas bendrovės vadovas.

55 straipsnis. Obligacijos

1. Bendrovės obligacija yra terminuotas ne nuosavybės vertybinis popierius, pagal kurį bendrovė, išleidžianti obligacijas, tampa obligacijos savininko skolininke ir prisiima išpareigojimus obligacijos savininko naudai. Šie išpareigojimai turi būti nurodyti sprendime išleisti obligacijas ir obligacijų pasirašymo sutartyje.
2. Visuotinio akcininkų susirinkimo sprendime išleisti obligacijas ir obligacijų pasirašymo sutartyje turi būti nurodyta obligacijos nominali vertė, metinių palūkanų dydis, fiksuota obligacijos išpirkimo data, nuo kurios obligacijos savininkas įgyja teisę gauti iš bendrovės pinigų sumą, kurią sudaro obligacijos nominali vertė ir metinės palūkanos.
3. Tos pačios emisijos obligacijos jų savininkams suteikia vienodas teises.
4. Sprendimą išleisti obligacijas priima visuotinis akcininkų susirinkimas paprasta balsų dauguma. Įstatuose gali būti numatyta, kad sprendimą išleisti obligacijas priima valdyba (jei valdyba nesudaroma – bendrovės vadovas). Sprendimas išleisti konvertuojamąsias obligacijas priimamas šio Įstatymo 56 straipsnyje nustatyta tvarka.
5. Obligacijų savininkas turi tokias pat teises kaip ir kiti bendrovės kreditoriai.
6. Akcinė bendrovė prieš išleisdama viešai platinamas obligacijas turi sudaryti sutartį su vertybinių popierių viešosios apyvartos tarpininku. Šia sutartimi vertybinių popierių viešosios apyvartos tarpininkas išpareigoja ginti tam tikros emisijos obligacijų savininkų interesus santykiuose su akcine bendrove, o akcinė bendrovė išpareigoja jam už tai atlyginti. Vertybinių popierių viešosios apyvartos tarpininkas privalo taip ginti obligacijų savininkų teises ir teisėtus interesus, kaip jis gintų savo teises ir teisėtus interesus būdamas visų šios emisijos obligacijų savininkas. Vertybinių popierių viešosios apyvartos tarpininkas turi teisę kreiptis į teismą, kad būtų apgintos obligacijų savininkų teisės.
7. Daugiau kaip 1/2 vienos konkrečios emisijos obligacijų turintys obligacijų savininkai turi teisę:
 - 1) nušalinti jų interesus ginantį vertybinių popierių viešosios apyvartos tarpininką ir reikalauti, kad akcinė bendrovė sudarytų sutartį su jų siūlomu vertybinių popierių viešosios apyvartos tarpininku;
 - 2) nurodyti jų interesus ginančiam vertybinių popierių viešosios apyvartos tarpininkui, kad akcinės bendrovės padarytas pažeidimas, susijęs su viešai platinama konkrečia obligacijų emisija, yra neesminis ir todėl nereikia tam tikrų veiksmų jų interesams ginti (ši nuostata netaikoma akcinės bendrovės padarytiems pažeidimams, susijusiems su obligacijų išpirkimu ir palūkanų mokėjimu).
8. Tais atvejais, kai akcinės bendrovės išleidžiamos obligacijos yra užtikrintos turto įkeitimu ar hipoteka, įkaito turėtojo teises visų obligacijų savininkų naudai įgyvendina vertybinių popierių viešosios apyvartos tarpininkas. Tretieji asmenys obligacijų savininkui tiesiogiai ar per vertybinių popierių viešosios apyvartos tarpininką gali laiduoti ar garantuoti už akcinės bendrovės prievolių, atsirandančių dėl obligacijų išleidimo, įvykdymą. Šių prievolių ar jų dalies neįvykdžius, gautas iš trečiųjų asmenų lėšas vertybinių popierių viešosios apyvartos tarpininkas privalo perduoti obligacijų savininkams.
9. Jeigu obligacijos savininkas ar jo vertybinių popierių sąskaitas tvarkantis vertybinių popierių viešosios apyvartos tarpininkas per 3 metus nuo obligacijų pasirašymo sutartyje nurodytos obligacijų išpirkimo datos nepateikia reikalavimo išpirkti obligaciją, obligacijos savininkas praranda šio reikalavimo teisę.
10. Obligacijos yra nematerialios ir fiksuojamos įrašais jų savininkų asmeninėse vertybinių popierių sąskaitose. Obligacijų ir jų apyvartos apskaitai taikomi nematerialioms akcijoms nustatyti reikalavimai.
11. Uždarosioms akcinėms bendrovėms draudžiama obligacijas platinti viešai.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. X-271, 2005-06-23, Žin., 2005, Nr. 84-3109 (2005-07-12)

56 straipsnis. Konvertuojamosios obligacijos

1. Bendrovė gali išleisti konvertuojamąsias obligacijas, kurios, pasibaigus jų išpirkimo terminui, gali būti pakeistos į šios bendrovės akcijas.
2. Sprendimą išleisti konvertuojamąsias obligacijas priima visuotinis akcininkų susirinkimas. Kai bendrovėje yra skirtingų klasių akcijų, sprendimas išleisti konvertuojamąsias obligacijas priimamas, jeigu jam balsuodami atskirai

pritaria kiekvienos klasės akcininkai. Jei sprendime išleisti konvertuojamąsias obligacijas nurodoma, kad išleidžiamos konvertuojamosios obligacijos gali būti konvertuojamos į privilegijuotąsias akcijas, šiam sprendimui priimti būtinas ir nesuteikiančių balsavimo teisės privilegijuotųjų akcijų savininkų sutikimas, priimtas balsuojant atskirai šių akcijų savininkams.

3. Visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimas išleisti konvertuojamąsias obligacijas yra kartu ir sprendimas padidinti bendrovės įstatinį kapitalą suma, lygia akcijų, į kurias gali būti keičiamos konvertuojamosios obligacijos, nominalių verčių sumai.

4. Sprendime išleisti konvertuojamąsias obligacijas ir šių obligacijų pasirašymo sutartyje, be kita ko, turi būti nurodyta:

- 1) konvertuojamųjų obligacijų nominali vertė, jų suteikiamos teisės;
- 2) akcijų, į kurias keičiamos konvertuojamosios obligacijos, klasė, skaičius, nominali vertė ir suteikiamos teisės;
- 3) santykis, kuriuo konvertuojamosios obligacijos keičiamos į akcijas. Šis santykis turi būti toks, kad konvertuojamųjų obligacijų emisijos kaina būtų ne mažesnė už akcijų, į kurias jos keičiamos, nominalią vertę;
- 4) laikotarpis, per kurį konvertuojamosios obligacijos keičiamos į akcijas;
- 5) palūkanos ir jų mokėjimo tvarka;
- 6) obligacijų išpirkimo data.

5. Bendrovė, kurios įstatinis kapitalas nevisiškai apmokėtas, neturi teisės leisti konvertuojamųjų obligacijų.

6. Pirmumo teise įsigyti bendrovės išleidžiamų konvertuojamųjų obligacijų gali bendrovės akcininkai proporcingai nominaliai vertei akcijų, kurios jiems nuosavybės teise priklauso visuotinio akcininkų susirinkimo, priėmusio sprendimą išleisti konvertuojamąsias obligacijas, dieną, išskyrus šio Įstatymo 57 straipsnyje nustatytas išimtis.

7. Dokumentas, patvirtinantis sprendimą išleisti konvertuojamąsias obligacijas, per 10 dienų nuo sprendimo priėmimo turi būti pateiktas juridinių asmenų registro tvarkytojui.

57 straipsnis. Bendrovės išleidžiamų akcijų ar konvertuojamųjų obligacijų įsigijimas pasinaudojant pirmumo teise

1. Pranešimas apie pasiūlymą pasinaudojant pirmumo teise įsigyti akcinės bendrovės akcijų ar konvertuojamųjų obligacijų ir terminą, per kurį šia teise gali būti pasinaudota, turi būti viešai paskelbtas įstatuose nurodytame dienraštyje. Pranešimas ne vėliau kaip pirmą viešo paskelbimo įstatuose nurodytame dienraštyje dieną turi būti pateiktas juridinių asmenų registro tvarkytojui.

2. Pranešimas apie pasiūlymą pasinaudojant pirmumo teise įsigyti uždarnosios akcinės bendrovės akcijų ar konvertuojamųjų obligacijų ir terminą, per kurį šia teise gali būti pasinaudota, turi būti viešai paskelbtas įstatuose nurodytame dienraštyje arba kiekvienam uždarnosios akcinės bendrovės akcininkui įteikiamas pasirašytinai ar išsiunčiamas registruotu laišku. Pranešimas ne vėliau kaip pirmą viešo paskelbimo įstatuose nurodytame dienraštyje ar pranešimo įteikimo ar registruoto laiško išsiuntimo dieną turi būti pateiktas juridinių asmenų registro tvarkytojui.

3. Visuotinio akcininkų susirinkimo nustatytas terminas, per kurį akcininkas pasinaudodamas pirmumo teise gali įsigyti akcijų ar konvertuojamųjų obligacijų, negali būti trumpesnis kaip 14 dienų nuo juridinių asmenų registro tvarkytojo viešo paskelbimo dienos ar nuo pranešimo įteikimo ar registruoto laiško išsiuntimo uždarnosios akcinės bendrovės akcininkui dienos.

4. Akcinės bendrovės akcininkai turi teisę Vertybinių popierių komisijos nustatyta tvarka perleisti kitiems asmenims pirmumo teisę įsigyti akcinės bendrovės išleidžiamų akcijų ar konvertuojamųjų obligacijų.

5. Akcininkų pirmumo teisė įsigyti bendrovės išleidžiamų akcijų ar konvertuojamųjų obligacijų gali būti atšaukta visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimu. Visuotinis akcininkų susirinkimas gali priimti tokį sprendimą tik jeigu yra žinomas asmuo ar asmenys (tokie asmenys gali būti ir akcininkai), kuriems suteikiama teisė įsigyti bendrovės akcijų ar konvertuojamųjų obligacijų, išskyrus atvejus, kai atšaukiama pirmumo teisė įsigyti akcinės bendrovės akcijų ar konvertuojamųjų obligacijų dėl ketinimo viešai siūlyti akcijas ar konvertuojamąsias obligacijas Vertybinių popierių rinkos įstatymo nustatyta tvarka. Visuotinio akcininkų susirinkimo sprendime dėl pirmumo teisės atšaukimo, be kita ko, turi būti nurodyta:

- 1) pirmumo teisės atšaukimo priežastys;
- 2) asmuo ar asmenys, kuriems suteikiama teisė įsigyti akcijų ar konvertuojamųjų obligacijų (fizinio asmens vardas, pavardė, asmens kodas ir gyvenamoji vieta; juridinio asmens pavadinimas, teisinė forma, kodas, buveinė), jei šiuos asmenis ir duomenis apie juos būtina nurodyti pagal šioje dalyje nustatytas sąlygas;
- 3) išleidžiamų akcijų ar konvertuojamųjų obligacijų skaičius, kurį kiekvienas iš nurodytų asmenų gali įsigyti (jei šiuos duomenis būtina nurodyti pagal šioje dalyje nustatytas sąlygas).

6. Visuotiniam akcininkų susirinkimui, kuriame numatoma svarstyti akcininkų pirmumo teisės atšaukimą, bendrovės valdyba (jei valdyba nesudaroma – bendrovės vadovas) turi pateikti raštišką pranešimą, kuriame turi būti nurodyta:

- 1) pirmumo teisės atšaukimo priežastys;
- 2) išleidžiamų akcijų ar konvertuojamųjų obligacijų emisijos kainos pagrindimas;
- 3) asmuo ar asmenys, kuriems siūloma suteikti teisę įsigyti akcijų ar konvertuojamųjų obligacijų (fizinio asmens vardas, pavardė, asmens kodas ir gyvenamoji vieta; juridinio asmens pavadinimas, teisinė forma, kodas, buveinė, atstovo vardas, pavardė, asmens kodas, gyvenamoji vieta), bei išleidžiamų akcijų ar konvertuojamųjų obligacijų, kurių kiekvienas iš šių asmenų gali įsigyti, skaičius (jei šiuos duomenis būtina nurodyti pagal šio straipsnio 5 dalyje nustatytas sąlygas).

7. Pirmumo teisė įsigyti bendrovės išleidžiamų akcijų ar konvertuojamųjų obligacijų gali būti atšaukta tik visiems bendrovės akcininkams.

8. Sprendimas dėl pirmumo teisės atšaukimo per 10 dienų turi būti pateiktas juridinių asmenų registro tvarkytojui.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. X-715, 2006-06-22, Žin., 2006, Nr. 77-2964 (2006-07-14)

SEPTINTASIS skirsnis. BENDROVĖS FINANSINĖ ATSKAITOMYBĖ IR PELNO PASKIRSTYMAS

Skirsnio pavadinimas keistas:

Nr. X-750, 2006-07-11, Žin., 2006, Nr. 82-3252 (2006-07-27)

58 straipsnis. Bendrovės finansinė atskaitomybė

1. Bendrovės finansinės atskaitomybės sudarymą ir bendrovės metinio pranešimo parengimą nustato įstatymai ir kiti teisės aktai.

*2. Bendrovės metinę finansinę atskaitomybę tvirtina eilinis visuotinis akcininkų susirinkimas. Jeigu bendrovės metinės finansinės atskaitomybės auditas pagal įstatymus yra privalomas ar yra numatytas įstatuose, tvirtinama tik audituota metinė finansinė atskaitomybė. Bendrovės, kurios akcininkas yra valstybė ir (ar) savivaldybė, tvirtinama tik audituota metinė finansinė atskaitomybė.

*Pastaba. Šios dalies nuostata, kad bendrovės, kurios akcininkas yra valstybė ir (ar) savivaldybė, tvirtinama tik audituota metinė finansinė atskaitomybė, įsigalioja nuo 2008 m. sausio 1 d.

3. Bendrovės metinė finansinė atskaitomybė kartu su bendrovės metiniu pranešimu ir auditoriaus išvada (jei auditas privalomas pagal įstatymus ar numatytas įstatuose) per 30 dienų nuo eilinio visuotinio akcininkų susirinkimo turi būti pateikta juridinių asmenų registro tvarkytojui.

4. Jeigu pagal įstatymus bendrovė privalo sudaryti metinę konsoliduotą finansinę atskaitomybę ir konsoliduotą metinį pranešimą, tokiai finansinei atskaitomybei ir tokiam metiniam pranešimui *mutatis mutandis* taikomos šio Įstatymo nuostatos dėl bendrovės metinės finansinės atskaitomybės ir bendrovės metinio pranešimo.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. X-750, 2006-07-11, Žin., 2006, Nr. 82-3252 (2006-07-27)

Nr. X-1015, 2007-01-12, Žin., 2007, Nr. 12-489 (2007-01-30)

59 straipsnis. Pelno (nuostolių) paskirstymas

1. Eilinis visuotinis akcininkų susirinkimas, patvirtinęs metinę finansinę atskaitomybę, turi paskirstyti paskirstytinąjį bendrovės pelną (nuostolius).

2. Visuotinio akcininkų susirinkimo sprendime paskirstyti bendrovės pelną (nuostolius) nurodoma:

1) ankstesnių finansinių metų nepaskirstytasis pelnas (nuostoliai) ataskaitinių finansinių metų pabaigoje;

2) grynas ataskaitinių finansinių metų pelnas (nuostoliai);

3) pelno (nuostolių) ataskaitoje nepripažintas ataskaitinių finansinių metų pelnas (nuostoliai);

4) pervedimai iš rezervų;

5) akcininkų įnašai bendrovės nuostoliams padengti (jeigu visus ar dalį nuostolių nusprendė padengti akcininkai);

6) paskirstytinasis pelnas (nuostoliai) iš viso;

7) pelno dalis, paskirta į privalomąjį rezervą;

8) pelno dalis, paskirta į rezervą savoms akcijoms įsigyti;

9) pelno dalis, paskirta į kitus rezervus;

10) pelno dalis, paskirta dividendams išmokėti;

11) pelno dalis, paskirta metinėms išmokoms (tantjemoms) valdybos ir stebėtojų tarybos nariams, darbuotojų premijoms ir kitiems tikslams;

12) nepaskirstytasis pelnas (nuostoliai) ataskaitinių finansinių metų pabaigoje, perkeliamas į kitus finansinius metus.

3. Bendrovės paskirstytinąjį pelną (nuostolius) sudaro ataskaitinių finansinių metų pelno (nuostolių) ir ankstesnių finansinių metų nepaskirstytojo pelno (nuostolių) ataskaitinių finansinių metų pabaigoje, pervedimų iš rezervų bei akcininkų įnašų nuostoliams padengti suma.

4. Jeigu šio straipsnio 3 dalyje nurodytų dydžių suma yra teigiama, visuotinis akcininkų susirinkimas turi paskirstyti paskirstytinąjį pelną šiame straipsnyje nustatyta tvarka.

5. Jei privalomasis rezervas yra mažesnis kaip 1/10 įstatinio kapitalo, atskaitymai į šį rezervą yra privalomi ir negali būti mažesni kaip 1/20 grynojo ataskaitinių finansinių metų pelno, kol bus pasiektas šio Įstatymo nustatytas privalomojo rezervo dydis.

6. Bendrovė šio straipsnio 2 dalies 11 punkte nurodytiems tikslams gali skirti ne daugiau kaip 1/5 grynojo ataskaitinių finansinių metų pelno.

7. Bendrovė, per nustatytus terminus nesumokėjusi įstatymų nustatytų mokesčių, negali mokėti dividendų, metinių išmokų (tantjemų) valdybos ir stebėtojų tarybos nariams ir premijų darbuotojams. Tantjemas stebėtojų tarybos ir valdybos nariams mokėti avansu draudžiama.

8. Jeigu ankstesnių finansinių metų nepaskirstytojo pelno (nuostolių) ataskaitinių finansinių metų pabaigoje ir ataskaitinių finansinių metų pelno (nuostolių) suma yra neigiama, t. y. susidaro nuostoliai, visuotinis akcininkų susirinkimas turi priimti sprendimą padengti šiuos nuostolius – į paskirstytinąjį pelną (nuostolius) pervedamas sumas įtraukti tokia seka:

- 1) pervedamas iš rezervų, nepanaudotų ataskaitiniais finansiniais metais;
- 2) pervedamas iš privalomojo rezervo;
- 3) pervedamas iš akcijų priedų.

9. Jeigu šio straipsnio 8 dalyje nustatytų pervedamų sumų nuostoliams padengti nepakanka:

- 1) likę nepaskirstytieji nuostoliai perkeliama į kitus finansinius metus, jeigu bendrovės nuosavas kapitalas sudaro ne mažiau kaip 1/2 įstatuose nurodyto įstatinio kapitalo dydžio;
- 2) akcininkai gali padengti nuostolius akcininkų įnašais – bendrovės nuosavas kapitalas turi būti atkurtas taip, kad jis nebūtų mažesnis kaip 1/2 įstatuose nurodyto įstatinio kapitalo dydžio.

10. Visuotiniam akcininkų susirinkimui nepriėmus sprendimo padengti nuostolius akcininkų įnašais arba priėmus tokį sprendimą, tačiau neatkūrus nuosavo kapitalo iki 1/2 įstatuose nurodyto įstatinio kapitalo dydžio, visuotinis akcininkų susirinkimas turi svarstyti klausimą dėl:

- 1) įstatinio kapitalo sumažinimo, tačiau sumažintas įstatinis kapitalas negali būti mažesnis už šio įstatymo 2 straipsnyje nustatytą minimalų įstatinio kapitalo dydį, arba
- 2) pertvarkymo į šio įstatymo 72 straipsnyje numatytą juridinį asmenį arba
- 3) bendrovės likvidavimo.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. X-1015, 2007-01-12, Žin., 2007, Nr. 12-489 (2007-01-30)

60 straipsnis. Dividendai

1. Dividendas yra akcininkui paskirta pelno dalis, proporcinga jam nuosavybės teise priklausančių akcijų nominaliai vertei. Jeigu akcija nevisiškai apmokėta ir jos apmokėjimo terminas nepasibaigęs, akcininko dividendas mažinamas proporcingai neapmokėtos akcijos kainos daliai. Jeigu akcija nevisiškai apmokėta ir apmokėjimo terminas yra pasibaigęs, dividendas nemokamas. Įstatuose gali būti nustatyta, kad mažinamas ir apmokėtų akcijų dividendas, jeigu už jas baigta mokėti tais finansiniais metais, už kuriuos skiriamas dividendas.

2. Visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimu paskirti dividendai yra bendrovės įsipareigojimas akcininkams. Akcininkas turi teisę dividendą išreikalauti iš bendrovės kaip jos kreditorius. Akcininkui išmokėtą dividendą bendrovė gali išieškoti, jeigu akcininkas žinojo ar turėjo žinoti, kad dividendas yra paskirtas ir (arba) išmokėtas neteisėtai.

3. Visuotinis akcininkų susirinkimas negali priimti sprendimo skirti ir išmokėti dividendus, jei tenkinama bent viena iš šių sąlygų:

- 1) bendrovė yra nemoki ar išmokėjusi dividendus taptų nemoki;
- 2) paskirstytinojo ataskaitinių finansinių metų pelno (nuostolių) suma yra neigiama (gauta nuostolių);
- 3) bendrovės nuosavas kapitalas yra mažesnis arba išmokėjus dividendus taptų mažesnis už bendrovės įstatinio kapitalo, privalomojo rezervo, perkainojimo rezervo bei rezervo savoms akcijoms įsigyti sumą.
- 4) Bendrovė turi išmokėti paskirtus dividendus ne vėliau kaip per 1 mėnesį nuo sprendimo paskirstyti pelną priėmimo dienos. Dividendus mokėti avansu draudžiama.
- 5) Bendrovė dividendus išmoka pinigais.
- 6) Dividendus turi teisę gauti tie asmenys, kurie visuotinio akcininkų susirinkimo, paskelbusio dividendus, dienos pabaigoje buvo bendrovės akcininkai ar kitokiu teisėtu pagrindu turėjo teisę į dividendus.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. X-1015, 2007-01-12, Žin., 2007, Nr. 12-489 (2007-01-30)

AŠTUNTASIS SKIRSNIS. BENDROVĖS REORGANIZAVIMAS, ATSKYRIMAS, PERTVARKYMAS IR LIKVIDAVIMAS

61 straipsnis. Bendrovės reorganizavimas

1. Bendrovės reorganizuojamos Civilinio kodekso nustatytais būdais.
2. Bendrovė gali būti reorganizuojama ar dalyvauti reorganizavime tik tuomet, kai visiškai apmokėtas jos įstatinis kapitalas (paskutinės laidos akcijų emisijos kaina).

62 straipsnis. Sprendimo dėl bendrovės reorganizavimo priėmimas

1. Sprendimą dėl reorganizavimo priima kiekvienos reorganizuojamos ir reorganizavime dalyvaujančios bendrovės visuotiniai akcininkų susirinkimai. Kai bendrovėje yra skirtingų klasių akcijų, sprendimas priimamas, jei jam balsuodami atskirai pritaria kiekvienos klasės akcijų savininkai (taip pat ir akcijų, nesuteikiančių balsavimo teisės, savininkai).
2. Sprendimas dėl reorganizavimo gali būti priimtas ne anksčiau kaip praėjus 30 dienų nuo viešo paskelbimo apie parengtas reorganizavimo sąlygas įstatuose nurodytame dienraštyje.
3. Sprendimu dėl reorganizavimo turi būti patvirtintos reorganizavimo sąlygos ir pakeisti tęsiančių veiklą bendrovių įstatai ar priimti po reorganizavimo sukuriamų naujų bendrovių įstatai.

4. Dokumentas, patvirtinantis visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimą reorganizuoti bendrovę, ne vėliau kaip per 5 dienas turi būti pateiktas juridinių asmenų registro tvarkytojui.

63 straipsnis. Reorganizavimo sąlygos

1. Reorganizuojamų ir reorganizavime dalyvaujančių bendrovių valdybos (jei valdybos nesudaromos – bendrovių vadovai), gavusios visuotinio akcininkų susirinkimo pritarimą, privalo parengti bendrovės reorganizavimo sąlygas, kuriose, be kitų sąlygų, turi būti numatyta:

1) informacija, nustatyta Civilinio kodekso 2.44 straipsnyje, apie kiekvieną reorganizuojamą ir reorganizavime dalyvaujančią bendrovę bei kiekvienos po reorganizavimo sukuriamos naujos bendrovės pavadinimas, teisinė forma, buveinė;

2) reorganizavimo būdas (prijungimas, sujungimas, išdalijimas, padalijimas);

3) po reorganizavimo pasibaigiančios bendrovės ir po reorganizavimo veikiančios bendrovės;

4) po reorganizavimo pasibaigiančių bendrovių akcijų keitimo į po reorganizavimo veikiančių bendrovių akcijas santykis, jo pagrindimas, po reorganizavimo veikiančių bendrovių akcijų skaičius pagal klases bei jų nominali vertė, taip pat akcijų skirstymo akcininkams taisyklės;

5) po reorganizavimo veikiančių bendrovių akcijų išdavimo jų akcininkams tvarka ir terminai;

6) akcininkams priklausančių ir gaunamų po reorganizavimo veikiančių bendrovių akcijų kainos skirtumas, išmokamas pinigais;

7) momentas, nuo kurio po reorganizavimo pasibaigiančios bendrovės akcininkams suteikiama teisė į bendrovės, kuri veiks po reorganizavimo, pelną, ir visos su šios teisės suteikimu susijusios sąlygos;

8) momentas, nuo kurio po reorganizavimo pasibaigiančios bendrovės teisės ir pareigos pereina po reorganizavimo veikiančiai bendrovei;

9) momentas, nuo kurio po reorganizavimo pasibaigiančios bendrovės teisės ir pareigos pagal sandorius pereina po reorganizavimo veikiančiai bendrovei ir sandoriai įtraukiami į šios bendrovės buhalterinę apskaitą;

10) teisės, kurias po reorganizavimo veiksianti bendrovė suteikia atskirų klasių akcijų, obligacijų bei kitų vertybinių popierių savininkams;

11) skaidymo atveju – tikslus skaidomos bendrovės turto, teisių ir prievolių aprašymas ir jų paskirstymas po reorganizavimo veikiančioms bendrovėms;

12) reorganizuojamų ir reorganizavime dalyvaujančių bendrovių organų nariams ir reorganizavimo sąlygas vertinantiems ekspertams suteikiamos specialios teisės.

2. Reorganizavimo sąlygos turi būti įvertintos audito įmonės, su kuria sutartį sudaro kiekviena reorganizavime dalyvaujanti ir reorganizuojama bendrovė. Jei norima sudaryti sutartį su bendra audito įmone, tokia audito įmonei turi pritari juridinių asmenų registro tvarkytojas.

3. Audito įmonė turi parengti reorganizavimo sąlygų vertinimo ataskaitą, kurioje, be kita ko, turi būti:

1) išvados dėl akcijų keitimo santykio teisingumo ir pagrįstumo;

2) metodai, panaudoti akcijų keitimo santykiui nustatyti, ir išvados dėl šių metodų tinkamumo bei įtakos nustatant akcijų vertę;

3) kilusių vertinimo sunkumų aprašymas.

4. Reorganizavimo sąlygų vertinimo ataskaita turi būti parengta ir pateikta bendrovei ne vėliau kaip likus 30 dienų iki visuotinio akcininkų susirinkimo, kurio darbotvarkėje numatyta priimti sprendimą dėl bendrovės reorganizavimo.

5. Kartu su reorganizavimo sąlygomis turi būti parengti pakeisti tęsiančių veiklą bendrovių įstatai ar po reorganizavimo sukuriamų naujų bendrovių įstatai.

6. Pasiūlymus dėl reorganizavimo sąlygų gali teikti stebėtojų taryba, valdyba, bendrovės vadovas ir akcininkai, kuriems nuosavybės teise priklausančių bendrovės akcijų nominali vertė yra ne mažesnė kaip 1/3 įstatinio kapitalo.

7. Reorganizavimo sąlygos turi būti pateiktos juridinių asmenų registro tvarkytojui ne vėliau kaip pirmą viešo paskelbimo apie jų sudarymą dieną įstatuose nurodytame dienraštyje. Kartu su reorganizavimo sąlygomis juridinių asmenų registro tvarkytojui turi būti pateikta reorganizavimo sąlygų vertinimo ataskaita.

8. Nuo viešo paskelbimo apie reorganizavimo sąlygų sudarymą dienos bendrovė, kuri po reorganizavimo pasibaigia, įgyja reorganizuojamos bendrovės statusą, o bendrovė, kuri po reorganizavimo tęsia veiklą – dalyvaujančios reorganizavime bendrovės statusą.

64 straipsnis. Ataskaita apie numatomą reorganizavimą

1. Kiekvienos reorganizuojamos ir dalyvaujančios reorganizavime akcinės bendrovės valdyba (jei valdyba nesudaroma – vadovas) privalo parengti išsamią rašytinę ataskaitą. Ataskaitoje turi būti nurodyti reorganizavimo tikslai, paaiškintos reorganizavimo sąlygos, veiklos tęstinumas ir nurodyti reorganizavimo terminai, teisiniai bei ekonominiai reorganizavimo sąlygų pagrindai, ypač nustatant akcijų keitimo santykį ir akcijų paskirstymo po reorganizavimo veikiančių bendrovių akcininkams taisyklės. Ataskaita turi būti pateikta juridinių asmenų registro tvarkytojui ne vėliau kaip likus 30 dienų iki visuotinio akcininkų susirinkimo, kurio darbotvarkėje numatyta priimti sprendimą dėl bendrovės reorganizavimo. Ataskaitoje turi būti pateikta informacija apie reorganizavimo sąlygų vertinimo ataskaitos parengimą ir duomenys apie

juridinių asmenų registro tvarkytoją, kur saugomos reorganizuojamų ir reorganizavime dalyvaujančių akcinių bendrovių dokumentų bylos.

2. Šio straipsnio 1 dalis uždarosioms akcinėms bendrovėms taikoma tik tuo atveju, kai akcininkai, turintys ne mažiau kaip 1/10 visų balsų, to pareikalauja.

65 straipsnis. Informavimas apie numatomą reorganizavimą

1. Kiekviena reorganizuojama ir dalyvaujanti reorganizavime bendrovė apie parengtas reorganizavimo sąlygas turi viešai paskelbti įstatuose nurodytame dienraštyje tris kartus ne mažesniais kaip 30 dienų intervalais arba ne vėliau kaip likus 30 dienų iki visuotinio akcininkų susirinkimo dėl bendrovės reorganizavimo viešai paskelbti įstatuose nurodytame dienraštyje vieną kartą ir pranešti visiems bendrovės kreditoriams raštu. Skelbime ar pranešime turi būti nurodyti 63 straipsnio 1 dalies 1, 2, 3, 8 ir 9 punktuose išvardyti duomenys ir nurodyta, kur ir kada galima susipažinti su šio straipsnio 2 dalyje išvardytais dokumentais.

2. Ne vėliau kaip likus 30 dienų iki visuotinio akcininkų susirinkimo, kurio darbotvarkėje numatyta priimti sprendimą dėl bendrovės reorganizavimo, kiekvienam bendrovės akcininkui ir kreditoriui turi būti sudaryta galimybė kiekvienos reorganizuojamos ir reorganizavime dalyvaujančios bendrovės buveinėje susipažinti su:

1) reorganizavimo sąlygomis;

2) tęsiančių veiklą bendrovių pakeistais įstatais ar po reorganizavimo sukuriamų naujų bendrovių įstatais;

3) reorganizuojamų ir dalyvaujančių reorganizavime bendrovių 3 paskutinių metų metine finansine atskaitomybe. Jei reorganizavimo sąlygos buvo sudarytos praėjus 6 mėnesiams po nors vienos dalyvaujančios reorganizavime bendrovės finansinių metų pabaigos, pagal tas pačias taisykles kaip ir prieš tai sudaryta metinė finansinė atskaitomybė turi būti sudaroma ir akcininkams pateikiama tarpinė finansinė atskaitomybė. Ji neturi būti sudaryta anksčiau nei likus 3 mėnesiams iki reorganizavimo sąlygų sudarymo;

4) reorganizavimo sąlygų vertinimo ataskaitomis;

5) reorganizuojamų ir dalyvaujančių reorganizavime bendrovių valdybų (jeigu valdyba nesudaroma – bendrovės vadovo) parengtomis reorganizavimo ataskaitomis apie numatomą reorganizavimą.

3. Akcininko ir kreditoriaus reikalavimu bendrovė privalo pateikti šio straipsnio 2 dalyje nurodytų dokumentų kopijas. Akcininkui dokumentų kopijos pateikiamos nemokamai.

4. Reorganizuojamos ir dalyvaujančios reorganizavime bendrovės vadovas turi pranešti bendrovės akcininkams (rašytinį pranešimą pridėti prie šio straipsnio 2 dalyje nurodytų dokumentų bei pranešti žodžiu visuotiniame akcininkų susirinkime) apie esminius turto, teisių ir prievolių pasikeitimus laikotarpiu tarp reorganizavimo sąlygų sudarymo ir visuotinio akcininkų susirinkimo, kurio darbotvarkėje numatyta priimti sprendimą dėl bendrovės reorganizavimo. Kiekvienos reorganizuojamos ir dalyvaujančios reorganizavime bendrovės vadovas apie esminius turto, teisių ir prievolių pasikeitimus bendrovėje turi informuoti kitų dalyvaujančių reorganizavime bendrovių vadovus, kad šie apie tai galėtų pranešti tų bendrovių akcininkams.

66 straipsnis. Prievolių įvykdymo papildomas užtikrinimas reorganizuojamų ir dalyvaujančių reorganizavime bendrovių kreditoriams

1. Kiekviena reorganizuojama ir dalyvaujanti reorganizavime bendrovė privalo papildomai užtikrinti prievolių įvykdymą kiekvienam to reikalaujančiam jos kreditoriui, kurio teisės atsirado ir nepasibaigė iki viešo paskelbimo apie sudarytas reorganizavimo sąlygas, jeigu yra pagrindas manyti, kad dėl reorganizavimo, atsižvelgiant į reorganizuojamos ar dalyvaujančios reorganizavime bendrovės bei po reorganizavimo veikiančios bendrovės, kuriai pagal reorganizavimo sąlygas pereina išpareigojimai, finansinę būklę, prievolės įvykdymas pasunkės.

2. Bendrovės kreditoriai savo reikalavimus gali pateikti nuo reorganizavimo sąlygų paskelbimo pirmos dienos iki visuotinio akcininkų susirinkimo, kurio darbotvarkėje numatyta priimti sprendimą dėl bendrovės reorganizavimo.

3. Bendrovė gali neteikti prievolių įvykdymo papildomo užtikrinimo, jei jos išpareigojimų kreditoriui įvykdymas yra pakankamai užtikrintas įkeitimu, hipoteka, laidavimu ar garantija. Ginčus dėl prievolių įvykdymo papildomo užtikrinimo sprendžia teismai.

4. Juridinių asmenų registro tvarkytojui negali būti teikiami dokumentai dėl bendrovių, kurios veiks po reorganizavimo, ar jų įstatų įregistravimo bei dokumentai dėl bendrovių, kurios po reorganizavimo pasibaigs, išregistravimo, jeigu nėra papildomai užtikrintas prievolių įvykdymas to reikalaujančiam kreditoriui, kaip nustatyta šio straipsnio 1 ir 2 dalyse, taip pat iki teismo sprendimo įsiteisėjimo, jeigu teisme nagrinėjamas ginčas dėl prievolių įvykdymo papildomo užtikrinimo.

5. Reorganizuojamos ar dalyvaujančios reorganizavime bendrovės obligacijų savininkai turi šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytas kreditorių teises, o bendrovė obligacijų savininkų atžvilgiu turi šio straipsnio 1, 3 ir 4 dalyse nurodytas teises ir pareigas.

67 straipsnis. Akcijų keitimas reorganizuojant bendroves

1. Reorganizuojamų bendrovių akcijos turi būti keičiamos į po reorganizavimo veikiančių (reorganizuojant sukurtų naujų ir po reorganizavimo tęsiančių veiklą) bendrovių akcijas, išskyrus šio straipsnio 3 dalyje numatytą atvejį.

2. Po reorganizavimo veiksiančių bendrovių akcijos po reorganizavimo pasibaigiančių bendrovių akcininkams gali būti skirstomos proporcingai arba neproporcingai reorganizuojamų bendrovių įstatiniam kapitalui.
3. Kai skaidant bendrovę po reorganizavimo veiksiančių bendrovių akcijos skaidomos bendrovės akcininkams skirstomos neproporcingai jų dalims skaidomos bendrovės įstatiniame kapitale, akcininkai, kurių akcijų nominali vertė mažesnė kaip 1/10 skaidomos bendrovės įstatinio kapitalo, ne vėliau kaip per 45 dienas nuo visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimo reorganizuoti bendrovę priėmimo turi teisę pareikalauti, kad jų akcijas iki reorganizavimo pabaigos išpirktų skaidoma bendrovė. Tokiam akcijų išpirkimui netaikomos šio Įstatymo 54 straipsnio nuostatos. Išpirktoms akcijoms taikoma šio straipsnio 4 dalis. Išperkamų akcijų apmokėjimo kaina nustatoma atsižvelgiant į vidutinę paskutinių 6 mėnesių iki visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimo reorganizuoti bendrovę priėmimo šių akcijų rinkos kainą. Ginčus dėl atlyginimo už akcijas dydžio sprendžia teismas. Jei reikalaujamų išpirkti akcijų nominali vertė viršija 1/10 skaidomos bendrovės įstatinio kapitalo, toliau pagal patvirtintas reorganizavimo sąlygas bendrovė negali būti reorganizuojama.
4. Po reorganizavimo pasibaigiančios bendrovės įgytos savos akcijos ar po reorganizavimo pasibaigiančios bendrovės akcijos, įgytos asmens, veikiančio savo vardu, bet dėl šios bendrovės interesų ir šios bendrovės lėšomis, bei tos po reorganizavimo pasibaigiančios bendrovės akcijos, kurias yra įgijusi po reorganizavimo veiksianti bendrovė ar asmuo, veikiantis savo vardu, bet dėl šios bendrovės interesų ir šios bendrovės lėšomis, į bendrovės, veiksiančios po reorganizavimo, akcijas nekeičiamos.
5. Keičiant akcijas į naujas po reorganizavimo veiksiančių bendrovių akcijas, po reorganizavimo pasibaigiančių bendrovių akcininkams akcijų kainos skirtumas gali būti išmokamas pinigais. Išmokos pinigais negali būti didesnės kaip 10 procentų akcininkų gaunamų po reorganizavimo veiksiančių bendrovių naujų akcijų nominalios vertės.

68 straipsnis. Reorganizuojamų bendrovių turto, teisių ir pareigų perėjimas

1. Reorganizuotų bendrovių visas turtas, teisės ir pareigos pereina po reorganizavimo veiksiančioms bendrovėms nuo naujai sukurtų bendrovių įregistravimo ar po reorganizavimo tęsiančių veiklą bendrovių pakeistų įstatų įregistravimo juridinių asmenų registre, jeigu reorganizavimo sąlygose nenustatyta kitaip. Turtas, teisės ir prievolės bendrovėms priskiriamos pagal reorganizavimo sąlygas.
2. Jei skaidomos bendrovės koks nors turtas pagal reorganizavimo sąlygas nėra priskirtas kuriai nors iš bendrovių, veiksiančių po reorganizavimo, šį turtą ar lėšas, gautas jų pardavus, perima visos po reorganizavimo veiksiančios bendrovės proporcingai nuosavo kapitalo, priskirto kiekvienai iš tų bendrovių pagal reorganizavimo sąlygas, daliai.
3. Jei skaidomos bendrovės kokia nors prievolė pagal reorganizavimo sąlygas nėra priskirta kuriai nors iš bendrovių, veiksiančių po reorganizavimo, už ją solidariai atsako visos po reorganizavimo veiksiančios bendrovės. Kiekvienos iš šių bendrovių atsakomybę už šią prievolę riboja nuosavo kapitalo, priskirto kiekvienai iš jų pagal reorganizavimo sąlygas, dydis.
4. Kai skaidomos bendrovės kokia nors prievolė pagal reorganizavimo sąlygas yra priskirta vienai iš po reorganizavimo veiksiančių bendrovių, už šią prievolę atsako ta bendrovė. Jei ji šios prievolės ar jos dalies neįvykdo ir šio Įstatymo nustatyta tvarka nebuvo suteiktos papildomos garantijos to pareikalavusiems kreditoriams, už neįvykdytą prievolę (ar neįvykdytą jos dalį) solidariai atsako visos kitos po reorganizavimo veiksiančios bendrovės. Kiekvienos iš šių bendrovių atsakomybę riboja nuosavo kapitalo, paskirto kiekvienai iš jų pagal reorganizavimo sąlygas, dydis.
5. Jei reorganizuojama bendrovė yra išleidusi kitokių nei akcijos vertybinių popierių, šių vertybinių popierių savininkams po reorganizavimo veiksiančiose bendrovėse suteikiamos teisės turi būti ne mažesnės, nei jie turėjo reorganizuotoje bendrovėje.
6. Šio straipsnio 5 dalis netaikoma, jeigu kitokių nei akcijos vertybinių popierių savininkas sutinka su jo teisių pakeitimu, taip pat jeigu kitokių nei akcijos išperkamų vertybinių popierių savininkui pagal reorganizavimo sąlygas suteikiama teisė reikalauti, kad šie vertybiniai popieriai būtų išperkami. Kitokie nei akcijos išperkami vertybiniai popieriai turi būti išpirkti ne vėliau kaip per 2 mėnesius nuo reorganizavimo pabaigos, bet ne vėliau kaip iki sprendime išleisti šiuos vertybinius popierius nustatyto jų išpirkimo termino.

69 straipsnis. Reorganizavimo pabaiga

1. Reorganizavimas laikomas baigtu, kai įregistruojamos visos po reorganizavimo sukurtos naujos bendrovės ar įregistruojami visų tęsiančių veiklą bendrovių pakeisti įstatai.
2. Iki bendrovės, kuri po reorganizavimo tęs veiklą, dokumentų pateikimo juridinių asmenų registro tvarkytojui sušaukiamas šios bendrovės visuotinis akcininkų susirinkimas, jeigu taip numatyta reorganizavimo sąlygose. Šiame visuotiniame akcininkų susirinkime turi teisę dalyvauti ir balsuoti tiek po reorganizavimo tęsiančios veiklą bendrovės akcininkai, tiek po reorganizavimo pasibaigiančių bendrovių akcininkai, kuriems pagal reorganizavimo sąlygas priskirtos po reorganizavimo tęsiančios veiklą bendrovės akcijos.
3. Po reorganizavimo sukuriamą naują bendrovę įregistruojama po to, kai įvyko šios bendrovės visuotinis akcininkų susirinkimas, išrinkęs pagal įstatus visuotinio akcininkų susirinkimo renkamus bendrovės organus, kai yra išrinkti valdyba (jeigu įstatuose nustatyta, kad valdyba sudaroma), bendrovės vadovas ir juridinių asmenų registro tvarkytojui pateikti įstatymuose nurodyti dokumentai.

4. Šio straipsnio 2 ir 3 dalyse nurodyti visuotiniai akcininkų susirinkimai gali spręsti visus visuotinio akcininkų susirinkimo kompetencijai priskirtus klausimus.
5. Reorganizuota bendrovė pasibaigia nuo jos išregistravimo iš juridinių asmenų registro.
6. Reorganizuotos ir dalyvavusios reorganizavime bendrovės valdymo organų nariai, renge ir įgyvendinę reorganizavimo sąlygas, bei pagal bendrovės sutartį su audito įmone reorganizavimo sąlygas vertinę ekspertai įstatymų nustatyta tvarka turi atlyginti dėl jų kaltės padarytą žalą tų bendrovių akcininkams.

70 straipsnis. Prijungimas prie bendrovės, kuriai nuosavybės teise priklauso ne mažiau kaip 90 procentų prijungiamos bendrovės akcijų

1. Prijungimui, kai po reorganizavimo tęsianti veiklą bendrovė yra visų prijungiamos bendrovės akcijų savininkė, netaikomi šio Įstatymo 63 straipsnio 1 dalies 4, 5, 6 ir 7 punktai, 2 ir 3 dalys, 64 straipsnis, 65 straipsnio 2 dalies 4 ir 5 punktai ir 67 straipsnio 1, 2, 3 ir 5 dalys.
2. Prijungimui, kai po reorganizavimo tęsianti veiklą bendrovė yra ne mažiau kaip 90 procentų prijungiamos bendrovės akcijų savininkė, netaikomos šio Įstatymo 63 straipsnio 2 ir 3 dalys, 64 straipsnis ir 65 straipsnio 2 dalies 4 ir 5 punktai. Šiuo atveju, jeigu kiti prijungiamos bendrovės akcininkai pareikalauja, bendrovė iki reorganizavimo pabaigos privalo jų akcijas išpirkti. Akcijų išpirkimui taikomos šio Įstatymo 67 straipsnio 3 dalies nuostatos.

71 straipsnis. Bendrovės atskyrimas

1. Bendrovės, kuri tęsia veiklą, dalis gali būti atskiriama ir šiai daliai priskirtų turto, teisių bei pareigų pagrindu gali būti kuriama viena ar kelios tos pačios teisinės formos naujos bendrovės.
2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytam atskyrimui *mutatis mutandis* taikomos Civilinio kodekso ir šio Įstatymo nuostatos, reglamentuojančios reorganizavimą padalijimo būdu.

72 straipsnis. Pertvarkymas

1. Akcinė bendrovė gali būti pertvarkoma į šių teisinių formų juridinį asmenį:
 - 1) uždarają akcinę bendrovę;
 - 2) valstybės įmonę;
 - 3) savivaldybės įmonę;
 - 4) žemės ūkio bendrovę;
 - 5) kooperatinę bendrovę (kooperatyvą);
 - 6) tikrąją ūkinę bendriją;
 - 7) komanditinę ūkinę bendriją;
 - 8) individualią įmonę;
 - 9) viešąją įstaigą.
2. Uždaroji akcinė bendrovė gali būti pertvarkoma į akcinę bendrovę ar į kitą šio straipsnio 1 dalies 2 – 9 punktuose išvardytų teisinių formų juridinį asmenį.
3. Bendrovė pertvarkoma vadovaujantis Civiliniu kodeksu, šiuo Įstatymu ir naujos teisinės formos juridinius asmenis reglamentuojančiu įstatymu.
4. Nemoki bendrovė negali būti pertvarkoma.
5. Sprendimą pertvarkyti bendrovę priima visuotinis akcininkų susirinkimas. Kai bendrovėje yra skirtingų klasių akcijų, sprendimas pertvarkyti bendrovę priimamas, jei jam balsuodami atskirai pritaria kiekvienos klasės akcijų savininkai (taip pat ir akcijų, nesuteikiančių balsavimo teisės, savininkai).
6. Visuotinio akcininkų susirinkimo sprendimu dėl bendrovės pertvarkymo turi būti patvirtinti naujos teisinės formos juridinio asmens steigimo dokumentai ir išrinkti (sudaryti) dalyvių susirinkimo renkami organai. Visuotinio akcininkų susirinkimo sprendime, be kita ko, turi būti nurodyta:
 - 1) naujos teisinės formos juridinio asmens pavadinimas, teisinė forma, buveinė;
 - 2) naujos teisinės formos juridinio asmens veiklos tikslai;
 - 3) pertvarkomos bendrovės akcininko tapimo naujos teisinės formos juridinio asmens dalyviu tvarka, sąlygos ir terminai.
7. Apie sprendimą pertvarkyti bendrovę turi būti viešai paskelbta įstatuose nurodytame dienraštyje tris kartus ne mažesniais kaip 30 dienų intervalais arba viešai paskelbta įstatuose nurodytame dienraštyje vieną kartą ir pranešta visiems bendrovės kreditoriams raštu. Pranešime turi būti nurodyti Civilinio kodekso 2.44 straipsnyje nurodyti duomenys apie bendrovę bei naujos teisinės formos juridinio asmens pavadinimas, teisinė forma ir buveinė.
8. Pertvarkant akcinę bendrovę į kitos teisinės formos juridinį asmenį, iki naujos teisinės formos juridinio asmens steigimo dokumentų įregistravimo, be kita ko, turi būti:
 - 1) pateiktas ir įgyvendintas oficialus pasiūlymas supirkti akcinės bendrovės akcijas;
 - 2) uždaryta bendroji vertybinių popierių sąskaita akcinėje bendrovėje Lietuvos centriniame vertybinių popierių depozitoriume.
9. Šio straipsnio 8 dalies 1 punkte nurodytam oficialiam pasiūlymui taikomos privalomus oficialius pasiūlymus reglamentuojančių teisės aktų nuostatos, jeigu ši dalis nenustato kitaip. Oficialų pasiūlymą teikia akcininkai, kurie balsavo

už sprendimą pertvarkyti akcinę bendrovę. Šią prievolę už kitus akcininkus turi teisę įvykdyti vienas ar keletas akcininkų. Oficialaus pasiūlymo metu parduoti akcijas turi teisę akcininkai, sprendimo pertvarkyti akcinę bendrovę priėmimo metu balsavę prieš ar nebalsavę. Oficialaus pasiūlymo kaina turi būti ne mažesnė nei didžiausia kaina vertybinių popierių, kuriuos oficialų pasiūlymą privalantys pateikti akcininkai įsigijo per 12 mėnesių iki sprendimo pertvarkyti bendrovę priėmimo. Kitais atvejais oficialaus pasiūlymo būdu superkamų akcijų kainą nustato nepriklausomas turto vertintojas. Nepriklausomą turto vertintoją siūlytojo siūlymu tvirtina Vertybinių popierių komisija. Vertybinių popierių komisija turi teisę nepatvirtinti turto vertintojo, jeigu jis yra susijęs su siūlytoju ar kitais asmenimis, turinčiais turtinį interesą dėl pertvarkomos bendrovės akcijų.

10. Dokumentas, patvirtinantis sprendimą pertvarkyti bendrovę, turi būti pateiktas juridinių asmenų registro tvarkytojui ne vėliau kaip pirmą viešo paskelbimo dieną.

11. Nuo sprendimo pertvarkyti bendrovę dienos ji įgyja pertvarkomos bendrovės teisinį statusą.

12. Pertvarkant kitos teisinės formos juridinį asmenį į bendrovę, turtas, kuris perduodamas už bendrovės akcijas, turi būti įvertintas nepriklausomo turto vertintojo teisės aktu, reglamentuojančių turto vertinimą, nustatyta tvarka. Turto vertinimo ataskaitoms taikoma šio Įstatymo 8 straipsnio 8 dalis. Turto, kuris perduodamas už bendrovės akcijas, vertinimo ataskaita ne vėliau kaip prieš 10 dienų iki sprendimo dėl pertvarkymo priėmimo turi būti pateikta juridinių asmenų registro tvarkytojui.

13. Pertvarkant kitos teisinės formos juridinį asmenį į bendrovę, jos įstatinis kapitalas turi būti ne mažesnis už šio Įstatymo 2 straipsnyje nustatytą minimalų kapitalą. Jeigu pertvarkant kitos teisinės formos juridinį asmenį į bendrovę neužtenka šio juridinio asmens turto šio Įstatymo 2 straipsnyje nustatytam minimaliam įstatiniam kapitalui sudaryti arba įsipareigojimai viršija turto vertę, pertvarkomo juridinio asmens dalyviai turi teisę mokėti papildomus įnašus.

14. Pertvarkant uždaryją akcinę bendrovę, taip pat kitos įstatymuose numatytos teisinės formos juridinį asmenį į akcinę bendrovę, be kitų šiame ir kituose įstatymuose nustatytų veiksmų, turi būti:

- 1) akcijų prospektas patvirtintas vertybinių popierių rinką reglamentuojančių teisės aktų nustatytais atvejais ir tvarka;
- 2) išrinkta audito įmonė.

15. Bendrovė gali būti pertvarkoma į valstybės įmonę, kai visų jos akcijų savininkė yra valstybė.

16. Bendrovė gali būti pertvarkoma į savivaldybės įmonę, kai visų jos akcijų savininkė yra savivaldybė.

17. Į žemės ūkio bendrovę gali būti pertvarkoma bendrovė, kurioje yra ne mažiau kaip 2 akcininkai ir jos pajamos už žemės ūkio produkciją bei suteiktas paslaugas žemės ūkiui per praėjusius finansinius metus sudarė daugiau kaip 50 procentų visų realizavimo pajamų.

18. Į kooperatinę bendrovę (kooperatyvą) gali būti pertvarkoma bendrovė, kurioje yra ne mažiau kaip 5 akcininkai.

19. Į tikrąją ūkinę bendriją gali būti pertvarkoma bendrovė, kurioje yra ne mažiau kaip 2 ir ne daugiau kaip 20 akcininkų.

20. Į komanditinę ūkinę bendriją gali būti pertvarkoma bendrovė, kurioje yra ne mažiau kaip 3 ir ne daugiau kaip 20 akcininkų.

21. Į individualią įmonę gali būti pertvarkoma bendrovė, kurios visų akcijų savininkas yra vienas fizinis asmuo.

22. Naujos teisinės formos juridinio asmens steigimo dokumentai įregistruojami juridinių asmenų registre ir pakeičiami juridinių asmenų registro duomenys po to, kai yra išrinkti (sudaryti) naujos teisinės formos juridinio asmens valdymo organai, suteiktas papildomas prievolių įvykdymo užtikrinimas to pareikalavusiems kreditoriams ir atsirado įstatymuose numatytos aplinkybės, taip pat pateikti įstatymuose nustatyti dokumentai. Pakeisti steigimo dokumentai netenka galios, jeigu jie nebuvo pateikti juridinių asmenų registro tvarkytojui per 6 mėnesius nuo sprendimo pertvarkyti bendrovę priėmimo.

23. Pertvarkymas laikomas baigtu nuo naujos teisinės formos juridinio asmens pakeistų steigimo dokumentų įregistravimo juridinių asmenų registre dienos.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. X-271, 2005-06-23, Žin., 2005, Nr. 84-3109 (2005-07-12)

73 straipsnis. Bendrovės likvidavimas

1. Bendrovė gali būti likviduojama Civilinio kodekso nustatytais juridinių asmenų likvidavimo pagrindais.

2. Sprendimą likviduoti bendrovę priima visuotinis akcininkų susirinkimas arba teismas Civilinio kodekso nustatytais atvejais.

3. Visuotinis akcininkų susirinkimas negali priimti sprendimo likviduoti nemokią bendrovę.

4. Bankrutavusi bendrovė likviduojama įmonių bankroto įstatymo nustatyta tvarka.

5. Visuotinis akcininkų susirinkimas ar teismas, priėmęs sprendimą likviduoti bendrovę, arba juridinių asmenų registro tvarkytojas, kai jo iniciatyva teismas priima sprendimą likviduoti bendrovę, privalo išrinkti (paskirti) jos likvidatorius.

6. Nuo visuotinio akcininkų sprendimo likviduoti bendrovę priėmimo dienos bendrovė įgyja likviduojamos bendrovės statusą. Nuo išrinkimo (paskyrimo) likvidatorius įgyja bendrovės vadovo ir valdybos teises ir pareigas. Bendrovės vadovas ir valdyba netenka savo įgaliojimų nuo likvidatoriaus paskyrimo. Visuotinis akcininkų susirinkimas gali būti šaukiamas šio Įstatymo nustatyta tvarka.

7. Likviduojamos bendrovės dokumentuose, kuriuos ji naudoja turėdama santykių su kitais asmenimis, be kita ko, turi būti nurodomas jos teisinis statusas „likviduojama“.

8. Visuotinis akcininkų susirinkimas gali nustatyti kitą (ne sprendimo priėmimo dienos) datą, nuo kurios įsigalioja sprendimas dėl bendrovės likvidavimo, tačiau ši data negali būti ankstesnė kaip sprendimo likviduoti bendrovę priėmimo diena.

9. Jei likvidavimo pagrindas yra laikotarpio, kuriam buvo įsteigta bendrovė, pabaiga, likus ne mažiau kaip 3 mėnesiams iki šio laikotarpio pabaigos, visuotinis akcininkų susirinkimas turi priimti sprendimą dėl bendrovės likvidavimo ir išrinkti likvidatorių arba priimti sprendimą pratęsti veiklos laikotarpį ir pakeisti bendrovės įstatus. Šiuo atveju priėmus sprendimą likviduoti bendrovę, bendrovė likviduojamos bendrovės statusą įgyja kitą dieną po įstatuose nustatyto veiklos laikotarpio pabaigos. Jei visuotinis akcininkų susirinkimas per nustatytą terminą likvidatoriaus neišrenka, akcininkai, kuriems priklausančios akcijos suteikia ne mažiau kaip 1/10 visų balsų, taip pat juridinių asmenų registro tvarkytojas turi teisę kreiptis į teismą, kad šis paskirtų likvidatorių.

10. Apie bendrovės likvidavimą likvidatorius turi viešai paskelbti įstatuose nurodytame dienraštyje 3 kartus ne mažesniais kaip 30 dienų intervalais arba viešai paskelbti įstatuose nurodytame dienraštyje vieną kartą ir pranešti visiems bendrovės kreditoriams raštu. Skelbime ar pranešime turi būti nurodyti visi Civilinio kodekso 2.44 straipsnyje nurodyti duomenys apie bendrovę.

11. Likvidatorius ne vėliau kaip pirmą viešo paskelbimo apie bendrovės likvidavimą dieną turi pateikti juridinių asmenų registro tvarkytojui dokumentus, patvirtinančius sprendimą likviduoti bendrovę, ir duomenis apie save.

12. Likviduojant bendrovę, akcijas pasirašę, bet jų neapmokėję asmenys turi jas apmokėti akcijų pasirašymo sutartyje nustatyta tvarka. Akcijas pasirašę asmenys gali būti atleisti nuo neįmokėtų įnašų tokios dalies, kurią jie atgautų skirstant likviduojamos bendrovės turtą, tik tuo atveju, kai bendrovės likvidavimo pagrindas yra bendrovės steigimo pripažinimas negaliojančiu vadovaujantis Civilinio kodekso 2.114 straipsniu ir bendrovė gali patenkinti prisiimtus įsipareigojimus kreditoriams.

13. Likviduojama bendrovė pirmiausia turi atsiskaičyti su bendrovės kreditoriais, laikantis Civilinio kodekso nustatytos kreditorių reikalavimų tenkinimo eilės. Atsiskaičius su likviduojamos bendrovės kreditoriais, išmokamas sukauptas dividendas privilegijuotųjų akcijų su kaupiamuoju dividendu savininkams. Likęs likviduojamos bendrovės turtas padalijamas akcininkams proporcingai jiems nuosavybės teise priklausančių akcijų nominaliai vertei. Analogiškai dalijamas ir vėliau išaiškėjęs bendrovės turtas. Jei bendrovės akcijos suteikia nevienodas teises, dalijant turtą į jas turi būti atsižvelgta.

14. Bendrovės turtas akcininkams gali būti dalijamas ne anksčiau kaip praėjus 2 mėnesiams po to, kai buvo atlikti visi šio straipsnio 10 dalyje nustatyti veiksmai.

15. Jeigu dėl bendrovės skolų mokėjimo kyla teisminių ginčų, bendrovės turtas negali būti dalijamas akcininkams tol, kol teismas neišspręs šių ginčų ir nebus atsiskaičyta su kreditoriais.

16. Sprendimą atšaukti bendrovės likvidavimą gali priimti sprendimą likviduoti bendrovę priėmęs visuotinis akcininkų susirinkimas ar teismas. Sprendimas likviduoti bendrovę negali būti atšauktas, jei bent vienas akcininkas gavo dalį likviduojamos bendrovės turto.

17. Dokumentai, patvirtinantys sprendimą likviduoti bendrovę, taip pat atšaukti likvidavimą, turi būti pateikti juridinių asmenų registro tvarkytojui.

74 straipsnis. Likvidatoriaus kompetencija

1. Likvidatorius turi bendrovės valdybos ir bendrovės vadovo teises ir pareigas. Likvidatoriumi gali būti tik fizinis asmuo, jam keliami tie patys reikalavimai kaip ir bendrovės vadovui.

2. Be kitų šiame įstatyme ir Civiliniame kodekse nustatytų pareigų, bendrovės likvidatoriaus kompetencijai priskiriamos šios funkcijos:

1) sudaryti likvidavimo laikotarpio pradžios balansą;

2) atsiskaičius su bendrovės kreditoriais, paskirstyti akcininkams likusį bendrovės turtą ir surašyti jo perdavimo aktus;

3) jeigu likviduojama akcinė bendrovė, uždaryti bendrąją vertybinių popierių sąskaitą akcinėje bendrovėje Lietuvos centriniame vertybinių popierių depozitoriume;

4) perduoti likviduotos bendrovės dokumentus saugoti Archyvų įstatymo nustatyta tvarka;

5) sudaryti bendrovės likvidavimo aktą. Likvidavimo akte aprašoma likvidavimo eiga ir patvirtinama, kad atlikti visi su likvidavimu susiję veiksmai;

6) pateikti juridinių asmenų registro tvarkytojui bendrovės likvidavimo aktą ir kitus dokumentus, reikalingus likviduotai bendrovei išregistruoti.

3. Jei bendrovės likvidavimas trunka ilgiau nei metus, po kiekvienų finansinių metų pabaigos ne vėliau kaip per 3 mėnesius likvidatorius sudaro metinę finansinę atskaitomybę ir likvidavimo ataskaitą. Metinę finansinę atskaitomybę ir likvidavimo ataskaitą tvirtina visuotinis akcininkų susirinkimas. Su šiais dokumentais turi teisę susipažinti visi akcininkai ir kreditoriai.

4. Likvidatorius gali būti atšauktas Civilinio kodekso nustatyta tvarka.

5. Sprendimą dėl likvidatoriaus laikino pavadavimo jo atostogų ar laikino nedarbingumo metu priima visuotinis akcininkų susirinkimas, teismas ar juridinių asmenų registro tvarkytojas, šio įstatymo nustatyta tvarka išrinkę (paskyrę) likvidatorių. Asmeniui, pavaduojančiam likvidatorių, keliami tokie pat reikalavimai kaip ir likvidatoriui.

Straipsnio pakeitimai:

Nr. X-271, 2005-06-23, Žin., 2005, Nr. 84-3109 (2005-07-12)

Devintasis skirsnis. UŽSIENIO BENDROVIŲ FILIALAI

75 straipsnis. Užsienio bendrovių filialų steigimas, veikla ir veiklos nutraukimas

1. Užsienio bendrovių filialais laikomi:

1) Europos Sąjungos valstybėse narėse įsteigtų bendrovių filialai;

2) Europos ekonominės erdvės susitarimo 77 straipsnyje bei XXII priedo 8 punkte nurodytose valstybėse įsteigtų bendrovių filialai;

3) kitose šio straipsnio 1 ir 2 punktuose nenurodytose valstybėse įsteigtų juridinių asmenų, kurių teisinės formos yra panašios į bendrovių teisinės formas, filialai.

2. Užsienio bendrovės filialas laikomas įsteigtu nuo jo įregistravimo juridinių asmenų registre.

3. Juridinių asmenų registrai pateikiami tik šio Įstatymo 76 straipsnyje nurodyti dokumentai ir 77 straipsnyje nurodyti duomenys. Už dokumentų ir duomenų pateikimą juridinių asmenų registrai atsako užsienio bendrovės filialo vadovas.

4. Užsienio bendrovių filialų dokumentuose, kuriuos jie naudoja turėdami santykių su kitais asmenimis, turi būti Civilinio kodekso 2.44 straipsnyje nurodyta informacija apie filialą įsteigusią užsienio bendrovę bei nurodytas registras, kuriame kaupiami ir saugomi duomenys apie užsienio bendrovės filialą, ir užsienio bendrovės filialo kodas. Registras, kuriame įregistruota užsienio bendrovė, nenurodomas, jei užsienio bendrovei taikoma teisė nereikalauja įregistravimo.

5. Šio straipsnio 4 dalyje nurodyta informacija turi būti ir užsienio bendrovės filialo interneto svetainėje, jeigu jis ją turi.

6. Užsienio bendrovės filialas savo veikloje vadovaujasi Civiliniu kodeksu, šiuo ir kitais Lietuvos Respublikos įstatymais bei kitais teisės aktais.

7. Apie užsienio bendrovės filialo veiklos nutraukimą filialo vadovas turi viešai paskelbti bent viename iš pagrindinių Lietuvos Respublikos dienraščių tris kartus ne mažesniais kaip 30 dienų intervalais arba viešai paskelbti dienraštyje vieną kartą ir pranešti visiems kreditoriams raštu. Skelbime ar pranešime turi būti šio straipsnio 4 dalyje nurodyti duomenys bei terminas kreditorių reikalavimams pareikšti, kuris negali būti trumpesnis nei 2 mėnesiai nuo viešo paskelbimo dienos.

8. Viešai paskelbus apie užsienio bendrovės filialo veiklos nutraukimą, užsienio bendrovės filialo kreditoriai turi teisę reikalauti įvykdyti prievolę ar kad užsienio bendrovė, kuriai priklauso filialas, suteiktų papildomą prievolių įvykdymo užtikrinimą. Ginčas dėl prievolių įvykdymo ar papildomo užtikrinimo sprendžia teismas.

9. Juridinių asmenų registro tvarkytojui negali būti teikiami dokumentai dėl užsienio bendrovės filialo išregistravimo, jeigu nėra įvykdytos prievolės ar papildomai užtikrintas prievolių įvykdymas to pareikalavusiems kreditoriams, taip pat iki teismo sprendimo įsiteisėjimo, jeigu teisme nagrinėjamas ginčas dėl prievolių įvykdymo ar papildomo užtikrinimo.

10. Veiklą nutraukusio užsienio bendrovės filialo dokumentai iki filialo išregistravimo perduodami saugoti Archyvų įstatymo įmonėms nustatyta tvarka.

76 straipsnis. Juridinių asmenų registrai pateikiami užsienio bendrovės ir jos filialo dokumentai

1. Juridinių asmenų registrai turi būti pateikiami šie užsienio bendrovės ir jos filialo dokumentai:

1) registro, kuriame saugoma užsienio bendrovės byla, išrašas, patvirtinantis, kad užsienio bendrovė įregistruota registre;

2) užsienio bendrovės steigimo dokumentai, steigimo sutartis ir įstatai, jeigu tai yra atskiri dokumentai, taip pat visi šių dokumentų pakeitimai;

3) užsienio bendrovės metinė finansinė atskaitomybė, kuri yra sudaryta, audituota ir atskleista pagal valstybės, kurioje įsteigta užsienio bendrovė, teisę;

4) dokumentai, patvirtinantys nemokiai bendrovei taikomas procedūras.

2. Jeigu šio Įstatymo 75 straipsnio 1 dalies 3 punkte nurodytų užsienio bendrovių metinė finansinė atskaitomybė sudaroma vadovaujantis skirtingais, nei Europos Sąjungoje taikomi, reikalavimais, turi būti sudaryta ir vietoj šio straipsnio 1 dalies 3 punkte nurodytos užsienio bendrovės metinės finansinės atskaitomybės juridinių asmenų registrai pateikta užsienio bendrovės filialo metinė finansinė atskaitomybė. Užsienio bendrovės filialo metinė finansinė atskaitomybė sudaroma buhalterinę apskaitą ir finansinę atskaitomybę reglamentuojančių Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

3. Šio straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose nurodyti dokumentai turi būti legalizuoti teisės aktų nustatyta tvarka, išskyrus tarptautinių sutarčių nustatytus atvejus.

4. Šio Įstatymo 75 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose nurodytos užsienio bendrovės, įsteigusios daugiau nei vieną filialą, gali pasirinkti, kurio filialo byloje bus saugomi šio straipsnio 1 dalyje nurodyti dokumentai. Tokiu atveju kitų filialų byloje turi būti nurodytas tokio pasirinkto filialo pavadinimas, kodas ir registro tvarkytojas.

5. Šio Įstatymo 75 straipsnio 1 dalies 3 punkte nurodytos užsienio bendrovės be dokumentų, nurodytų šio straipsnio 1 dalyje, bent kartą per metus juridinių asmenų registrai turi pateikti dokumentą, patvirtinantį užsienio bendrovės pasirašyto kapitalo dydį, jeigu pasirašyto kapitalo dydis nėra nurodytas šio straipsnio 1 dalies 2 punkte nurodytuose dokumentuose.

77 straipsnis. Juridinių asmenų registro duomenys apie užsienio bendrovę ir jos filialą

1. Juridinių asmenų registre apie užsienio bendrovę ir jos filialą nurodomi šie duomenys:

1) filialo adresas;

- 2) filialo veikla;
 - 3) užsienio bendrovės pavadinimas ir teisinė forma bei filialo pavadinimas, jeigu jis skiriasi nuo užsienio bendrovės pavadinimo;
 - 4) duomenys apie asmenis, kurie kaip užsienio bendrovės organų nariai veikia užsienio bendrovės vardu esant santykiams su trečiaisiais asmenimis ir teismo procesuose, jų paskyrimo bei įgaliojimų pabaigos datos ir šių asmenų parašų pavyzdžiai;
 - 5) duomenys apie tai, ar šios dalies 4 punkte nurodyti asmenys, veikdami užsienio bendrovės vardu, gali veikti vienvaldiškai ar privalo veikti bendrai, jų teisių ribos, įgaliojimų terminas, jeigu jis yra nustatytas;
 - 6) duomenys apie filialo vadovą, jo paskyrimo bei įgaliojimų pabaigos datos ir parašo pavyzdys;
 - 7) užsienio bendrovės likvidatorių paskyrimo data, kai bendrovė likviduojama, duomenys apie likvidatorius, jų teisių ribos ir parašų pavyzdžiai;
 - 8) užsienio bendrovės pasibaigimo data;
 - 9) filialo veiklos nutraukimo data.
2. Apie šio Įstatymo 75 straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose nurodytų užsienio bendrovių filialus juridinių asmenų registre, be šio straipsnio 1 dalyje nustatytų duomenų, taip pat nurodomas registras, kuriame laikoma užsienio bendrovės byla, ir bendrovės numeris tame registre.
3. Apie šio Įstatymo 75 straipsnio 1 dalies 3 punkte nurodytų užsienio bendrovių filialus juridinių asmenų registre, be šio straipsnio 1 dalyje nustatytų, taip pat nurodomi šie duomenys:
- 1) užsienio bendrovei taikoma teisė;
 - 2) užsienio bendrovės teisinė forma, buveinė, veiklos sritis;
 - 3) jei pagal užsienio bendrovei taikomą teisę reikia įregistravimo – registras, kuriame įregistruota užsienio bendrovė, ir jos registravimo numeris tame registre;
 - 4) užsienio bendrovės pasirašyto kapitalo dydis, jeigu šis dydis nėra pažymėtas užsienio bendrovės steigimo dokumentuose.